

Predgovor

Ovo je sadržaj predgovora.

U predgovoru se govori o nastanku pravilnika.

Uvodna poglavlja

A 1 Predmet Pravilnika

Pravilnik propisuje odredbe za kataložni opis građe koja se prikuplja, pohranjuje, obrađuje, štiti, istražuje, komunicira i stavlja na raspolaganje korisnicima u arhivima, knjižnicama i muzejima kao samostalnim ustanovama ili tijelima unutar ustanova, tvrtki i drugih pravnih osoba.

Kataložni opis je skup svih podataka koji su potrebni za pronalaženje, identifikaciju i odabir građe, pristup građi ili njezinu sadržaju te istraživanje odnosa među jedinicama građe i drugim entitetima koji su povezani s nastankom, prikupljanjem, obradom, čuvanjem i uporabom građe.

Pravilnik utvrđuje elemente podataka potrebne za kataložni opis različitih vrsta građe. Usko specijalizirane ustanove ili zbirke mogu prema potrebi kombinirati odredbe Pravilnika s drugim odgovarajućim standardima i smjernicama za opis i pristup građi.

Uz elemente podataka propisani su izvori, odabir i način navođenja podataka, kao i stupanj obveznosti (vidi [A 7 Opširnost kataložnog opisa](#)).

Elementi podataka mogu se koristiti:

- za prikaz strukturiranog kataložnog opisa u pojedinačnim i skupnim katalozima arhiva, knjižnica i muzeja i drugim sustavima za pretraživanje i otkrivanje informacija;
- za dijeljenje, povezivanje i integraciju podataka o građi koja je pohranjena u arhivima, knjižnicama i muzejima.

Pravilnik je namijenjen izradi kataložnog opisa neovisno o informacijskom sustavu ili formatu koji se koristi za unos i prikaz podataka. Prikaz podataka u korisničkom sučelju, uključujući redoslijed elemenata, nije obuhvaćen odredbama Pravilnika i utvrđuje se unutar pojedinačnog sustava. Preporučena sintaksa navedena je u Dodatku ...

Administrativni i tehnički podaci mogu se dodati kataložnom opisu, ali nisu obuhvaćeni odredbama Pravilnika. Administrativnim i tehničkim podacima smatraju se pojediniosti o nabavi i smještaju građe (npr. otkupna cijena, urudžbeni broj akta nabave itd.), mjerama zaštite i osiguranja građe (npr. uvjeti pohrane, sigurnosne preporuke, cijena osiguranja itd.) i evidenciji uporabe građe (npr. podaci o posudbi u knjižnicama).

A 2 Svrha i ciljevi Pravilnika

Svrha je Pravilnika je osigurati valjanost i ujednačenost opisa građe u katalozima arhiva,

knjižnica i muzeja, čime se omogućuje:

- šira dostupnost građe krajnjim korisnicima;
- bolja prezentacija građe;
- dijeljenje, povezivanje i integracija podataka o građi;
- racionalizacija postupaka katalogizacije.

Podaci u kataložnom opisu moraju odgovarati raznovrsnim aspektima traženja i korištenja informacija koji se odražavaju u postupcima korisnika kataloga. Korisnicima kataloga smatraju se:

- korisnici informacijskih usluga koje arhivi, knjižnice i muzeji pružaju u okviru svojih djelatnosti (krajnji korisnici);
- stručnjaci koji obavljaju informacijske usluge, odnosno katalogiziraju građu, izrađuju metapodatke, stvaraju nadzirane rječnike i ontologije, pružaju informacije krajnjim korisnicima i služe se podacima u katalogu prilikom planiranja i provedbe projekata koji mogu biti namijenjeni krajnjim korisnicima;
- sustavi čiji računalni programi pobiru, obrađuju i prikazuju podatke o građi.

Svaki element podataka utvrđen Pravilnikom udovoljava zahtjevima jednog ili više postupaka korisnika kataloga:

- **pronalaženje**

U katalogu se navode podaci koji kao rezultat pretraživanja prema bilo kojem relevantnom kriteriju omogućuju pronalaženje informacija o građi i drugim entitetima koji su povezani s građom (npr. osobama, mjestima itd.), kao i okupljanje informacija o srodnim jedinicama građe i drugim entitetima.

- **identifikacija**

U katalogu se navode podaci koji omogućuju razlikovanje sličnih jedinica građe ili entiteta koji su povezani s građom (npr. razlikovanje osoba s istim imenom).

- **odabir**

U katalogu se navode podaci koji omogućuju korisnicima da utvrde prikladnost jedinica građe ili entiteta povezanih s građom za svoje informacijske potrebe te da odaberu jedan ili više entiteta koje smatraju najprikladnijima (npr. određeno izdanje djela).

- **pristup građi ili njezinu sadržaju**

U katalogu se navode podaci koji omogućuju korisnicima da posude ili dobiju na uvid jedinicu građe ili pristupe njezinu sadržaju u skladu sa zakonskim odredbama, pravilima ustanove u kojoj je građa pohranjena, tehničkim zahtjevima i drugim uvjetima.

- **istraživanje**

U katalogu se navode podaci koji omogućuju smještanje građe u kontekst i temelj su za otkrivanje novih informacija o građi ili novih načina interpretacije građe.

A 3 Uporaba Pravilnika

Pravilnik je namijenjen izradi pojedinačnih i skupnih kataloga u arhivima, knjižnicama i muzejima.

Pravilnikom se mogu koristiti sve ustanove, skupine ili pojedinci čija djelatnost uključuje postupke katalogizacije i dokumentacije (npr. nakladnici, knjižari, galeristi, *online* zajednice, neovisni znanstvenici itd.), a interes im je poboljšanje dostupnosti informacija i racionaliziranje radnih postupaka putem dijeljenja, povezivanja i integracije podataka.

Odredbe Pravilnika mogu se među ostalim primijeniti:

- u izradi obavijesnih pomagala, vodiča, kataloga izložbi i drugih proizvoda nakladničke djelatnosti arhiva, knjižnica i muzeja;
- u izradi općih, specijalnih i individualnih bibliografija, uključujući nacionalne bibliografije;
- u stvaranju institucijskih ili tematskih digitalnih repozitorija;
- u izradi opisnih podataka u sklopu procesa upravljanja dokumentima i zapisima;
- u izradi nakladničkih, knjižarskih, galerijskih, aukcijskih i drugih prodajnih kataloga.

A 4 Opća načela Pravilnika

Odredbe Pravilnika utemeljene su na općim načelima:

- **opća uporaba i primjerenost korisnicima**

Podaci se navode na način koji je pristupačan i razumljiv većini korisnika. Izbjegavaju se izreke, kratice i sl. koje bi većini korisnika mogle biti nerazumljive. Usvojene nadzirane pristupnice (vidi [A 8 Pristup jedinicama kataložnog opisa](#)) temelje se na oblicima imena i naziva koji su općenito poznati većini korisnika.

- **integracija**

Odredbe Pravilnika utemeljene su na zajedničkoj praksi katalogizacije u arhivima, knjižnicama i muzejima i podržavaju integrirani pristup podacima o građi u tim ustanovama. Odredbe su u najvećoj mogućoj mjeri primjenjive na različite vrste građe neovisno o mediju, sadržaju i vrsti ustanove ili zbirke u kojoj je građa pohranjena.

- **funkcionalna granularnost**

Pravilnik omogućuje stupanj granularnosti opisa koji je prilagođen specifičnim potrebama i zahtjevima građe, korisnika i ustanove ili zbirke u kojoj je građa pohranjena (vidi [A 6.1.1 Opseg jedinice građe](#), [A 7 Opširnost kataložnog opisa](#)).

- **standardizacija i ujednačenost**

Elementi podataka i njihov sadržaj usmjereni su postizanju visokog stupnja standardnosti kataložnog opisa kako bi se omogućila ujednačenost nužna za pronalaženje i identifikaciju građe u globalnom okruženju.

- **interoperabilnost**

Elementi podataka utvrđeni Pravilnikom usklađeni su s nacionalnim i međunarodnim standardima:

1. [Cataloging Cultural Objects \(CCO\)](#)
2. [Categories for the Description of Works of Art \(CDWA\)](#)
3. [Guidelines for Authority Records and References \(GARR\)](#)
4. [International Guidelines for Museum Object Information: the CIDOC Information](#)

Categories

5. ISBD : međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014.
6. [Međunarodna norma arhivističkog normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji](#) (*International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families*, ISAAR(CPF))
7. [Međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva](#) (*International Standard Archival Description*, ISAD(G))
8. [Međunarodna norma za opis ustanova s arhivskim gradivom](#) (*International Standard for Describing Institutions with Archival Holdings*, ISDIAH)
9. [Pravilnik o evidencijama u arhivima](#)
10. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi

Elementi podataka utvrđeni Pravilnikom usklađeni su s konceptualnim modelima podataka:

1. International Committee for Documentation – Conceptual Reference Model (CIDOC CRM)
2. International Federation of Library Associations and Institutions – Library Reference Model (IFLA LRM)
3. Records in Contexts: a Conceptual Model for Archival Description (RIC)

Elementi podataka utvrđeni Pravilnikom prijavljeni su u Otvorenom registru metapodataka (*Open Metadata Registry*), gdje su im dodijeljeni jedinstveni identifikatori jedinice (*Uniform Resource Identifier*, URI) sa ciljem uporabe u okruženju povezanih podataka.

• točnost

Točnost navedenih podataka zajamčena je uporabom pouzdanih izvora, pri čemu se prednost daje jedinici građe (vidi [A 9 Izvori podataka za kataložni opis](#)).

• ekonomičnost

Elementi podataka uvršteni su u Pravilnik na temelju dostatnosti i nužnosti s obzirom na postupke korisnika u pretraživanju informacija (vidi [A 2 Svrha i ciljevi Pravilnika](#)). U odredbama koje propisuju sadržaj podataka izbjegavaju se postupci koji mogu otežati snalaženje u katalogu, uključujući navođenje redundantnih podataka ili iscrpna nabranjanja koja nisu značajna za korisnike kataloga.

• racionalnost

Odredbe Pravilnika obranjive su i imaju uporište u suvremenim teorijskim gledištima organizacije informacija i međunarodnoj praksi propisanoj standardima za opis građe u arhivima, knjižnicama i muzejima.

Načela na kojima se temelje odredbe Pravilnika primjenjuju se i u postupku katalogiziranja, utvrđivanju politike katalogizacije i izradi smjernica i uputa za katalogizaciju u pojedinim ustanovama ili zbirkama. Kad su pojedina načela međusobno isključiva, prednost imaju načelo opće uporabe i primjerenosti korisnicima te načelo interoperabilnosti.

A 5 Struktura Pravilnika

Pravilnik se sastoji od Uvodnog poglavlja i ... poglavlja podijeljenih u manje jedinice koje

predstavljaju elemente podataka kataložnog opisa.

Element podataka može imati podvrste i pod-elemente.

Podvrstom elementa podataka smatraju se

Pod-elementima se smatraju elementi podataka koji ...

Odredbe koje se odnose na element odnose se i na sve njegove pod-elemente.

Svaki element podataka sastoji se od:

- naziva elementa;
- definicije elementa;
- obuhvata elementa (prema potrebi);
- iskaza o cilju uključivanja elementa u kataložni opis;
- općih odredbi o izvoru, odabiru i navođenju podataka;
- posebnih odredbi o izvoru, odabiru i navođenju podataka koje su primjenjive na specifične kategorije i vrste građe;
- primjera uz odredbe.

Kad jedinica građe pripada u više kategorija ili vrsta, kombiniraju se sve odredbe za specifične kategorije ili vrste koje su potrebne da bi se takva jedinica građe primjereno opisala (npr. u opisu višedijelne knjige kombiniraju se odredbe za skupne jedinice građe i za tiskane i rukopisne sveske).

A 6 Jedinica kataložnog opisa

Jedinica kataložnog opisa je entitet koji se opisuje u katalogu.

Jedinica kataložnog opisa može biti:

- jedinica građe
- agent
- mjesto
- vremenski raspon
- koncept

A 6.1 Jedinica građe

Jedinica građe je materijalni ili nematerijalni objekt nastao djelovanjem čovjeka ili prirode, koji ima društveni, povijesni, znanstveni, kulturni i/ili umjetnički značaj, što ga čini predmetom prikupljanja, pohrane, obrade, komuniciranja i zaštite u arhivima, knjižnicama i muzejima.

Jedinica građe može biti jedinstvena (tj. postojati u jednom jedinstvenom pojavnom obliku) ili se može javljati kao sadržaj iskazan u različitim pojavnim oblicima (verzijama, izdanjima, serijama itd.). Jedinica građe obično se javlja u više pojavnih oblika kao rezultat objavljivanja, odnosno postupka u kojemu neki intelektualni ili umjetnički sadržaj postaje dostupan javnosti.

Jedinstvenom građom ili građom s kojom se postupa kao da je jedinstvena smatraju se:

- arhivski fondovi, osobni i obiteljski fondovi, predmetne cjeline i zbirke;
- prirodni objekti organskog i anorganskog podrijetla;
- djela likovnih umjetnosti koje po svojoj naravi ne uključuju postupke reprodukcije (slike, skulpture, instalacije itd.);
- uporabni predmeti;
- rukopisi.

Primjeri

zbirka *Inozemni tisak o Ivu Vojnoviću* u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu

herbarijski primjerak vrste *Bellis perennis* L.

crtež istočnog pročelja Narodnog doma u Zagrebu Bartola Felbingera

Meissenov porculanski servis za zajutak

ženska tradicijska nošnja iz Posavine

tramvajska karta Gradskog prijevoza putnika d.o.o. Osijek

rukopisna matrikula Bratovštine Gospe Ruzarija iz Župnog ureda u Salima

Objavljenom građom ili građom s kojom se postupa kao da je objavljena smatra se:

- građa koja je objavljena, proizvedena, umnožena i/ili raspačavana na jednom ili više medija;
- građa namijenjena ograničenom raspačavanju (npr. skripta, ocjenski radovi itd.) ili dostupan na zahtjev;
- djela likovnih umjetnosti koje po svojoj naravi uključuju postupke reprodukcije (grafički listovi, plakati, fotografije, razglednice itd.).

U opisu objavljene građe korisnicima treba omogućiti da istraže različite inačice i/ili materijalne nositelje istog sadržaja te pronađu, identificiraju i odaberu inačicu i/ili materijalni nositelj koji najviše odgovaraju njihovim potrebama. Za pojedinosti vidi A 6.1.2 Aspekt jedinice građe.

Primjeri

tekst pisma Iva Vojnovića ocu Kostu Vojnoviću

tekst i melodija tradicijske pjesme *Dej mi Bože joči sokolove*

plan grada Rijeke

časopis *Physical Review E*

mrežne stranice Turističke zajednice grada Rovinja

plakat za *Noć muzeja 2018.*

A 6.1.1 Opseg jedinice građe

Jedinica građe može biti u jednom dijelu ili se sastojati od više samostalnih ili nesamostalnih dijelova.

Jedinica građe može biti dio veće cjeline (npr. zbirke ili skupine predmeta).

S obzirom na **opseg** jedinica građe može biti:

- **zbirna jedinica građe**

Zbirna jedinica građe sastoji se od istovrsnih ili različitih pojedinačnih i/ili skupnih jedinica građe (vidi dolje) koje su fizički ili virtualno združene na temelju zajedničke provenijencije i/ili zajedničkih obilježja.

Zbirnim jedinicama građe smatraju se:

- **arhivski fondovi**, odnosno cjeline spisa, isprava, pomoćnih uredskih i poslovnih knjiga i drugih dokumenata koji su nastali obavljanjem djelatnosti pravnih ili fizičkih osoba;
- **osobni i obiteljski fondovi**, odnosno cjeline isprava i dokumenata nastalih tijekom privatnog i profesionalnog života pojedinaca i obitelji;
- **predmetne cjeline**, odnosno predmetni spisi i dosjei nastali tijekom obavljanja djelatnosti pravnih ili fizičkih osoba, ali i prikupljeni ili oblikovani u okviru zbirke;
- **zbirke**, odnosno skupine pojedinačnih jedinica građe ili predmetnih cjelina združenih prema zajedničkim obilježjima (npr. tematici, mediju, materijalu, osobi koja ih je prikupila itd.).

Zbirna jedinica građe može biti dio druge zbirne jedinice građe.

Za pojedinosti o iskazivanju opsega zbirne jedinice građe u kataložnom opisu vidi [5.2.3 Opseg zbirnih jedinica građe](#).

Primjeri

fond obitelji Vojnović u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu

podserija *Pisma članova obitelji Ivu Vojnoviću* iz fonda obitelji Vojnović u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu

zbirka *Inozemni tisak o Ivu Vojnoviću* u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu

prepiska u elektroničkom obliku u vezi postupka izdavanja građevinske dozvole

dokumenti nastali tijekom izdavanja putovnice osobi A. N.

Zbirka igračaka i igara Povijesnog i pomorskog muzeja Hrvatskog primorja u Rijeci

Zbirka leptira Lorković u Hrvatskom prirodoslovnom muzeju u Zagrebu

skupina od 20 ručki antičkih keramičkih posuda pronađenih na arheološkom nalazištu u Varaždinskim Toplicama

repozitorij Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu dostupan na adresi <http://fulir.irb.hr>

web platforma Hrvatske radiotelevizije dostupna na adresi <https://hrti.hrt.hr>

- **skupna jedinica građe**

Skupna jedinica građe je jedinica građe koja je izvorno zamišljena i ostvarena kao cjelina sastavljena od više istovrsnih ili raznovrsnih logički i/ili fizički samostalnih dijelova.

Logička i/ili fizička samostalnost dijela jedinice građe određuje se s obzirom na značenje, funkciju ili neku drugu ključnu razlikovnu osobinu određenu vrstom građe i pravilima struke.

Skupne jedinice građe koje se sastoje od više logički samostalnih dijelova obuhvaćaju:

- djela koja se sastoje od više dijelova (npr. višedijelni romani, skladbe u više stavaka)

itd.);

- agregacije (npr. antologije, zbornici, glazbeni albumi i druge jedinice građe koje sadržavaju više samostalnih djela objavljenih zajedno);
- djela proširena dodatnim sadržajima poput uvoda, predgovora, bilježaka, komentara, ilustracija itd.;
- jedinice građe s istim sadržajem na različitim jezicima i/ili pismima.

Skupne jedinice građe koje se sastoje od više fizički samostalnih dijelova obuhvaćaju:

- servise, garniture i komplete koji su zamišljeni, oblikovani i proizvedeni kao cjelina;
- **višedijelnu omeđenu građu**, odnosno jedinice građe objavljene u konačnom broju fizički odvojenih dijelova koji imaju podjednaku važnost i zamišljeni su kao cjelina;
- **neomeđenu građu**, odnosno jedinice građe koje se proizvode, izdaju ili osuvremenjuju tijekom nekog razdoblja bez unaprijed utvrđenog kraja.

Neomeđena građa obuhvaća:

- **serijsku građu**, odnosno građu koja izlazi uzastopno, najčešće u numeriranim dijelovima ili sveščićima (npr. novine, časopisi, godišnji izvještaji, bilteni, almanasi itd.);
- **tekuću integrirajuću građu**, odnosno građu koja se mijenja ili nadopunjava osuvremenjivanjima koja se uklapaju u cjelinu (npr. mrežne stranice).

Skupna jedinica građe može biti dio druge skupne jedinice građe ili zbirne jedinice građe.

Skupna jedinica građe može se sastojati od skupnih i/ili pojedinačnih jedinica građe. Za pojedinosti o iskazivanju opsega skupne jedinice građe u kataložnom opisu vidi [5.2.4 Opseg skupnih jedinica građe](#).

Primjeri

Pisma Iva Vojnovića priređivača Tihomila Maštrovića, objavljena u tri sveska

Meissenov porculanski servis za zajutak

par srebrnih trojagodnih naušnica

ženska tradicijska nošnja iz Posavine

nacrti Bartola Felbingera za Narodni dom u Zagrebu koji se sastoje od crteža istočnog i zapadnog pročelja i presjeka sjever-jug

poruka elektroničke pošte s fotografijom u privitku

nakladnička cjelina *Radovi Znanstvenog savjeta za naftu*

razdjel *Radovi Znanstvenog savjeta za naftu. Serija C, Sekcija za preradu i primjenu nafte*

časopis *Physical Review E* u tiskanom izdanju

časopis *Physical Review E* u online izdanju

roman J. R. R. Tolkiena *Gospodar prstenova* objavljen u tri sveska

grafička mapa *Trieste invisibile* Vlade Marteka

Auto-atlas Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Slovenije

televizijska serija *Bitange i princeze* dostupna na web platformi Hrvatske radiotelevizije na adresi <https://hrti.hrt.hr>

prva sezona televizijske serije *Bitange i princeze* dostupna na web platformi Hrvatske radiotelevizije na adresi <https://hrti.hrt.hr>

sabrani radovi Tome Bebića *Volite se ljudožderi* u devet svezaka s priloženim glazbenim albumom *Nije gotovo...* na CD optičkom disku u zajedničkoj mapi

glazbeni album *Nije gotovo...* Tome Bebića na CD optičkom disku

• pojedinačna jedinica građe

Pojedinačna jedinica građe najmanja je logički i/ili fizički samostalna jedinica građe.

Logička i/ili fizička samostalnost dijela jedinice građe određuje se s obzirom na značenje, funkciju ili neku drugu ključnu razlikovnu osobinu određenu vrstom građe i pravilima struke.

Pojedinačna jedinica građe može biti dio skupne jedinice građe ili zbirne jedinice građe.

Pojedinačna jedinica građe može se sastojati od sastavnica. Za pojedinosti o iskazivanju opsega pojedinačne jedinice građe u kataložnom opisu vidi [5.2.5 Broj i naziv sastavnica](#).

Primjeri

čajnik iz Meissenovog porculanskog servisa za zajuttrak

srebrna trojagodna naušnica

oglavlje ženske tradicijske nošnje iz Posavine

rimska amfora rekonstruirana od ulomaka

herbarijski primjerak vrste *Bellis perennis* L.

zoološki preparat ribe *Carcharodon carcharias* (Linnaeus, 1758)

crtež istočnog pročelja Narodnog doma u Zagrebu Bartola Felbingera

pismo Iva Vojnovića ocu Kostu Vojnoviću iz fonda obitelji Vojnović u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu

pismo Iva Vojnovića ocu Kostu Vojnoviću objavljeno u ... svesku *Pisama Iva Vojnovića* Tihomila Maštrovića

povelja

poruka elektroničke pošte

fotografija poslana kao privitak elektroničke pošte

članak H. štefančića i V. Zlatića "*Winner takes it all*": *Strongest node rule for evolution of scale-free networks* objavljen u online izdanju časopisa *Physical Review E*

plan grada Rijeke na presavijenom listu papira

plan grada Rijeke u *Auto-atlasu Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Slovenije*

roman J. R. R. Tolkiena *Gospodar prstenova* objavljen u jednom svesku

Prstenova družina, prvi svezak romana J. R. R. Tolkiena *Gospodar prstenova* objavljenog u tri sveska

druga epizoda prve sezone televizijske serije *Bitange i princeze* dostupna na web platformi Hrvatske radiotelevizije na adresi <https://hrti.hrt.hr>

skladba *Marčelina* objavljena na glazbenom albumu Tome Bebića *Nije gotovo...*

• sastavnica

Sastavnica je logički i/ili fizički nesamostalan dio pojedinačne jedinice građe.

Logička i/ili fizička samostalnost dijela jedinice građe određuje se s obzirom na značenje, funkciju ili neku drugu ključnu osobinu određenu vrstom građe ili pravilima struke.

Primjeri

tekst povelje

pečat povelje

treće poglavlje u romanu J. R. R. Tolkiena *Gospodar prstenova*

uvodni odlomak članka H. štefančića i V. Zlatića "*Winner takes it all*": *Strongest node rule for evolution of scale-free networks*

kadar iz druge epizode prve sezone televizijske serije *Bitange i princeze*

prijev skladbe *Marčelina* Tome Bebića

poklopac čajnika iz Meissenovog porculanskog servisa za zajuttrak

ulomak rimske amfore

Odluka o tome u kojem će se opsegu jedinica građe identificirati i opisati u katalogu (npr. hoće li se izraditi kataložni opis samo za zbirku ili i pojedinačne jedinice građe u zbirci, samo za višedijelnu omeđenu jedinicu građe ili i svaki njezin dio itd.) donosi se u skladu s potrebama korisnika, naravi građe, vrsti i veličini ustanove ili zbirke i drugim uvjetima.

Preporučuje se postupak kojim se **najprije identificira i opisuje cjelina, a potom dijelovi cjeline**.

Izrada zasebnog kataložnog opisa preporučuje se za svaki dio jedinice građe koji sadrži jedinstvene informacije koje se u opisu cjeline ne mogu primjereno iskazati, a smatraju se značajnima za korisnike kataloga.

Sadržaj podataka u kataložnom opisu mora biti **primjeren opsegu jedinice građe koja se opisuje**. U opisu cjeline ne navode se podaci koji nisu značajni za cjelinu ili koji se odnose na pojedinačne dijelove te se izbjegava iscrpno nabranje dijelova. U opisu dijela ne navode se podaci koji se odnose na cjelinu ili podaci koji nisu specifični za dio koji se opisuje.

Odnos cjeline i dijela među jedinicama građe **uvijek se navodi** u katalogu. Za pojedinosti vidi [A 11.2 Bilježenje odnosa](#). Vrste odnosa dijela i cjeline navedene su u Dodatku ...

A 6.1.2 Aspekt jedinice građe

U katalogu se obično opisuju različiti aspekti jedinice građe, poput fizičkih svojstava (npr. podaci o dimenzijama ili tehnici izrade), sadržaja (npr. sažetak teksta ili opis sadržaja slike) ili načina na koji je sadržaj iskazan (npr. podaci o jeziku i pismu teksta, boji slike ili tonalitetu skladbe).

Pojedini aspekti jedinice građe mogu biti zasebne jedinice kataložnog opisa pod uvjetom da je njihova pripadnost istoj jedinici građe jasno istaknuta uspostavljanjem međusobnih odnosa. Takav se postupak preporučuje za građu čiji je sadržaj odvojiv od materijalnog nositelja i postoji u više verzija, izdanja, preradbi itd. (npr. na različitim medijima ili jezicima).

S obzirom na **aspekt jedinice građe**, jedinica kataložnog opisa može biti:

- **djelo**

Djelo je intelektualni ili umjetnički sadržaj jedinice građe, odnosno skup koncepata i ideja koji jedinicu građe čini samostalnom i prepoznatljivom stvaralačkom cjelinom.

Primjeri

Vinodolski zakon

roman *Alkar* Dinka Šimunovića

roman *Do androids dream of electric sheep?* Philipa K. Dicka

film *Blade runner* Ridleya Scotta

zemljovid *Tabula Peutingeriana*

tradicijska pjesma *Dej mi Bože joči sokolove*

- **izraz**

Izraz je skup određenih vizualnih, zvučnih, gestualnih ili drugih znakova koji, kombinirani u cjeline poput rečenica, odlomaka, oblika, melodija ili pokreta, prenose intelektualni ili umjetnički sadržaj jedinice građe.

Primjeri

tekst *Vinodolskog zakona* na suvremenom hrvatskom jeziku

tekst romana *Alkar* Dinka Šimunovića s ilustracijama Vilka Gecana, Joze Kljakovića, Frana Kršinića, Omera Mujadžića, Vanje Radauša i Marijana Trepšea

tekst romana *Do androids dream of electric sheep?* Philipa K. Dicka u hrvatskom prijevodu pod naslovom *Sanjaju li androidi električne ovce?*

redateljska verzija filma *Blade runner* Ridleyja Scotta

verzija filma *Blade runner* s titlovima na hrvatskom jeziku pod naslovom *Istreblljivač*

izvorni kartografski prikaz zemljovida *Tabula Peutingeriana*

notni zapis tradicijske pjesme *Dej mi Bože joči sokolove*

tradicijska pjesma *Dej mi Bože joči sokolove* u izvedbi Dunje Knebl

- **pojavnii oblik**

Pojavni oblik je skup svih materijalnih objekata koji posreduju isti intelektualni ili umjetnički sadržaj i proizvedeni su iz istog izvornog unosa.

Pojavni oblik obuhvaća skupove objekata nastale industrijskom proizvodnjom, ali i unikatne materijalne objekte nastale obrtničkim ili umjetničkim proizvodnim procesom.

Primjeri

pismo Iva Vojnovića ocu Kostu Vojnoviću iz fonda obitelji Vojnović u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu

pismo Iva Vojnovića ocu Kostu Vojnoviću objavljeno u ... svesku *Pisama Iva Vojnovića* Tihomila Maštrovića

mikrofilm *Vinodolskog zakona* snimljen 1999. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu

knjiga *Alkar* Dinka Šimunovića s ilustracijama Vilka Gecana, Joze Kljakovića, Frana Kršinića, Omera Mujadžića, Vanje Radauša i Marijana Trepšea tiskana 1933. u Zagrebu

knjiga *Sanjaju li androidi električne ovce?* Philipa K. Dicka objavljena u 2000. u Zagrebu u izdanju Zagrebačke naklade

članak H. štefančića i V. Zlatića "Winner takes it all": Strongest node rule for evolution of scale-free networks objavljen u tiskanom izdanju časopisa *Physical Review E*

članak H. štefančića i V. Zlatića "Winner takes it all": Strongest node rule for evolution of scale-free networks objavljen u online izdanju časopisa *Physical Review E*

film *Istreblljivač* Ridleyja Scotta objavljen na dvostrukom DVD optičkom disku 2007. u Zagrebu u izdanju Continental filma

faksimil zemljovida *Tabula Peutingeriana* tiskan 1976. u Grazu

snimak tradicijske pjesme *Dej mi Bože joči sokolove* u izvedbi Dunje Knebl na glazbenom albumu *Ethno ambient live* objavljenom na CD optičkom disku 1995. u Zagrebu u izdanju diskografskih kuća CBS i Kopito Records

- **primjerak**

Primjerak je pojedinačni materijalni objekt koji posreduje određeni intelektualni ili

umjetnički sadržaj, a proizveden je kao dio skupa identičnih materijalnih objekata.

Primjeri

bibliofilski primjerak knjige *Alkar* tiskane 1933. u Zagrebu s ručnim potpisima autora i ilustratora

primjerak knjige *Sanjaju li androidi električne ovce?* koji se nalazi u Knjižnici Knežija u Zagrebu pod signaturom 820(73)-3 DICK b

primjerak izdanja filma *Istrebljivač* Ridleyja Scotta iz 2007. na dvostrukom DVD optičkom čitaču s oštećenom spremnicom

Svi podaci koji se odnose na djelo, izraz, pojavni oblik ili primjerak odnose se i na jedinicu građe kao cjelinu.

A 6.2 Agent

Agent je osoba ili skupina osoba koje se mogu smatrati odgovornima za djelovanje i učinke djelovanja na jedinicu građe.

Djelovanje uključuje aktivnosti poput stvaranja, proizvodnje, preinake, prikupljanja, determinacije itd., ali i vlasništvo nad intelektualnim i/ili materijalnim aspektima jedinice građe. Vrste odnosa između agenta i jedinice građe navedene su u Dodatku ...

Agentima se smatraju i objekti koje je stvorila neka osoba ili skupina osoba i koji s određenim stupnjem samostalnosti djeluju u ime svojih tvoraca, poput računalnih programa, robota ili hologramskih projekcija.

Primjeri

Ivana Brlić Mažuranić

majstor Radovan

Dragutin Gorjanović Kramberger

braća Grimm

obitelj Vojnović

Red Hot Chilli Peppers

Hrvatska radiotelevizija

65. Dubrovačke ljetne igre

A 6.2.1 Individualni agent

Individualni agent je ...

Primjeri

Ivana Brlić Mažuranić

majstor Radovan

Dragutin Gorjanović Kramberger

A 6.2.1.1 Osoba

Osoba je individualno ljudsko biće čije se postojanje može dokazati ili se opravdano pretpostavlja.

Osoba ne obuhvaća fiktivne pojedince poput mitoloških i legendarnih bića, književnih ili filmskih likova itd.

Primjeri

Homer

majstor Radovan

Marco Polo

kraljica Elizabeta II

Ivana Brlić Mažuranić

Ivo Pogorelić

A 6.2.2 Kolektivni agent

Kolektivni agent je zajednica ili skupina osoba i/ili organizacija koja zajednički djeluje pod određenim imenom.

A 6.2.2.1 Obitelj

Obitelj čine dvije ili više osoba koje su povezane rođenjem, brakom, posvojenjem, registriranom zajednicom ili sličnim pravnim statusom ili se na neki drugi način predstavljaju kao obitelj.

Obitelj uključuje skupine pojedinaca koje su povezane zajedničkom linijom predaka, klanove, dinastije, plemićke kuće i susljedne nositelje titule u plemićkim kućama.

Obitelj uključuje dijelove obitelji (roditelji, sestre, unuci itd.).

Primjeri

braća Grimm
obitelj Vojnović
vojvode od Norfolka

A 6.2.2.2 Korporativno tijelo

A 6.3 Mjesto

Mjesto je prirodno (fizičko-geografsko) ili političko-teritorijalno (društveno-geografsko) područje.

Prirodna područja obuhvaćaju:

- hidrogeografske i oceanografske oblike (npr. mora, rijeke, jezera);
- reljefne oblike (npr. planine, gorja, doline, zaljeve, otoke, poluotoke, spilje);
- velike geografske cjeline (npr. kontinente, prirodne cjeline, područja);
- vegetacijske cjeline (npr. šume, stepe, savane, pustinje);
- nebeska tijela (npr. planete, zvijezde).

Političko-teritorijalna područja obuhvaćaju:

- savezne države, države, županije, oblasti, pokrajine, naselja i dijelove naselja;
- grupe zemalja i regije zajedničkih ili sličnih geografskih značajki.

A 7 Opširnost kataložnog opisa

Elementi podataka kombiniraju se u kataložnom opisu tako da svi aspekti jedinice opisa koji se smatraju značajnima za korisnike kataloga budu zastupljeni i prikazani na najtočniji i najpotpuniji način. Opširnost kataložnog opisa određena je brojem elemenata podataka koji su uključeni u opis. Opširnost kataložnog opisa ovisi o potrebama korisnika kataloga, vrsti građe, veličini i funkciji ustanove ili zbirke, stručnosti katalogizatora i drugim uvjetima.

Osnovni kataložni opis sastoji se od obveznih elemenata podataka koji su nužni za identifikaciju jedinice kataložnog opisa, uključujući elemente koji su obvezni kad su dostupni i elemente koji su obvezni kad su primjenjivi (vidi dolje).

Preporučuje se proširenje osnovnog kataložnog opisa elementima podataka koji nisu obvezni, ali pružaju korisne informacije o jedinici kataložnog opisa i kontekstu njezinog postojanja i/ili djelovanja.

Uz svaki element podataka u Pravilniku označen je stupanj obveznosti, koji može imati jednu od ovih vrijednosti:

- **obvezno**

Podaci su nužni za identifikaciju i uvijek se navode u kataložnom opisu.

- **obvezno kad je dostupno**

Podaci se uvijek navode kad se mogu utvrditi u izvorima podataka koji su propisani uz element podataka.

- **obvezno kad je primjenjivo**

Podaci se uvijek navode kad su karakteristični za vrstu kojoj pripada jedinica kataložnog opisa (npr. mjerilo se navodi za zemljovide, tehničke i arhitektonske crteže, modele i makete; datumi rođenja i smrti navode se uz osobu).

- **nije obvezno**

Podaci nisu obvezni, ali se mogu navesti u svim vrstama kataložnog opisa kad su dostupni, primjenjivi i smatraju se značajnima za korisnike kataloga.

Preporučuje se da kataložna agencija izradi smjernice ili upute o uvrštavanju neobveznih elemenata podataka u kataložni opis u skladu s potrebama korisnika i drugim specifičnim uvjetima.

A 8 Pristup jedinicama kataložnog opisa

Imena, nazivi, kodovi itd. kojima su u katalogu predstavljene jedinice kataložnog opisa nazivaju se **pristupnicama**.

Pristupnica može biti:

- **nenadzirana pristupnica**

Nenadzirana pristupnica je bilo koja riječ, izreka, broj, kôd itd. koji je sadržan u elementima podataka kataložnog opisa i pomoću kojega se jedinica kataložnog opisa može identificirati ili pronaći u katalogu (npr. izraz koji označava glavni stvarni naslov jedinice građe, broj kojim su iskazane dimenzije jedinice građe, dio imena osobe itd.).

- **nadzirana pristupnica**

Nadzirana pristupnica je podatak koji se temelji na imenu, nazivu ili identifikatoru jedinice kataložnog opisa, a u katalogu se uvijek navodi u ujednačenom obliku kako bi se omogućila jednoznačna identifikacija jedinice kataložnog opisa i osiguralo okupljanje srodnih jedinica (npr. svih djela istog stvaratelja ili iste tematike).

Jedinice kataložnog opisa mogu biti poznate pod različitim oblicima imena ili naziva. Oblik koji se odabire u svrhu jednoznačne identifikacije i okupljanja srodnih jedinica smatra se **usvojenim oblikom imena ili naziva**. Ostali oblici smatraju se **neusvojenim ili varijantnim oblicima imena ili naziva**.

Kao usvojeni oblik imena ili naziva odabire se:

- uobičajeno ime ili naziv, odnosno ime ili naziv po kojemu je jedinica kataložnog opisa općenito poznata većini korisnika;
- ime ili naziv koji se javlja na većini jedinica građe;
- najnovije ime ili naziv.

Referentni izvori koji se preporučuju za utvrđivanje usvojenog oblika imena ili naziva navedeni su u Dodatku ...

S obzirom na oblik imena na kojemu se temelji, nadzirana pristupnica može biti:

- **usvojena nadzirana pristupnica**

Usvojena nadzirana pristupnica temelji se na usvojenom obliku imena ili naziva. Elementi podataka koji u kataložnom opisu imaju ulogu usvojene nadzirane pristupnice su:

- naziv jedinice građe
- jedinstveni stvarni naslov
- ime osobe
- ime obitelji
- naziv korporativnog tijela
- naziv sastanka
- naziv mjesta

- **neusvojena nadzirana pristupnica**

Neusvojena nadzirana pristupnica temelji se na neusvojenom ili varijantnom obliku imena ili naziva.

Elementi podataka koji u kataložnom opisu imaju ulogu neusvojene nadzirane pristupnice su:

...

Pojedinosti o načinu navođenja usvojenih i neusvojenih nadziranih pristupnica u kataložnom opisu propisane su uz odgovarajuće elemente podataka.

Odnos istoznačnosti između usvojene i neusvojene nadzirane pristupnice **uvijek se navodi** u katalogu. Za pojedinosti vidi [A 11.2 Bilježenje odnosa](#).

A 9 Izvori podataka za kataložni opis

Osnovni izvor podataka za kataložni opis je **jedinica građe**.

Jedinica građe kao izvor podataka obuhvaća dijelove poput kućišta, spremnice, dokumentacije i popratne građe, pod uvjetom da su ti dijelovi izvorno načinjeni, proizvedeni, objavljeni ili isporučeni s jedinicom građe.

Spremnicom se smatraju objekti koji služe za prijenos, pohranu i zaštitu jedinice građe, a mogu se od nje fizički odvojiti, poput kutija, vitrina, fascikala, omotnica, zaštitnih ovitaka, albuma itd.

Dokumentacijom se smatraju podaci koji opisuju jedinicu građe, poput priručnika, uputa za uporabu ili metapodataka. Dokumentacija koja je nastala u procesu nabave ili obrade jedinice građe u određenoj zbirci ili ustanovi (npr. evidencija o preuzimanju, dosjei fondova i zbirki itd.) također može biti pouzdan izvor podataka za kataložni opis (vidi dolje), ali se ne smatra dijelom jedinice građe.

Popratnom građom smatra se građa koja je namijenjena uporabi uz opisivanu jedinicu građe (npr. umeci, dodaci itd.).

Jedinica građe koja je proizvedena kao skup objekata iz istog izvornog unosa smatra se izvorom podataka u obliku u kojem je proizvedena i raspačavana (npr. omot sveska koristi se kao izvor podataka samo ako je svezak u njemu izvorno objavljen). Kad primjerak takve jedinice građe koji služi kao izvor podataka nije potpun, treba pokušati pronaći podatke o potpunom (idealnom) primjerku, a u kataložnom opisu navesti manjkavosti i druga posebna obilježja opisivanog primjerka. Kad potpuni primjerak ne postoji ili se podaci o njemu ne mogu naći, korisnike kataloga treba upozoriti da se opis u katalogu ne odnosi nužno na sve primjerke istog izdanja, otiska, serije itd.

Jedinica građe koristi se kao izvor podataka za kataložni opis na dva načina:

- podaci koji se javljaju na jedinici građe doslovno se prenose u kataložni opis (vidi poglavlje [2 Stvarni prikaz jedinice građe](#));
- drugi podaci (npr. medij, tehnika, boja, dimenzije itd.) utvrđuju se neposrednim uvidom u oblik i sadržaj jedinice građe.

Podaci koji se ne mogu se preuzeti s jedinice građe ili utvrditi neposrednim uvidom u jedinicu građe, utvrđuju se u drugim **pouzdanim izvorima**.

Pouzdanim izvorima smatraju se:

- službena dokumentacija arhiva (evidencije o preuzimanju, dosjei fondova i zbirki, dosjei imatelja i stvaratelja arhivskog gradiva i sl.);
- postojeća obavijesna pomagala (u matičnoj ustanovi ili izvan nje);
- nacionalne bibliografije i katalozi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- skupni katalozi i međunarodne baze podataka;
- referentna literatura (enciklopedije, leksikoni itd.);
- službene publikacije;
- znanstvena i stručna literatura;
- komparativna građa;
- arhivsko gradivo;
- rezultati znanstvenih istraživanja (npr. radiokarbonsko datiranje).

Referentni izvori koji se općenito preporučuju kao pouzdani izvori podataka navedeni su u Dodatku ...

Izraz *navesti* u Pravilniku označava uvrštavanje podataka u kataložni opis bez obzira na izvor.

Izraz *preuzeti* u Pravilniku se koristi uz podatke koji su doslovno preneseni u kataložni opis onako kako se javljaju na jedinici građe.

Izraz *bilježiti* u Pravilniku se koristi uz podatke koje katalogizator utvrđuje uvidom u jedinicu građe, istraživanjem i uporabom dodatnih izvora te oblikuje u skladu s odgovarajućom odredbom.

U navođenju podataka koji se u kataložni opis ne preuzimaju s jedinice građe preporučuje se, gdje je moguće, uporaba nadziranih rječnika poput tezaurusa ili sustava autoriziranih podataka koji su usklađeni s nacionalnim i međunarodnim standardima.

Uz svaki element podataka u Pravilniku propisani su odgovarajući izvori na jedinici građe ili izvan nje. Podaci se smatraju dostupnima kad se mogu pronaći u izvorima koji su propisani uz element podataka.

Kad je uz element podataka propisano više izvora, izvori imaju prednost **redosljedom**

kojim su navedeni.

Kad su podaci pronađeni izvan jedinice građe ili na jedinici građe, ali izvan propisanih izvora, preporučuje se u kataložnom opisu navesti izvor podataka. Dio teksta iz referentne literature ili drugih pouzdanih izvora koji služi kao izvor podataka može se citirati kad se smatra značajnim za korisnike kataloga. Za pojedinosti o načinu navođenja izvora vidi [A 10.3 Citiranje](#).

A 9.1 Izvori podataka s prednošću

Ista vrsta podataka može se javiti na više mjesta na jedinici građe (npr. stvarni naslov filma na DVD optičkom disku može se u istom ili različitom obliku javiti u naslovnoj sekvenci, na naljepnici diska, na spremnici itd.) ili izvan nje (npr. uobičajeni naslov slike može se u istom i različitom obliku javiti u više radova stručne ili referentne literature). Stoga je za pojedine elemente podataka u Pravilniku utvrđeno više izvora podataka. Prednost se izvorima podataka daje **redoslijedom kojim su navedeni**. Sljedeći izvor odabire se:

- kad prethodno navedeni izvor ne postoji (npr. svezak nema naslovnu stranicu, video snimka nema naslovnu sekvencu itd.);
- kad u prethodno navedenom izvoru podatak nije dostupan;
- kad prethodno navedeni izvor ne sadržava najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

U slučaju nedoumice opći kriteriji su:

- **iscrpnost podataka za identifikaciju**

Prednost se daje izvoru podataka koji sadržava najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

- **neposredna blizina**

Prednost se daje izvoru podataka koji je najbliži sadržaju jedinice građe (npr. naslovni zaslon digitalne jedinice građe ili naslovna sekvencija video snimke imaju prednost pred izvorima koji se javljaju na materijalnom nositelju i spremnici).

- **postojanost**

Prednost se daje izvoru podataka koji je najtrajniji ili najtrajnije vezan s jedinicom građe.

A 9.2 Izvori podataka za opis skupnih jedinica građe

U opisu skupnih jedinica građe prednost ima izvor podataka koji se odnosi na jedinicu građe kao cjelinu (npr. naslovna stranica koja je zajednička svim dijelovima ili spremnica u koju su uloženi svi dijelovi).

Kad skupna jedinica građe koja se sastoji od **više fizičkih dijelova** nema zajednički izvor podataka, prednost se daje izvoru podataka prvog ili najranijeg dostupnog dijela (npr. naslovnoj stranici prvog sveska). Kad se ovaj kriterij ne može primijeniti, prednost se daje izvoru podataka glavnog dijela.

Kad skupna jedinica građe koja se sastoji od **više logičkih dijelova** nema zajednički izvor

podataka, već svaki dio ima vlastiti izvor (npr. svaka pripovijetka u svesku ima vlastitu naslovnu stranicu ili svaki film na videokaseti vlastitu uvodnu špicu), prednost se daje izvoru podataka prevladavajućeg sadržaja jedinice građe. Kad se ovaj kriterij ne može primijeniti, kombinacija izvora podataka može se smatrati jednim zajedničkim izvorom podataka.

A 9.2.1 Izvori podataka za opis neomeđene građe

Izvori podataka za **serijsku građu** su:

- prvi sveščić ili dio (iznimno svi sveščići ili dijelovi, ako je tako propisano uz element podataka);
- najraniji dostupni sveščić ili dio (iznimno svi sveščići ili dijelovi, ako je tako propisano uz element podataka);
- nacionalne bibliografije i katalozi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- skupni katalozi i međunarodne baze podataka (npr. Upisnik ISSN-a).

Za numerirane serijske jedinice građe prvi sveščić ili dio je onaj s najnižom brojčanom oznakom ili najranijom kronološkom oznakom.

Za nenumerirane serijske jedinice građe prvi sveščić ili dio je onaj s najranijom godinom izdavanja, proizvodnje i/ili raspačavanja.

Izvor podataka za **tekuću integrirajuću građu** je tekuća iteracija. Iznimno su izvor podataka sve iteracije ili prva i/ili posljednja iteracija, ako je tako propisano uz element podataka.

A 10 Jezik i pismo kataložnog opisa

Jezik kataložnog opisa je hrvatski jezik, a pismo opisa latinica, ako kataložna agencija ne odluči drugačije.

Podaci koji se preuzimaju u kataložni opis s jedinice građe navode se na jeziku na kojemu se javljaju na jedinici građe.

Podaci koji se na jedinici građe javljaju na pismu različitom od latinice u kataložnom se opisu transliteriraju. Transliteracija se provodi u skladu s važećim hrvatskim pravopisom (vidi Dodatak ...).

Naknadno umetnuti izrazi navode se u uglatoj zagradi na jeziku i/ili pismu jedinice građe, ako Pravilnikom nije drugačije utvrđeno. (???)

Za pojedinosti o načinu preuzimanja podataka s jedinice građe, uključujući podatke koji se na jedinici građe javljaju na više jezika i/ili pisama, vidi poglavlje [2 Stvarni prikaz jedinice građe](#).

Podaci koji se ne preuzimaju s jedinice građe navode se u kataložnom opisu na hrvatskom jeziku u skladu s važećim pravopisom.

A 10.1 Kratice, akronimi i inicijali

U kataložnom opisu ne preporučuje se korištenje kratica koje nisu u općoj uporabi i koje bi mogle biti nerazumljive većini korisnika.

Kraticama u općoj uporabi smatraju se:

- kronološke oznake (st., g. pr. Kr.);
- standardne oznake za valute i novac (HRK, EUR);
- standardne oznake formata (PAL, VHS);
- standardne oznake za računalnu opremu (PC, CPU, RAM, CD-ROM);
- standardne oznake kemijskih spojeva (CO₂)

Oznake mjernih jedinica (cm, kg, MHz, MB) ne smatraju se kraticama.

Kratice koje se koriste u kataložnom opisu navedene su u Dodatku ...

Podaci koji se u kataložni opis preuzimaju s jedinice građe navode se u obliku u kojem se javljaju na jedinici građe, bez obzira je li riječ o skraćenom ili potpunom obliku. Za pojedinosti vidi [2.2.2.3 Inicijali ili akronimi u glavnom stvarnom naslovu](#), [2.2.5.5.2 Inicijali ili akronimi u glavnom stvarnom naslovu neomeđene građe](#)

Primjeri

11. izd.

Drugo promijenjeno izdanje

Skraćeni oblik, akronim ili inicijali imena ili naziva smatraju se usvojenim oblikom imena ili naziva kad je taj oblik uobičajen i/ili kad se javlja na većini jedinica građe.

Primjeri

Cummings, E. E.

Harvey, PJ

TBF

SAD

A 10.2 Slobodno oblikovani tekst

Ako element podataka kataložnog opisa zahtijeva slobodno oblikovanje teksta (npr. u napomenama), oblikuje se primjereno kratak, jasan i precizan tekst vodeći računa o dosljednosti u stilu, sintaksi i nazivlju te izbjegavajući ponavljanje podataka koji su već navedeni u drugim elementima opisa.

Preporučuje se navođenje potpunih rečenica i riječi u prirodnom poretku.

U tekstu se ne koriste kratice koje nisu u općoj uporabi i koje bi mogle biti nerazumljive

većini korisnika (vidi [A 10.1 Kratice, akronimi i inicijali](#)).

A 10.3 Citiranje

U kataložnom opisu može se citirati:

- **referentna literatura i drugi pouzdani izvori koji služe kao izvor podataka za kataložni opis**

Citiranje referentne literature i drugih izvora podataka preporučuje se kad su podaci pronađeni izvan jedinice građe (vidi [A 9 Izvori podataka za kataložni opis](#)). Izvor podataka bilježi se u skladu s usvojenim pravilima citiranja bibliografskih i arhivskih izvora (npr. MLA, APA, Chicago, ISBD itd.).

Primjeri

primjer

- **dio jedinice građe koji služi kao izvor podataka za kataložni opis**

Kad su podaci za kataložni opis pronađeni na jedinici građe, ali izvan propisanih izvora podataka (npr. unutar teksta u svesku, u određenom dijelu audio snimke itd.), u kataložnom se opisu preporučuje, gdje je moguće, preuzimanje dijela pisanog ili izgovorenog teksta koji služi kao izvor podataka. Tekst se preuzima u navodnim znakovima i uz oznaku dijela iz kojega je preuzet (npr. oznaku i numeraciju stranice).

Numeracija koja nije preuzeta s jedinice građe navodi se u uglatoj zagradi.

Primjeri

"Knjiga je tiskana povodom obilježavanja 70. godišnjice posljednjih jasenovačkih logora." → str. [2].

"Ova slikovnica nastala je na radionici koja je održana u sklopu 18. muzejske edukativne akcije ("Muzejske pričalice") povodom Međunarodnog dana muzeja 18. svibnja." → str. 20.

- **dio teksta iz referentne literature ili drugog pouzdanog izvora koji služi kao izvor podataka za kataložni opis**

Dio teksta iz referentne literature i drugih pouzdanih izvora podataka izvan jedinice građe može se navesti u kataložnom opisu kad se smatra značajnim za korisnike kataloga. Tekst se preuzima u navodnim znakovima i uz oznaku dijela iz kojega je preuzet (npr. oznaku i numeraciju stranice).

Numeracija koja nije preuzeta iz izvora podataka navodi se u uglatoj zagradi.

Uz tekst se navodi i citat izvora.

Primjeri

primjer

- **povezana jedinica građe**

Odnos jedinice kataložnog opisa s povezanom jedinicom građe može se zabilježiti na više načina (vidi [11.2.1 Bilježenje odnosa u obliku napomene](#) i [11.2.2 Bilježenje odnosa u obliku uputnice](#)). Kad se takav odnos bilježi kao citat, podaci o povezanoj jedinici građe navode se u skladu s usvojenim pravilima citiranja bibliografskih i arhivskih izvora (npr. MLA, APA, Chicago, ISBD itd.).

A 11 Opće odredbe za kataložni opis

A 11.1 Izrada kataložnog opisa

A 11.1.1 Izrada kataložnog opisa jedinice građe

Zaseban kataložni opis izrađuje se za jedinicu građe koja se obilježjima značajno razlikuje od jedinica građe opisanih u katalogu. Značajne razlike mogu se odnositi na bilo koji aspekt jedinice građe (vidi [A 6.1.2 Aspekt jedinice građe](#)).

Kad se jedinica građe značajno promijeni u određenom aspektu, a aspekti jedinice građe opisuju u katalogu kao zasebne jedinice kataložnog opisa, zaseban opis izrađuje se za onaj aspekt jedinice građe koji je promijenjen.

Značajne promjene uključuju:

- **promjene djela**

- preobrazba (npr. ekranizacija, uglazbljenje itd.);
- parafraza, imitacija i parodija;
- skraćenje, proširenje ili sažetak;
- nastavak i *prequel*;
- spajanje, razdvajanje ili djelomično nastavljanje (npr. serijskih jedinica građe);
- varijacije glazbenih tema.

- **promjene izraza**

- prijevod, transkripcija i transliteracija teksta;
- promjena glazbene ljestvice;
- preradba skladbe za drugi instrument ili vokal;
- nova izvedba glazbenog, plesnog ili dramskog djela;
- promjena u trajanju izvedbe, projekcije ili reprodukcije;
- promjena boje na pokretnim i nepokretnim slikama (npr. kolorizacija crno-bijelih filmova);
- promjena mjerila na kartografskim prikazima, nacrtima i maketama;

- **promjene pojavnog oblika**

- novo izdanje;
- novi otisak i tiskarska varijanta (u opisu stare knjige);
- nova programska verzija;
- nova proizvodna serija;
- faksimilna, fotografska, mikrografska i digitalna reprodukcija;
- promjena medija i/ili materijalnog nositelja (npr. *online* izdanje nasuprot tiskanom izdanju);
- izmjene i nadogradnje u programskom jeziku ili operativnom sustavu računalnih programa i aplikacija.

Za pojedinosti o promjenama glavnog stvarnog naslova jedinice građe koje uvjetuju izradu zasebnog kataložnog opisa vidi [2.2.4.1 Promjena glavnog stvarnog naslova zbirnih jedinica građe](#) i [2.2.5.5.4 Promjena glavnog stvarnog naslova neomeđene građe](#).

A 11.1.2 Izrada kataložnog opisa agenta

Kataložni opis agenta odnosi se na identitet pod kojim agent djeluje u kontekstu koji se smatra značajnim za korisnike kataloga.

Kataložni opis uvijek se izrađuje za identitet autora ili stvaratelja. Autorom ili stvarateljem smatra se agent koji je odgovoran za skup koncepata i ideja koji jedinicu građe čini samostalnom i prepoznatljivom stvaralačkom cjelinom. Kod zbirnih jedinica građe koje su združene na temelju zajedničke provenijencije (npr. arhivski fondovi) stvarateljem se smatra agent čijim je djelovanjem jedinica građe nastala, prikupljena i/ili se čuva.

Kataložni opis agenata koji su povezani s jedinicom građe, a nisu autori ili stvaratelji (npr. proizvođači, nakladnici, restauratori, vlasnici itd.) izrađuje se kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

Odnosi između agenta i jedinice građe uvijek se navode u katalogu. Za pojedinosti vidi [A 11.2 Bilježenje odnosa](#). Vrste odnosa između agenta i jedinice građe navedeni su u Dodatku ...

Autor ili stvaratelj jedinice građe utvrđuje se:

- u propisanim izvorima podataka na objavljenoj jedinici građe (vidi Podatak o odgovornosti);
- korištenjem referentne, znanstvene i stručne literature;
- istraživanjem komparativne građe, arhivskog gradiva i drugim istraživanjima.

Kad se identitet autora ili stvaratelja ne može sa sigurnošću utvrditi, a jedinica građe se pripisuje jednom ili više autora ili stvaratelja, kataložni se opis izrađuje za svakog agenta kojemu je pripisana uloga autora ili stvaratelja.

Kad je u propisanim izvorima podataka na jedinici građe autor ili stvaratelj pograšno naveden, a identitet pravog autora ili stvaratelja može se utvrditi, kataložni se opis izrađuje za oba agenta.

Jedinica građe može imati više autora ili stvaratelja, čija uloga u stvaranju može biti istovrsna ili raznovrsna.

- **jedinice građe s više autora ili stvaratelja čija je uloga u stvaranju istovrsna**

Kad je jedinica građe nastala zajedničkim radom više autora ili stvaratelja čija je uloga u stvaranju jedinice građe istovrsna (npr. više osoba zajedno sklada skladbu ili više korporativnih tijela zajednički izvještava o svom radu), kataložni se opis izrađuje za tri autora ili stvaratelja čiji se udio smatra najvažnijim. Kataložni opis za ostale autore ili stvaratelje izrađuje se kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

- **jedinice građe s više autora ili stvaratelja čija je uloga u stvaranju različita**

Kad je jedinica građe nastala suradnjom više autora ili stvaratelja čija je uloga u stvaranju jedinice građe različita (npr. redatelj, scenarist, producent i drugi agenti koji sudjeluju u stvaranju filma), kataložni se opis izrađuje za autora ili stvaratelja čiji se udio smatra najvažnijim. Za pojedinosti vidi Autor ili stvaratelj.

Kad u bibliografskom opisu nije moguće utvrditi najvažnijeg autora ili stvaratelja, kataložni se opis izrađuje za autora ili stvaratelja čije se ime prvo javlja u propisanim izvorima podataka na jedinici građe.

Kataložni opis za suradnike izrađuje se kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

A 11.1.2.1 Osobe s višestrukim identitetima

Kad osoba djeluje pod različitim identitetima, a svaki je od njih vezan uz kontekst koji se smatra značajnim za korisnike kataloga, izrađuje se zaseban kataložni opis za svaki identitet.

Višestruki identitet osobe treba razlikovati od varijantnih oblika imena osobe ili promjene imena.

Identitet osobe uključuje:

- djelovanje pod pravim imenom, tj. imenom kojim se osoba identificira u pravnom i administrativnom kontekstu;
- djelovanje pod pseudonimom, uključujući imena alter-ega, fiktivnih likova, nadnaravnih bića itd.;
- djelovanje pod službenim imenom, tj. imenom uloge koja je jednoj ili više osoba dodijeljena u korporativnom tijelu i koja postoji neovisno o osobama koje ju obnašaju, uključujući nazive položaja crkvenih dostojanstvenika, vladara, državnih poglavara, direktora tvrtki itd.

Smatra se da osoba ima više identiteta ako se služi:

- pravim imenom i jednim ili više pseudonima;
- višestrukim pseudonimima;
- višestrukim službenim imenima;
- zajedničkim pseudonimom s drugom osobom ili više drugih osoba.

Odnos srodnosti između različitih identiteta osobe navodi se u katalogu kad se može utvrditi. Za pojedinosti vidi [A 10.2 Bilježenje odnosa](#).

Primjeri

J. K. Rowling
Newt Scamander
Robert Galbraith

Objašnjenje: Književnica objavljuje fantastičnu književnost pod vlastitim imenom J. K. Rowling i pod imenom Newta Scamandera, lika koji pripada fikcionalnom svijetu njezinih fantastičnih romana. Pod pseudonimom Robert Galbraith književnica objavljuje detektivske romane,

Joseph Ratzinger
papa Benedikt XVI

Objašnjenje: Prije stupanja na dužnost poglavara Katoličke crkve autor je objavljivao teološka djela pod građanskim imenom.

Stanislav Habjan
Greiner i Kropilak

Objašnjenje: Umjetnik i dizajner djeluje pod vlastitim imenom Stanislav Habjan te pod zajedničkim pseudonimom Greiner i Kropilak s Borisom Greinerom.

Svaki identitet može se sastojati od više varijantnih oblika imena ili naziva.

Varijantni oblik imena ili naziva uključuje:

- oblik imena na drugom jeziku ili pismu;
- oblik imena transliteriran u skladu s drugačijim pravilima;
- oblik imena u skraćenom ili razriješenom obliku;
- promjenu imena prijevodom na drugi jezik, prilagodbom duhu drugog jezika, promjenom pravnog statusa ili iz drugih razloga.

Varijantni oblik imena ne zahtijeva izradu zasebnog kataložnog opisa.

Odnos istoznačnosti između varijantnih oblika imena i usvojenog oblika imena uvijek se navodi u katalogu. Za pojedinosti vidi [A 10.2 Bilježenje odnosa](#).

Primjeri

J. K. Rowling
Joanne K. Rowling
Joanne Kathleen Rowling

Objašnjenje: Skraćeni, općenito poznati oblik imena književnice i razriješeni oblici.

Papa Benedikt XIV
Papa Benedictus XIV
Папа Бенедикт XVI

Objašnjenje: Oblici imena pape Benedikta XIV na različitim jezicima i pismima.

Tomislav Gotovac
Antonio G. Lauer
Tomislav Gotovac a.k.a. Antonio G. Lauer

Objašnjenje: Umjetnik mijenja ime u Antonio G. Lauer i nastavlja djelovanje pod novim imenom, a ponekad koristi i oba imena.

A 11.1.3 Izrada kataložnog opisa mjesta

A 11.2 Bilježenje odnosa

Odnos se sastoji od objašnjenja ili oznake za vrstu odnosa i podataka o povezanoj jedinici kataložnog opisa.

Kad se mogu utvrditi, u katalogu se uvijek navode:

- odnos jedinice građe i autora ili stvaratelja (vidi Dodatak ...);
- odnos između jedinica građe (vidi Dodatak ...);
- odnos srodnosti između različitih identiteta istog agenta;
- odnos istoznačnosti usvojenog i neusvojenih ili varijantnih oblika imena ili naziva.

Drugi odnosi navode se kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

Odnosi se u katalogu navode na jedan od sljedećih načina:

- u obliku napomene;
- u obliku uputnice na povezanu jedinicu kataložnog opisa.

A 11.2.1 Bilježenje odnosa u obliku napomene

Odnosi u napomeni bilježe se kao slobodno oblikovani tekst. Vrsta odnosa objašnjena je u tekstu.

Podaci o povezanoj jedinici kataložnog opisa mogu se navesti u strukturiranom i nestrukturiranom obliku. Podaci u strukturiranom obliku navode se kao:

- usvojena nadzirana pristupnica

U obliku usvojene nadzirane pristupnice (vidi [A 7 Pristup jedinicama kataložnog opisa](#)) navode se podaci o povezanom djelu, izrazu, agentu i mjestu.

- citat

U obliku citata navode se podaci o pojavnom obliku i primjerku. Preporučuje se citat u skladu s usvojenim pravilima citiranja bibliografskih i arhivskih izvora (vidi [A 9.3 Citiranje](#)).

Podaci o povezanoj jedinici kataložnog opisa u nestrukturiranom obliku navode se kao slobodno oblikovani ili polu-strukturirani tekst.

Primjeri

Pretisak prema izvorniku iz 1595. godine.

Pretisak iz Berliner Tageblatt und Handels-Zeitung, Berlin, 62. Jahrgang, ausgabe B (für Berlin), Nr. 101, 1. märz 1933, S. 1-2.

Zvučne datoteke digitalizirane sa šelak gramofonske ploče.

Sadrži: Kazneni zakon ; Zakon o kaznenom postupku ; Zakon o sudovima za mladež ; Zakon o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta ; Zakon o izvršavanju kazne zatvora

Jedinica sadrži nekoliko Vojnovićevih koncepata pisama, prepisku s članovima obitelji i manji broj pisama i telegrama raznih osoba.

Objašnjenje: odnosi dijela i cjeline iskazani kroz opis sadržaja podserije *Korespondencija Iva Vojnovića* iz fonda obitelji Vojnović u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu.

Izvorni stvarni naslov: La cigale et la fourmi

Pravo ime autora: Jean-Baptiste Poquelin

A 11.2.2 Bilježenje odnosa u obliku uputnice

Kad je odnos između jedinica kataložnog opisa naveden u obliku uputnice na povezanu jedinicu kataložnog opisa, vrsta odnosa bilježi se kao zaseban podatak.

Podaci o povezanoj jedinici kataložnog opisa mogu se zabilježiti na više načina:

- u obliku usvojene nadzirane pristupnice ili citata (vidi [A 10.2.1 Bilježenje odnosa u obliku napomene](#));
- u obliku brojčanog ili slovno-brojčanog identifikatora jedinice kataložnog opisa (npr. ISSN, ISNI itd.);
- u obliku poveznice koja koristi jedinstveni identifikator jedinice (*Uniform Resource Identifier*, URI).

1.1 Stvarni prikaz

Stvarni prikaz je izraz ili skup svih izraza koji se javljaju na jedinici građe i identificiraju jedinicu građe i/ili opisuju njezina svojstva.

Opseg

Stvarni prikaz obuhvaća pod-elemente:

- [1.3 Podatak o stvarnom naslovu](#);
- [1.10 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov](#);
- [1.13 Podatak o izdanju](#);
- [1.21 Brojčane i kronološke oznake serijske građe](#);
- [1.24 Podatak o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju](#);
- [1.31 Podatak o tiskanju ili izradi](#);
- [1.36 Podatak o copyrightu](#);
- [1.38 Podatak o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi](#).

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- osigurati točnost opisa jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.2 Napomena o stvarnom prikazu.

1.1.1 Izvor podataka za stvarni prikaz

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvoru koji sadrži najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke. Točan izvor može se navesti u napomeni kad se smatra značajnim za korisnike.

Za neke pod-elemente stvarnog prikaza izvori podataka s prednošću i/ili uvjeti navođenja točnog izvora podataka posebno su propisani. Za pojedinosti vidi:

- 1.3.1. Izvor podatka o stvarnom naslovu;
- 1.10.1 Izvor podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov;
- 1.13.1 Izvor podatka o izdanju;
- 1.21.1 Izvor podataka o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe;

1.1.2 Način navođenja stvarnog prikaza

Podaci koji čine stvarni prikaz preuzimaju se u opis onako kako se javljaju u izvoru podataka na jedinici građe.

Podaci koji se u izvoru podataka javljaju na pismu različitom od latinice transliteriraju se u skladu s važećim hrvatskim pravopisom.

Logotipovi i drugi znakovi i simboli koji se javljaju na jedinici građe, a zbog tehničkih se zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti, mogu se opisati u napomeni kad se to smatra značajnim za korisnike.

Za dodatne pojedinosti vidi:

- [1.3.2 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu](#);
- 1.10.3 Način navođenja podatka o odgovornosti;
- 1.14.3 Način navođenja podatka o izdanju;
- 1.22.2 Način navođenja brojčanih i kronoloških oznaka serijske građe;
- 1.24.2 Način navođenja podatka o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju;
- 1.31.2 Način navođenja podatka o tiskanju ili izradi;
- 1.36.2 Način navođenja podatka o copyrightu;
- 1.38.2 Način navođenja podatka o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi.

Kad se može primijeniti, u navođenju stvarnog prikaza preporučuje se uporaba sintakse i interpunkcijskih obrazaca propisanih Međunarodnim standardnim bibliografskim opisom (ISBD). Vidi Dodatak A.

Primjeri

Lvdovicus Seitz Romae pinxit a.d. 1869.

Objašnjenje: Signatura na slici.

FQ 888

Objašnjenje: Signatura na slici, koja označava inicijale stvaratelja (Ferdo Quiquerez) i godinu nastanka.

Stahov 77

EA

ZB Edition Biškupić

Objašnjenje: Signature na grafičkom listu, pisane olovkom ili utisnute suhim žigom.

Pozdrav iz Osijeka : Osijek na starim razglednicama = Üdvözlet Eszékről : Eszék a régi képes levelezőlapokon / [prijevod na mađarski, fordítás Jukić Zita]. - Osijek : Državni arhiv u Osijeku = Eszék : Eszéki állami levéltár, 2006.

Objašnjenje: Stvarni prikaz tiskanog sveska prema sintaksi i interpunkcijskim obrascima koji su propisani Međunarodnim standardnim bibliografskim opisom (ISBD). Podaci su preuzeti s naslovne stranice.

1.2 Napomena o stvarnom prikazu

Napomena o stvarnom prikazu je tekst koji označava pojedinosti o podacima preuzetima s jedinice građe (npr. točan izvor na jedinici građe s kojega se podaci preuzimaju, primjedbu o nepotpunosti ili netočnosti podataka itd.).

Cilj

- pružiti dodatne informacije o stvarnom prikazu jedinice građe;
- pružiti dodatne informacije o izvorima podataka za opis.

1.2.1 Izvor podataka za napomenu o stvarnom prikazu

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

1.2.2 Način navođenja napomene o stvarnom prikazu

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o stvarnom prikazu.

Primjeri

Nečitljivi pravokutni žig (Rudolf Ditmar, Znaim?)

Signatura utisnuta, nečitljiva: ...L (AL - Anton Lang, Budov?)

Iznad ocakline upečena marka

Signatura dolje ispod otiska olovkom

U donjem lijevom uglu lista suhi žig

1.3 Napomena o osnovi za opis skupnih jedinica građe

Napomena o osnovi za opis skupnih jedinica građe je izraz ili tekst koji označava dio, svešćić ili iteraciju koja služi kao osnova za opis višedijelne omeđene ili neomeđene građe kad se opis ne temelji na prvom objavljenom svešćiću, dijelu ili iteraciji.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o izvorima podataka za opis.

1.3.1 Izvor podataka za napomenu o osnovi za opis skupnih jedinica građe

Izvor podataka je jedinica građe.

1.3.2 Uvjeti navođenja napomene o osnovi za opis skupnih jedinica građe

Napomena o osnovi za opis skupnih jedinica građe navodi se uvijek kad se opis ne temelji na prvom objavljenom dijelu ili svešćiću višedijelne omeđene ili neomeđene građe.

1.3.3 Način navođenja napomene o osnovi za opis skupnih jedinica građe

a. Višedijelna omeđena građa i nakladnička cjelina. Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o dijelu koji služi kao osnova za opis. Podaci se navode onako kako se javljaju na jedinici građe.

Kod numerirane nakladničke cjeline navodi se broj dijela i godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

Kod nenumerirane omeđene nakladničke cjeline navodi se podatak o stvarnom naslovu, podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov i godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja najranije objavljene pregledane jedinice. Kad su pregledane i ostale jedinice u nenumeriranoj nakladničkoj cjelini i može se utvrditi posljednja, navode se i podaci o posljednjoj pregledanoj jedinici. Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

Opis izrađen prema sv. 2, 2017.

Opis prema: 8, 2008.

Opis prema: The wood demon / by Anton Pavlovich Chekhov ; translated by Nicholas Saunders and Frank Dwyer, 1993.

b. Serijska građa. Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o sveščiću ili dijelu koji služi kao osnova za opis.

Za pojedinosti o navođenju brojčanih i kronoloških oznaka vidi 1.22 Brojčane i kronološke oznake serijske građe.

Primjeri

Opis prema: Vol. 29, no. 20 (1991)

Opis prema: 2000, br. 10.

Opis prema god. II br. 3 (16. januara 1944).

c. Integrirajuća građa. Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o iteraciji koji služi kao osnova za opis.

Kad se opis ne temelji na prvoj iteraciji, navodi se napomena o posljednjoj iteraciji pregledanoj pri izradi opisa.

Primjeri

Opis izrađen prema izdanju iz 1994., 10. dopuna

Kod daljinski dostupnih integrirajućih jedinica građe na elektroničkom mediju (mrežne stranice, blogovi, wikiji itd.) iteracija koja služi kao osnova za opis ili promjenu opisa navodi se zajedno s datumom kad je jedinica pregledana.

Primjeri

Zadnji opis prema verziji dana: 25. 11. 2017.

1.4 Podatak o stvarnom naslovu

Podatak o stvarnom naslovu je izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe i imenuje jedinicu građe ili njezin dio.

Opseg

Podatak o stvarnom naslovu obuhvaća pod-elemente:

- [1.5 Glavni stvarni naslov,](#)
- [1.6 Usporedni stvarni naslov,](#)
- [1.7 Dodatak glavnom stvarnom naslovu,](#)
- [1.8 Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu.](#)

Cilj

- identificirati jedinicu građe.

Napomena

Vidi i [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#).

1.4.1 Izvor podatka o stvarnom naslovu

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje podacima koji su najpotpuniji, najtočniji ili najmjerodavniji. Točan izvor može se navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatra značajnim za korisnike.

Točan izvor uvijek se navodi za glavni stvarni naslov koji nije preuzet iz izvora podataka s prednošću. Vidi [1.5.1 Izvor podataka o glavnom stvarnom naslovu](#).

Za neke vrste građe izvori podataka s prednošću su posebno su propisani. Za pojedinih vidi:

- [1.4.1.1 Izvor podatka o stvarnom naslovu neomeđene građe](#);
- [1.4.1.2 Izvor podatka o stvarnom naslovu tiskanih i rukopisnih svezaka](#);
- [1.4.1.2.1 Izvor podatka o stvarnom naslovu stare knjige](#);
- [1.4.1.3 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na elektroničkom mediju](#);
- [1.4.1.4 Izvor podataka o stvarnom naslovu građe na zvučnom mediju](#);
- [1.4.1.5 Izvor podatka o stvarnom naslovu pokretnih slika](#).

1.4.1.1 Izvor podatka o stvarnom naslovu neomeđene građe

a. Serijska građa. Izvor podataka za serijsku građu je prvi ili najraniji dostupni sveščić ili dio.

Za tiskanu serijsku građu izvor podataka s prednošću odabire se sljedećim redoslijedom:

- naslovna stranica;
- analitička naslovna stranica, omot, naslov nad tekstom, redakcijski podaci, uredničke stranice, kolofon;
- ostale preliminarne stranice i podaci nađeni na zaštitnim ovicima, vrhu i dnu stranica s tekstom (npr. tekući naslov);
- sadržaj jedinice građe (predgovor, uvod, sadržaj, tekst, dodaci itd.).

Za postupanje s tiskanom serijskom jedinicom građe koja ima više naslovnih stranica vidi [1.4.1.2 Izvor podatka o stvarnom naslovu tiskanih i rukopisnih svezaka](#).

Za pojedinih o serijskoj građi na elektroničkom mediju vidi [1.4.1.3 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na elektroničkom mediju](#).

Kad se podaci preuzimaju izvan izvora podataka s prednošću, točan izvor može se navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatra značajnim za korisnike.

Točan izvor uvijek se navodi za glavni stvarni naslov koji nije preuzet iz izvora podataka s prednošću. Vidi [1.5.1 Izvor podataka o glavnom stvarnom naslovu](#).

b. Integrirajuća građa. Izvor podataka za integrirajuću građu je tekuća iteracija.

Na tiskanu integrirajuću građu primjenjuju se odredbe za tiskane i rukopisne sveske. Vidi 1.4.1.2 Izvor podatka o stvarnom naslovu tiskanih i rukopisnih svezaka.

Za pojedinosti o integrirajućoj građi na elektroničkom mediju vidi [1.4.1.3 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na elektroničkom mediju](#).

c. Neomeđena nakladnička cjelina.

1.4.1.2 Izvor podatka o stvarnom naslovu tiskanih i rukopisnih svezaka

Za tiskane i rukopisne sveske izvor podataka s prednošću odabire se sljedećim redoslijedom:

- naslovna stranica;
- prva stranica notnog teksta (za notiranu glazbu);
- druge preliminarnе stranice, omot, kolofon, naslov nad tekstem ili druga prikladna zamjena za naslovnu stranicu.

U nedostatku naslovne stranice ili prve stranice notnog teksta, prednost se daje zamjeni za naslovnu stranicu koja sadržava najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Omot se smatra zamjenom za naslovnu stranicu ako je svezak u njemu izvorno uvezan.

Podaci koji se preuzimaju izvan izvora podataka s prednošću navode se u uglatoj zagradi i uz napomenu odakle su preuzeti (vidi 1.9 Napomena o stvarnom naslovu). Za iznimku vidi 1.5.1 Izvor podataka o glavnom stvarnom naslovu.

a. Jednodijelna jedinica građe s više naslovnih stranica. Kad pojedinačni svezak sadržava više samostalnih djela bez zajedničke naslovne stranice, izvorom podataka s prednošću smatra se naslovna stranica glavnog ili prevladavajućeg djela.

Kad se ovaj kriterij ne može primijeniti, više naslovnih stranica može se smatrati zajedničkim izvorom podataka s prednošću.

Kad pojedinačni svezak sadržava isti tekst na više jezika i/ili pisama i ima zasebnu naslovnu stranicu na svakom jeziku i/ili pismu, izvor podataka s prednošću odabire se na sljedeći način:

- kod uzastopno otisnutih naslovnih stranica, naslovna stranica koja se javlja prva, osim kad je jasno da je pogrešno otisnuta;
- kod naslovnih stranica otisnutih jedna nasuprot drugoj, desna (*recto*) stranica.

Kad su tekstovi na različitim jezicima i/ili pismima uvezani u međusobno obrnutom smjeru (*tête-bêche*) ili su tekstovi na pismima različita smjera uvezani zajedno (*back-to-back*), a njihove su naslovne stranice ravnopravne (svaki omot uzima se u obzir kao prednji dio sveska), izvor podataka s prednošću odabire se sljedećim redoslijedom:

- naslovna stranica na jeziku i/ili pismu opisa;
- naslovna stranica na jeziku i/ili pismu koji su najpoznatiji većini korisnika;
- naslovna stranica na izvornom jeziku i/ili pismu.

Kad pojedinačni svezak sadržava tekst koji je većinom ili u cijelosti na jednom jeziku i/ili pismu, ali ima više naslovnih stranica na različitim jezicima i/ili pismima, pri čemu prva

(*recto*) naslovna stranica ne mora biti na jeziku i/ili pismu sadržaja, izvorom podataka s prednošću smatra se naslovna stranica na jeziku i/ili pismu sadržaja ili prevladavajućeg dijela sadržaja.

Kad je svezak faksimilna reprodukcija i sadržava vlastitu naslovnu stranicu i naslovnu stranicu izvornika, izvorom podataka s prednošću smatra se naslovna stranica reprodukcije.

b. Višedijelna omeđena jedinica građe. Na jedinici građe koja se sastoji od više svezaka izvorom podataka s prednošću smatra se zajednička naslovna stranica. Kad nema zajedničke naslovne stranice, izvorom podataka s prednošću smatra se naslovna stranica prvog ili najranijeg dostupnog dijela.

1.4.1.2.1 Izvor podatka o stvarnom naslovu stare knjige

Izvor podataka s prednošću odabire se sljedećim redoslijedom:

- naslovna stranica;
- zamjena za naslovnu stranicu.

U nedostatku naslovne stranice prednost se daje zamjeni za naslovnu stranicu koja sadržava najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Kad se ovaj kriterij ne može primijeniti, zamjena za naslovnu stranicu odabire se sljedećim redoslijedom:

- kolofon;
- prednji naslov;
- ostale preliminarne stranice;
- naslov nad tekstom;
- naslov nad sadržajem;
- tekući naslov;
- incipit;
- eksplicit;
- početne riječi glavnog teksta;
- početne riječi jedinice građe.

Za staru knjigu s više naslovnih stranica vidi 1.4.1.2 Izvor podatka o stvarnom naslovu tiskanih i rukopisnih svezaka. Kad stara knjiga sadržava tiskanu i ugraviranu naslovnu stranicu, prednost se daje tiskanoj stranici.

Ako Pravilnikom nije drugačije utvrđeno, podaci koji nisu preuzeti iz izvora podataka s prednošću navode se u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu).

1.4.1.3 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na elektroničkom mediju

Kad jedinica građe ima mogućnost pregleda sadržaja na više različitih jezika i/ili pisama, izvor podataka odabire se sljedećim redoslijedom:

- sadržaj na jeziku i/ili pismu opisa;
- sadržaj na izvornom jeziku i/ili pismu;

- sadržaj na jeziku i/ili pismu koji su najpoznatiji većini korisnika.

a. Daljinski dostupna građa. Za daljinski dostupnu građu na elektroničkom mediju izvor podataka s prednošću odabire se sljedećim redoslijedom:

- početna stranica (*home page*);
- glavni izbornik;
- početna stranica nakladnika ili agregatora;
- metapodaci objavljeni i/ili isporučeni s jedinicom građe.

Tekstni izvori imaju prednost pred zvučnim, slikovnim i drugim izvorima, osim kad su nepotpuni ili netočni.

Kad se podaci preuzimaju izvan izvora podataka s prednošću, točan izvor može se navesti u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu) kad se smatra značajnim za korisnike.

Točan izvor uvijek se navodi za glavni stvarni naslov koji nije preuzet iz izvora podataka s prednošću. Vidi 1.5.1 Izvor podataka o glavnom stvarnom naslovu.

b. Mjesno dostupna građa. Za mjesno dostupnu građu na elektroničkom mediju izvor podataka s prednošću odabire se sljedećim redoslijedom:

- jedan ili više unutarnjih izvora (naslovni zaslon, glavni izbornik, zaglavlje datoteke itd.);
- naljepnica trajno pričvršćena na materijalni nositelj;
- spremnica;
- popratna građa;
- metapodaci objavljeni i/ili isporučeni s jedinicom građe.

Spremnica i popratna građa smatraju se izvorom podataka kad su izvorno objavljene s jedinicom građe.

Tekstni izvori imaju prednost pred zvučnim, slikovnim i drugim izvorima, osim kad su nepotpuni ili netočni.

Kad se podaci preuzimaju izvan izvora podataka s prednošću, točan izvor može se navesti u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu) kad se smatra značajnim za korisnike.

Točan izvor uvijek se navodi za glavni stvarni naslov koji nije preuzet iz izvora podataka s prednošću. Vidi 1.5.1 Izvor podataka o glavnom stvarnom naslovu.

1.4.1.4 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na zvučnom mediju

Za građu na zvučnom mediju izvor podataka s prednošću odabire se sljedećim redoslijedom:

- naljepnica trajno pričvršćena na materijalni nositelj;
- spremnica;
- popratna građa.

Spremnica i popratna građa smatraju se izvorom podataka kad su izvorno objavljene s jedinicom građe.

Tekstni izvori imaju prednost pred zvučnim, slikovnim i drugim izvorima, osim kad su

nepotpuni ili netočni.

Kad se podaci preuzimaju izvan izvora podataka s prednošću, točan izvor može se navesti u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu) kad se smatra značajnim za korisnike.

Točan izvor uvijek se navodi za glavni stvarni naslov koji nije preuzet iz izvora podataka s prednošću. Vidi 1.5.1 Izvor podataka o glavnom stvarnom naslovu.

Vidi i 1.4.1.5 Izvor podatka o stvarnom naslovu izvedene glazbe.

1.4.1.5 Izvor podatka o stvarnom naslovu izvedene glazbe

Kad jedinica građe sadržava snimke vokalne glazbe na više različitih jezika (npr. izvorne pjesme i prepjeve), izvor podataka odabire se sljedećim redoslijedom:

- sadržaj na jeziku opisa;
- sadržaj na izvornom jeziku;
- sadržaj na jeziku i/ili pismu koji su najpoznatiji većini korisnika.

Vidi i 1.4.1.4 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na zvučnom mediju.

1.4.1.6 Izvor podatka o stvarnom naslovu pokretnih slika

Kad jedinica građe ima mogućnost pregleda istog sadržaja na više različitih jezika i/ili pisama (npr. sadrži podnaslove i/ili sinkronizirane glasove na različitim jezicima), izvor podataka odabire se sljedećim redoslijedom:

- sadržaj na jeziku i/ili pismu opisa;
- sadržaj na izvornom jeziku i/ili pismu;
- sadržaj na jeziku i/ili pismu koji su najpoznatiji većini korisnika.

Izvor podataka s prednošću odabire se sljedećim redoslijedom:

- najavnica i/ili odjavnica;
- naljepnica trajno pričvršćene na materijalni nositelj;
- spremnica;
- popratna građa.

Spremnica i popratna građa smatraju se izvorom podataka kad su izvorno objavljene s jedinicom građe.

Tekstni izvori imaju prednost pred zvučnim, slikovnim i drugim izvorima, osim kad su nepotpuni ili netočni.

Kad se podaci preuzimaju izvan izvora podataka s prednošću, točan izvor može se navesti u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu) kad se smatra značajnim za korisnike.

Točan izvor uvijek se navodi za glavni stvarni naslov koji nije preuzet iz izvora podataka s prednošću. Vidi 1.5.1 Izvor podataka o glavnom stvarnom naslovu.

1.4.2 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu

a. Preuzimanje podatka o stvarnom naslovu. Podatak o stvarnom naslovu preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka s prednošću, uključujući:

- riječi i izraze pisane starijim pravopisom (za oblike slova koji se zbog tehničkih zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti vidi 1.4.2.1 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu stare knjige);

Primjeri

Horvatzki ztoletni kalendar od leta 1818. do 1919

Uvod za izpitni concert

- imena i nazive pisane fonetskim pravopisom;

Primjeri

Doživljaji Haklberi Fina

Fukoovo klatno

Marselu Dišanu - (Duchamp)

- interpunkcijske znakove;

Primjeri

Sanjaju li androidi električne ovce?

Pažnja! Neprijatelj prisluškuje

- dijakritičke znakove;

Primjeri

Færdselskort København

Üdvözlet Eszékről : Eszék a régi képes levelezőlapokon

- kratice, inicijale i akronime (vidi i 1.4.2.1 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu stare knjige i 1.5.2.2.1 Odabir glavnog stvarnog naslova neomeđene građe), pri čemu se praznine, razmaci i interpunkcijski znakovi navode onako kako se javljaju u izvoru podataka;

Primjeri

Osnova građevnoga reda za slob. i kralj. glavni grad Zagreb

INA's experience in hydrocarbon exploration in Croatia = INA-ino iskustvo istraživanja ugljikovodika u Republici Hrvatskoj

Democratic orators from JFK to Barack Obama

Announce J.F.K. Library plans

- tipografske pogreške (za **iznimku** vidi 1.5.3.1 Način navođenja glavnog stvarnog naslova neomeđene građe);

Primjeri

Pamćenje i povjesna istina o žrtvama

Boris Bučan : sretni ljudi = heppy people

b. Velika početna slova u podatku o stvarnom naslovu. Stvarni naslov navodi se velikim početnim slovom u skladu sa standardnim pravopisom.

Oblik stvarnog naslova koji odstupa od standardnog pravopisa (npr. malo početno slovo, veliko slovo u sredini riječi, nedostatak razmaka itd.) preuzima se kad takvo grafičko rješenje utječe na razumijevanje i tumačenje značenja naslova.

Za kronograme vidi 1.4.2.1 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu stare knjige.

Primjeri

eZadar

KaLibar

Ali:

Jutarnji list

Objašnjenje: Grafičko rješenje stvarnog naslova u zaglavlju mrežne stranice je JutarnjiLIST.

Velika početna slova pojedinih riječi u podatku o stvarnom naslovu preuzimaju se u skladu sa standardnim pravopisom jezika stvarnog naslova, a ne u skladu s nakladničkim običajima.

Primjeri

Kleine Chronik der Veterinär-anatomie im deutschen Sprachraum

Objašnjenje: Imenice su navedene velikim početnim slovom u skladu sa standardnim pravopisom njemačkog jezika.

Knowledge organization in the 21st century : between historical patterns and future prospects

Objašnjenje: U izvoru podataka stvarni se naslov javlja kao *Knowledge Organization in the 21st Century : Between Historical Patterns and Future Prospects*. Velika početna slova javljaju se u skladu s nakladničkim običajem bilježenja naslova na engleskom jeziku, a ne standardnim pravopisom engleskog jezika, stoga se ne preuzimaju u opis.

c. Znakovi i simboli u podatku o stvarnom naslovu. Znakovi i simboli koji se javljaju u stvarnom naslovu, uključujući pojedinačna slova koja ne pripadaju latiničnom pismu, preuzimaju se kad čine neodvojivi dio naslova i utječu na njegovo razumijevanje i tumačenje.

Primjeri

@fer.hr

Kako vam se život čudesno mijenja kada vam se živo j**e

Δ -statistical and strong Δ -Cesaro convergence of sequences of fuzzy numbers

Ali:

Filmology

Objašnjenje: Grafičko rješenje stvarnog naslova na naslovnoj stranici sveska je Film·ol·o·gy.

Zvuk, sluh, arhitektonska akustika

Objašnjenje: Grafičko rješenje stvarnog naslova na naslovnoj stranici sveska je Zvuk · Sluh · Arhitektonska akustika.

Znakovi i simboli koji se zbog tehničkih zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti zamjenjuju se opisom ili istoznačnim slovima ili riječima na jeziku odgovarajućega stvarnoga naslova. Zamjenske riječi ili tekst opisa navode se u uglatoj zagradi. Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatra značajnim za korisnike.

Za ligature i druge oblike slova svojstvene određenim razdobljima vidi 1.4.2.1 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu stare knjige.

Primjeri

I [love] Huckabees

Objašnjenje: Umjesto riječi *love* u stvarnom naslovu javlja se simbol srca.

d. Brojčani podaci u podatku o stvarnom naslovu. Brojčani podaci iskazani brojkama ili slovima preuzimaju se onako kako se javljaju u izvoru podataka.

Za slova s brojčanom vrijednošću u kronogramu ili akrostihu vidi 1.4.2.1 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu stare knjige.

Vidi i 1.5.3.1 Način navođenja glavnog stvarnog naslova neomeđene građe i 1.5.3.2 Način navođenja glavnog stvarnog naslova stare knjige.

Primjeri

Povijest svijeta u šest čaša

Objašnjenje: Stvarni naslov koji se javlja na tiskanom svesku.

Povijest svijeta u 6 čaša

Objašnjenje: Stvarni naslov koji se javlja na zvučnoj knjizi koju je prema tiskanom izdanju snimila i objavila Hrvatska knjižnica za slijepe.

Dvije godine, osam mjeseci i dvadeset osam dana

4 months, 3 weeks and 2 days

300

XXIII. Wissenschaftliches Symposium "Strukturelle Veränderungen in der Wirtschaft der Republiken Kroatien und Bundesrepublik Deutschland", vom 10. bis 14. Oktober 2002 in Poreč

e. Uvodne riječi u podatku o stvarnom naslovu. Uvodne riječi ne preuzimaju se kao dio podatka o stvarnom naslovu u sljedećim slučajevima:

- kad se sastoje od navoda o administrativnim radnjama i poziva na propise i druge osnove za postupanje s jedinicom građe;

Primjeri

primjer

- kad predstavljaju najavu ili reklamu (vidi i 1.5.3.2 Način navođenja glavnog stvarnog naslova stare knjige);

Primjeri

primjer

- kad se sastoje od titula, zaziva, gesla, epigrama, posveta itd. (vidi i [1.5.3.2 Način navođenja glavnog stvarnog naslova stare knjige](#)).

Primjeri

primjer

f. Posebna grafička rješenja stvarnog naslova. Kad se u izvoru podataka s prednošću pojedini znakovi, brojke, slova ili riječi stvarnog naslova javljaju samo jednom, ali grafičko rješenje jasno upućuje na namjeru stvaratelja ili nakladnika da se ti znakovi, brojke, slova, riječi itd. čitaju više puta ili tumače na više načina, oni se u opisu ponavljaju.

Primjeri

primjer

g. Praznine u podatku o stvarnom naslovu. Kad su u stvarnom naslovu ostavljena prazna mjesta za riječi koje se naknadno ručno unose (npr. u obrascima), navodi se izraz *prazno* u uglatoj zagradi.

Primjeri

Društvo za povijestnicu i starine Jugoslavenah imenova u velikoj skupštini dne [prazno] godine [prazno] [...]

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi [Dodatak A](#).

Za dodatne pojedinosti o načinu navođenja pod-elemenata podatka o stvarnom naslovu vidi:

- 1.5.3 Način navođenja glavnog stvarnog naslova;
- 1.6.3 Način navođenja usporednog stvarnog naslova;
- 1.7.3 Način navođenja dodatka glavnom stvarnom naslovu;
- 1.8.3 Način navođenja usporednog dodatka glavnom stvarnom naslovu.

1.4.2.1 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu stare knjige

Podatak o stvarnom naslovu stare knjige preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Kad se ligature i drugi oblici slova svojstveni određenim razdobljima zbog tehničkih zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti, zamjenjuju se suvremenim oblicima u skladu sa standardnim pravopisom. Zamjena se navodi bez uglate zgrade.

Različitost oblika slova ne uzima se u obzir kad se u suvremenoj uporabi među njima ne pravi pravopisna razlika.

Primjeri

primjer

Velika slova koja predstavljaju kronogram ili akrostih navode se onako kako se javljaju u izvoru podataka.

Primjeri

primjer

-riješiti kako se transkribiraju slova U i V!

Primjeri

primjer

Riječi i izrazi koji su sažeti ili skraćeni u skladu s rukopisnom tradicijom kraćenja dugačkih riječi ili riječi koje se često pojavljuju navode se, gdje je moguće, u razriješenom obliku. Razrješavanje se navodi u uglatoj zagradi.

Kad se razriješeni oblik sažimanja ili kratice pretpostavlja, ali se ne može sa sigurnošću utvrditi, iza pretpostavljenog razriješenog oblika navodi se upitnik.

Kad se razriješeni oblik sažimanja ili kratice ne može utvrditi niti pretpostaviti, ... (ISBD A 6.1)

Primjeri

primjer

Kad su u stvarnom naslovu ostavljena prazna mjesta za inicijal koji se ručno umeće, slovo koje nedostaje navodi se u uglatoj zagradi. Objašnjenje se navodi u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu).

Kad su u stvarnom naslovu ostavljena prazna mjesta za riječi koje se naknadno ručno unose (npr. oznake godina, imena itd.), navodi se izraz *prazno* u uglatoj zagradi. Objašnjenje se navodi u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu).

Primjeri

primjer

Obrnuta slova navode se u pravilnom obliku. Objašnjenje se navodi u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu).

1.4.3 Drugi elementi opisa u podatku o stvarnom naslovu

Podatak o stvarnom naslovu može sadržavati i podatke koji svojim značenjem pripadaju drugim elementima opisa, poput podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov, oznake izdanja, imena nakladnika, opsega, mjerila itd.

Takvi podaci preuzimaju se kao dio podatka o stvarnom naslovu u sljedećim slučajevima:

- kad tvore jezičnu cjelinu s podatkom o stvarnom naslovu;
- kad su potrebni radi preciznosti i jasnoće.

Za **iznimku** vidi 1.4.3.1 Drugi elementi opisa u podatku o stvarnom naslovu pokretnih slika.

Primjeri

Filmska čitanka Ante Peterlića

Sabrana djela Marije Jurić Zagorke

The best of Josipa Lisac

Radovi Znanstvenog savjeta za naftu

Skraćeno izdanje Univerzalne decimalne klasifikacije

Rogerii Josephi Boscovich Opera pertinentia ad opticam at astronomiam, maxima ex parte nova & omnia hucusque inedita, in quinque tomos distributa

The Thames and Hudson dictionary of 20th-century architecture

Judita : s drvorezima i inicijalima iz 2. izd.

Halo : combat evolved anniversary

Kad se drugi elementi opisa izostavljaju iz podatka o stvarnom naslovu, potpuni oblik stvarnog naslova može se navesti kao varijantni naslov kad se smatra značajnim za korisnike.

1.4.3.1 Drugi elementi opisa u podatku o stvarnom naslovu pokretnih slika

Kad stvarnom naslovu pokretnih slika prethodi ili ga slijedi ime agenta (redatelja, producenta, prikazivača, izvođača itd.), taj se podatak **ne smatra** dijelom podatka o stvarnom naslovu čak i ako s njime čini jezičnu cjelinu.

Stvarni naslov kojemu prethodi takav podatak **ne navodi se** kao varijantni naslov.

Primjeri

The third man

Objašnjenje: Na najavnici je navedeno *Carol Reed's production The third man by Graham Greene.*

The women

Objašnjenje: Na najavnici je navedeno *Metro-Goldwyn-Mayer presents Norma Shearer, Joan Crawford, Rosalind Russell in The women.*

Doctor Who

Objašnjenje: Na najavnici je navedeno *BBC Doctor Who.*

1.4.3.2 Drugi elementi opisa u podatku o stvarnom naslovu

notirane i izvedene glazbe

a. Generički stvarni naslov. Kad se stvarni naslov glazbene snimke ili notnog zapisa sastoji od generičkog izraza za vrstu skladbe, glazbeni format ili žanr (npr. *concerto*, *sonata*, *capriccio* itd.) i jednog ili više podataka o tonalitetu, broju skladbe, godini skladanja, načinu izvedbe itd., svi se podaci uključuju u podatak o stvarnom naslovu.

Podaci se preuzimaju redoslijedom kojim se javljaju u izvoru podataka.

Primjeri

Koncert za dvije violine i gudače u D-duru

Varijacije za bisernicu i brač

Sonata za klavir, b-mol, op. 36 = Sonate für Klavier, b-Moll, Op. 36

Symphony No. 4 in A minor, Op. 63

b. Razlikovni stvarni naslov. Kad se stvarni naslov skladbe sastoji od generičkog izraza kojemu je dodana jedna ili više riječi (npr. *komorni koncert*), takav se naslov smatra razlikovnim stvarnim naslovom.

Podaci o tonalitetu, broju skladbe, godini skladanja, načinu izvedbe itd. koji se javljaju uz razlikovni stvarni naslov navode se kao [dodatak glavnom stvarnom naslovu](#).

Vidi i 1.8.4.1 Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu notirane i izvedene glazbe bez usporednog stvarnog naslova.

Primjeri

Slavenska sonata : za violinu i klavir

Komorni koncert : za klavir i orkestar

Kleine Sinfonie : opus 44

Koncertne improvizacije : za obou, violino, violu in violončelo

1.4.4 Jedinica građe bez podatka o stvarnom naslovu

a. Jedinica građe koja sadržava tekst. Kad jedinica građe tekstualnog sadržaja nema podatak o stvarnom naslovu, podatkom o stvarnom naslovu smatra se sadržaj teksta u skraćenom ili potpunom obliku.

Kad jedinica građe sadržava više različitih tekstova (npr. više natpisa na različitim jezicima), kao podatak o stvarnom naslovu preuzima se tekst koji je grafički najistaknutiji. Za **iznimku** vidi [1.4.4.1 Stara knjiga bez podatka o stvarnom naslovu](#).

U slučaju kraćenja teksta potrebno je zadržati značajne dijelove kao što su imena agenata i mjesta, oznake vremenskih raspona, nazivi događaja, proizvoda itd.

Kraćenje izreka, rečenica ili riječi označuje se znakom izostavljanja [...]. Izostavljanje potpunih izreka ili rečenica se ne označuje. Za **iznimku** vidi [1.4.4.1 Stara knjiga bez podatka o stvarnom naslovu](#).

U slučaju vrlo velike količine teksta, kao podatak o stvarnom naslovu uzima se početak teksta.

Interpunkcija u tekstu preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Pojedinosti o sadržaju teksta koji nije uvršten u podatak o stvarnom naslovu mogu se navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatraju značajnima za korisnike.

Primjeri

1. Retrospektiva 2. Neki radovi

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov sastoji se od teksta na letku koji najavljuje izložbu i navodi sadržaj izložbe.

Glasujući za kandidate Narodne fronte glasamo za izgradnju tvornica, škola, cesta, za obnovu cjelokupne privrede, za bolji život

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov sastoji se od teksta na plakatu.

Ovaj spomenlist neka primi Bai Dragutin za svoj prinos, darovan u svrhu liječenja i naobrazbe hrvatsko-slavonskih ratnih invalida [...]

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov sastoji se od teksta spomenice.

Muzeji i turizam = Museums and tourism = Museen und tourismus

Objašnjenje: Podatak o stvarnom naslovu, koji uključuje glavni stvarni naslov i usporedne stvarne naslove, sastoji se od teksta na plakatu.

Tvornica žigica Adama Reisnera u Osijeku : utemeljena god. 1856.

Objašnjenje: podatak o stvarnom naslovu, koji uključuje glavni stvarni naslov i dodatak glavnom stvarnom naslovu, sastoji se od natpisa otisnutih na razglednici.

Varaždin : Dravski mostovi = Die Draubrücken

Objašnjenje: Podatak o stvarnom naslovu, koji uključuje glavni stvarni naslov, dodatak glavnom stvarnom naslovu i usporedni dodatak stvarnom naslovu, sastoji se od natpisa otisnutih na fotografiji.

b. Jedinica građe koja ne sadržava tekst. Kad jedinica građe nema podatak o stvarnom naslovu i ne sadržava tekst ili se njezin tekstualni sadržaj ne smatra prikladnim za identifikaciju, podatak o stvarnom naslovu se izostavlja. Jedinici građe dodjeljuje se nadomjesni naslov.

1.4.4.1 Stara knjiga bez podatka o stvarnom naslovu

Kad stara knjiga nema stvarni naslov, kao podatak o stvarnom naslovu preuzima se početak teksta u knjizi.

Redoslijed navođenja podataka određuje se prema redoslijedu u izvoru podataka, bez obzira na grafičku istaknutost.

Svako izostavljanje ili kraćenje označuje se znakom izostavljanja [...], uključujući

izostavljanje potpunih izreka ili rečenica.

Primjeri

primjer

1.5 Glavni stvarni naslov

Glavni stvarni naslov je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe u izvoru podataka s prednošću kao primarni naslov jedinice građe ili njezinog dijela.

Opseg

Glavni stvarni naslov može sadržavati alternativni stvarni naslov.

Glavni stvarni naslov može se sastojati od zajedničkog nadređenog stvarnog naslova i podređenog stvarnog naslova i/ili oznake podređenog stvarnog naslova.

Cilj

- identificirati jedinicu građe.

1.5.1 Izvor podataka o glavnom stvarnom naslovu

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje podacima koji su najpotpuniji, najtočniji ili najmjerodavniji. Točan izvor može se navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatra značajnim za korisnike.

Za neke vrste građe izvori podataka s prednošću su posebno propisani. Za pojedinosti vidi:

- 1.4.1 Izvor podatka o stvarnom naslovu;
- 1.4.1.1 Izvor podatka o stvarnom naslovu neomeđene građe;
- 1.4.1.2 Izvor podatka o stvarnom naslovu tiskanih i rukopisnih svezaka;
- 1.4.1.2.1 Izvor podatka o stvarnom naslovu stare knjige;
- 1.4.1.3 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na elektroničkom mediju;
- 1.4.1.4 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na audio mediju;
- 1.4.1.5 Izvor podatka o stvarnom naslovu pokretnih slika.

Glavni stvarni naslov koji se preuzima izvan izvora podataka s prednošću navodi se bez ugate zagrade i uz napomenu odakle je preuzet (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)).

Oblici glavnog stvarnog naslova koji se javljaju na jedinici građe izvan izvora podataka s prednošću, a razlikuju se od oblika u izvoru podataka s prednošću, smatraju se [varijantnim naslovima](#).

1.5.2 Odabir glavnog stvarnog naslova

a. Više stvarnih naslova na istom jeziku i/ili pismu. Kad se u izvoru podataka javlja više stvarnih naslova na istom jeziku i/ili pismu, glavni stvarni naslov odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redosljed stvarnih naslova u izvoru podataka;
- iscrpnost.

Stvarni naslov koji nije odabran za glavni stvarni naslov smatra se varijantnim naslovom.

Za **iznimke** vidi [1.5.2.2.1 Odabir glavnog stvarnog naslova neomeđene građe](#) i [1.5.2.3 Odabir glavnog stvarnog naslova stare knjige](#).

b. Više oblika stvarnog naslova na različitim jezicima i/ili pismima. Kad se u izvoru podataka javlja više oblika stvarnog naslova na različitim jezicima i/ili pismima, glavnim stvarnim naslovom smatra se oblik na jeziku i/ili pismu glavnog ili prevladavajućeg sadržaja jedinice građe.

Kad se taj kriterij ne može primijeniti, glavni stvarni naslov odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redosljed stvarnih naslova u izvoru podataka;
- iscrpnost.

Stvarni naslov koji nije odabran za glavni stvarni naslov smatra se [usporednim stvarnim naslovom](#).

Iznimka: Kod pokretnih slika i građe na elektroničkom mediju glavnim stvarnim naslovom smatra se naslov na jeziku opisa, kad se javlja na jedinici građe. Vidi [1.4.1.3 Izvor podatka o stvarnom naslovu građe na elektroničkom mediju](#) i [1.4.1.6 Izvor podatka o stvarnom naslovu pokretnih slika](#).

1.5.2.1 Odabir glavnog stvarnog naslova zbirnih jedinica građe

Kad se na zbirnoj jedinici građe javlja više oblika stvarnog naslova (npr. naslovi na različitim jezicima i/ili pismima, različiti naslovi predmeta od strane pošiljatelja i primatelja itd.), glavnim stvarnim naslovom smatra se onaj koji najtočnije i najjasnije iskazuje narav i sadržaj jedinice građe.

Stvarni naslov koji nije odabran za glavni stvarni naslov smatra se varijantnim naslovom.

Primjeri

primjer

Kad se na zbirnoj jedinici građe javlja više oblika stvarnog naslova kao posljedica spajanja, razdvajanja ili preoblikovanja jedinice građe, glavnim stvarnim naslovom smatra se onaj koji najviše odgovara njezinu trenutnom sadržaju i obliku.

Primjeri

primjer

1.5.2.2 Odabir glavnog stvarnog naslova skupnih jedinica građe

a. Jednodijelna jedinica građe sa zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom. Kad jednodijelna jedinica građe sadržava višedijelno djelo ili više različitih djela, a u izvoru podataka je uz pojedinačne naslove djela ili dijelova djela naveden i zajednički nadređeni stvarni naslov, taj se naslov smatra glavnim stvarnim naslovom.

Za iznimku vidi 1.5.2.3 Odabir glavnog stvarnog naslova stare knjige.

Pojedinačna djela ili dijelovi djela mogu se opisati samostalno (vidi Usvojeni naslov djela) ili se njihovi naslovi mogu navesti u napomeni (vidi Napomena o opsegu sadržaja) kad se to smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

Čovjek kao ja

Objašnjenje: Zajednički nadređeni stvarni naslov javlja se na naljepnicama i omotu gramofonske ploče koja sadržava autorski glazbeni album (višedijelno djelo). Na naljepnicama i omotu također su navedeni naslovi pojedinačnih skladbi: *Sve što znaš o meni, Moderato cantabile, Moj brat* itd.

Ćelava pjevačica i drugi antikomadi

Objašnjenje: Zajednički nadređeni stvarni naslov javlja se na naslovnoj stranici sveska u kojemu je sabrano više drama. Naslovi pojedinih drama (*Instrukcija, Jacques ili pokornost, Stolica, Neplaćeni ubojica, Kralj umire*) također su navedeni na naslovnoj stranici.

Zbirka zakona kaznenog prava Republike Hrvatske

Objašnjenje: Zajednički nadređeni stvarni naslov javlja se na naslovnoj se stranici sveska u kojemu je sabrano više zakona. Naslovi pojedinih zakona (*Osnovni krivični zakon Republike Hrvatske, Krivični zakon Republike Hrvatske* itd.) također su navedeni na naslovnoj stranici.

b. Jednodijelna jedinica građe bez zajedničkoga nadređenog stvarnog naslova.

Kad jednodijelna jedinica građe sadržava višedijelno djelo ili više samostalnih djela, a u izvoru podataka se ne javlja zajednički nadređeni stvarni naslov, već samo pojedinačni naslovi djela ili dijelova djela, kao glavni stvarni naslov navodi se slijed svih naslova redom kojim se javljaju.

Pojedinačna djela ili dijelovi djela mogu se opisati samostalno kad se to smatra značajnim za korisnike (vidi Usvojeni naslov djela).

Za interpunkcijske obrasce vidi [Dodatak A](#).

Primjeri

Slavonska šuma ; Moj djed ; Oprava ; Tena

Zakon o općem upravnom postupku ; Zakon o upravnim sporovima

Symphony No. 4 in A Minor, Op. 63 ; Love Suite, Op. 14

Povezujuća riječ ili izraz između stvarnih naslova preuzima se kao dio stvarnog naslova kojemu prethodi.

Primjeri

Alice's adventures in wonderland ; and Through the looking glass

Le Colonel Chabert ; suivi de Honorine ; et de L'interdiction

Kad jednodijelna jedinica građe sadržava višedijelno djelo ili više različitih djela, a u izvoru podataka javlja se samo naslov glavnog djela ili prevladavajućeg dijela djela, dok su naslovi drugih djela ili dijelova djela navedeni drugdje na jedinici građe, naslov glavnog djela ili prevladavajućeg dijela djela smatra se glavnim stvarnim naslovom.

Ostala djela ili dijelovi djela mogu se opisati samostalno (vidi Usvojeni naslov djela) ili se njihovi naslovi mogu navesti u napomeni (vidi Napomena o opsegu sadržaja) kad se to smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

Otok s blagom

Objašnjenje: Tiskani svezak sadrži romane *Otok s blagom* i *Dr. Jekyll i gospodin Hyde*. Naslov *Otok s blagom* javlja se na glavnoj naslovnoj stranici. Naslov *Dr. Jekyll i gospodin Hyde* javlja se na omotu i vlastitoj naslovnoj stranici unutar sveska.

c. Višedijelna omeđena jedinica građe sa zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom. Kad se višedijelna omeđena jedinica građe sastoji od dijelova s vlastitim stvarnim naslovima, a u izvoru podataka se javlja i zajednički nadređeni stvarni naslov, taj se naslov smatra glavnim stvarnim naslovom.

Dijelovi jedinice građe mogu se opisati samostalno ili se njihovi naslovi mogu navesti u napomeni (vidi Napomena o opsegu sadržaja) kad se to smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

Uspomena na Zagreb

Objašnjenje: Zajednički nadređeni stvarni naslov koji se javlja na ovitku albuma s fotografijama. Svaka fotografija ima vlastiti stvarni naslov (*Savski most*, ... itd.)

Kad je rock bio mlad

Objašnjenje: Zajednički nadređeni stvarni naslov koji se javlja na zajedničkoj spremnici kompleta CD optičkih diskova.

d. Dio višedijelne omeđene jedinice građe s podređenim stvarnim naslovom. Kad dio višedijelne omeđene jedinice građe u izvoru podataka ima oznaku podređenog stvarnog naslova i/ili podređeni stvarni naslov nedovoljan za identifikaciju bez zajedničkoga nadređenog stvarnog naslova, glavni stvarni naslov dijela navodi se:

- kao slijed zajedničkog nadređenog stvarnog naslova i oznake podređenog stvarnog naslova (za interpunkcijske obrasce vidi [Dodatak A](#));

Primjeri

Suvremena hrvatska novela. Svezak drugi

Velo misto. Prvi dil

Reise in Serbien im Spätherbst 1829. Bd. 2

Radovi Znanstvenog savjeta za naftu. Serija C

- kao slijed zajedničkoga nadređenog stvarnog naslova, oznake podređenog stvarnog naslova i podređenog stvarnog naslova (za interpunkcijske obrasce vidi [Dodatak A](#)).

Primjeri

Povijest grada Zagreba. Knjiga 2, 20. i 21. stoljeće

Bibliografia uzemne slovacikalnych tlači 19. storočia. Zv. 1, A-D

German book illustration before 1500. Pt. 7, Anonymous artists : 1487-1488

German book illustration before 1500. Pt. 8, Anonymous artists : 1489-1491

Atlas ethno-linguistique. 2e série, Monographies

Kad se dio višedijelne omeđene jedinice građe s podređenim stvarnim naslovom također sastoji od više dijelova koji imaju vlastitu oznaku podređenog stvarnog naslova i/ili vlastiti podređeni stvarni naslov nedovoljan za identifikaciju, zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom smatra se glavni stvarni naslov neposredno nadređenog dijela.

Primjeri

Geschichte Polens. Teil 5. H. 1, 1455-1480

Objašnjenje: Zajednički nadređeni stvarni naslov je *Geschichte Polens. Teil 5*.

Odnosi dijela i cjeline uvijek se bilježe (vidi ...).

e. Dio višedijelne omeđene jedinice građe s neovisnim stvarnim naslovom. Kad se dio ili dodatak višedijelne omeđene jedinice građe opisuje samostalno, a u njegovom se izvoru podataka javlja neovisni stvarni naslov pomoću kojega se može identificirati i bez zajedničkoga nadređenog stvarnog naslova, glavnim stvarnim naslovom dijela smatra se njegov neovisni stvarni naslov.

Kad se dio višedijelne omeđene jedinice građe s neovisnim stvarnim naslovom također sastoji od više dijelova koji imaju oznaku podređenog stvarnog naslova i/ili vlastiti podređeni stvarni naslov nedovoljan za identifikaciju, zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom smatra se glavni stvarni naslov neposredno nadređenog dijela.

Odnosi dijela i cjeline uvijek se bilježe (vidi ...)

Primjeri

Od renesanse do prosvjetiteljstva

Objašnjenje: Odnosi se na svezak objavljen u nakladničkoj cjelini *Povijest hrvatske književnosti*.

Povratak kralja

Objašnjenje: Odnosi se na DVD optički disk iz kompleta u zajedničkoj spremnici koji sadržava filmsku trilogiju pod zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom *Gospodar prstenova*.

Gozba vrana

Beat goes on 1

Kad stvarni naslov dijela višedijelne omeđene jedinice građe tvori jezičnu cjelinu sa zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom, kao glavni stvarni naslov dijela preuzima se cjeloviti izraz sastavljen od oba naslova, čak i kad je stvarni naslov dijela dovoljan za identifikaciju.

Primjeri

primjer

f. Neomeđena jedinica građe. Vidi 1.5.2.2.1 Odabir glavnog stvarnog naslova neomeđene građe.

1.5.2.2.1 Odabir glavnog stvarnog naslova neomeđene građe

Kad stvarni naslov neomeđene jedinice građe sadržava inicijale ili akronim, a na jedinici građe se javlja i stvarni naslov koji sadržava potpuni oblik imena, postupa se na jedan od sljedećih načina:

- kad se potpuni oblik javlja u izvoru podataka s prednošću, taj se oblik odabire za glavni stvarni naslov bez obzira na grafičku istaknutost i druge kriterije, a oblik s inicijalima ili akronimom navodi se kao [dodatak glavnom stvarnom naslovu](#);
- kad se potpuni oblik ne javlja u izvoru podataka s prednošću, već drugdje na jedinici građe, taj se oblik navodi kao [dodatak glavnom stvarnom naslovu](#), bez uglate zagrade i bez napomene o izvoru podatka.

Primjeri

Croatian medical journal

Objašnjenje: Na naslovnoj stranici tiskanog sveska javlja se i akronim CMJ koji je grafički istaknutiji. Akronim se navodi kao dodatak glavnom stvarnom naslovu.

Knjižnice grada Zagreba

Objašnjenje: U zaglavlju mrežne stranice javlja se i akronim KGZ koji je grafički istaknutiji. Akronim se navodi kao dodatak glavnom stvarnom naslovu.

1.5.2.3 Odabir glavnog stvarnog naslova stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više stvarnih naslova, glavnim stvarnim naslovom smatra se onaj koji se javlja prvi.

Primjeri

primjer

a. Jednodijelna jedinica građe sa zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom. Kad jednodijelna jedinica građe sadržava višedijelno djelo ili više različitih djela, a u izvoru podataka se uz zajednički nadređeni stvarni naslov javljaju i naslovi pojedinačnih djela ili dijelova djela, glavni stvarni naslov sastoji se od zajedničkoga nadređenog stvarnog naslova i pojedinačnih naslova.

Primjeri

primjer

b. Jednodijelna jedinica građe bez zajedničkoga nadređenog stvarnog naslova. Kad jednodijelna jedinica građe sadržava višedijelno djelo ili više različitih djela bez zajedničkog nadređenoga stvarnog naslova, a stvarni naslovi pojedinačnih djela ili dijelova djela u izvoru podataka tvore jezičnu cjelinu, ta se cjelina smatra glavnim stvarnim naslovom.

Primjeri

primjer

Kad se pojedinačni naslovi ne javljaju u izvoru podataka s prednošću, već drugdje na jedinici građe, navode se u napomeni (vidi Napomena o opsegu sadržaja).

1.5.3 Način navođenja glavnog stvarnog naslova

Glavni stvarni naslov preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi [1.4.2 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu](#).

a. Alternativni stvarni naslov. Kad glavni stvarni naslov sadržava i alternativni stvarni naslov, alternativni stvarni naslov navodi se velikim početnim slovom.

Alternativnom stvarnom naslovu ne prethodi interpunkcija osim one koja se preuzima iz izvora podataka.

Primjeri

Vocabularium iliti Rechnik najpotrebneshe rechi vu chetiri jezikih zaderšavajuchi

Dr Strangelove or: How I learned to stop worrying and love the bomb

b. Kraćenje glavnog stvarnog naslova. Vrlo opširan glavni stvarni naslov može se skratiti u sredini ili na kraju, ako se time ne mijenja značenje naslova, ne gube važni podaci i ne narušava gramatička ispravnost.

Kraćenje glavnog stvarnog naslova ne smije obuhvatiti prvih pet riječi, odnosno prvih šest riječi ako je prva riječ član. Izostavljanje se označuje znakom izostavljanja [...].

Primjeri

Ovaj spomenlist neka primi Bai Dragutin za svoj prinos, darovan u svrhu liječenja i naobrazbe hrvatsko-slavonskih ratnih invalida [...]

1.5.3.1 Način navođenja glavnog stvarnog naslova neomeđene građe

a. Brojčane i kronološke oznake u glavnom stvarnom naslovu neomeđene građe.

Brojčane i kronološke oznake koje čine jezičnu cjelinu sa stvarnim naslovom, a mijenjaju se od sveščića do sveščića ili od dijela do dijela ili iz iteracije u iteraciju, izostavljaju se iz glavnog stvarnog naslova.

Izostavljanje se označuje znakom izostavljanja [...], osim na početku glavnog stvarnog naslova.

Brojčane i kronološke oznake koje ne čine jezičnu cjelinu sa stvarnim naslovom preuzimaju se u opis kao 1.22 Brojčane i kronološke oznake serijske građe.

Primjeri

Izvešće o poslovanju Zagrebačke banke u godini [...]

Pučki kalendar Bjelovarsko-bilogorske županije [...]

b. Tipografske pogreške u glavnom stvarnom naslovu neomeđene građe. Kad glavni stvarni naslov neomeđene jedinice građe sadržava očite tipografske pogreške, u opisu se navodi ispravljeni oblik naslova.

Stvarni naslov s tipografskom pogreškom navodi se kao [varijantni naslov](#).

U slučaju nedoumice preuzima se oblik koji se javlja u izvoru podataka.

Primjeri

primjer

1.5.3.2 Način navođenja glavnog stvarnog naslova stare knjige

a. Višedijelna jedinica građe s brojčanim oznakama dijelova. Kad brojčane oznake dijelova višedijelne jedinice građe čine sastavni dio njihovih stvarnih naslova, u glavnom stvarnom naslovu brojčana oznaka zadnjeg dijela navodi se iza brojčane oznake prvog dijela, u uglatoj zagradi iza crtice.

Primjeri

Prima [-decima] egloga della Bucolica di Virgilio

b. Uvodne riječi glavnog stvarnog naslova stare knjige. Kad se u izvoru podataka ispred stvarnog naslova javlja nadnaslov, najava ili objašnjenje naslova, taj se podatak uključuje u glavni stvarni naslov bez inverzije, čak i kad vrsta tiska ukazuje na njegovu sporednu narav.

Primjeri

primjer

Pobožni zazivi, gesla, epigrami, posvete itd. **ne navode se** u glavnom stvarnom naslovu osim kad su jedini stvarni naslov ili kad tipografski i/ili smisljeno čine cjelinu s glavnim stvarnim naslovom.

Izostavljanje uvodnih riječi ne označuje se znakom izostavljanja.

Primjeri

primjer

1.5.4 Promjena glavnog stvarnog naslova

a. Višedijelna omeđena građa. Kad se glavni stvarni naslov višedijelne omeđene jedinice građe mijenja na dijelu ili dijelovima iza onoga koji je odabran kao osnova za opis, novi naslov navodi se u napomeni (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu).

Primjeri

primjer

b. Serijska građa. Kod značajnih promjena glavnog stvarnog naslova serijske jedinice građe izrađuje se novi opis.

Značajne promjene glavnoga stvarnog naslova serijske građe uključuju:

- dodavanje, izostavljanje, preinaku ili promjenu redoslijeda bilo koje riječi unutar prvih pet riječi stvarnog naslova (ili šest ako stvarni naslov započinje članom);
- promjene nakon prvih pet riječi koje mijenjaju značenje stvarnog naslova ili upućuju na to da se radi o drugačijem sadržaju;
- promjenu glavnog stvarnog naslova u kojoj podređeni stvarni naslov postaje neovisni stvarni naslov;
- promjenu imena korporativnog tijela u stvarnom naslovu, osim onih koje su navedene kao manje promjene;
- promjene koje upućuju na to da je jedinica građe nastala spajanjem ili diobom dviju ili više serijskih jedinica građe.

Odnos s jedinicom građe opisane pod ranijim naslovom uvijek se navodi (vidi ...).

Primjeri

Izveštaj kr. realne gimnazije i s njom spojene trgovačke akademije na Sušaku za školsku godinu [...]

Promjene glavnog stvarnog naslova serijske jedinice građe koje se ne smatraju značajnima uključuju:

- promjene u načinu pisanja jedne ili više riječi (npr. dodavanje ili izostavljanje crtice, promjena arapskih brojki u rimske itd.);
- promjenu stvarnog naslova koja uključuje akronim ili inicijal nasuprot razriješenom obliku;
- promjene nastavka promjenjivih riječi u stvarnom naslovu (npr. iz jednine u množinu);
- dodani, izostavljeni ili promijenjeni članovi, prijedlozi i veznici bilo gdje u stvarnom naslovu;
- promjene u imenu korporativnog tijela i promjene u hijerarhiji ili gramatičkim vezama dijelova njegova imena koje se javljaju bilo gdje u stvarnom naslovu (npr. dodavanje, izostavljanje ili promjena redoslijeda riječi u imenu korporativnog tijela ili zamjena imena korporativnog tijela varijantnim oblikom, uključujući kraticu);
- dodavanje, izostavljanje ili promjenu interpunkcijskih znakova u stvarnom naslovu;
- promjenu redoslijeda stvarnih naslova kada su u propisanom izvoru podataka navedeni stvarni naslovi na više jezika, uz uvjet da se stvarni naslov odabran za glavni stvarni naslov još uvijek javlja kao usporedni stvarni naslov;
- dodavanje, izostavljanje ili promjenu riječi koje povezuju stvarni naslov s bročanim podacima bilo gdje u stvarnom naslovu;
- pojavu dvaju ili više glavnih stvarnih naslova prema uobičajenom redoslijedu u različitim sveščićima serijske jedinice građe;
- dodavanje, izostavljanje ili promjena redoslijeda riječi u nabranju koji ukazuju na

neznatnu promjenu sadržaja bilo gdje u stvarnom naslovu;

- dodavanje ili izostavljanje riječi koje ukazuju na vrstu jedinice građe, kao što su *revija*, *časopis* ili *bilten*, bilo gdje u stvarnom naslovu.

Manje promjene glavnog stvarnog naslova mogu se navesti u [napomeni o stvarnom naslovu](#) ili kao [varijantni naslov](#).

Kad glavni stvarni naslov serijske jedinice građe sadržava bilo kakav podatak o ranijem naslovu, koji može i ne mora biti gramatički povezan s ostatkom glavnog stvarnog naslova, takav se podatak ne preuzima kao dio glavnog stvarnog naslova.

Izostavljanje se ne označuje znakom izostavljanja.

Primjeri

primjer

c. Integrirajuća građa. Kod promjene glavnog stvarnog naslova integrirajuće jedinice građe podatak se mijenja tako da odražava trenutnu iteraciju.

1.6 Usporedni stvarni naslov

Usporedni stvarni naslov je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe u izvoru podataka s prednošću uz glavni stvarni naslov kao njegova istoznačnica na drugom jeziku i/ili pismu.

Opseg

Usporedni stvarni naslov može se sastojati od usporednog zajedničkog nadređenog stvarnog naslova i usporednog podređenog stvarnog naslova.

Usporedni stvarni naslov obuhvaća istoznačnice glavnog stvarnog naslova na drugom pismu koje su u transliteriranom obliku identične glavnom stvarnom naslovu.

Usporedni stvarni naslov **ne obuhvaća** istoznačnicu glavnog stvarnog naslova na drugom jeziku i/ili pismu koja tvori jezičnu cjelinu s glavnim stvarnim naslovom (npr. alternativni stvarni naslov).

Cilj

- identificirati jedinicu građe.

1.6.1 Izvor podataka o usporednom stvarnom naslovu

Izvor podataka je jedinica građe.

Usporedni stvarni naslov preuzima se iz istog izvora podataka na jedinici građe kao i glavni stvarni naslov.

Stvarni naslov na drugom jeziku i/ili pismu koji se javlja drugdje na jedinici građe smatra se [varijantnim naslovom](#). Za **iznimku** vidi 1.6.2.1 Odabir usporednog stvarnog naslova tiskanih i rukopisnih svezaka.

1.6.2 Odabir usporednog stvarnog naslova

Stvarni naslov na drugom jeziku i/ili pismu koji tvori jezičnu cjelinu s glavnim stvarnim naslovom (npr. alternativni stvarni naslov) **ne smatra se** usporednim stvarnim naslovom.

1.6.2.1 Odabir usporednog stvarnog naslova tiskanih i rukopisnih svezaka

Kod svezaka koji sadržavaju tekstove na različitim jezicima i/ili pismima uvezane u međusobno obrnutom smjeru (*tête-bêche*) ili tekstove na pismima različita smjera uvezane zajedno (*back-to-back*), pri čemu su njihove naslovne stranice ravnopravne (vidi 1.4.1.2 Izvor podatka o stvarnom naslovu tiskanih i rukopisnih svezaka), stvarni naslov na naslovnoj stranici koja nije odabrana za izvor podataka s prednošću smatra se usporednim stvarnim naslovom.

1.6.3 Način navođenja usporednog stvarnog naslova

Usporedni stvarni naslov preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi [1.4.2. Način navođenja podatka o stvarnom naslovu](#).

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih stvarnih naslova, preuzimaju se svi naslovi redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za iznimku vidi 1.6.3.1 Način navođenja usporednog stvarnog naslova stare knjige.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

Manualia Universitatis studiorum Spalatensis

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Udžbenici Sveučilišta u Splitu*.

Antologia da poesia portuguesa contemporânea

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Antologija suvremenoga portugalskog pjesništva*.

Nouveaux ouvrages de monsieur l'Abbé Boscovich appartenents principalement à l'optique et à l'astronomie, in cinq volumes

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Rogeri Josephi Boscovich Opera pertinentia ad opticam et astronomiam, maxima ex parte nova & omnia hucusque inedita, in quinque tomos distributa*.

Sonate für Klavier, b-Moll, Op. 36

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Sonata za klavir, b-mol, op. 36*.

Mediji, kultura i odnosi s javnostima

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Media, culture and public relations*.

1.6.3.1 Način navođenja usporednog stvarnog naslova stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih stvarnih naslova, naslovi se preuzimaju redosljedom kojim se javljaju.

Kad se između glavnog stvarnog naslova i usporednog stvarnog naslova ili usporednih stvarnih naslova javljaju podaci koji pripadaju drugim elementima opisa (npr. dodatak glavnom stvarnom naslovu, podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov itd.), za redosljed i način navođenja vidi Dodatak A.

1.6.4 Promjena usporednog stvarnog naslova

a. Višedijelna omeđena građa i serijska građa. Promjena usporednog naslova višedijelne omeđene jedinice građe ili serijske jedinice građe ne zahtijeva izradu novog opisa. Promjena se može navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatra značajnom za korisnike.

b. Integrirajuća građa. Kod promjene usporednog stvarnog naslova integrirajuće jedinice građe opis se mijenja tako da odražava trenutnu iteraciju. Promjena se može navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatra značajnom za korisnike.

1.7 Dodatak glavnom stvarnom naslovu

Dodatak glavnom stvarnom naslovu je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe u izvoru podataka s prednošću uz glavni stvarni naslov i pobliže ga određuje, objašnjava ili upotpunjuje.

Opseg

Dodatak glavnom stvarnom naslovu može obuhvaćati:

- podnaslov, tj. riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja iza glavnog stvarnog naslova;
- nadnaslov, tj. riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja ispred glavnog stvarnog naslova;
- izvorni, uobičajeni ili drugi varijantni oblik glavnog stvarnog naslova koji se javlja na jeziku glavnog stvarnog naslova u istom izvoru podataka kao i glavni stvarni naslov.

Dodatak glavnom stvarnom naslovu **ne obuhvaća**:

- istoznačnicu glavnog stvarnog naslova na drugom jeziku i/ili pismu (vidi [1.5 Usporedni stvarni naslov](#)), osim ako ona u dodatku glavnom stvarnom naslovu ne čini jezičnu cjelinu s drugim podacima;
- stvarne naslove i oznake dijelova, priloga ili dodataka jedinici građe.

Cilj

- identificirati jedinicu građe.

1.7.1 Izvor podataka o dodatku glavnom stvarnom naslovu

Izvor podataka je jedinica građe.

Dodatak glavnom stvarnom naslovu preuzima se iz istog izvora podataka na jedinici građe kao i glavni stvarni naslov.

Dodatak glavnom stvarnom naslovu koji se javlja drugdje na jedinici građe može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike, uz napomenu odakle je podatak preuzet (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu). Kad se navodi, zatvara se u uglatu zgradu.

Za **iznimku** vidi [1.5.2.2.1 Odabir glavnog stvarnog naslova neomeđene građe](#).

1.7.2 Odabir dodatka glavnom stvarnom naslovu

Pri razlikovanju glavnog stvarnog naslova i dodatka glavnom stvarnom naslovu u obzir se uzimaju redom sljedeći kriteriji:

- jezični i smisleni odnos;
- grafičko rješenje.

Preporučuje se navesti kao dodatak glavnom stvarnom naslovu svaki podatak koji nadopunjuje, pobliže određuje ili nadopunjava glavni stvarni naslov, a može se od njega jezično i smisleno odvojiti.

Kad se takvi podaci mogu podijeliti u više jezičnih i smislenih cjelina, navode se kao više dodataka glavnom stvarnom naslovu.

Najave, reklame i sl. ne smatraju se dodatkom glavnom stvarnom naslovu.

Primjeri

Plan grada

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Dubrovnik*.

Sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom pojmova

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Zakon o parničnom postupku*.

Partie orientale

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Dalmatie de Venise a present Autrichienne*.

Formerly titled Library acquisitions policies and procedures

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Collection development policies and procedures*.

CMJ

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Croatian medical journal*.

1940.-1945.

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Pomorski rat na Jadranu*.

Podatak koji sadržava riječ *izdanje* ili sl., a odnosi se na dopunu, preradbu ili prilagodbu djela za određenu namjenu, publiku itd., navodi se kao dodatak glavnom stvarnom naslovu, a ne kao podatak o izdanju.

Primjeri

Skraćeno izdanje za mladež sa 55 slika

Skraćeno ilustrirano izdanje

Prokomentirano izdanje s usporednim tekstom izvornika

Instruktivno izdanje

Edizione integrale commentata

1.7.2.1 Odabir dodatka glavnom stvarnom naslovu neomeđene građe

Dodatak glavnom stvarnom naslovu neomeđene jedinice građe navodi se samo kad se javlja u izvoru podataka s prednošću. Za **iznimku** vidi [1.5.2.2.1 Odabir glavnog stvarnog naslova neomeđene građe](#).

Kad glavni stvarni naslov ima dodatak koji se sastoji samo od izraza koji ukazuju na osuvremenjivanje sadržaja ili učestalost izlaženja, taj se podatak **ne smatra** dodatkom glavnom stvarnom naslovu. Može se navesti kao podatak o učestalosti izlaženja (vidi ...)

1.7.2.2 Odabir dodatka glavnom stvarnom naslovu stare knjige

Pojedinosti o dodacima sadržaju (npr. predgovoru ili pogovoru) i popratnoj građi, koje se javljaju uz glavni stvarni naslov stare knjige, smatraju se dodatkom glavnom stvarnom naslovu u sljedećim slučajevima:

- kad nemaju zasebnog podatka o odgovornosti;
- kad se u izvoru podataka javljaju ispred podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Vidi i 1.11.3.1.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige.

Primjeri

primjeri

1.7.3 Način navođenja dodatka glavnom stvarnom naslovu

Dodatak glavnom stvarnom naslovu preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi [1.4.2 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu](#).

Kad se u izvoru podataka javlja više dodataka glavnom stvarnom naslovu, preuzimaju se svi dodaci redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed u izvoru podataka.

Za **iznimku** vidi 1.7.3.1 Način navođenja dodatka glavnom stvarnom naslovu stare knjige.

1.7.3.1 Način navođenja dodatka glavnom stvarnom naslovu stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više dodataka glavnom stvarnom naslovu, preuzimaju se redoslijedom kojim se javljaju. Na taj način dodatak glavnom stvarnom naslovu može uključivati i alternativni stvarni naslov ili pojedinosti o dodacima ili drugoj popratnoj građi (vidi i 1.7.2.2 Odabir dodatka glavnom stvarnom naslovu stare knjige).

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Nadnaslov koji se u izvoru podataka javlja ispred glavnog stvarnog naslova ne smatra se dodatkom glavnom stvarnom naslovu, već dijelom glavnog stvarnog naslova (vidi 1.5.3.2 Način navođenja glavnog stvarnog naslova stare knjige).

1.7.4 Promjena dodatka glavnom stvarnom naslovu

a. Višedijelna omeđena građa i serijska građa. Promjena dodatka glavnom stvarnom naslovu višedijelne omeđene jedinice građe ili serijske jedinice građe ne zahtijeva izradu novog opisa. Promjena se može navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatra značajnom za korisnike.

b. Integrirajuća građa. Kod promjene dodatka glavnom stvarnom naslovu integrirajuće jedinice građe opis se mijenja tako da odražava trenutnu iteraciju. Promjena se može navesti u napomeni (vidi [1.10 Napomena o stvarnom naslovu](#)) kad se smatra značajnom za korisnike.

1.8 Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu

Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe u izvoru podataka s prednošću uz dodatak glavnom stvarnom naslovu kao njegova istoznačnica na drugom jeziku i/ili pismu.

Opseg

Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu obuhvaća istoznačnice dodatka glavnom stvarnom naslovu na drugom pismu koje su u transliteriranom obliku identične dodatku glavnom stvarnom naslovu.

Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu **ne obuhvaća** istoznačnicu dodatka glavnog stvarnog naslova na drugom jeziku i/ili pismu koja tvori jezičnu cjelinu s dodatkom glavnom stvarnom naslovu.

Cilj

- identificirati jedinicu građe.

1.8.1 Izvor podataka o usporednom dodatku glavnom stvarnom naslovu

Izvor podataka je jedinica građe.

Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu preuzima se iz istog izvora podataka na jedinici građe kao i glavni stvarni naslov.

Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu koji se javlja drugdje na jedinici građe može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike, uz napomenu odakle je podatak preuzet (vidi 1.10 Napomena o stvarnom naslovu). Kad se navodi, zatvara se u uglatu zagradu.

1.8.2 Način navođenja usporednog dodatka glavnom stvarnom naslovu

Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi [1.4.2 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu](#).

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih dodataka glavnom stvarnom naslovu, preuzimaju se svi usporedni dodaci redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redosljed u izvoru podataka.

Za **iznimku** vidi 1.8.2.1 Način navođenja usporednog dodatka glavnom stvarnom naslovu stare knjige.

1.8.2.1 Način navođenja usporednog dodatka glavnom stvarnom naslovu stare knjige

Kad se u izvoru podataka javljaju više usporednih dodataka glavnom stvarnom naslovu, preuzimaju se svi usporedni dodaci redosljedom kojim se javljaju.

1.8.3 Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu bez usporednog stvarnog naslova

Kad u izvoru podataka nema usporednog stvarnog naslova, a dodaci glavnom stvarnom naslovu javljaju se na više jezika i/ili pisama, dodatak na jeziku i/ili pismu glavnog stvarnog naslova smatra se dodatkom glavnom stvarnom naslovu.

Ostali dodaci smatraju se usporednim dodacima glavnom stvarnom naslovu.

1.8.3.1 Usporedni dodatak glavnom stvarnom naslovu notirane i izvedene glazbe bez usporednog stvarnog naslova

Kad se glavni stvarni naslov glazbene snimke ili notnog zapisa sastoji od generičkog izraza za vrstu skladbe, glazbeni format ili žanr (npr. *concerto*, *sonata*, *capriccio* itd.) i nema usporednog stvarnog naslova, ali se podaci o tonalitetu, broju skladbe, godini skladanja, načinu izvedbe itd. javljaju u izvoru podataka s prednošću na više jezika i/ili pisama, takav podatak na jeziku i/ili pismu glavnog stvarnog naslova preuzima se kao dio glavnog stvarnog naslova. Ostali podaci mogu se navesti kao usporedni dodaci glavnom stvarnom naslovu kad se smatraju značajnima za korisnike.

Kad se taj kriterij ne može primijeniti, kao dio glavnog stvarnog naslova preuzima se podatak koji se u izvoru podataka javlja prvi.

1.9 Varijantni naslov

Varijantni naslov je riječ, izraz ili skup znakova koji imenuje jedinicu građe ili njezin dio, a javlja se na jedinici građe izvan izvora podataka s prednošću ili se prema drugim utvrđenim kriterijima odabira glavnog stvarnog naslova ne smatra glavnim stvarnim naslovom.

Opseg

Varijantni naslov obuhvaća:

- varijantne oblike glavnog stvarnog naslova na istom jeziku i/ili pismu;
- istoznačnice glavnog stvarnog naslova na drugom jeziku i/ili pismu, koje se ne javljaju u istom izvoru podataka na jedinici građe kao i glavni stvarni naslov.

Cilj

- identificirati jedinicu građe.

1.9.1 Izvor podataka o varijantnom naslovu

Izvor podataka je jedinica građe.

1.9.2 Način navođenja varijantnog naslova

Varijantni naslov se preuzima onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi [1.4.2 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu](#).

Primjeri

Godišnji izvještaj

Objašnjenje: Odnosi se na tiskanu serijsku jedinicu građe s glavnim stvarnim naslovom *Godišnje izvješće*. Oblik *Godišnji izvještaj* javlja se na pojedinim sveščićima u nepravilnim razmacima.

Pacific and its wonders

Objašnjenje: Odnosi se na tiskani svezak čiji je glavni stvarni naslov *Pacific* preuzet s naslovne stranice. Varijantni oblik naslova javlja se nad tekстом.

Wassermusik

Objašnjenje: Odnosi se na gramofonsku ploču čiji glavni stvarni naslov, preuzet s naljepnice, glasi *Muzika na vodi* (s dodatkom glavnog stvarnom naslovu *Orkestarski koncert Br. 25*). Varijantni oblik naslova javlja se na omotu.

12. Festival dalmatinskih klapa Omiš

Objašnjenje: Odnosi se na gramofonsku ploču čiji glavni stvarni naslov, preuzet s naljepnice, glasi *XII. Festival dalmatinskih klapa Omiš*. Varijantni oblik naslova javlja se na omotu.

1.10 Napomena o stvarnom naslovu

Napomena o stvarnom naslovu je tekst koji označava pojedinosti o stvarnom naslovu i/ili izvoru na jedinici građe iz kojega se preuzima podatak o stvarnom naslovu.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o stvarnom naslovu i/ili izvoru podatka o stvarnom naslovu.

Napomena

Vidi i 1.4 Podatak o stvarnom naslovu.

1.10.1 Izvor podataka za napomenu o stvarnom naslovu

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

1.10.2 Način navođenja napomene o stvarnom naslovu

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o stvarnim naslovima na jedinici građe, uključujući točan izvor podataka, primjedbe o točnosti ili istinitosti podataka itd.

Primjeri

Glavni stvarni naslov preuzet iz kolofona.

Omotni stvarni naslov

Umjesto riječi "love" u naslovu se javlja simbol srca.

1.11 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe na jeziku i/ili pismu glavnog stvarnog naslova, a označava identitet agenta odgovornog za sadržaj jedinice građe ili njezinog dijela i/ili vrstu njegove odgovornosti.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta odgovornog za sadržaj jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos agenta i jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.13 Napomena o podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

1.11.1 Izvor podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Izvor podataka je jedinica građe.

Podatak o odgovornosti preuzima se iz istog izvora podataka na jedinici građe kao i podatak o stvarnom naslovu.

Podatak o odgovornosti koji se javlja drugdje na jedinici građe može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike, uz napomenu odakle je podatak preuzet (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov). Kad se navodi, zatvara se u uglatu zgradu.

1.11.2 Odabir podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

U izvoru podataka može se javiti jedan ili više podataka o odgovornosti koji se odnose na stvarni naslov.

a. Jedan podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov. Jednim podatkom o odgovornosti smatra se:

- jedno ime agenta s jednom ili više vrsta odgovornosti;

Primjeri

sa francuskoga preveo Josip Tabak

biblioteku utemeljio Ivo Frangeš

produced and directed by William Wyler

muzika, tekstovi i aranžman Kawasaki 3P

- više imena agenata s istom vrstom odgovornosti;

Primjeri

ilustratori Darko Macan, Sven Nemet

- više imena agenata s različitim vrstama odgovornosti, koji čine jezičnu cjelinu.

Primjeri

Stuttgartskim komornim orkestrom dirigira Karl Münchinger

b. Više podataka o odgovornosti koji se odnose na stvarni naslov. Kad se u izvoru podataka javlja više imena agenata s različitim vrstama odgovornosti, a podaci se mogu razdvojiti tako da ne naruše jezičnu cjelinu, svako ime smatra se zasebnim podatkom o odgovornosti.

Primjeri

sastavio gradski vijećnik Adolf Hudovski

po nalogu gradskoga načelnika Adolfa Mošinsky-a

parvo po bogogliubnomu Tomi od Kempisa u latinski yazik sloxene

a sada po Atanasiu Georgieeu u gnegov yazik obrachiene i u pismi sastavgliene

Za razlikovanje podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov i podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje vidi 1.19.2 Odabir podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje.

1.11.2.1 Odabir podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov neomeđene građe

a. Serijska građa. Za serijske jedinice građe kao podatak o odgovornosti navodi se ime glavnog urednika.

Imena i podaci o idućim glavnim urednicima mogu se navesti u napomeni (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov) kad se smatraju značajnima za korisnike.

b. Integrirajuća građa. Za integrirajuće jedinice građe ime urednika može se navesti kao podatak o odgovornosti kad se smatra značajnim za korisnike.

Administrator mrežnih stranica ne smatra se urednikom.

1.11.2.2 Odabir podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov pokretnih slika

Kad se opis odnosi na verziju pokretnih slika koja je sinkronizirana s izvornog jezika, kao podatak o odgovornosti navode se imena izvornih izvođača (glumaca, glasovnih glumaca, pripovjedača itd). Imena izvođača odgovornih za sinkronizaciju mogu se navesti u napomeni (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov) kad se smatraju značajnima za korisnike.

1.11.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

a. Preuzimanje podatka o odgovornosti. Podatak o odgovornosti preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući:

- imena pisana starijim pravopisom;

Primjeri

Katoličko društvo detićah

Društvo slavonskih liečnika u Osieku

- imena pisana fonetskim pravopisom;

Primjeri

Anri Anžel

Džejn Osten

- interpunkcijske znakove;

Primjeri

Spielidee: Klaus Miltenberger

- dijakritičke znakove;

Primjeri

Johanna Holmström

György Lukács

Ġorġi Abadġiev

by Habibollāh Āyatollāhi

- kratice, inicijale i akronime, pri čemu se praznine, razmaci i interpunkcijski znakovi navode onako kako se javljaju u izvoru podataka;

Primjeri

J. R. R. Tolkien

J.K. Rowling

TBF

naslovnu str. izradio Josip Vaništa

- riječi i kratice koje označuju titulu, službeni položaj, pripadnost svećenstvu ili crkvenom redu, akademski stupanj i sl.;

Primjeri

Ivan pl. Zajc

papa Franjo

napisao o. Frano Jurić

uredio don Srećko Majić

urednik biblioteke dr. ing. Źeljko Matutinović

by K. B. Ginn, M. Sc.

- tipografske pogreške.

Primjeri

S. Kavčić

Objašnjenje: Ispravan oblik je S. Kavčić.

Wilfried Potthof

Objašnjenje: Ispravan oblik je Wilfried Potthoff.

Riječi i izrazi koji označavaju vrstu odgovornosti preuzimaju se kad se javljaju u izvoru podataka. Riječi ili izrazi kojih nema u izvoru podataka **ne navode se** radi dodatnog objašnjavanja.

Za pojedinosti o popratnim riječima i izrazima koji označavaju vrstu odgovornosti vidi i 1.11.3.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov pokretnih slika.

b. Velika početna slova imena u podatku o odgovornosti. Imena se navode velikim početnim slovom u skladu sa standardnim pravopisom.

Oblik imena koji rasporedom velikih i malih slova odstupa od standardnog pravopisa (npr. malo početno slovo, veliko slovo u sredini riječi, nedostatak razmaka itd.) preuzima se kad se agent uobičajeno identificira takvim oblikom imena.

Primjeri

Šo!Mazgoon

bilić_müller studio

Za kronogram vidi 1.11.3.1.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige.

c. Brojke, znakovi i simboli u podatku o odgovornosti. Brojke, znakovi i simboli koji se javljaju u podatku o odgovornosti, uključujući pojedinačna slova koja ne pripadaju latiničnom pismu, preuzimaju se onako kako se javljaju u izvoru podataka.

Primjeri

Urban&4

produced, arranged, composed and per4med by @Prince3EG, @Joshuaaworld

Znakovi i simboli koji se zbog tehničkih zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti zamjenjuju se opisom ili istoznačnim slovima ili riječima u uglatoj zagradi. Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov) kad se smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

[Prince]

Objašnjenje: U izvoru podataka javlja se simbol koji je izvođač, uobičajeno poznat pod umjetničkim imenom Prince, uzeo kao novo umjetničko ime.

d. Podaci o agentu. Podaci koji se javljaju uz ime agenta i odnose se na njegovu biografiju, povijest, položaj, ranija djela, primljene nagrade itd., a mogu se od imena smisljeno i jezično odvojiti, ne navode se kao dio podatka o odgovornosti, osim kad se smatraju nužnima za identifikaciju.

Primjeri

prof. dr. Ivan Jelenčić

Objašnjenje: Na naslovnoj stranici sveska navedeno je: *Prof. dr. Ivan Jelenčić, predstojnik Zavoda za elektroakustiku Elektrotehničkog fakulteta u Zagrebu.*

René Huyghe

Objašnjenje: Na naslovnoj stranici sveska navedeno je: *René Huyghe, Professeur au Collège de France, Conservateur en chef honoraire au Musée du Louvre.*

e. Ime korporativnog tijela u hijerarhijskom obliku. Podatak o odgovornosti koji sadržava ime korporativnog tijela u hijerarhijskom obliku preuzima se u obliku i redosljedu u kojemu se javlja u izvoru podataka.

Primjeri

Odjel za dijalizu Klinike za unutarnje bolesti Kliničkoga bolničkoga centra Osijek

organizacija izložbe Kiparska sekcija ULUPUH-a

pripremio Sektor za bankarstvo i druge financijske institucije HGK i ICC Hrvatska

f. Povezujuće riječi u podatku o odgovornosti. Kad se u jednom podatku o odgovornosti javlja više imena agenata, imena se odvajaju zarezima.

Povezujuće riječi (*i, za, s* itd.) navode se kad se javljaju u izvoru podataka. Povezujuće riječi kojih nema u izvoru podataka **ne navode se** radi dodatnog objašnjavanja (npr. nejasnog odnosa između nadređenih i podređenih korporativnih tijela čija su imena u izvoru podataka odvojena zarezima).

Primjeri

Univerzitetni klinički center, Univerzitetna pedijatrična klinika, Univerza Edvarda Kardelja, Medicinska fakulteta, Katedra za pedijatriju, Ljubljana

Django Reinhardt and The Quintet of the Hot Club of France with Stephane Grapelli

g. Broj i redosljed podataka. Kad se u jednom podatku o odgovornosti javlja više imena agenata, navodi se prvo ime. Ostala imena mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike. Kad se navode, preuzimaju se redosljedom kojim se javljaju u izvoru podataka.

Izostavljanje se označuje znakom izostavljanja i kraticom *et al.* u uglatoj zagradi.

Za **iznimku** vidi 1.11.3.1.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige.

Primjeri

Jasenska Grujić Koračin, Branka Molnar Stantić, Danijela Kolenc, Ljubomir Jokanović, Danka Mirić Tešanić, Irena Belić

Jasenska Grujić Koračin... [et al.]

Kad se u izvoru podataka javlja više podataka o odgovornosti, navodi se podatak koji se javlja prvi. Ostali podaci mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike. Kad se navode, preuzimaju se redoslijedom kojim se javljaju u izvoru podataka.

Za **iznimku** vidi 1.11.3.1.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige.

Kad se podaci preuzimaju iz različitih izvora na jedinici građe ili nije moguće odrediti redoslijed kojim se podaci javljaju, primjenjuje se logičan redoslijed navođenja. Za pojedinosti vidi:

- 1.11.3.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov tiskanih i rukopisnih svezaka;
- 1.11.3.1.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige;
- 1.11.3.2 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov građe na elektroničkom mediju;
- 1.11.3.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov pokretnih slika;
- 1.11.3.4 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov izvedene glazbe.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

1.11.3.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov tiskanih i rukopisnih svezaka

Kad se u izvoru podataka javlja više podataka o odgovornosti, podaci se navode redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka;
- iscrpnost.

Za iznimku vidi 1.11.3.1.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige.

Kad ovi kriteriji nisu primjenjivi ili se podaci preuzimaju iz različitih izvora na jedinici građe, primjenjuje se logičan redoslijed navođenja:

- podaci o agentu ili agentima koji su odgovorni za glavni ili prevladavajući dio sadržaja;
- podaci o agentu ili agentima koji su odgovorni za sporedni dio ili dijelove sadržaja.

1.11.3.1.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige

a. Preuzimanje podatka o odgovornosti. Podatak o odgovornosti preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi 1.11.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Velika slova u sredini riječi koja predstavljaju kronogram preuzimaju se onako kako se

javlja u izvoru podataka.

Primjeri

qVas elsDeM herolbVs ConseCrabat eques Paulus Ritter

Objašnjenje: Velika slova predstavljaju kronogram koji iskazuje godinu izdavanja (MDCCVII).

b. Broj i redoslijed podataka. Kad se u izvoru podataka javlja jedan podatak o odgovornosti koji sadržava više imena agenata, preuzimaju se sva imena redoslijedom kojim se javljaju.

Kad se u izvoru podataka javlja više podataka o odgovornosti, preuzimaju se svi podaci redoslijedom kojim se javljaju.

Kad se podaci o odgovornosti preuzimaju iz više različitih izvora na jedinici građe ili nije moguće odrediti redoslijed kojim se podaci javljaju, primjenjuje se logičan redoslijed navođenja. Vidi 1.11.3.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov tiskanih i rukopisnih svezaka.

c. Kraćenje podatka o odgovornosti. Dugački podaci o odgovornosti koji se odnose na stvarni naslov mogu se skratiti kad se time ne narušava smisao jezičnog izraza. Izostavljanje izraza, riječi, imena itd. označuje se znakom izostavljanja [...].

Primjeri

primjer

d. Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov akademske rasprave. Kad je u akademskoj raspravi navedeno ime ispitanika i predsjednika ispita (*praeses*), oba se imena i izrazi koji označuju njihovu zadaću smatraju jednim podatkom o odgovornosti kad ne tvore jezičnu cjelinu s glavnim stvarnim naslovom ili dodatkom glavnom stvarnom naslovu.

Primjeri

primjer

e. Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov dodatka i popratne građe. Pojedini podaci o dodacima sadržaju (npr. predgovoru ili pogovoru) i popratnoj građi, koje se javljaju uz glavni stvarni naslov stare knjige, smatraju se podatkom o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov u sljedećim slučajevima:

- kad sadrže zaseban podatak o odgovornosti;
- kad se u izvoru podataka javljaju iza podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Vidi i 1.7.2.2 Odabir dodatka glavnom stvarnom naslovu stare knjige.

1.11.3.2 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov građe na elektroničkom mediju

Kad se u izvoru podataka javlja više podataka o odgovornosti koji se odnose na stvarni naslov ili se podaci preuzimaju iz različitih izvora na jedinici građe, primjenjuje se logičan redosljed navođenja:

- razvojni programer;
- grafički dizajner;
- animator;
- voditelj projekta.

Podaci o administratoru mrežnih stranica ne smatraju se podatkom o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Za tekst na elektroničkom mediju vidi i 1.11.3.1 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov tiskanih i rukopisnih svezaka.

Za pokretne slike na elektroničkom mediju, osim računalnih igara, vidi i 1.11.3.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov pokretnih slika.

Za glazbu na elektroničkom mediju vidi i 1.11.3.4 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov izvedene glazbe.

1.11.3.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov pokretnih slika

Kad se u izvoru podataka javlja više podataka o odgovornosti ili se podaci preuzimaju iz različitih izvora na jedinici građe, primjenjuje se logičan redosljed navođenja:

- redatelj;
- scenarist;
- producent;
- animator;
- snimatelj;
- montažer;
- skladatelj filmske glazbe;
- glumci;
- stvaratelj adaptiranog djela;
- produkcijska tvrtka.

Riječi i izrazi koji označavaju vrstu odgovornosti preuzimaju se kad se javljaju u izvoru podataka.

Kad se opis odnosi na verziju pokretnih slika koja je prevedena s izvornog jezika (sinkronizirana ili opremljena podnaslovima), ali riječi i izrazi uz imena agenata koji označavaju vrstu odgovornosti nisu prevedeni, u uglatoj zagradi mogu se navesti odgovarajuće riječi i izrazi na jeziku opisa.

Primjeri

režija Ante Babaja ; scenarij prema noveli Slavka Kolara "Breza" Slavko Kolar, Ante Babaja, Božidar Violić ; direktor fotografije Tomislav Pinter ; montaža Lida Braniš ; kompozitor Anđelko Klobučar ; u glavnim ulogama Manca Košir, Bata Živojinović, Fabijan Šovagović ; proizvodnja Jadran film

directed by James Ivory ; screenplay by Ruth Praver Jhabvala ; producer Ismail Merchant ; photography Walter Lassally ; starring Christopher Reeve, Vanessa Redgrave, Jessica Tandy ; based on the novel by Henry James

crtač karaktera i režija Milan Blažeković ; scenarij Sunčana Škrinjarić ; animacija Turido Pauš ... [et al.] ; producent Doro Vlado Hreljanović ; muzika Dennis Leogrande, Arsen Dedić

[redatelj] Andrew Adamson, Kelly Asbury, Conrad Vernon ; [scenaristi] Andrew Adamson ... [et al.] ; [producenti] David Lipman, Aron Warner, John H. Williams ; [skladatelj] Harry Gregson-Williams ; [glasovi] Mike Myers, Eddie Murphy, Cameron Diaz, Julie Andrews, Antonio Banderas, John Cleese, Rupert Everett, Jennifer Saunders ; [prema knjizi Williama Steiga]

Objašnjenje: Odnosi se na animirani film. Film je sinkroniziran na hrvatski jezik, ali u izvoru podataka popratne riječi uz imena agenata nisu prevedene, stoga se koriste odgovarajući izrazi na hrvatskom jeziku u uglatoj zagradi. Imena glumaca odgovornih za sinkronizaciju na hrvatski jezik mogu se navesti u napomeni.

1.11.3.4 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov izvedene glazbe

Kad se u izvoru podataka javlja više podataka o odgovornosti koji se odnose na stvarni naslov ili se podaci preuzimaju iz različitih izvora na jedinici građe, primjenjuje se logičan redoslijed navođenja:

- skladatelj (uključujući autora improvizacije);
- tekstopisac;
- solisti;
- zbor;
- dirigent zbora;
- orkestar;
- dirigent orkestra;
- redatelj dramske produkcije;
- producent.

Imena članova glazbenih i drugih sastava koja se javljaju u izvoru podataka mogu se navesti u okrugloj zagradi iza naziva sastava ili u napomeni (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov) kad se smatraju značajnima za korisnike.

1.11.4 Drugi elementi opisa u podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov može sadržavati podatke koji svojim značenjem pripadaju drugim elementima opisa, poput povoda nastanka, podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje, podataka o izvornom izdanju prema kojemu je izrađen prijevod, podataka o izdanju notnog zapisa prema kojemu je izvedena skladba, načina izvedbe skladbe itd.

Takvi podaci preuzimaju se kao dio podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

kad s njime čine jezičnu cjelinu.

Vidi i 1.29.5 Vlastita naklada, proizvodnja ili raspačavanje.

Primjeri

za glasovir i muški zbor uglazbio Rikard Schmidt-Slava

s talijanskog, prema drugom izdanju, ovlaštenjem pisca preveo Franko Sardelić

annotated ed. with comentary and examples by Eva Verona

ilustrirano s deset crteža u boji Zvonimira Grbašića (izrađenih posebno za ovo izdanje) i sa šest crteža u boji E. Malaspinea (iz originala knjige)

preveo te izdao Gj. Stj. Deželić

1.11.5 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov kao dio drugih elemenata opisa

Podatak o odgovornosti koji čini jezičnu cjelinu s podatkom o stvarnom naslovu preuzima se kao dio podatka o stvarnom naslovu (vidi 1.4.3 Drugi elementi opisa u podatku o stvarnom naslovu).

Podatak se ponavlja kao podatak o odgovornosti kad je u izvoru podataka izričito ponavljen kao formalni podatak o odgovornosti.

Primjeri

with an introductory essay, "The constant symbol" by the author

Objašnjenje: Podatak o odgovornosti odnosi se na glavni stvarni naslov *The poems of Robert Frost*.

Kad podatak o stvarnom naslovu u izvoru podataka s prednošću sadržava samo dio imena korporativnog tijela koje je odgovorno za sadržaj jedinice građe, a drugi se dio imena javlja drugdje u istom izvoru podataka, drugi dio se navodi kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Kad se takav podatak preuzima izvan izvora podataka s prednošću, navodi se u uglatoj zagradi.

Primjeri

primjer

1.11.5.1 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige kao dio drugih elemenata opisa

Podatak o odgovornosti koji u izvoru podataka prethodi podatku o stvarnom naslovu **ne navodi se** kao dio podatka o stvarnom naslovu, osim kad s njime tvori jezičnu cjelinu (vidi 1.4.3 Drugi elementi opisa u podatku o stvarnom naslovu).

1.11.6 Pokroviteljstvo

Imena pokrovitelja čije je pokroviteljstvo intelektualne ili umjetničke naravi navode se kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov kad je u izvoru podataka njihova uloga izričito iskazana ili se može sa sigurnošću utvrditi.

Imena financijskih pokrovitelja mogu se navesti kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov kad je u izvoru podataka njihova uloga izričito iskazana i kad se smatraju značajnima za korisnike.

Posvete i sl. mogu se navesti u napomeni (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov).

Kad ime korporativnog tijela koje je pokrovitelj u izvoru podataka čini sastavni dio podatka o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju, smatra se podatkom o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju.

Primjeri

pod pokroviteljstvom predsjednika Narodnog odbora grada Zagreba Većeslava Holjevca

organized by the International Atomic Energy Agency
and co-sponsored by the World Meteorological Organization

sotto gli auspici della Società Dalmata di Storia Patria

1.11.7 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov bez imena agenta

Kad se u izvoru podataka javlja izraz koji označava odgovornost za sadržaj jedinice građe, ali u njemu nije spomenuto ime agenta, taj se izraz navodi se kao podatak o odgovornosti.

Primjeri

pobilježio hronološkim redom jedan bivši revolucionar

prev. jedan prijatelj duša u čistilištu

priredili dečanski monasi

priređeno za mladež

1.11.8 Nejasna vrsta odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov

Imena agenata odgovornih za sadržaj jedinice građe koja se javljaju u izvoru podataka preuzimaju se i kad vrsta njihove odgovornosti na jedinici građe nije navedena ili je nejasna.

Kad se vrsta odgovornosti može utvrditi u pouzdanim izvorima izvan jedinice građe, ime agenta navodi se kao odgovarajući odnos agenta i jedinice građe. Vidi:

- Agent povezan s djelom;
- Agent povezan s izrazom.

1.11.9 Promjena podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Promjene podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov neomeđene i višedijelne omeđene jedinice građe mogu se zabilježiti u napomeni (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov) kad se smatraju značajnima za korisnike.

1.11.10 Netočan ili izmišljen podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Kad je podatak o odgovornosti koji se javlja u izvoru podataka netočan ili izmišljen, na to se može upozoriti u napomeni (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov) kad se smatra značajnim za korisnike.

Točan ili istinit podatak koji je moguće utvrditi u pouzdanim izvorima izvan jedinice građe navodi se kao odgovarajući odnos agenta i jedinice građe. Vidi:

- Agent povezan s djelom;
- Agent povezan s izrazom.

Višestruki bibliografski identiteti (pseudonimi, heteronimi itd.) **ne smatraju se** netočnim ili izmišljenim podacima. Vidi ...

1.11.11 Jedinica građe bez podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Kad se na jedinici građe ne javlja podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov, a podatak je moguće utvrditi u pouzdanim izvorima izvan jedinice građe, podatak se navodi kao odgovarajući odnos agenta i jedinice građe.

Za pojedinosti vidi:

- Agent povezan s djelom;

- Agent povezan s izrazom.

Izvor podataka može se navesti u napomeni (vidi Napomena o odnosu ...) kad se smatra značajnim za korisnike.

1.12 Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe kao istoznačnica podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov na drugom jeziku i/ili pismu.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta odgovornog za sadržaj jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos agenta i jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.13 Napomena o podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

1.12.1 Izvor usporednog podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Izvor podataka je jedinica građe.

Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov preuzima se iz istog izvora podataka na jedinici građe kao i podatak o stvarnom naslovu.

Usporedni podatak o odgovornosti koji se javlja drugdje na jedinici građe može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike, uz napomenu odakle je podatak preuzet (vidi 1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov). Kad se navodi, zatvara se u uglatu zagrađu.

1.12.2 Način navođenja usporednog podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov

Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi 1.11.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih podataka o odgovornosti koji se odnose na stvarni naslov, podaci se preuzimaju redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za iznimku vidi 1.12.2.1 Način navođenja usporednog podatka o odgovornosti koji se odnosi

na stvarni naslov stare knjige.

1.12.2.1 Način navođenja usporednog podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih podataka o odgovornosti koji se odnose na stvarni naslov, podaci se preuzimaju redosljedom kojim se javljaju.

1.13 Napomena o odgovornosti koja se odnosi stvarni naslov

Napomena o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov je tekst koji označava pojedinosti o podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov i/ili usporednom podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov i/ili izvoru na jedinici građe iz kojega se ti podaci preuzimaju.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov, usporednom podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov i/ili izvoru iz kojega se ti podaci preuzimaju

Napomena

Vidi i:

- 1.11 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov;
- 1.12 Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

1.13.1 Izvor podataka za napomenu o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

1.13.2 Način navođenja napomene o odgovornosti koja se odnosi na stvarni naslov

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov, usporednom podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov i/ili izvoru iz kojega se ti podaci preuzimaju.

Primjeri

Podatak o autorici preuzet iz impresuma.

Autor je potpisan na kraju teksta.

Glasovi u hrvatskom prijevodu: Sementa Rajhard, Kristina Krepela, Andrej Dojkić, Ronald Žlabur, Dušan Bućan

Objašnjenje: Odnosi se na animirani film koji je s engleskoga sinkroniziran na hrvatski jezik. Imena izvornih glasovnih glumaca navedena su kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Idući urednici: Žarko Domljan (1971.-1978.), Željka Čorak (1978.-1987.), Tonko Maroević (1987.-1989.), Zvonko Maković (1989.-1992.), Darja Radović Mahečić (1992.-1999.), Sandra Križić Roban (1999.-)

Objašnjenje: Odnosi se na serijsku jedinicu građe. Kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov navedeno je ime prvog urednika, preuzeto s prvog objavljenog sveščića jedinice građe.

1.14 Podatak o izdanju

Podatak o izdanju je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava sve primjerke jedinice građe koje je objavio ili proizveo isti agent iz načelno istog izvornog unosa te identitet i vrstu odgovornosti agenta odgovornog za sadržaj i/ili oblik unosa.

Opseg

Podatak o izdanju obuhvaća pod-elemente:

- 1.15 Oznaka izdanja;
- 1.16 Usporedna oznaka izdanja;
- 1.17 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje;
- 1.18 Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje;
- 1.19 Dodatna oznaka izdanja;
- 1.20 Usporedna dodatna oznaka izdanja.

Podatak o izdanju obuhvaća podatke o otisku, novom otisku i tiskarskoj varijanti.

Podatak o izdanju obuhvaća podatke o verzijama jedinica građe na elektroničkom mediju.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisniku da razumije međusobni odnos jedinica građe.

Napomena

Vidi i 1.21 Napomena o izdanju.

1.14.1 Izvor podatka o izdanju

Izvor podataka je jedinica građe.

Podaci koji se javljaju samo u dokumentaciji i popratnoj građi ne navode se kao podatak o izdanju, osim kad je u njima jasno iskazano da se odnose na jedinicu građe.

1.14.2 Odabir podatka o izdanju

Podatkom o izdanju **ne smatra se**:

- podatak o broju primjeraka u nakladi (osim kao dio oznake otiska na grafičkim listovima);
- brojčana i kronološka oznaka koja se odnosi na serijsku jedinicu građe (vidi 1.22 Brojčane i kronološke oznake serijske građe);
- podatak koji ukazuju na redovitu preradbu, učestalost izlaženja ili osuvremenjivanje neomeđene jedinice građe;
- podatak koji sadržava riječ *izdanje* ili sl. kao istoznačnicu za broj, svezak itd.;
- podatak koji se odnosi isključivo na nakladničko-pravna pitanja i ne upućuje na određenu vrstu ili redni broj izdanja (npr. autorizirano izdanje, *cum privilegio* itd.);
- podatak koji sadržava riječ *izdanje* ili sl., a odnosi se na podatke o tiskanju uobičajene u nakladničkoj produkciji u pojedinim zemljama ili na pojedinim jezicima.

Podatak u kojemu se riječ *izdanje* ili sl. odnosi na preradbu, prilagodbu, aranžman itd. (npr. *skraćeno izdanje*, *izdanje za djecu*) smatra se dodatkom glavnom stvarnom naslovu. Vidi i 1.7.2 Odabir dodatka glavnom stvarnom naslovu.

1.14.2.1 Odabir podatka o izdanju stare knjige

Podatak *iznova tiskano*, *novi otisak* i sl., uključujući i podatak o nepromijenjenom otisku, smatra se podatkom o izdanju kad je povezan sa stvarnim naslovom i podrazumijeva postojanje ranijeg izdanja.

Kad je podatak o novom otisku povezan s podacima koji se odnose na izdavanje, proizvodnju, raspačavanje itd., smatra se dijelom podatka o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju. Vidi i 1.25.3.1 Drugi elementi opisa u podatku o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju stare knjige.

1.14.2.2 Odabir podatka o izdanju građe na elektroničkom mediju

Izrazi poput *verzija*, *razina*, *objava*, *osuvremenjeno* ili sl. koji se javljaju u izvoru podataka smatraju se podatkom o izdanju, bez obzira na narav ili vrstu promjene na koju se odnose.

1.14.2.3 Odabir podatka o izdanju izvedene i notirane glazbe

a. Izvedena glazba. Podatak koji se javlja na snimci glazbene izvedbe, a ukazuje na izdanje ili verziju iz koje je izvedba preuzeta, ne smatra se podatkom o izdanju. Može se navesti u napomeni (vidi 1.21 Napomena o izdanju) kad se smatra značajnim za korisnike.

b. Notirana glazba. Riječ *izdanje* ili sl. koja u izvoru podataka označava glazbeni format ne smatra se podatkom o izdanju. Podatak se navodi kao glazbeni format.

1.14.3 Način navođenja podatka o izdanju

a. Preuzimanje podatka o izdanju. Podatak o izdanju preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući:

- redni broj izdanja izražen arapskim brojkama;

Primjeri

5. izdanje

Vydání 1

1.0

40/49

- redni broj izdanja izražen rimskim brojkama;

Primjeri

IV. izdanje

- redni broj izdanja izražen slovima;

Primjeri

Treće izdanje

Druga naklada

- pojedinosti o namjeni, povodu, mediju, formatu, jeziku, mjestu i drugim obilježjima izdanja, koje čine jezičnu cjelinu s oznakom izdanja;

Primjeri

2. izdanje na hrvatskom

Drugo promijenjeno izdanje

Reizdanje povodom 250. godišnjice hrvatskog šumarstva

Restaurirano izdanje = Restored edition

2da. edicion revisada

Limited edition

Xbox One edition

Special collector's edition

3a edizione cambiata e aggiornata

Remastered version

Digital remaster

Hors de commerce

- kratice;

Primjeri

11. izd.

Posodobljena izd.

2. mit einem Nachtrag versehene Aufl.

A.O. 3/6

EA 2/12

- tipografske pogreške.

Primjeri

primjer

b. Znakovi i simboli u podatku o izdanju. Znakovi i simboli koji se javljaju u podatku o odgovornosti preuzimaju se onako kako se javljaju u izvoru podataka.

Znakovi i simboli koji se zbog tehničkih zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti zamjenjuju se opisom ili istoznačnim slovima ili riječima na jeziku stvarnog naslova. Zamjenske riječi ili tekst opisa navode se u uglatoj zagradi. Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi 1.21 Napomena o izdanju) kad se smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

primjer

c. Broj i redoslijed podataka. Kad se na jedinici građe javlja više podataka o izdanju (npr. oznaka izdanja i oznaka izdanja unutar nakladničke cjeline), preuzimaju se svi podaci redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi [Dodatak A](#). [vidi PPIAK 204!!!]

Primjeri

Treće izdanje ; izvanredno izdanje u nakl. cjelini

1.14.4 Drugi elementi opisa u podatku o izdanju

Podatak o izdanju može sadržavati podatke koji svojim značenjem pripadaju drugim elementima opisa ili se odnose na prethodno izdanje (npr. oznaka prethodnog izdanja, stvarni naslov i/ili podatak o odgovornosti koji se odnose na prethodno izdanje, godina izdavanja prethodnog izdanja itd.).

Takvi podaci preuzimaju se kao dio podatka o izdanju kad s njime čine jezičnu cjelinu.

Primjeri

5., umgearbeitete und vermehrte Aufl. des Anton Janežič'schen Deutsch-slovenischen Hand-Wörterbuches

1.14.5 Podatak o izdanju kao dio drugih elemenata opisa

Podaci o izdanju koji su Pravilnikom utvrđeni kao sastavni dio nekog drugog elementa opisa **ne navode se** u opisu i kao podatak o izdanju.

Vidi i:

- 1.4.3 Drugi elementi opisa u podatku o stvarnom naslovu;
- 1.7.2 Odabir dodatka glavnom stvarnom naslovu;
- 1.11.4 Drugi elementi opisa u podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov;
- 1.25.3 Drugi elementi opisa u podatku o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju.

1.14.6 Podatak o izdanju reprodukcije

Kad je jedinica građe reprodukcija, u opisu se navodi podatak o izdanju koji se odnosi na reprodukciju.

Kad se takav podatak ne javlja na jedinici građe, **ne navodi se** radi dodatnog

objašnjavanja.

Odnos izvornika i reprodukcije uvijek se navodi. Vidi ...

Primjeri

Pretisak prema izvorniku iz 1595. godine

Faksimile-Druck nach dem Original von 1629.

Vollständige Faksimile Ausg. im Originalformat

1.14.7 Nepotpun podatak o izdanju

Kad podatak o izdanju sadržava samo redni broj bez izraza koja označava izdanje, odgovarajući izraz može se dodati u uglatoj zagradi na jeziku glavnoga stvarnog naslova.

Primjeri

2a [edizione]

Second [edition]

1.14.8 Netočan ili izmišljen podatak o izdanju

Kad je podatak o izdanju koji se javlja u izvoru podataka netočan ili izmišljen, na to se može upozoriti u napomeni (vidi 1.21 Napomena o izdanju) kad se smatra značajnim za korisnike.

Točan redni broj izdanja se ne navodi, osim kad se može nedvojbeno utvrditi da jedinica građe ima svoje mjesto u nizu inače numeriranih izdanja.

Primjeri

primjer

1.14.9 Jedinica građe bez podatka o izdanju

Kad se podatak o izdanju ne javlja na jedinici građe, a poznato je da jedinica građe sadržava značajne promjene u odnosu na ranija izdanja, podatak se može navesti u napomeni (vidi 1.21 Napomena o izdanju).

Redni broj izdanja se ne navodi, osim kad se može nedvojbeno utvrditi da jedinica građe ima svoje mjesto u nizu inače numeriranih izdanja.

1.14.9.1 Nepokretne slike bez podatka o izdanju

Kad se na grafičkim listovima ne javlja redni broj otiska, a poznat je ukupan broj otisaka, taj se podatak može navesti u napomeni (vidi 1.21 Napomena o izdanju).

1.15 Oznaka izdanja

Oznaka izdanja je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja se na jedinici građe na jeziku i/ili pismu glavnoga stvarnog naslova, a označava sve primjerke jedinice građe koje je objavio ili proizveo isti agent iz načelno istog izvornog unosa.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisniku da razumije kontekst nastanka jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.21 Napomena o izdanju.

1.15.1 Izvor podataka o oznaci izdanja

Izvor podataka je jedinica građe.

Podaci koji se javljaju samo u dokumentaciji i popratnoj građi ne navode se kao oznaka izdanja, osim kad je u njima jasno iskazano da se odnose na jedinicu građe.

1.15.2 Način navođenja oznake izdanja

Oznaka izdanja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi 1.14.3 Način navođenja podatka o izdanju.

Kad se u izvoru podataka javlja više oznaka izdanja, preuzimaju se sve oznake redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za **iznimku** vidi 1.15.2.1 Način navođenja oznake izdanja stare knjige.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

1.15.2.1 Način navođenja oznake izdanja stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više oznaka izdanja, uključujući oznake na više jezika i/ili pisama, navodi se oznaka koja se javlja prva.

Ostale oznake smatraju se usporednim oznakama izdanja.

1.16 Usporedna oznaka izdanja

Usporedna oznaka izdanja je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe kao istoznačnica oznake izdanja na drugom jeziku i/ili pismu.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisniku da razumije kontekst nastanka jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.21 Napomena o izdanju.

1.16.1 Izvor podataka o usporednoj oznaci izdanja

Izvor podataka je jedinica građe.

Podaci koji se javljaju samo u dokumentaciji i popratnoj građi ne navode se kao usporedna oznaka izdanja, osim kad je u njima jasno iskazano da se odnose na jedinicu građe.

1.16.2 Način navođenja usporedne oznake izdanja

Usporedna oznaka izdanja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi 1.14.3 Način navođenja podatka o izdanju.

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih oznaka izdanja, preuzimaju se sve oznake redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

Restored edition

Objašnjenje: Oznaka izdanja je *Restaurirano izdanje*

Éd. canadienne

Objašnjenje: Oznaka izdanja je *Canadian ed.*

1.17 Dodatna oznaka izdanja

Dodatna oznaka izdanja je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe na jeziku i/ili pismu glavnog stvarnog naslova, a označava preradbu unutar nekog izdanja (npr. autorski otisak, novi otisak, tiskarsku varijantu itd.) ili alternativnu oznaku za izdanje.

Opseg

Dodatna oznaka izdanja može sadržavati i podatke o nepromijenjenom otisku ili novom pojedinačnom otisku.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisniku da razumije kontekst nastanka jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.21 Napomena o izdanju.

1.17.1 Izvor podataka o dodatnoj oznaci izdanja

Izvor podataka je jedinica građe.

Podaci koji se javljaju samo u dokumentaciji i popratnoj građi ne navode se kao dodatna oznaka izdanja, osim kad je u njima jasno iskazano da se odnose na jedinicu građe.

1.17.2 Način navođenja dodatne oznake izdanja

Dodatna oznaka izdanja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi 1.14.3 Način navođenja podatka o izdanju.

Kad se u izvoru podataka javlja više dodatnih oznaka izdanja, preuzimaju se sve oznake redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

reprinted with a new pref.

Objašnjenje: Oznaka izdanja je *3rd ed.*

revised after world-wide review

Objašnjenje: Oznaka izdanja je *Draft for Standing Committee consultation.*

1.17.3 Jedinica građe bez dodatne oznake izdanja

Kad se na jedinici građe ne javlja dodatna oznaka izdanja, a poznato je da jedinica građe sadržava značajne promjene u odnosu na druge otiske unutar navedenog izdanja, taj se podatak može navesti u napomeni. Vidi 1.21 Napomena o izdanju.

1.18 Usporedna dodatna oznaka izdanja

Usporedna dodatna oznaka izdanja je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe kao istoznačnica dodatne oznake izdanja na drugom jeziku i/ili pismu.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisniku da razumije kontekst nastanka jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.21 Napomena o izdanju.

1.18.1 Izvor podataka o usporednoj dodatnoj oznaci izdanja

Izvor podataka je jedinica građe.

Podaci koji se javljaju samo u dokumentaciji i popratnoj građi ne navode se kao usporedna dodatna oznaka izdanja, osim kad je u njima jasno iskazano da se odnose na jedinicu građe.

1.18.2 Način navođenja usporedne dodatne oznake izdanja

Usporedna dodatna oznaka izdanja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi 1.14.3 Način navođenja podatka o izdanju.

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih dodatnih oznaka izdanja, preuzimaju se sve oznake redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

1.19 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje

Podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava identitet agenta odgovornog za sadržaj određenog izdanja jedinice građe (osim prvog izdanja) i/ili vrstu njegove odgovornosti.

Opseg

Podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje obuhvaća odgovornost za sadržaj dodataka i priloga uz određeno izdanje.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta odgovornog za određeno izdanje jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos između agenta i jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.21 Napomena o izdanju.

1.19.1 Izvor podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje

Izvor podataka je jedinica građe.

Podaci koji se javljaju samo u dokumentaciji i popratnoj građi ne navode se kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje, osim kad je u njima jasno iskazano da se odnose na jedinicu građe.

1.19.2 Odabir podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje

Kad postoji nedoumica odnosi li se podatak o odgovornosti na stvarni naslov ili izdanje, postupa se na sljedeći način:

a. Podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje. Podatak o agentu odgovornom za sadržaj određenog izdanja jedinice građe smatra se podatkom o odgovornosti koji se odnosi na izdanje u sljedećim slučajevima:

- kad se podatak ne odnosi na prvo objavljeno izdanje;
- kad se podatak ne odnosi na sva objavljena izdanja;
- kad podatak čini jezičnu cjelinu s podatkom o izdanju.

Oznaka izdanja koja čini jezičnu cjelinu s podatkom o odgovornosti koji se odnosi na izdanje smatra se podatkom o odgovornosti koji se odnosi na izdanje. Vidi i 1.19.4 Drugi elementi opisa u podatku o odgovornosti koji se odnosi na izdanje.

Primjeri

primjer

b. Podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov. Podatak o agentu odgovornom za sadržaj određenog izdanja jedinice građe smatra se podatkom o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov u sljedećim slučajevima:

- kad se podatak odnosi na prvo objavljeno izdanje i/ili na sva objavljena izdanja;
- kad nije jasno odnosi li se podatak samo na jedno izdanje ili samo na neka izdanja;
- kad podatak čini jezičnu cjelinu s podatkom o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov (vidi 1.11.4 Drugi elementi opisa u podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov);
- kad se podatak odnosi na dodatke ili priloge određenom izdanju.

1.19.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje

Podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje preuzima se onako kako se javlja u izvoru

podataka.

Za pojedinosti vidi 1.11.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Kad se u izvoru podataka javlja više podataka o odgovornosti koji se odnose na izdanje, preuzimaju se svi podaci redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

herausgegeben dieser Ausgabe Richard Overy

a questa edizione ha collaborato Luca Baranelli

reproduced for disc by Phil Spector

1.19.4 Drugi elementi opisa u podatku o odgovornosti koji se odnosi na izdanje

Oznaka izdanja koja čini jezičnu cjelinu s podatkom o odgovornosti koji se odnosi na izdanje preuzima se kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje.

Primjeri

3. ispravljeno izd. priredio V. Klaić

4. hrvatsko izd. po njemačkom 21. pripremio V. M. Golub

1.20 Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje

Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe kao istoznačnica podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje na drugom jeziku i/ili pismu.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta odgovornog za određeno izdanje jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos agenta i jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.21 Napomena o izdanju.

1.20.1 Izvor usporednog podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje

Izvor podataka je jedinica građe.

Podaci o odgovornosti za određeno izdanje koji se javljaju samo u dokumentaciji i popratnoj građi ne navode se kao usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje, osim kad je u njima jasno iskazano da se odnose na jedinicu građe.

1.20.2 Način navođenja usporednog podatka o odgovornosti koji se odnosi na izdanje

Usporedni podatak o odgovornosti koji se odnosi na izdanje preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi 1.11.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih podataka o odgovornosti koji se odnose na izdanje, preuzimaju se svi podaci redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

1.21 Napomena o izdanju

Napomena o izdanju je tekst koji označava pojedinosti o podatku o izdanju i/ili izvoru na jedinici građe iz kojega se podatak preuzima.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o podatku o izdanju i/ili izvoru iz kojega se podatak preuzima.

Napomena

Vidi i 1.14 Podatak o izdanju.

1.21.1 Izvor podataka za napomenu o izdanju

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

1.21.2 Način navođenja napomene o izdanju

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o izdanju jedinice građe, uključujući točan izvor podatka o izdanju, primjedbe o točnosti ili istinitosti podataka itd.

Primjeri

Novi otisak izdanja iz 1859. godine

1.22 Brojčane i kronološke oznake serijske građe

Brojčane i kronološke oznake serijske građe su brojke, slova ili drugi znakovi ili skupovi znakova koji se javljaju na serijskoj jedinici građe, a identificiraju sveščić ili dio jedinice građe i/ili vrijeme njihova objavljivanja.

Opseg

Brojčane i kronološke oznake serijske građe obuhvaćaju brojčane i slovne oznake na više jezika i/ili pisama.

Brojčane i kronološke oznake serijske građe obuhvaćaju alternativni sustav brojčanih i kronoloških oznaka.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisniku da razumije kontekst nastanka jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.24 Napomena o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe.

1.22.1 Izvor podataka o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe

Izvori podataka su prvi i posljednji sveščić ili dio serijske jedinice građe.

Na prvom i posljednjem sveščiću ili dijelu prednost se daje podacima koji su najpotpuniji, najtočniji ili najmjerodavniji. Točan izvor može se navesti u napomeni (vidi 1.24 Napomena o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe) kad se smatra značajnim za korisnike.

Kad prvi i posljednji sveščić ili dio nisu dostupni, izvor podataka odabire se sljedećim redoslijedom:

- nacionalne bibliografije i katalozi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- skupni katalozi i međunarodne baze podataka (npr. Upisnik ISSN-a);
- najraniji dostupni sveščić ili dio;
- idući sveščići ili dijelovi (vidi 1.22.5 Serijska jedinica građe bez brojčanih i kronoloških oznaka).

1.22.2 Način navođenja brojčanih i kronoloških oznaka serijske građe

a. Preuzimanje brojčanih i kronoloških oznaka serijske građe. Brojčane i kronološke oznake preuzimaju se onako kako se javljaju u izvoru podataka, uključujući:

- redoslijed;
- arapske i rimske brojke;
- brojčane oznake navedene slovima;
- kronološke oznake koje nisu navedene prema gregorijanskom kalendaru;
- riječi i izraze;
- interpunkcijske i dijakritičke znakove;
- znakove i simbole.

Pojedine vrste podataka (npr. oznaka mjeseca, oznaka godišta, redni broj sveščića itd.) mogu se odvojiti zarezima.

Znakovi i simboli koji se zbog tehničkih zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti zamjenjuju se opisom ili istoznačnim slovima ili riječima na jeziku glavnoga stvarnog naslova. Zamjenske riječi ili tekst opisa navode se u uglatoj zagradi. Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi 1.24 Napomena o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe) kad se smatra značajnim za korisnike.

Za serijsku jedinicu građe koja još uvijek izlazi navode se brojčane i/ili kronološke oznake prvog ili najranijeg dostupnog sveščića ili dijela. Iza brojčanih i/ili kronoloških oznaka slijedi crtica bez razmaka.

Kad serijska jedinica građe prestane izlaziti, iza crtice se navode brojčane i/ili kronološke oznake posljednjeg sveščića ili dijela.

Primjeri

1976, br. 1-

47(1990)-

Broj 1, godina I, zima 2018.-

Evf. 1, sz. 1 (1996)-

2003-

Winter 1995-

2007, br. 1-2010, br. 32

Kad brojčane i/ili kronološke oznake sadržavaju više brojeva, mjeseci, godina itd. odijeljenih crticom, kosa crta koristi se umjesto crtice kako bi se izbjegla zabuna s crticom koja odjeljuje oznake prvog i posljednjeg sveščića ili dijela.

Primjeri

1980/1981-

Br. 1, travanj/svibanj 2003-

1872/75, sv. 1-1884/87, sv. 2, br. 2

Kad serijska jedinica građe prestane izlaziti nakon samo jednog objavljenog sveščića ili dijela, brojčane i/ili kronološke oznake tog sveščića ili dijela navode se bez crtice.

Primjeri

Travanj 2006, god. I, br. I

Kad serijska jedinica građe prestane izlaziti, a brojčane i/ili kronološke oznake prvog sveščića ili dijela nisu poznate i ne mogu se utvrditi, navode se samo brojčane i/ili kronološke oznake posljednjeg sveščića ili dijela.

Brojčanim i/ili kronološkim oznakama posljednjeg sveščića ili dijela prethodi crtica.

Primjeri

primjer

b. Broj i redoslijed podataka. Kad se brojčane i/ili kronološke oznake u izvoru podataka javljaju na više jezika i/ili pisama, preuzima se oznaka na jeziku i/ili pismu glavnog stvarnog naslova.

Kad se taj kriterij ne može primijeniti, navodi se oznaka koja se javlja prva.

Ostale oznake mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi [Dodatak A](#).

Za različite sustave brojčanih i/ili kronoloških oznaka koji se javljaju u izvoru podataka (npr. prema različitim kalendarima) vidi 1.22.4 Alternativni sustav brojčanih i kronoloških oznaka serijske građe.

1.22.3 Brojčane i kronološke oznake reprodukcije serijske jedinice građe

Kad je jedinica građe reprodukcija, navode se brojčane i kronološke oznake koje se odnose na reprodukciju.

Odnos izvornika i reprodukcije uvijek se navodi. Vidi ...

1.22.4 Alternativni sustav brojčanih i kronoloških oznaka serijske građe

Kad se u izvoru podataka javlja više različitih sustava brojčanih i/ili kronoloških oznaka (npr. prema različitim kalendarima), navode se sve oznake.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi [Dodatak A](#).

Primjeri

God. 1, br. 1 (3.veljače=22.januara 1898)-god. 1, br. 27 (4.kolovoza=23.jula 1898)

Objašnjenje: Datumi su navedeni prema gregorijanskom i julijanskom kalendaru.

1.22.5 Serijska jedinica građe bez brojčanih i kronoloških oznaka

Kad prvi ili najraniji dostupni sveščić ili dio serijske jedinice građe nema brojčanih i/ili kronoloških oznaka i kad se one ne mogu utvrditi u drugim pouzdanim izvorima, ali se mogu utvrditi prema oznakama idućih sveščića ili dijelova, tako utvrđene brojčane i/ili kronološke oznake prvog sveščića ili dijela navode se u uglatoj zagradi.

Kad su nedostupne i brojčane i/ili kronološke oznake idućih sveščića ili dijelova, podatak se izostavlja.

1.23 Novi niz brojčanih oznaka serijske građe

Novi niz brojčanih oznaka serijske građe su brojke, slova ili drugi znakovi ili skupovi znakova koji se javljaju na serijskoj jedinici građe, a identificiraju sveščiće ili dijelove koji su promijenili sustav obrojčavanja u odnosu na prvi ili najraniji dostupni sveščić ili dio.

Opseg

Novi niz brojčanih oznaka serijske građe obuhvaća brojčane i slovne oznake na više jezika i/ili pisama.

Novi niz brojčanih oznaka serijske građe obuhvaća alternativni sustav brojčanih oznaka koji čini dio novoga niza.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisniku da razumije kontekst nastanka jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.24 Napomena o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe.

1.23.1 Izvor podataka o novom nizu brojčanih oznaka serijske građe

Izvor podataka je najraniji dostupni sveščić ili dio s novim nizom brojčanih oznaka.

Na najranijem dostupnom sveščiću ili dijelu prednost se daje podacima koji su najpotpuniji, najtočniji ili najmjerodavniji. Točan izvor može se navesti u napomeni (vidi 1.24 Napomena o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe) kad se smatra značajnim za korisnike.

1.23.2 Način navođenja novog niza brojčanih oznaka serijske građe

Novi niz brojčanih oznaka preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući:

- kronološke oznake koje se javljaju u novom nizu;
- riječi koje označavaju novi niz (npr. *nova serija*, *druga serija* itd.).

Za ostale pojedinosti vidi [1.22.2 Način navođenja brojčanih i kronoloških oznaka serijske građe](#).

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

God. 10 (2012), br. 6=70-

Objašnjenje: Novom nizu prethodi sustav s oznakama 2011, 65-2011, 69.

God. 2 (1999), br. 7-god. 2 (1999), br. 14

1999, br. 15-2000, br. 19

God. 3, br. 20 (2000)-god. 4, br. 32 (2001)

2002/2003, br. 33/35

Objašnjenje: Novi nizovi brojčanih oznaka kojima prethodi sustav s oznakama 1998, br. 1-1998, br. 6.

1.24 Napomena o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe

Napomena o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe je tekst koji označava pojedinosti o brojčanim i kronološkim oznakama na serijskoj jedinici građe i/ili pojedinosti o izvoru na jedinici građe iz kojega se oznake preuzimaju.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe i/ili izvoru iz kojega se preuzimaju.

Napomena

Vidi i:

- 1.22 Brojčane i kronološke oznake serijske građe;
- 1.23 Novi niz brojčanih oznaka serijske građe.

1.24.1 Izvor podataka za napomenu o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

1.24.2 Način navođenja napomene o brojčanim i kronološkim oznakama serijske građe

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o brojčanim i kronološkim oznakama serijske jedinice građe i/ili pojedinosti o izvoru iz kojega se oznake preuzimaju.

Primjeri

Vol. 29-39 bez numeracije

1.25 Podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

Podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju je riječ, izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava mjesto i vrijeme izdavanja, proizvodnje i/ili raspačavanja jedinice građe ili njezinog dijela, identitet agenta koji je odgovoran za izdavanje, proizvodnju i/ili raspačavanje i vrstu njegove odgovornosti.

Opseg

Podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju obuhvaća pod-elemente:

- 1.26 Ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja;
- 1.27 Usporedno ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja;
- 1.28 Ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja;
- 1.29 Usporedno ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja;
- 1.30 Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta, mjesto i vremenski raspon koji su povezani s nastankom jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos agenta i jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos mjesta i jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos vremenskog raspona i jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju.

1.25.1 Izvor podatka o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najtočnije, najpotpunije ili najmjerodavnije podatke. Više izvora podataka na jedinici građe može se kombinirati kako bi se dobila najpotpunija, najtočnija ili najmjerodavnija informacija.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju,

proizvodnji ili raspačavanju) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.25.2 Način navođenja podatka o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

Podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za dodatne pojedinosti vidi:

- 1.26.3 Način navođenja mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja;
- 1.28.3 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja;
- 1.30.3 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

Zagreb : Menart, 2015.

København ; Leipzig : Wilhelm Hansen

In Bologna : nella stamperia di Lelio dalla Volpe, 1754.

Virovitica : Braća Reitter

Virovitica : Brüder Reiter

Kad je podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju vrlo opširan, manje važni podaci u sredini ili na kraju mogu se izostaviti. Izostavljanje se označuje znakom izostavljanja [...].

Primjeri

izdao pomoću g. gradskoga mjernika [...] Dragutin Albrecht, zagrebački gradjanin i vlasnik tiskare knjigah i kamenopisare

Objašnjenje: Izostavljeni dio teksta glasi: *...a posvetio slavnomu zastupstvu i poglavarstvu slob. kralj. grada Zagreba ...*

1.25.3 Drugi elementi opisa u podatku o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

Kad isti agent objedinjuje djelatnosti izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja i tiskanja ili izrade jedinice građe, podaci o tiskanju ili izradi smatraju se podatkom o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju.

Podaci se mogu ponoviti i kao podatak o tiskanju ili izradi kad se to smatra značajnim za korisnike.

Vidi i 1.28.4 Drugi elementi opisa u imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

Primjeri

Agram : National-Buchdruckerei des Dr. Ljudevit Gaj, 1863.

Split : Hrvatska štamparija Trumbić i drug, 1910.

U Zagrebu : tiskom Dragutina Albrechta

1.25.3.1 Drugi elementi opisa u podatku o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju stare knjige

Kad je podatak o novom otisku stare knjige povezan s podacima koji se odnose na izdavanje, proizvodnju ili raspačavanje, smatra se dijelom podatka o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju. Vidi i 1.14.2.1 Odabir podatka o izdanju stare knjige.

1.25.4 Podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju reprodukcije

Kad je jedinica građe reprodukcija, navodi se podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju koji se odnosi na reprodukciju.

Odnos izvornika i reprodukcije uvijek se navodi. Vidi ...

1.25.5 Netočan ili izmišljen podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

Kad se na jedinici građe javlja podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju koji je netočan ili izmišljen, na to se može upozoriti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju).

1.25.6 Promjena podatka o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

a. Višedijelna omeđena građa. Kad se podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju mijenja se na idućim dijelovima višedijelne omeđene jedinice građe, navodi se podatak koje se javlja na prvom ili najranijem dostupnom dijelu.

Ostali podaci mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) ili u samostalnom opisu pojedinačnih dijelova.

Vidi i 1.30.3.1 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja skupnih jedinica građe.

b. Serijska građa. Kad se podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju mijenja na

idućim sveščićima ili dijelovima serijske jedinice građe, navodi se podatak koje se javlja na prvom ili najranijem dostupnom sveščiću.

Ostali podaci mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se smatraju značajnima za korisnike.

Vidi i 1.30.3.1 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja skupnih jedinica građe.

c. Integrirajuća građa. Kad se podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju mijenja na idućim iteracijama integrirajuće jedinice građe, opis se mijenja tako da odražava posljednju iteraciju.

Raniji podaci mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se smatraju značajnima za korisnike.

Vidi i 1.30.3.1 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja skupnih jedinica građe.

1.26 Ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja je riječ, izraz ili skup znakova koji se javljaju na jedinici građe, a označavaju mjesto izdavanja, proizvodnje i/ili raspačavanja jedinice građe ili njezinog dijela.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati mjesto povezano s jedinicom građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos mjesta i jedinice građe.

Napomena

Imenom mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja obično se smatra ime sjedišta nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja koje se javlja na jedinici građe uz ime nakladnika, proizvođača i raspačavatelja.

1.26.1 Izvor podataka o imenu mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.26.2 Odabir imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

a. Više imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja. Kad se u izvoru podataka javlja više imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja, za broj i redosljed navođenja podataka vidi 1.26.3 Način navođenja imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

Kad su različita imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja vezana uz različite nakladnike, proizvođače ili raspačavatelje, preuzimaju se mjesta vezana uz ona imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja koja se navode u opisu. Vidi 1.28.3 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

Primjeri

primjer

b. Više oblika imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja na različitim jezicima i/ili pismima. Kad se u izvoru podataka javlja više oblika istog imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja na različitim jezicima i/ili pismima, preuzima se ime na jeziku i/ili pismu glavnoga stvarnog naslova.

Ostala imena smatraju se [usporednim imenima mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja](#).

c. Ime mjesta izdavanja ili proizvodnje različito od imena mjesta raspačavanja. Kad se ime mjesta izdavanja ili proizvodnje razlikuje od imena mjesta raspačavanja, navodi se ime mjesta izdavanja ili proizvodnje. Ime mjesta raspačavanja može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

London

Objašnjenje: Odnosi se na glazbenu snimku na CD optičkom disku. Na jedinici građe javljaju se podaci: *Decca Music Group Limited London, England* (proizvođač) i *Universal International Music BV, Gerrit van der Veenlan 4, 3743 DN, Baarn, Netherlands* (raspačavatelj). U opis se preuzima ime proizvođača i njegovo sjedište kao mjesto proizvodnje. Ime raspačavatelja i mjesto raspačavanja mogu se navesti.

d. Jedinica građe bez imena mjesta izdavanja ili proizvodnje, ali s imenom mjesta raspačavanja. Ime mjesta raspačavanja uvijek se navodi u opisu kad se na jedinici građe ne javlja ime mjesta izdavanja ili proizvodnje, već samo ime mjesta raspačavanja.

1.26.3 Način navođenja imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

a. Preuzimanje imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja. Ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući:

- prijedloge i druge popratne riječi i izraze;

Primjeri

u Našicama

štampan' v Rici

stampato in Roma

v Praze

- povijesna imena i/ili imena pisana starijim pravopisom (vidi i 1.26.5 Povijesno ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja);

Primjeri

Antverpiae

Monachii

Vu Varasdinu

Agram

Osiek

Sebenico

Kardeljevo

- imena pisana fonetskim pravopisom;

Primjeri

Njujork

Minhen

- dijakritičke znakove;

Primjeri

København

- skraćene oblike imena;

Primjeri

Rio

Objašnjenje: Potpuni oblik imena je Rio de Janeiro.

Mpls

Objašnjenje: Potpuni oblik imena je Minneapolis.

Frankfurt a. Mein

- imena širih teritorijalnih jedinica (u obliku u kojemu se javljaju u izvoru podataka);

Primjeri

Washington, D. C.

Cambridge, Mass.

Cambridge, Massachusetts

- tipografske pogreške.

Primjeri

primjer

b. Broj i redoslijed podataka. Kad se u izvoru podataka javlja više imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja koja su vezana uz istog nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, navodi se ime koje se je grafički najistaknutije.

Kad se taj kriterij ne može primijeniti, navodi se ime koje se javlja prvo.

Ostala imena mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike. Kad se navode, preuzimaju se redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za iznimku vidi 1.26.3.1 Način navođenja imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige.

Izostavljanje se označava kraticom *etc.* u uglatoj zagradi.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

Köln ; Leipzig

Köln [etc.]

1.26.3.1 Način navođenja mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige, preuzimaju se sva imena redoslijedom kojim se javljaju.

1.26.4 Ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja kao dio drugih elemenata opisa

Kad ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja u izvoru podataka čini jezičnu cjelinu s imenom nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, ime mjesta preuzima se iz imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja i navodi u nominativu u uglatoj zagradi.

Podatak se ponavlja i kao dio imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja. Vidi i 1.28.4 Drugi elementi opisa u imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

Kad se u izvoru podataka ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja javlja i samostalno i kao dio imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, u opisu se ime mjesta ponavlja kao dio oba elementa.

Primjeri

[Našice]

Objašnjenje: Mjesto izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja ne javlja se na jedinici građe kao samostalan podatak, ali je ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja navedeno kao *Naklada Alexandra Eislera u Našica*.

1.26.5 Povijesno ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Kad se u izvoru podataka javlja povijesni oblik imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja, a postoji više mjesta koja su u povijesti nosila takvo ime, na to se može upozoriti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju).

Suvremeno ime mjesta navodi se kao...

Primjeri

Lugduni

Objašnjenje: Lugduni je povijesno ime za Lyon i Leiden. U napomeni se bilježi da se podatak na jedinici građe odnosi na Lyon.

1.26.6 Nepotpuno ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Kad se u izvoru podataka javlja adresa sjedišta ili znak nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, ali bez imena mjesta, taj se podatak **ne navodi** kao ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

Kad se ime mjesta može utvrditi, navodi se kao odnos mjesta i jedinice građe.

Adresa ili znak mogu se navesti kao dio imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja. Vidi 1.28.3 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

1.26.7 Jedinica građe bez imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Kad se ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja ne javlja na jedinici građe kao samostalan podatak niti kao dio imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, u opisu se navodi kratica *s. l.* (*sine loco*) u uglatoj zagradi.

Ime mjesta tiskanja ili izrade **ne navodi se** u opisu kao ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

1.27 Usporedno ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Usporedno ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja je riječ ili izraz koji se javlja na jedinici građe kao istoznačnica mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja na drugom jeziku i/ili pismu.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati mjesto povezano s jedinicom građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos mjesta i jedinice građe.

1.27.1 Izvor podataka o usporednom imenu mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najtočnije, najpotpunije ili najmjerodavnije podatke.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.27.2 Način navođenja usporednog imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Usporedno ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi 1.26.3 Način navođenja imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja, preuzimaju se sva imena redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za iznimku vidi 1.27.2.1 Način navođenja usporednog imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

1.27.2.1 Način navođenja usporednog imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja, imena se preuzimaju redoslijedom kojim se javljaju.

1.28 Ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

Ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja je izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava identitet agenta odgovornog za izdavanje, proizvodnju i/ili raspačavanje jedinice građe ili njezinog dijela i vrstu njegove odgovornosti.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta odgovornog za izdavanje, proizvodnju i/ili raspačavanje jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos jedinice građe i agenta.

1.28.1 Izvor podataka o imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.28.2 Odabir imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

a. Više imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja. Kad se u izvoru podataka javlja više imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, za broj i redosljed navođenja podataka vidi 1.28.3 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

b. Više oblika imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja na različitim jezicima i/ili pismima. Kad se u izvoru podataka javlja više oblika imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja na različitim jezicima i/ili pismima, preuzima se oblik imena na jeziku i/ili pismu glavnoga stvarnog naslova.

Ostala imena smatraju se usporednim imenima nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

c. Nakladnik ili proizvođač različit od raspačavatelja. Kad se ime nakladnika ili proizvođača razlikuje od imena raspačavatelja, navodi se ime nakladnika ili proizvođača. Ime raspačavatelja može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike.

Kad uloga koju obavlja raspačavatelj nije jasno iskazana, u uglatoj se zagradi iza imena može dodati riječ *raspačavatelj* ili odgovarajući izraz koji ukazuje na vrstu djelatnosti.

d. Jedinica građe bez imena nakladnika ili proizvođača, ali s imenom raspačavatelja. Ime raspačavatelja uvijek se navodi u opisu kad se na jedinici građe ne javlja ime nakladnika ili proizvođača, već samo ime raspačavatelja.

1.28.3 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

a. Preuzimanje imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja. Ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući:

- imena pisana starijim pravopisom;

Primjeri

Naklada Alexandra Eislera u Našica

- imena pisana fonetskim pravopisom;

Primjeri

primjer

- interpunkcijske znakove;

Primjeri

Umetnička galerija "Nadežda Petrović"

- dijakritičke znakove;

Primjeri

primjer

- kratice, inicijale i akronime, pri čemu se praznine, razmaci i interpunkcijski znakovi navode onako kako se javljaju u izvoru podataka;

Primjeri

Nakladni zavod MH

BMG music

Građevni odsjek kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade

Stab. Tip. G. Coana & Figli

- riječi i izraze koje označavaju djelatnost, vrstu gospodarskog subjekta ili sl.;

Primjeri

Svjetlotiskarski zavod R. Mosinger d. d.

Izdavačko knjižarska radna organizacija Mladost

Naklada Ljevak

Feltrinelli Editore

Auto Union G.m.b.H.

- prijedloge i popratne riječi i izraze koje označavaju nakladničku, proizvođačku ili raspačavateljsku ulogu (uključujući podatak da nakladnik, proizvođač ili raspačavatelj djeluje u ime drugog agenta);

Primjeri

izd. Narodnog muzeja

objavljuje Paperview Europe Ltd.

izdano s potporom Matice hrvatske

lokalizacija i distribucija Algoritam d.o.o.

izdala in založila Državna založba Slovenije

marketed and distributed by EMI

published for the British Academy by Oxford University Press

nella stamperia di Lelio dalla Volpe

excudebat Theodosius Rihelius

- imena vlasnika i/ili osnivača i njihovih partnera, izraze koji upućuju na rodbinsku vezu među vlasnicima i/ili osnivačima, njihove titule itd.;

Primjeri

Naklada Knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

tiskom C. Albrechta (Maravić i Dečak)

Librairie de Firmin Didot frères, fils et Cie

Brüder Farkas

Udova A. Habianac

Sir Isaac Pitman & Sons Ltd.

tiskom dra. Ljudevita Gaja

- tipografske pogreške.

Primjeri

primjeri

b. Velika početna slova u imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja. Ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja navodi se velikim početnim slovom u skladu sa standardnim pravopisom.

Oblik imena koji rasporedom velikih i malih slova odstupa od standardnog pravopisa (npr. malo početno slovo, veliko slovo u sredini riječi, nedostatak razmaka itd.) preuzima se u opis kad se nakladnik, proizvođač ili raspačavatelj uobičajeno identificira takvim oblikom imena.

Primjeri

InTech

OceanMore

ArTresor

BLITZ film i video distribucija d.o.o.

c. Brojke, znakovi i simboli u imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

Brojke, znakovi i simboli koji se javljaju u imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, uključujući pojedinačna slova koja ne pripadaju latiničnom pismu, preuzimaju se onako kako se javljaju u izvoru podataka.

Primjeri

primjer

Znakovi i simboli koji se zbog tehničkih zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti zamjenjuju se opisom ili istoznačnim slovima ili riječima u uglatoj zagradi na jeziku glavnoga stvarnog naslova. Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se smatra značajnim za korisnike.

Logotipovi, robni žigovi i drugi znakovi i simboli koji se javljaju na jedinici građe uz ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja mogu se opisati u napomeni (vidi 1.30 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se smatraju značajnima za korisnike.

Ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja koje se na jedinici građe ne javlja u obliku teksta, ali se može pouzdano zaključiti iz logotipa ili robnog žiga, navodi se kao ...

d. Ime korporativnog tijela u hijerarhijskom obliku. Ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja koji sadržava ime korporativnog tijela u hijerarhijskom obliku preuzima se u obliku i redosljedu kako se javlja u izvoru podataka.

Primjeri

Građevni odsjek kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Razred za prirodne znanosti

Etnografski odjel Narodnog muzeja Zadar

East Asia and Pacific Regional Office, The World Bank

The World Bank, East Africa Regional Office

e. Adresa i drugi podaci o kontaktu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

Kad se u izvoru podataka javlja adresa i/ili drugi podaci o kontaktu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, uključujući adresu elektroničke pošte, lokaciju mrežnih stranica itd., ti se podaci **ne preuzimaju** u opis, osim kad predstavljaju jedini podatak o nakladniku, proizvođaču ili raspačavatelju ili se smatraju nužnima za identifikaciju.

Primjeri

Zvučna knjiga d.o.o.

Objašnjenje: Na spremnici zvučnog CD optičkog diska javlja se podatak: *Zvučna knjiga d.o.o., Ribnjak 36, 10 000 Zagreb*

f. Broj i redoslijed podataka. Kad se u izvoru podataka javlja više imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, navodi se ime koje je grafički najistaknutije.

Kad se taj kriterij ne može primijeniti, navodi se ime koje se javlja prvo.

Ostala imena mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike. Kad se navode, preuzimaju se redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za iznimku vidi 1.28.3.1 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja stare knjige.

Kad se imena preuzimaju iz različitih izvora na jedinici građe ili nije moguće odrediti redoslijed kojim se podaci javljaju, primjenjuje se logičan redoslijed navođenja:

- ime ili imena nakladnika;
- ime ili imena raspačavatelja.

Više imena koja čine jezičnu cjelinu smatraju se jednim imenom.

Izostavljanje se označava kraticom *etc.* u uglatoj zagradi.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

primjer

1.28.3.1 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja stare knjige

Ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući pripadajuće podatke o tiskanju, pretiskivanju i novom otisku (vidi i [1.25.3.1 Drugi elementi opisa u podatku o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju stare knjige](#)).

Iz imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja može se izostaviti:

- adresa, osim kad se smatra značajnom za identifikaciju, datiranje ili lokalizaciju jedinice građe;
- dodatak kao *kraljev tiskar* itd.

Primjeri

ad instantia di Gioanbattista Pedrezano

Objašnjenje: U izvoru podataka navedeno je: *ad instantia di Gioanbattista Pedrezano, libraro al segno della Torre, a pie del Ponte di Rialto.*

stampane po Iva. Tomasu Plem. od Trattnern

Objašnjenje: U izvoru podataka navedeno je: *stampane po Iva. Tomasu Plem. od Trattnern, Czes. Kralj. y Ap. Szvetl. Stamparu.*

Kad se u izvoru podataka javlja više imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, preporučuje se preuzimanje svih imena redoslijedom kojim se javljaju, bez obzira na funkciju koju obavljaju.

Kad se smatra da je broj imena prevelik, podatak se može skratiti izostavljanjem svih ili nekih imena navedenih iza prvog. Izostavljena imena navode se u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju).

Izostavljanje se označava znakom izostavljanja [...].

Primjeri

primjer

1.28.4 Drugi elementi opisa u imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

a. Mjesto izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja u imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja. Ime sjedišta navodi se kao dio imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja kad s njime čini jezičnu cjelinu i/ili se tim oblikom imena nakladnik, proizvođač ili raspačavatelj uobičajeno identificira.

Ime sjedišta ponavlja se u opisu i kao [mjesto izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja](#) bez obzira na to javlja li se u izvoru podataka kao samostalan podatak ili samo kao dio imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

Za pojedinosti vidi 1.26.4 Ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja kao dio drugih elemenata opisa.

Primjeri

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Naklada Alexandra Eislera u Našica

b. Ime tiskara ili izrađivača koji je ujedno nakladnik, proizvođač i/ili raspačavatelj. Kad isti agent objedinjuje djelatnosti izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja i tiskanja ili izrade, njegovo se ime navodi kao ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja. Vidi i

1.25.3 Drugi elementi opisa u podatku o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju.

Ime se može ponoviti i kao ime tiskara ili izrađivača kad se smatra značajnim za korisnike.

c. Agent odgovoran za sadržaj koji je ujedno nakladnik, proizvođač i/ili raspačavatelj. Za jedinicu građe koju izdaje, proizvodi i/ili raspačava agent koji je ujedno odgovoran za njezin sadržaj vidi 1.28.5 Vlastita naklada, proizvodnja ili raspačavanje.

1.28.5 Vlastita naklada, proizvodnja ili raspačavanje

Kad jedinicu građe izdaje, proizvodi i/ili raspačava agent koji je ujedno odgovoran za njezin sadržaj, taj se podatak preuzima u opis onako kako se javlja na jedinici građe.

Primjeri

naklada piščeva

vlastita naklada

vlašć. nakl.

samostalno autorsko izd.

Kad se ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja javlja na jedinici građe i kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov, podatak se ponavlja u oba elementa. Podatak se ne skraćuje niti proširuje.

Kad se ime javlja na jedinici građe samo kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov, podatak se ponavlja kao ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja u uglatoj zagradi u najkraćem prikladnom obliku (npr. bez popratnih tiječi i izraza).

Primjeri

[Gj. Stj. Deželić]

Objašnjenje: Kao podatak o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov navedeno je: *preveo te izdao Gj. Stj. Deželić.*

Kad se na jedinici građe ne javlja ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, a u pouzdanim se izvorima može utvrditi da tu ulogu obavlja agent koji je ujedno odgovoran za sadržaj jedinice građe, podatak se navodi kao ...

1.28.6 Jedinica građe bez imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

Kad na jedinici građe nema imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, navodi se kratica *s. n.* (*sine nomine*) u uglatoj zagradi.

Ime tiskara ili izrađivača **ne navodi se** kao ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

1.29 Usporedno ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

Usporedno ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja je izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe kao istoznačnica imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja na drugom jeziku i/ili pismu.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta odgovornog za izdavanje, proizvodnju i/ili raspačavanje jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnosagenta i jedinice građe.

1.29.1 Izvor podataka o usporednom imenu nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.29.2 Način navođenja usporednog imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja

Usporedno ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi 1.28.3 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, preuzimaju se sva imena redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za iznimku vidi 1.29.2.1 Način navođenja usporednog imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja stare knjige.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

1.29.2.1 Način navođenja usporednog imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više usporednih imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja, imena se preuzimaju redoslijedom kojim se javljaju.

1.30 Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja je skup brojki ili drugih znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava vrijeme kada je jedinica građa službeno objavljena, tj. puštena u prodaju ili u javno raspačavanje.

Opseg

Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja može obuhvaćati i dan, mjesec i druge vremenske oznake.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati vremenski raspon koji je povezan s nastankom jedinicom građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos vremenskog raspona i jedinice građe.

1.30.1 Izvor podataka o godini izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.30.2 Odabir godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

a. Više godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja. Kad se u različitim izvorima podataka na jedinici građe javljaju različite godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja, navodi se kasnija godina ili godina za koju se smatra da je točnija. Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju) kad se smatra značajnim za korisnike.

b. Godina izdavanja ili proizvodnje različita od godine raspačavanja. Kad se godina izdavanja ili proizvodnje razlikuje od godine raspačavanja, navodi se godina izdavanja ili proizvodnje. Godina raspačavanja može se navesti kad se smatra značajnom za korisnike.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske podatke vidi Dodatak A.

c. Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja prema različitim kalendarima. Za jedinice građe kod kojih se u izvoru podataka javlja više oznaka godine prema različitim kalendarima, vidi 1.30.5 Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja prema drugim kalendarima.

1.30.2.1 Odabir godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige

Kad svaki dio višedijelne stare knjige ima vlastitu naslovnu stranicu s godinom izdavanja koja se razlikuje od godine s naslovne stranice cijele jedinice građe, te se godine navode u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju).

Kad se utvrdi da je neka od tih godina točniji odraz stvarne godine izdavanja, ta se godina navodi kao godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju) kad se smatra značajnim za korisnike.

1.30.3 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

a. Preuzimanje godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja. Godina izdavanja, proizvodnje i raspačavanja preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući:

- popratne riječi i izraze;

Primjeri

letto 1774

nell'anno 1587

- dan, mjesec i druge vremenske oznake, u obliku i formatu u kojem se javljaju u izvoru podataka.

Primjeri

anno D[omi]ni 1500, die 26 Augusti

dan 27mi travnya godine 1809

06-09-2017

February 2012

b. Godine navedene rimskim brojkama. Godine koje su u izvoru podataka navedene rimskim brojkama preuzimaju se onako kako se javljaju. Razmaci između brojaka se izostavljaju.

Godina navedena arapskim brojkama može se dodati u uglatoj zagradi.

Primjeri

MCMXVII

mense Martio, anno MDDXXVIII

1.30.3.1 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja skupnih jedinica građe

Za skupnu jedinicu građe navodi se godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja prvog dijela, sveska, sveščića, iteracije itd., iza koje slijedi crtica.

Kad jedinica građe prestane izlaziti, iza crtice se navodi godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja posljednjeg dijela, sveska, sveščića, iteracije itd.

Primjeri

1996-

2010-2012

Kad su prvi i posljednji dio, svezak, sveščić, iteracija itd. objavljeni u istoj godini, godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja navodi se jednom bez crtice.

Primjeri

1972

Kad se opis izrađuje na temelju dijela, sveska, sveščića itd. koji nisu prvi i/ili posljednji, a podatak o točnoj ili približnoj godini izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja prvog i/ili posljednjeg dijela, sveska, sveščića itd. može se utvrditi u pouzdanim izvorima, tako utvrđen podatak navodi se u uglatoj zagradi.

Primjeri

primjer

Nepravilnosti vezane uz godinu izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja (npr. kad dio s najranijom oznakom godine ne nosi najnižu brojčanu oznaku) mogu se navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju).

1.30.3.2 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige

Za jedinice građe kod kojih godina nije navedena prema gregorijanskom kalendaru ili se javlja više oznaka godina prema različitim kalendarima vidi 1.30.5 Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja prema drugim kalendarima.

Kad je podatak o godini izdavanja vrlo dugačak, npr. kad nije izražen brojkama,

formalizirani oblik može se dodati u uglatoj zagradi, arapskim brojkama i na jeziku opisa.

Primjeri

anno a Christo nato millesimo quingentesimo vicesimo sexto, ipsis Novis Iuliis

anno gratiae millesimo quingentesimo septimo die vero decimoctavo Maij [18. svibnja 1507.]

die natalis Christi 1498 [25. prosinca 1498.]

Kad je godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja navedena u obliku kronograma, navodi se arapskim brojkama u uglatoj zagradi iza transkripcije podatka koji sadrži kronogram.

Primjeri

[1712]

Objašnjenje: Godina je preuzeta iz kronograma u podatku o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov: *qVas elsDeM herolbVs ConseCrabat eques Paulus Ritter (MDCCVVII)*.

1.30.4 Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja kao dio drugih elemenata opisa

Kad godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja u izvoru podataka čini cjelinu s nekim drugim podatkom (npr. podatkom o stvarnom naslovu, podatkom o izdanju, imenom mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja, imenom nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja itd.), godina se preuzima iz odgovarajućeg podatka i navodi u uglatoj zagradi.

Godina se također ponavlja kao dio podatka s kojim čini cjelinu.

Kad se u izvoru podataka godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja javlja i samostalno i kao dio nekog drugog podatka, u opisu se ponavlja u oba elementa.

Za godinu izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja koja se u nekom drugom podatku javlja u obliku kronograma vidi 1.30.3.2 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige.

1.30.5 Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja prema drugim kalendarima

Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja koja nije navedena prema gregorijanskom kalendaru preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Odgovarajuća godina gregorijanskog kalendara dodaje se u uglatoj zagradi kad se može utvrditi.

Primjeri

primjeri

Kad se na jedinici građe javlja više oznaka godina prema različitim kalendarima, navode se sve oznake, odijeljene znakom jednakosti kojemu prethodi i iza kojega slijedi razmak.

Primjeri

primjer

Datumi kršćanske ere u kojima godina počinje i 1. siječnja i nekog drugog datuma preuzimaju se onako kako se javljaju u izvoru podataka, s kosom crtom između brojaka. Godina prema suvremenom kalendaru može se dodati u uglatoj zagradi.

Primjeri

1690/1691 [1691]

Kad se u izvoru podataka javlja godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja utemeljena na kalendarskoj godini koja ne počinje 1. siječnja i kad je poznato da je jedinica građe prema današnjem kalendaru bila objavljena u sljedećoj godini, kasnija godina dodaje se u uglatoj zagradi.

Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi 1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju).

1.30.6 Jedinica građe bez godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja

Kad se godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja ne javlja na jedinici građe, ali se može utvrditi u drugim pouzdanim izvorima, podatak se navodi kao ...

1.31 Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

Napomena o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju je tekst koji označava pojedinosti o podatku o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju i/ili izvoru na jedinici građe iz kojega se podatak preuzima.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o podatku o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju i/ili izvoru iz kojega se podatak preuzima.

Napomena

Vidi i 1.25 Podatak o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju.

1.31.1 Izvor podataka za napomenu o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

1.31.2 Način navođenja napomene o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju jedinice građe, uključujući točan izvor podataka, primjedbe o točnosti ili istinitosti podataka itd.

Primjeri

Godina izdavanja preuzeta iz kronograma u podatku o odgovornosti.

Godina izdavanja preuzeta iz odobrenja za tiskanje: li 15. di Dicembre 1668 (str. 2).

Od god. 2, br. 1(1931) izdavač je Konzorcij za izdavanje "Bjelovarskog rešeta"; od god. 3, br. 1(1932) Konzorcij za izdavanje "Rešeta"; od god. 7, br. 1(1936) M. Derkos; od god. 8, br. 1(1938) Ivica Šiftar; od god. 9, br. 1(1939) Aleksandar Bakić; od god. 10, br. 1(1940) Ivan Jambrešić; od god. 11, br. 1(1941) Vilim Grandošek.

Objašnjenje: Odnosi se na serijsku jedinicu građe koja je od izdavanja prvog sveščića više puta mijenjala nakladnika.

Tekst nije objavljen prije 1881. (u uvodnom dijelu spominje se prvi broj lista "Edinost" iz 1881., a u impresumu je naveden Milan Kerdić, koji preuzima izdavanje lista od god. 4(1881).

Objašnjenje: Utvrđeno je približno vrijeme izdavanja za jedinicu građe na kojoj nije navedena godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

Podatak o nakladniku preuzet je iz kolofona, a ponavlja se iz 1. izdanja; stvarni nakladnik 2. izdanja je raspačavatelj preuzet s naslovne stranice (Izvor: Štefanić, V. O izdanjima Marulićeve Judite. U: Marulić, M. Judita. Zagreb, 1952. Str. 151-159.)

Prethodni nakladnik: International Festival of New Film

Objašnjenje: Odnosi se na mrežne stranice čiji je opis promijenjen da odražava trenutnu iteraciju.

1.32 Podatak o tiskanju ili izradi

Podatak o tiskanju ili izradi je izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava mjesto i vrijeme tiskanja ili materijalne izrade jedinice građe ili njezinog dijela, identitet agenta koji je odgovoran za tiskanje ili izradu i vrstu njegove odgovornosti.

Opseg

Podatak o tiskanju ili izradi obuhvaća pod-elemente:

- 1.33 Ime mjesta tiskanja ili izrade;
- 1.34 Ime tiskara ili izrađivača;
- 1.35 Godina tiskanja ili izrade.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta, mjesto i vremenski raspon koji su povezani s nastankom jedinicom građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos agenta i jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos mjesta i jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos vremenskog raspona i jedinice građe.

Napomena

Vidi i 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi.

1.32.1 Izvor podatka o tiskanju ili izradi

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvoru koji sadrži najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke. Više izvora podataka može se kombinirati kako bi se dobila najtočnija ili najpotpunija informacija.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.32.2 Način navođenja podatka o tiskanju ili izradi

Podatak o tiskanju ili izradi preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za dodatne pojedinosti vidi:

- 1.33.3 Način navođenja imena mjesta tiskanja ili izrade;
- 1.34.3 Način navođenja imena tiskara ili izrađivača;
- 1.35.3 Način navođenja godine tiskanja ili izrade.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

primjer

1.32.3 Podatak o tiskanju ili izradi kao dio drugih elemenata opisa

Kad isti agent objedinjuje djelatnosti izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja i tiskanja ili izrade jedinice građe, podaci o tiskanju ili izradi smatraju se podatkom o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju. Vidi 1.25.3 Drugi elementi opisa u podatku o izdavanju, proizvodnji ili raspačavanju.

Podaci se mogu ponoviti i kao podatak o tiskanju ili izradi kad se to smatra značajnim za

korisnike.

1.32.4 Podatak o tiskanju ili izradi reprodukcije

Kad je jedinica građe reprodukcija, u opisu se navodi podatak o tiskanju ili izradi koji se odnosi na reprodukciju.

Odnos izvornika i reprodukcije uvijek se navodi. Vidi ...

1.32.5 Netočan ili izmišljen podatak o tiskanju ili izradi

Kad se na jedinici građe navodi podatak o tiskanju ili izradi koji je netočan ili izmišljen, na to se može upozoriti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi).

1.32.6 Promjena podatka o tiskanju ili izradi

a. Višedijelna omeđena građa. Kad se podatak o tiskanju ili izradi višedijelne omeđene jedinice građe mijenja se na idućim dijelovima, navodi se podatak koje se javlja na prvom ili najranijem dostupnom dijelu.

Ostali podaci mogu se navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi) ili u samostalnom opisu dijelova.

Za dodatne pojedinosti vidi 1.30.3.1 Način navođenja godine tiskanja ili izrade neomeđene i višedijelne omeđene građe.

b. Serijska građa. Kad se podatak o tiskanju ili izradi serijske jedinice građe mijenja na idućim sveščićima ili dijelovima, navodi se podatak koje se javlja na prvom ili najranijem dostupnom sveščiću ili dijelu.

Ostali podaci mogu se navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi).

Za dodatne pojedinosti vidi 1.35.3.1 Način navođenja godine tiskanja ili izrade skupnih jedinica građe.

c. Integrirajuća građa. Kad se podatak o tiskanju ili izradi integrirajuće jedinice građe mijenja na idućim iteracijama, opis se mijenja tako da odražava posljednju iteraciju. Podaci preuzeti s ranijih iteracija mogu se navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi) kad se smatraju značajnima za korisnike.

Za iznimku vidi 1.35.3.1 Način navođenja godine tiskanja ili izrade skupnih jedinica građe.

1.33 Ime mjesta tiskanja ili izrade

Mjesto tiskanja ili izrade je riječ, izraz ili skup znakova koji se javljaju na jedinici građe, a označavaju mjesto tiskanja ili izrade jedinice građe ili njezinog dijela.

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati mjesto koje je povezano s jedinicom građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos mjesta i jedinice građe.

1.33.1 Izvor podataka o imenu mjesta tiskanja ili izrade

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.33.2 Odabir imena mjesta tiskanja ili izrade

a. Više imena mjesta tiskanja ili izrade. Kad se u izvoru podataka javlja više imena mjesta tiskanja ili izrade, za broj i redoslijed navođenja podataka vidi 1.33.3 Način navođenja imena mjesta tiskanja ili izrade.

b. Više oblika imena mjesta tiskanja ili izrade na različitim jezicima i/ili pismima. Kad se u izvoru podataka javlja više oblika imena mjesta tiskanja ili izrade na različitim jezicima i/ili pismima, preuzima se oblik imena na jeziku i/ili pismu glavnoga stvarnog naslova.

Ostala imena mogu se navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi) kad se smatraju značajnima za korisnike.

1.33.3 Način navođenja imena mjesta tiskanja ili izrade

a. Preuzimanje imena mjesta tiskanja ili izrade. Ime mjesta tiskanja ili izrade preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi 1.26.3 Način navođenja imena mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

b. Broj i redoslijed podataka. Kad se u izvoru podataka javlja više imena mjesta tiskanja ili izrade koja su vezana uz istog tiskara ili izrađivača, navodi se ime koje je grafički najistaknutije.

Kad se taj kriterij ne može primijeniti, navodi se mjesto koje se javlja prvo.

Ostala imena mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike. Kad se navode, preuzimaju se redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za **iznimku** vidi 1.33.3.1 Način navođenja imena mjesta tiskanja ili izrade stare knjige.

Izostavljanje se označava kraticom *etc.* u uglatoj zagradi.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

made in EU

printed in Thailand

1.33.3.1 Način navođenja mjesta tiskanja ili izrade stare knjige

Kad se u izvoru podataka javlja više imena mjesta tiskanja ili izrade, preuzimaju se sva imena redosljedom kojim se javljaju.

1.33.4 Ime mjesta tiskanja ili izrade kao dio drugih elemenata opisa

Kad ime mjesta tiskanja ili izrade u izvoru podataka čini jezičnu cjelinu s imenom tiskara ili izrađivača, ime mjesta preuzima se iz imena tiskara ili izrađivača i navodi u nominativu u uglatoj zagradi.

Podatak se ponavlja i kao dio imena tiskara ili izrađivača (vidi i 1.34.4 Drugi elementi opisa u imenu tiskara ili izrađivača).

Kad se u izvoru podataka ime mjesta tiskanja ili izrade javlja i samostalno i kao dio imena tiskara ili izrađivača, ime mjesta se ponavlja u oba elementa.

Primjeri

[Zagreb]

Objašnjenje: Ime mjesta tiskanja javlja se na jedinici građe kao dio naziva tiskara (*Dionička tiskara u Zagrebu*). Mjesto se ponavlja i kao dio imena tiskara.

Ali:

Reading

Objašnjenje: Podatak o tiskanju ili izradi na jedinici građe glasi: *printed in England by Cox & Wyman Ltd, Reading, Berkshire*. Mjesto tiskanja javlja se na jedinici građe kao sjedište tiskara, ali ne čini jezičnu cjelinu s nazivom tiskara. Stoga se ne navodi u uglatoj zagradi i ne ponavlja se kao dio naziva tiskara.

1.33.5 Povijesno ime mjesta tiskanja ili izrade

Kad se u izvoru podataka javlja povijesni oblik imena mjesta tiskanja ili izrade, a postoji više mjesta koja su u povijesti nosila takvo ime, na to se može upozoriti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi).

Suvremeno ime mjesta navodi se kao...

1.34 Ime tiskara ili izrađivača

Ime tiskara ili izrađivača je izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava identitet agenta odgovornog za tiskanje ili izradu jedinice građe ili njezinog dijela i vrstu njegove odgovornosti.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta odgovornog za tiskanje ili izradu jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos agenta i jedinice građe.

1.34.1 Izvor podataka o imenu tiskara ili izrađivača

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.34.2 Odabir imena tiskara ili izrađivača

a. Više imena tiskara ili izrađivača. Kad se u izvoru podataka javlja više imena tiskara ili izrađivača, za broj i redoslijed navođenja podataka vidi vidi 1.34.3 Način navođenja imena tiskara ili izrađivača.

b. Više oblika imena tiskara ili izrađivača na različitim jezicima i/ili pismima. Kad se u izvoru podataka javlja više oblika imena tiskara ili izrađivača na različitim jezicima i/ili pismima, preuzima se ime na jeziku i/ili pismu glavnoga stvarnog naslova.

1.34.3 Način navođenja imena tiskara ili izrađivača

Ime tiskara ili izrađivača preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi 1.28.3 Način navođenja imena nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja.

Primjeri

Dionička tiskara u Zagrebu

knjigotiskara i litografija Karla Albrechta

tisak i uvez: Vjesnik d. d.

stolarska radionica Mate Senjanović i drug

Kad se u izvoru podataka javlja više imena tiskara ili izrađivača, navodi se ime koje je

grafički najistaknutije.

Kad se taj kriterij ne može primijeniti, navodi se ime koje se u izvoru podataka javlja prvo.

Ostala imena mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike. Kad se navode, preuzimaju se redom prema sljedećim kriterijima:

- grafička istaknutost;
- redoslijed javljanja u izvoru podataka.

Za iznimku vidi 1.24.3.1 Način navođenja imena tiskara ili izrađivača stare knjige.

Više imena koja čine jezičnu cjelinu smatraju se jednim imenom.

Izostavljanje se označava kraticom *etc.* u uglatoj zagradi.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

1.34.3.1 Način navođenja imena tiskara ili izrađivača stare knjige

Ime tiskara ili izrađivača preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući pripadajuće podatke o pretiskivanju i novom otisku.

Iz imena tiskara ili izrađivača može se izostaviti:

- adresa, osim kad se smatra značajnom za identifikaciju, datiranje ili lokalizaciju jedinice građe;
- dodatak kao *kraljev tiskar* itd.

Kad se u izvoru podataka javlja više imena tiskara ili izrađivača, preporučuje se preuzimanje svih imena redoslijedom kojim se javljaju.

Kad se smatra da je broj imena prevelik, podatak se može skratiti izostavljanjem svih ili nekih imena navedenih iza prvoga. Izostavljena imena navode se u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi).

Izostavljanje se označava znakom izostavljanja [...].

1.34.4 Drugi elementi opisa u imenu tiskara ili izrađivača

a. Ime mjesta tiskanja ili izrade u imenu tiskara ili izrađivača. Ime sjedišta navodi se kao dio imena tiskara ili izrađivača kad s njime čini jezičnu cjelinu i/ili se tim oblikom imena tiskar ili izrađivač uobičajeno identificira.

Ime sjedišta ponavlja se u opisu i kao ime mjesta tiskanja ili izrade bez obzira na to javlja li se u izvoru podataka kao samostalan podatak ili samo kao dio imena tiskara ili izrađivača.

Za pojedinosti vidi 1.33.4 Ime mjesta izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja kao dio drugih elemenata opisa.

b. Ime tiskara ili izrađivača koji je ujedno nakladnik, proizvođač i/ili raspačavatelj.

Kad isti agent objedinjuje djelatnosti izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja i tiskanja ili izrade, njegovo se ime navodi kao ime nakladnika, proizvođača ili raspačavatelja. Vidi i

1.25.3 Drugi elementi opisa u podatku o izdavanju, proizvodnji i raspačavanju i 1.32.3 Podatak o tiskanju ili izradi kao dio drugih elemenata opisa.

Ime se može ponoviti i kao ime tiskara ili izrađivača kad se smatra značajnim za korisnike.

1.35 Godina tiskanja ili izrade

Godina tiskanja ili izrade je skup brojki ili drugih znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava vrijeme kad je jedinica građe otisnuta ili izrađena.

Opseg

Godina tiskanja ili izrade može obuhvaćati dan, mjesec i druge vremenske oznake.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati vremenski raspon koji je povezan s nastankom jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos vremenskog raspona i jedinice građe.

1.35.1 Izvor podataka o godini tiskanja ili izrade

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvorima koji sadrže najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.35.2 Odabir godine tiskanja ili izrade

a. Više godina tiskanja ili izrade. Kad se u različitim izvorima podataka na jedinici građe javljaju različite godine tiskanja ili izrade, navodi se kasnija godina ili godina za koju se smatra da je točnija. Objašnjenje se može navesti u napomeni (vidi 1.36 Napomena o tiskanju ili izradi) kad se smatra značajnim za korisnike.

b. Godina tiskanja ili izrade prema različitim kalendarima. Za jedinice građe kod kojih se u izvoru podataka javlja više oznaka godine prema različitim kalendarima, vidi 1.35.4 Godina tiskanja ili proizvodnje prema drugim kalendarima.

1.35.3 Način navođenja godine tiskanja ili izrade

Godina tiskanja ili izrade preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi 1.30.3 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja.

1.35.4 Godina tiskanja ili izrade kao dio drugih elemenata opisa

Kad godina tiskanja ili izrade u izvoru podataka čini cjelinu s nekim drugim podatkom (npr. podatkom o stvarnom naslovu, podatkom o izdanju, imenom mjesta tiskanja ili izrade, imenom tiskara ili izrađivača itd.), godina se preuzima iz odgovarajućeg podatka i navodi u uglatoj zagradi.

Godina se također ponavlja kao dio podatka s kojim čini cjelinu.

Kad se u izvoru podataka godina tiskanja ili izrade javlja i samostalno i kao dio nekog drugog podatka, u opisu se ponavlja u oba elementa.

Za godinu tiskanja ili izrade koja se u nekom drugom podatku javlja u obliku kronograma vidi 1.30.3.2 Način navođenja godine izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja stare knjige.

1.35.5 Godina tiskanja ili izrade prema drugim kalendarima

Godina tiskanja ili izrade koja nije navedena prema gregorijanskom kalendaru preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka. Za pojedinosti vidi 1.30.5 Godina izdavanja, proizvodnje ili raspačavanja prema drugim kalendarima.

1.36 Napomena o tiskanju ili izradi

Napomena o tiskanju ili izradi je tekst koji označava pojedinosti o podatku o tiskanju ili izradi i/ili izvoru na jedinici građe iz kojega se podatak preuzima.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o podatku o tiskanju ili izradi i/ili izvoru iz kojega se podatak preuzima.

Napomena

Vidi i 1.32 Podatak o tiskanju ili izradi.

1.36.1 Izvor podataka za napomenu o tiskanju ili izradi

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

1.36.2 Način navođenja napomene o tiskanju ili izradi

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o tiskanju ili izradi jedinice građe, uključujući točan izvor podataka, primjedbe o točnosti ili istinitosti podataka itd.

1.37 Podatak o copyrightu

Podatak o copyrightu je izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava godinu prvog objavljivanja sadržaja jedinice građe ili njezinog dijela i identitet agenta koji je nositelj prava na objavljivanje, umnožavanje i raspačavanje sadržaja jedinice građe ili njezinog dijela.

Opseg

Podatak o copyrightu obuhvaća podatke o obnovi copyrighta.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati agenta i vremenski raspon koji su povezani s nastankom jedinice građe;
- omogućiti korisniku da razumije uvjete pod kojima se jedinica građe smije koristiti.

Napomena

Vidi i:

- 1.38 Napomena o copyrightu;
- 6.4 Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja.

1.37.1 Izvor podatka o copyrightu

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvoru koji sadrži najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke. Više izvora podataka može se kombinirati kako bi se dobila najtočnija ili najpotpunija informacija.

Točan izvor ili izvori mogu se navesti u napomeni (vidi 1.38 Napomena o copyrightu) kad se to smatra značajnim za korisnike.

1.37.2 Odabir podatka o copyrightu

Kad se na jedinici građe javlja više podataka o copyrightu koji se odnose na pojedina djela sadržana u jedinici građe, preuzima se podatak koji se odnosi na glavni ili prevladavajući dio sadržaja.

Ostali podaci mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike.

1.37.3 Način navođenja podatka o copyrightu

Podatak o copyrightu preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući oznake copyrighta © i fonograma ®. Kad se oznake zbog tehničkih zapreka ne mogu reproducirati i/ili pretražiti, zamjenjuju se kraticama *cop* i *p*.

Primjeri

© 1983 by Roald Dahl Nominee Ltd.

Illustrations © 1993 by Quentin Blake

Objašnjenje: Podaci o copyrightu za tekst i ilustracije romana.

© Arthur C. Clarke and Polaris Productions Inc. 1968

Foreword to the Special Edition copyright © Arthur C. Clarke 1999

Introduction copyright © Stephen Baxter 2000

Objašnjenje: Podaci o copyrightu za tekst romana, predgovora i uvoda.

1.37.4 Podatak o copyrightu reprodukcije

Kad je jedinica građe reprodukcija, u opisu se navodi podatak o copyrightu koji se odnosi na reprodukciju.

Odnos izvornika i reprodukcije uvijek se navodi. Vidi ...

1.37.5 Netočan ili izmišljen podatak o copyrightu

Kad je podatak o copyrightu koji se javlja na jedinici građe nepotpun, netočan ili pogrešan, na to se može upozoriti u napomeni (vidi 1.38 Napomena o copyrightu).

1.38 Napomena o copyrightu

Napomena o copyrightu je tekst koji označava pojedinosti o podatku o copyrightu i/ili pojedinosti izvoru na jedinici građe iz kojega se podatak preuzima.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o podatku o copyrightu i/ili izvoru iz kojega se podatak preuzima.

Napomena

Vidi i 1.37 Podatak o copyrightu.

1.38.1 Izvor podataka za napomenu o copyrightu

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

1.38.2 Način navođenja napomene o copyrightu

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o copyrightu, uključujući točan izvor podataka, primjedbe o točnosti ili istinitosti podataka itd.

1.39 Podatak o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi

Podatak o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi je riječ, izraz ili skup znakova koji se javljaju na jedinici građe i označavaju nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu jedinicu građe kojoj jedinica građe pripada.

Opseg

Podatak o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi obuhvaća pod-elemente:

- 1.40 Stvarni naslov nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe;
- 1.41 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građe;
- 1.42 Međunarodni standardni broj nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe;
- 1.43 Numeracija nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati cjelinu kojoj pripada jedinica građe;
- omogućiti korisniku da razumije međusobni odnos jedinica građe.

Napomena

Nakladnička cjelina ili višedijelna omeđena jedinica građe kojoj jedinica građe pripada može se opisati i samostalno.

Vidi i:

- 1.44 Napomena o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi;
- Odnos cjeline i dijela

1.39.1 Izvor podatka o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvoru koji sadrži najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

1.39.1.1 Izvor podatka o nakladničkoj cjelini kojoj pripada serijska jedinica građe

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

1.39.2 Način navođenja podatka o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi

a. Preuzimanje podatka o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi.

Podatak o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za dodatne pojedinosti vidi:

- 1.40.2 Način navođenja stvarnog naslova nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe;
- 1.41.2 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu;
- 1.42.2 Način navođenja međunarodnog standardnog broja nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe;
- 1.43.2 Način navođenja numeracije nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A. [vidi ISBD 6.2.2, 6.3.2!!!]

Primjeri

Hrvatski skladatelji = The Croatian composers

Pjesma leda i vatre ; knj. 5

Kad je rock bio mlad ; CD 5

Biblioteka Lektira dostupna svima. Kolo 2, Nova serija ; knj. 19

Posebna izdanja / HAZU, Zagreb. Serija Prilozi povijesti stanovništva Dubrovnika i okolice

b. Broj i redoslijed podataka. Kad jedinica građe pripada u više nakladničkih cjelina, navode se podaci o svim nakladničkim cjelinama.

Primjeri

Serija Muzikološke studije = Series Studies in musicology; br. 6

Filmološke studije = Studies in filmology; br. 1

Objašnjenje: Odnosi se na tiskani svezak koji pripada dvjema nakladničkim cjelinama i numeriran je unutar svake cjeline.

Kad svi dijelovi serijske ili višedijelne omeđene jedinice građe nisu dio iste nakladničke cjeline, već pripadaju u više nakladničkih cjelina bez slijeda, na to se može upozoriti u napomeni (vidi 1.44 Napomena o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi).

1.39.3 Podatak o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi koji se odnosi na reprodukciju

Kad je jedinica građe reprodukcija, u opisu se navodi podatak o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi koji se odnosi na reprodukciju.

Odnos izvornika i reprodukcije uvijek se navodi. Vidi ...

1.40 Stvarni naslov nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Stvarni naslov nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe je izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe i imenuje nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu jedinicu građe kojoj jedinica građe pripada.

Opseg

Stvarni naslov nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe može se sastojati od glavnog stvarnog naslova nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe, usporednog stvarnog naslova nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe i dodatka glavnom stvarnom naslovu nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati cjelinu kojoj pripada jedinica građe;
- omogućiti korisniku da razumije međusobni odnos jedinica građe.

1.40.1 Izvor podataka o stvarnom naslovu nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvoru koji sadrži najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

1.40.1.1 Izvor podataka o stvarnom naslovu nakladničke cjeline kojoj pripada serijska jedinica građe

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

1.40.2 Način navođenja stvarnog naslova nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Stvarni naslov nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe navodi se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi [1.4.2 Način navođenja podatka o stvarnom naslovu](#).

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

Serija II. svjetski rat

Hitchcockova kolekcija

Hrvatski skladatelji = The Croatian composers

Pjesma leda i vatre

Kad stvarni naslov nakladničke cjeline sadrži i stvarni naslov i/ili oznaku kola, sa stvarnim naslovom i/ili oznakom kola postupa se kao s podređenim stvarnim naslovom, odnosno oznakom podređenog stvarnog naslova nakladničke cjeline.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

Primjeri

Biblioteka Kolorka. Posebna izdanja

Registar kulturne baštine Srba u Hrvatskoj. Serija Nepokretni spomenici : sakralna baština

Biblioteka Lektira dostupna svima. Kolo 2, Nova serija

1.40.3 Drugi elementi opisa u stvarnom naslovu nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Podatak o izdanju koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu jedinicu građe može se navesti kao dodatak glavnom stvarnom naslovu nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe kad se smatra potrebnim za njihovu identifikaciju.

Za pojedinosti vidi [1.14.3 Način navođenja podatka o izdanju](#).

Primjeri

primjeri

1.41 Podatak o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu

Podatak o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu je izraz ili skup znakova koji se javlja na jedinici građe, a označava identitet agenta odgovornog za sadržaj nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene jedinice građe kojoj

jedinica građe pripada i/ili vrstu njegove odgovornosti.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati cjelinu kojoj pripada jedinica građe;
- omogućiti korisniku da razumije odnos agenta i jedinice građe.

1.41.1 Izvor podatka o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvoru koji sadrži najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

1.41.1.1 Izvor podatka o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu kojoj pripada serijska jedinica građe

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

1.41.2 Uvjeti navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu

Podatak o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu navodi se uvijek kad se stvarni naslov nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe sastoji od generičkog izraza (npr. *Sabrana djela*, *Izvještaji* i sl.).

U ostalim slučajevima može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

Sabrana djela / Mato Lovrak

Posebna izdanja / HAZU

1.41.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu

a. Preuzimanje podatka o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu. Podatak o odgovornosti koji se odnosi na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Za pojedinosti vidi 1.11.3 Način navođenja podatka o odgovornosti koji se odnosi na stvarni naslov.

Primjeri

Mato Lovrak

HAZU

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku

b. Broj i redoslijed podataka. Kad se u izvoru podataka javlja više podataka o odgovornosti koji se odnose na nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu građu, navodi se podatak koji se javlja prvi.

Ostali podaci mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike.

Za preporučenu sintaksu i interpunkcijske obrasce vidi Dodatak A.

1.42 Međunarodni standardni broj nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Međunarodni standardni broj nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe je oznaka koja se javlja na jedinici građe i jednoznačno identificira nakladničku cjelinu ili višedijelnu omeđenu jedinicu građe kojoj jedinica građe pripada, a dodijelio ju je Međunarodni ured za ISBN ili Međunarodni ured za ISSN.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- identificirati cjelinu kojoj pripada jedinica građe.

1.42.1 Izvor podatka o međunarodnom standardnom broju nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvoru koji sadrži najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

1.42.1.1 Izvor podataka o međunarodnom standardnom broju nakladničke cjeline kojoj pripada serijska jedinica građe

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

1.42.2 Način navođenja međunarodnog standardnog broja nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Međunarodni standardni broj nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Standardnom broju prethodi njegova uobičajena oznaka (*ISBN* ili *ISSN*).

Primjeri

ISSN 0306-9222

ISBN 978-84-413-2761-0

Kad stvarni naslov nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene jedinice građe sadrži i stvarni naslov i/ili oznaku kola, koja je u opisu navedena kao podređeni stvarni naslov, navodi se međunarodni standardni broj koji se odnosi na glavnu nakladničku cjelinu, odnosno zajednički nadređeni stvarni naslov.

1.43 Numeracija nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Numeracija nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe je brojčana ili druga oznaka koja se javlja na jedinici građe, a označava slijed unutar nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene jedinice građe.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisniku da razumije međusobni odnos jedinica građe.

1.43.1 Izvor podataka o numeraciji nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

Izvor podataka je jedinica građe.

Na jedinici građe prednost se daje izvoru koji sadrži najpotpunije, najtočnije ili najmjerodavnije podatke.

1.43.1.1 Izvor podataka o numeraciji nakladničke cjeline kojoj pripada serijska jedinica građe

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

1.43.2 Način navođenja numeracije nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe

a. Preuzimanje numeracije nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe.

Numeracija nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe preuzima se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući:

- popratne izraze u potpunom ili skraćenom obliku;

Primjeri

svezak 6

knj. 5

13. hefti

CD 3

- oznake izražene rimskim brojkama;

Primjeri

VI

- oznake izražene slovima.

Primjeri

vol. C

b. Složena numeracija. Kad se numeracija nakladničke cjeline ili višedijelne omeđene građe sastoji od više dijelova (npr. od kronološke oznake i broja sveska), navode se svi dijelovi, odvojeni zarezom, redosljedom kojim se javljaju u izvoru podataka.

Primjeri

god. 2, kolo 1, knj. 5

ser. 1, fasc. 7

serija X, zvezek 6

c. Dvostruka numeracija. Kad jedinica građe unutar nakladničke cjeline ima dvostruku numeraciju, od kojih jedna teče od početka izlaženja nakladničke cjeline, dok druga označava redni broj jedinice građe u novom kolu, seriji itd., navode se obje numeracije povezane znakom jednakosti.

Numeracija koja teče od početka izlaženja nakladničke cjeline navodi se prije novije numeracije.

Primjeri

n. 8 = n. 1

Bd. 39 = Jg. 10, Bd. 3

1.43.2.1 Način navođenja numeracije nakladničke cjeline kod skupnih jedinica građe

a. Višedijelna omeđena građa. Kad su dijelovi višedijelne omeđene jedinice građe unutar nakladničke cjeline numerirani, navodi se prvi i posljednji dio numeracije.

Kad je numeracija neprekinuta, dijelovi se povezuju crticom.

Kad numeracija nije neprekinuta, navodi se numeracija svakog dijela odvojena zarezima.

Primjeri

sv. 5-6

A-F

vol. 12, 14, 17

b. Serijska građa. Kad svi svešćići ili dijelovi serijske jedinice građe unutar nakladničke cjeline imaju istu oznaku, ta se oznaka navodi kao numeracija nakladničke cjeline.

Kad svaki svešćić ili dio serijske jedinice građe unutar nakladničke cjeline ima različitu oznaku, numeracija se može objasniti u napomeni (vidi 1.44 Napomena o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi).

1.44 Napomena o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi

Napomena o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi je tekst koji označava pojedinosti o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj jedinici građe kojoj jedinica građe pripada i/ili pojedinosti o izvoru na jedinici građe iz kojega se podatak preuzima.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o podatku o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi i/ili izvoru iz kojega se podatak preuzima.

Napomena

Vidi i 1.39 Podatak o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi.

1.44.1 Izvor podataka za napomenu o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi

Izvor podataka je bilo koji pouzdan izvor.

1.44.2 Način navođenja napomene o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj građi

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o nakladničkoj cjelini ili višedijelnoj omeđenoj jedinici građe kojoj jedinica građe pripada, uključujući točan izvor podataka, primjedbe o točnosti ili istinitosti podataka itd.

2.1 Razina opisa

Razina opisa je riječ, izreka ili znak koji označava u kojem se opsegu jedinica građe identificira i opisuje unutar strukture cjelokupnog fonda ili zbirke neke ustanove.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- omogućiti korisnicima da razumiju odnos jedinice građe i njezinih dijelova;
- omogućiti korisnicima da razumiju odnos jedinice građe i cjeline kojoj jedinica pripada.

Napomena

Vidi i:

- 5.2 Opseg;
- 5.3 Napomena o opsegu;
- Odnos cjeline i dijela.

2.1.1 Izvor podataka o razini opisa

Izvor podataka je jedinica građe.

2.1.2 Način navođenja razine opisa

Navodi se odgovarajuća riječ, izraz ili znak koji označava opseg u kojemu se jedinica građe identificira i opisuje unutar strukture cjelokupnog fonda ili zbirke.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

sastavnica

zbirka

2.2 Naziv

Naziv je riječ ili izraz koji označava vrstu objekta kojoj pripada jedinica građe s obzirom na oblik, izgled, namjenu i druge pretežito materijalne značajke.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- okupiti jedinice građe istih ili sličnih materijalnih značajki.

Napomena

Vidi i 2.3 Napomena o nazivu.

2.2.1 Izvor podataka o nazivu

Izvor podataka je jedinica građe.

2.2.2 Način navođenja naziva

Navodi se odgovarajuća riječ ili izraz koji označava vrstu objekta kojoj pripada jedinice građe.

Naziv se navodi u standardnom obliku na jeziku opisa. Može se navesti na drugom jeziku ili u drugačijem obliku (npr. u dijalektu, lokalnom govoru, žargonu itd.) kad u standardnom jeziku opisa ne postoji odgovarajuća riječ ili izraz ili kad se za jedinicu građe uobičajeno koristi naziv na drugom jeziku ili u drugačijem obliku. Vidi i 2.2.2.1 Način navođenja naziva prirodnog objekta.

Naziv se navodi u prirodnom redosljedu riječi i u jednini, osim kad razina opisa zahtijeva uporabu množine.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

mač

ručni sat

razglednica

naušnice

2.2.2.1 Način navođenja naziva prirodnog objekta

Usvojeni nazivi stijena, minerala i drugih anorganskih prirodnih objekata navode se na jeziku opisa.

Primjeri

kremen mliječnjak

Usvojeni naziv svojte navodi se na latinskom jeziku prema važećoj taksonomiji.

Primjeri

Phallusia fumigata

Corallium rubrum

2.3 Napomena o nazivu

Napomena o nazivu je tekst koji označava pojedinosti o nazivu jedinice građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o nazivu jedinice građe.

Napomena

Vidi i 2.2 Naziv.

2.3.1 Izvor podataka za napomenu o nazivu

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.3.2 Način navođenja napomene o nazivu

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o nazivu jedinice građe.

2.4 Vrsta medija

Vrsta medija je riječ ili izraz koji označava vrstu tehnologiju bilježenja, posredovanja i pohrane sadržaja jedinice građe.

Cilj

- identificirati vrstu jedinice građe;
- okupiti jedinice građe na istom mediju;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj na različitim medijima i uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na medij.

Napomena

Vidi i

- 2.5 Napomena o vrsti medija;
- Vrsta materijalnog nositelja;
- Tehnički uvjeti pristupa.

2.4.1 Izvor podataka o vrsti medija serijske građe

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

2.4.1 Izvor podataka o vrsti medija

Izvor podataka je jedinica građe.

2.4.2 Odabir vrste medija

Za jedinice građe u mješovitom mediju bilježi se glavni ili prevladavajući medij.

Kad se svi mediji smatraju jednako značajnima, upotrebljava se izraz *viševersni mediji*.

Dijelovi jedinice građe na različitim medijima mogu se opisati samostalno kad je to moguće i smatra se značajnim za korisnike.

2.4.3 Način navođenja vrste medija

Navodi se jedna ili više odgovarajućih riječi ili izraza koji označavaju vrstu medija.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

audio

elektronički

projicirani

2.5 Napomena o vrsti medija

Napomena o vrsti medija je tekst koji označava pojedinosti o mediju jedinice građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o mediju jedinice građe.

Napomena

Vidi i 2.4 Vrsta medija.

2.5.1 Izvor podataka za napomenu o vrsti medija

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.5.2 Način navođenja napomene o vrsti medija

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o mediju jedinice građe.

2.6 Oblik sadržaja

Oblik sadržaja je riječ ili izraz koji označava sustav znakova u kojemu je izražen intelektualni ili umjetnički sadržaj jedinice građe.

Cilj

- identificirati jedinicu građe;
- okupiti jedinice građe istog oblika sadržaja;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe u kojima je isti intelektualni ili umjetnički sadržaj izražen u različitim sustavima znakova (npr. zapisan i izgovoren);
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na oblik sadržaja.

Napomena

Vidi i:

- 2.7 Obilježje sadržaja;
- 2.8 Napomena o obliku i obilježju sadržaja.

2.6.1 Izvor podataka o obliku sadržaja

Izvor podataka je jedinica građe.

2.6.1.1 Izvor podataka o obliku sadržaja serijske građe

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

2.6.2 Odabir oblika sadržaja

Za jedinice građe s mješovitim oblikom sadržaja bilježi se glavni ili prevladavajući oblik sadržaja.

Kad se svi oblici sadržaja smatraju jednako značajnima, upotrebljava se izraz *viševrсни oblici sadržaja*.

Različiti oblici sadržaja mogu se opisati samostalno kad je to moguće i smatra se značajnim za korisnike.

2.6.3 Način navođenja oblika sadržaja

Navodi se jedna ili više odgovarajućih riječi ili izraza koji označavaju oblik sadržaja.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

glazba

tekst

slika

pokret

2.7 Obilježje sadržaja

Obilježje sadržaja je riječ ili izraz koji pobliže određuje oblik sadržaja jedinice građe.

Opseg

Obilježje sadržaja obuhvaća:

- pojedinosti o dimenzionalnosti jedinice građe (npr. dvodimenzionalna ili trodimenzionalna slika);
- pojedinosti o vrsti sadržaja jedinice građe (npr. izvedena ili notirana glazba);
- pojedinosti o osjetilnoj naravi sadržaja jedinice građe (npr. vizualni ili taktilni tekst);
- pojedinosti o prisutnosti pokreta u jedinici građe (npr. nepokretna slika ili pokretne slike).

Cilj

- pružiti dodatne informacije o obliku sadržaja jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju iste oblike sadržaja s obzirom na dimenzionalnost, osjetilnu narav i druge značajke.

Napomena

Vidi i

- 2.6 Oblik sadržaja;
- 2.8 Napomena o obliku i obilježju sadržaja.

2.7.1 Izvor podataka o obilježju sadržaja

Izvor podataka je jedinica građe.

2.7.1.1 Izvor podataka o obilježju sadržaja serijske građe

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

2.7.2 Način navođenja obilježja sadržaja

Navodi se jedna ili više riječi ili izraza koji označavaju obilježje sadržaja.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

2.8 Napomena o obliku i obilježju sadržaja

Napomena o obliku i obilježju sadržaja je tekst koji označava pojedinosti o obliku i/ili obilježju sadržaja jedinice građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o obliku i/ili obilježju sadržaja jedinice građe.

Napomena

Vidi i:

- 2.6 Oblik sadržaja;
- 2.7 Obilježje sadržaja.

2.8.1 Izvor podataka za napomenu o obliku i obilježju sadržaja

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.8.2 Način navođenja napomene o obliku i obilježju sadržaja

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o obliku i/ili obilježju sadržaja jedinice građe.

2.9 Identifikator djela

Identifikator djela je brojčana ili slovno-brojčana oznaka koja unutar određenog sustava jednoznačno identificira djelo sadržano u jedinici građe.

Cilj

- identificirati djelo sadržano u jedinici građe.

Napomena

Vidi i 2.10 Napomena o identifikatoru djela.

2.9.1 Izvor podataka o identifikatoru djela

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.9.2 Način navođenja identifikatora djela

Identifikator djela navodi se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Identifikatoru prethodi ime, kratica itd. koja označava vrstu identifikatora.

Identifikatori registrirani pri međunarodnim agencijama navode se u standardnom obliku, uključujući crtice, točke i druge znakove.

Primjeri

ISWC T-345346800-1

Objašnjenje: Međunarodni standardni kod glazbenog djela (*International Standard Musical Work Code*, ISO 15707).

2.10 Napomena o identifikatoru djela

Napomena o identifikatoru djela je tekst koji označava pojedinosti o identifikatoru djela sadržanog u jedinici građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o identifikatoru djela jedinice građe.

Napomena

Vidi i 2.9 Identifikator djela.

2.10.1 Izvor podataka za napomenu o identifikatoru djela

Izvor podataka je bilo koji pouzdan izvor.

2.10.2 Način navođenja napomene o identifikatoru djela

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o identifikatoru djela.

2.11 Usvojeni naslov djela

Usvojeni naslov djela je riječ, izreka ili skup znakova koji unutar određenog sustava jednoznačno i dosljedno identificira djelo sadržano u jedinici građe.

Opseg

Usvojeni naslov djela obuhvaća pod-elemente:

- 2.12 Usvojeni oblik naslova djela;
- 2.13 Razlikovno obilježje naslova djela.

Usvojeni naslov djela obuhvaća podvrstu 2.14 Ključni naslov.

Cilj

- identificirati djelo sadržano u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da istraže i pronađu različite preradbe, prijevode, izvedbe i druge izraze istog djela.

Napomena

Vidi i 2.15 Napomena o usvojenom naslovu djela.

2.11.1 Izvor podataka o usvojenom naslovu djela

Izvor podataka određuje se sljedećim redoslijedom:

- izvorno ili najranije dostupno izdanje djela;
- nacionalne bibliografije i katalozi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- katalozi pojedinih ustanova, skupni katalozi i međunarodne baze podataka;
- referentni izvori i znanstvena i stručna literatura na jeziku opisa (vidi Dodatak ...);
- referentni izvori i znanstvena i stručna literatura na jeziku koji je najpoznatiji većini korisnika.

2.11.2 Uvjeti navođenja usvojenog naslova djela

Usvojeni naslov djela navodi se

- za sve jedinice građe čiji se sadržaj može javljati u različitim materijalnim oblicima (npr. u različitim izdanjima i reprodukcijama, na različitim medijima itd.);
- za jedinice građe kod kojih se stvaralački aspekt smatra značajnim i može se razlikovati od proizvodnog aspekta.

Vidi i 2.11.2.1 Uvjeti navođenja usvojenog naslova djela u skupnim jedinicama građe.

2.11.2.1 Uvjeti navođenja usvojenog naslova djela u skupnim jedinicama građe

a. Višedijelna djela. Dio višedijelnog djela koji nije objavljen ili proizveden samostalno može se samostalno opisati pod vlastitim usvojenim naslovom kad se to smatra značajnim za korisnike. Takav se postupak osobito preporučuje za dijelove koji se inače često objavljuju samostalno ili u različitim agregacijama.

Dijelom višedijelnog djela smatra se dio koji je izvorno zamišljen i objavljen unutar cjeline, uključujući:

- dio višedijelnog romana, epa ili drugog književnog oblika;
- pripovijetku, pjesmu ili drugi književni oblik koji je izvorno zamišljen i objavljen kao dio cjeline (npr. zbirke pripovijedaka, pjesničke zbirke itd.);
- skladbu koja je izvorno zamišljena i objavljena kao dio većeg glazbenog djela ili glazbenog albuma;
- likovno djelo koje je izvorno zamišljeno i objavljeno kao dio cjeline (npr. dio grafičke mape, tabla stripa itd.);
- dio filmskog omnibusa;
- epizodu televizijske serije.

Skraćena verzija, ulomak ili izbor iz djela **ne smatraju se** dijelom višedijelnog djela, već novim izrazom djela. Vidi 2.19.2 Uvjeti navođenja usvojenog naslova izraza.

Odnos cjeline i dijela djela uvijek se navodi (vidi ...).

Primjeri

Un amour de Swann

Objašnjenje: Usvojeni naslov dijela višedijelnog romana, koji se često objavljuje i samostalno.

Den lille havfrue

Objašnjenje: Usvojeni naslov autorske bajke koja se često objavljuje samostalno ili u antologijama i ima brojne preradbe.

b. Agregacije djela. Kad je više djela jednog ili više stvaratelja sabrano u agregaciju, odnosno cjelinu kojoj izvorno ne pripadaju (npr. nakladničku cjelinu, antologiju itd.), agregacija se može identificirati vlastitim usvojenim naslovom djela kad se to smatra značajnim za korisnike. Takav se postupak preporučuje u sljedećim slučajevima:

- kad se odabir, kombinacija i/ili prezentacija sabranih djela smatraju značajnim samostalnim djelom;
- kad se agregacija javlja u više prijevoda, izdanja itd.

Primjeri

Izabrane priče (Hans Christian Andersen)

Djela sabrana u agregaciji mogu se opisati samostalno pod vlastitim usvojenim naslovima kad se to smatra značajnim za korisnike. Takav se postupak osobito preporučuje za djela koja se inače često objavljuju samostalno ili u različitim agregacijama.

Primjeri

Den lille havfrue

Objašnjenje: Usvojeni naslov bajke iz antologije. Bajka se često objavljuje samostalno ili u različitim antologijama.

c. Proširenja i dopune djela. Kad je djelu u određenom izdanju pridodano jedno ili više djela koja ga proširuju ili dopunjuju, poput predgovora, pogovora, ilustracija, intervjua, bibliografija, pojmovnika, komentara, anotacija itd., svako od tih djela može se opisati samostalno pod vlastitim usvojenim naslovima kad se to smatra značajnim za korisnike.

Takav se postupak preporučuje za djela koja se inače često objavljuju samostalno ili u različitim agregacijama.

Odnos dodatka ili dopune uvijek se navodi (vidi ...).

Primjeri

Predgovor Podravskim motivima Krste Hegedušića

Objašnjenje: Odnosi se na djelo koje je izvorno objavljeno kao predgovor grafičkoj mapi, ali je po svojoj naravi esej koji je doživio i brojna druga izdanja.

2.11.3 Odabir usvojenog naslova djela

Usvojeni naslov djela temelji se na obliku naslova pod kojim je djelo izvorno ili općenito poznato. Kod djela kojima se izvorni ili uobičajeni naslov ne mogu utvrditi, usvojeni naslov djela temelji se na nadomjesnom naslovu. Za pojedinosti vidi 2.12.2 Odabir usvojenog oblika naslova djela.

Usvojeni naslov djela može sadržavati jedno ili više razlikovnih obilježja kad se to smatra značajnim za identifikaciju djela. Za pojedinosti vidi 2.13.3 Odabir razlikovnog obilježja naslova djela.

2.11.4 Način navođenja usvojenog naslova djela

Usvojeni naslov djela može se sastojati od:

- usvojenog oblika naslova djela;

Primjeri

Črna mati zemla

Nibelungenlied

4 luni, 3 saptamâni si 2 zile

Ungarische Tänze. Nr. 5

- usvojenog oblika naslova djela i jednog ili više razlikovnog obilježja naslova djela.

Primjeri

Jutarnji list (1998)

Solaris (roman)

Solaris (film) (1972)

Solaris (film) (2002)

Klaviersonate Nr. 14 (Op. 27, Nr. 2)

Za pojedinosti vidi:

- 2.12.3 Način navođenja usvojenog oblika naslova djela;
- 2.13.3 Odabir razlikovnog obilježja naslova djela;
- 2.13.4 Način navođenja razlikovnog obilježja naslova djela.

2.12 Usvojeni oblik naslova djela

Usvojeni oblik naslova djela je riječ, izreka ili skup znakova koji unutar određenog sustava dosljedno imenuje djelo sadržano u jedinici građe.

Opseg

Usvojeni oblik naslova djela može biti izvorni, uobičajeni ili nadomjesni.

Usvojeni oblik naslova djela ne sadržava alternativni stvarni naslov.

Cilj

- identificirati djelo sadržano u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da istraže i pronađu različite preradbe, prijevode, izvedbe i druge izraze istog djela.

2.12.1 Izvor podataka o usvojenom obliku naslova djela

Izvor podataka određuje se sljedećim redoslijedom:

- izvorno ili najranije dostupno izdanje djela;
- nacionalne bibliografije i katalozi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih

bibliografskih središta;

- katalozi pojedinih ustanova, skupni katalozi i međunarodne baze podataka;
- referentni izvori i znanstvena i stručna literatura na jeziku opisa (vidi Dodatak ...);
- referentni izvori i znanstvena i stručna literatura na jeziku koji je najpoznatiji većini korisnika.

2.12.2 Odabir usvojenog oblika naslova djela

a. Objavljena djela nastala u novom vijeku. Usvojenim oblikom naslova djela smatra se glavni stvarni naslov izvornog izdanja djela.

Primjeri

Čudnovate zgode šegrta Hlapića

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov prvog izdanja romana koji je kasnije objavljivao i pod stvarnim naslovom *Čudnovate zgode i nezgode šegrta Hlapića*.

Ježeva kuća

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov prvog izdanja djela koje je kasnije objavljivano pod poznatijim stvarnim naslovom *Ježeva kućica*.

Harry Potter and the philosopher's stone

Objašnjenje: Stvarni naslov izvornog izdanja djela koje je objavljeno u Velikoj Britaniji. U Sjedinjenim Američkim Državama kasnije je objavljivano pod stvarnim naslovom *Harry Potter and the sorcerer's stone*.

One flew over the cuckoo's nest

Objašnjenje: Stvarni naslov izvornog izdanja filma. Film je kasnije objavljivao i na medijima koji omogućuju sinkronizaciju zvuka i pregled podnaslova na više različitih jezika i/ili pisama.

Kad izvorno izdanje djela ima glavni stvarni naslov koji se smatra neprikladnim za identifikaciju (npr. pisan je starijim pravopisom koji otežava identifikaciju, preopširan je, nepotpun itd.), a djelo je u suvremenim izdanjima i drugim izvorima uobičajeno poznato pod skraćenim ili drugim oblikom naslova, taj se oblik smatra usvojenim oblikom naslova djela.

Izvorni naslov može se zabilježiti kao varijantni oblik naslova kad se smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

Judita

Objašnjenje: Izvorno izdanje djela objavljeno je pod stvarnim naslovom *Libar Marca Marula ... v chom je ufdarfi Iftoria sfete udouice Judit u uerfih haruacchi flosena*.

Hypnerotomachia Poliphili

Objašnjenje: Izvorno izdanje djela objavljeno je pod stvarnim naslovom *Hypnerotomachia Poliphili, ubi humana omnia non nisi somnium esse docet. Atque obiter plurima scitu sane quam digna commemorat*.

La nouvelle Heloise

Objašnjenje: Izvorno izdanje djela objavljeno je pod stvarnim naslovom *Lettres de deux amans, habitans d'une petite ville au pied des Alpes*

Ali:

Horvaczka grammatika

Danicza horvatzka, slavonzka y dalmatinzka

Kad je djelo ima više usporednih izvornih izdanja na različitim jezicima i/ili pismima, usvojeni oblik naslova djela odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- glavni stvarni naslov izdanja na jeziku i/ili pismu opisa;
- glavni stvarni naslov izdanja na jeziku i/ili pismu koje je najpoznatije većini korisnika.

Primjeri

Gospa od Škrpjela

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova turističkog vodiča koji je objavljen usporedo na hrvatskom, francuskom, talijanskom i njemačkom jeziku pod stvarnim naslovima *Gospa od Škrpjela*, *Notre Dame du Rocher*, *Madonna dello Scalpello* i *Maria vom Felsen*.

Kad je djelo ima više usporednih izvornih izdanja na istom jeziku i/ili pismu, ali pod više različitih stvarnih naslova, usvojenim oblikom naslova djela smatra se glavni stvarni naslov najranijeg dostupnog izdanja.

Primjeri

primjer

Kad stvarni naslov izvornog izdanja nije poznat, usvojeni oblik naslova djela odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku opisa;
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku koji je najpoznatiji većini korisnika.

Primjeri

primjer

Kad naslov djela nije poznat i ne može se utvrditi u propisanim izvorima podataka, kao usvojeni oblik naslova djela odabire se nadomjesni naslov (vidi ...).

b. Objavljena djela nastala u starom i srednjem vijeku. Usvojeni oblik naslova djela iz staroga i srednjega vijeka odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- naslov na izvornom jeziku pod kojim je djelo uobičajeno poznato u suvremenim referentnim izvorima (vidi Dodatak...);
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u suvremenim izdanjima;
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u starijim izdanjima;
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u rukopisima.

Primjeri

Povaljska listina

De architectura libri decem

La divina commedia

Nibelungenlied

Aided Chlainne Li

Iznimka: Usvojeni oblik naslova starogrčkih, bizantskih i klasičnih orijentalnih djela odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u suvremenim izdanjima i/ili referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku opisa;
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato na latinskom jeziku (za djela zapadnog kulturnog kruga);
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato na izvornom jeziku.

Za svete knjige i dijelove svetih knjiga vidi 2.12.2.3 Odabir usvojenog oblika naslova religijskih djela.

Primjeri

Odiseja

Tisuću i jedna noć

Umijeće ratovanja

2.12.2.1 Odabir usvojenog oblika naslova djela u skupnim jedinicama građe

a. Višedijelna djela. Kad je djelo jednog ili više stvaratelja izvorno sastavljeno od više dijelova, a u izdanjima i drugim izvorima poznato je pod zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom, taj naslov na izvornom jeziku smatra se usvojenim oblikom naslova djela.

Primjeri

À la recherche du temps perdu

Objašnjenje: Usvojeni naslov višedijelnog romana.

Kino Lika

Objašnjenje: Usvojeni naslov zbirke pripovijedaka.

Ungarische Tänze

Objašnjenje: Usvojeni naslov višedijelnoga glazbenog djela.

Čovjek kao ja

Objašnjenje: Usvojeni naslov glazbenog albuma.

Naše malo misto

Objašnjenje: Usvojeni naslov televizijske dramske serije.

Paris je t'aime

Objašnjenje: Usvojeni naslov filmskog omnibusa.

b. Dio višedijelnog djela. Usvojenim oblikom naslova dijela djela smatra se naslov na izvornom jeziku pod kojim je dio poznat u izdanjima i drugim izvorima, kad je takav naslov dovoljan za identifikaciju.

Za **iznimku** vidi 2.12.2.2 Odabir usvojenog oblika naslova glazbenih djela i 2.12.2.3 Odabir usvojenog oblika naslova religijskih djela.

Primjeri

Un amour de Swann

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova dijela romana.

Voda

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova kratke priče koja izvorno čini zbirku priča.

U čast tebi, dobrotvore naš

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova epizode televizijske dramske serije.

Le Marais

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova kratkog filma koji izvorno čini dio filmskog omnibusa.

Kad se dio djela u izdanjima javlja pod stvarnim naslovom koji sam po sebi nije dovoljan za identifikaciju, usvojenim oblikom naslova dijela smatra se slijed usvojenog oblika naslova cjeline i izvornog oblika podređenog stvarnog naslova i/ili oznake podređenog stvarnog naslova dijela.

Primjeri

Faust. 1. Theil

Ungarische Tänze. Nr. 5

Kad se dio djela u izdanjima javlja pod stvarnim naslovom koji je dovoljan za identifikaciju i pod stvarnim naslovom koji nije dovoljan za identifikaciju, usvojenim oblikom naslova smatra se oblik koji je općenito poznatiji većini korisnika.

c. Agregacije djela. Kad je agregacija u izdanjima i drugim izvorima poznata pod zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom, izvorni oblik zajedničkoga nadređenog stvarnog naslova smatra se usvojenim oblikom naslova.

Zajednički nadređeni stvarni naslov agregacije **ne smatra se** usvojenim oblikom naslova niti dijelom usvojenog oblika naslova pojedinih djela u agregaciji.

Primjeri

Biblioteka Komunikologija

Antologia literatury sowizdrzalskiej XVI i XVII wieku

Treaties establishing the European Communities

Classic experience II

Kad se zajednički nadređeni stvarni naslov agregacije sastoji samo od generičkog izraza (npr. *Odabrane pjesme, Govori, The best of* itd.), dodaje mu se ime stvaratelja čija su djela sabrana u agregaciji. Ime stvaratelja u prirodnom redoslijedu navodi se u okrugloj zagradi iza naslova.

Primjeri

Izabrane pjesme i priče (Grigor Vitez)

Djela (Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine)

Kad agregacija nema zajednički nadređeni stvarni naslov, kao usvojeni naslov djela može se dodijeliti nadomjesni naslov. Nadomjesni naslov dodjeljuje se prema odredbama navedenima u ...

Primjeri

Pripovijetke (Josip Kozarac)

Objašnjenje: Usvojeni naslov djela agregacije bez zajedničkoga nadređenog stvarnog naslova. Glavni stvarni naslov je *Slavonska šuma ; Moj djed ; Oprava ; Tena*.

2.12.2.2 Odabir usvojenog oblika naslova glazbenih djela

a. Glazbena djela nastala u novom vijeku. Kao usvojeni oblik naslova novovjekoga glazbenog djela odabire se naslov na izvornom jeziku pod kojim je djelo uobičajeno poznato u izdanjima i drugim izvorima.

U slučaju nedoumice, usvojeni oblik naslova odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- izvorni naslov koji je djelu dodijelio stvaratelj;
- glavni stvarni naslov izvornog izdanja djela;
- naslov pod kojim se djelo javlja u priznatim tematskim i drugim muzikološkim katalozima;
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku opisa;
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku najpoznatijem korisnicima.

Primjeri

Čakavska suita za glas i klavir

Čovjek kao ja

Oznake, riječi i izrazi koji označavaju tonalitet, medij izvedbe, broj opusa koji je dodijelio skladatelj itd. smatraju se dijelom usvojenog oblika naslova djela.

Broj opusa i druge brojčane oznake iz priznatih tematskih i drugih muzikoloških kataloga mogu se navesti kao razlikovno obilježje kad se smatraju značajnima za identifikaciju. Vidi Odabir razlikovnog obilježja naslova djela.

Primjeri

Simfonija br. 8 u g-molu

Klaviersonate Nr. 14

Kad se naslov djela ne može utvrditi u propisanim izvorima podataka, djelu se dodjeljuje nadomjesni naslov. Nadomjesni naslov dodjeljuje se prema odredbama navedenima u ...

b. Glazbena djela nastala u starom i srednjem vijeku. Usvojeni oblik naslova glazbenih djela iz staroga i srednjega vijeka odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- naslov na izvornom jeziku pod kojim je djelo uobičajeno poznato u suvremenim referentnim izvorima (vidi ...);
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u suvremenim izdanjima;
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u starijim izdanjima;
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u rukopisima.

Kad nijedan od navedenih naslova nije poznat i ne može se utvrditi u propisanim izvorima podataka, djelu se dodjeljuje nadomjesni naslov. Nadomjesni naslov dodjeljuje se prema odredbama navedenima u ...

Primjeri

primjer

c. Višedijelna glazbena djela. Kad je glazbeno djelo jednog ili više stvaratelja izvorno sastavljeno od više dijelova, a u izdanjima i drugim izvorima poznato je pod zajedničkim

nadređenim stvarnim naslovom, taj naslov na izvornom jeziku smatra se usvojenim oblikom naslova djela.

Primjeri

Wassermusik

Ungarische Tänze

d. Dio višedijelnog glazbenog djela. Usvojenim oblikom naslova dijela smatra se slijed usvojenog naslova cjeline i naslova dijela na izvornom jeziku, bez obzira je li naslov dijela sam po sebi dovoljan za identifikaciju.

Naslov dijela koji je sam po sebi dovoljan za identifikaciju bilježi se kao varijantni oblik naslova djela.

Iznimka: Usvojenim oblikom naslova skladbe koja je izvorno zamišljena i objavljena kao dio glazbenog albuma smatra se njezin izvorni stvarni naslov kad je dovoljan za identifikaciju.

Primjeri

Sve što znaš o meni

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova skladbe koja izvorno čini dio glazbenog albuma.

Turandot. Nessun dorma

Wassermusik. Suite Nr. 1 in F-Dur

Ungarische Tänze. Nr. 5

e. Agregacije glazbenih djela. Kad je agregacija u izdanjima i drugim izvorima poznata pod zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom, taj naslov na izvornom jeziku smatra se usvojenim oblikom naslova djela.

Zajednički nadređeni stvarni naslov agregacije **ne smatra se** usvojenim oblikom naslova niti dijelom usvojenog oblika naslova pojedinih djela u agregaciji.

Primjeri

primjer

Kad se zajednički nadređeni stvarni naslov agregacije sastoji samo od generičkog izraza (npr. *Djela*, *Hitovi*, *The best of* itd.), dodaje mu se ime stvaratelja čija su djela sabrana u agregaciji. Ime stvaratelja u prirodnom redosljedu navodi se u okrugloj zagradi iza naslova.

Primjeri

Sabrana djela (Blagoje Bersa)

Najveći hitovi (Priljavo kazalište)

Kad agregacija nema zajednički nadređeni stvarni naslov, može joj se dodijeliti nadomjesni naslov. Nadomjesni naslov dodjeljuje se prema odredbama navedenima u ...

Primjeri

primjer

Djela sabrana u agregaciji mogu se opisati samostalno pod vlastitim usvojenim naslovima kad se to smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

Sinfonia nro 4 a-molli op. 63

Rakastava op. 14

Objašnjenje: Djela su objavljena zajedno u izdanju bez zajedničkog nadređenog stvarnog naslova, pod glavnim stvarnim naslovom *Symphony No. 4 in A Minor, Op. 63 ; Love Suite, Op. 14*

2.12.2.3 Odabir usvojenog oblika naslova religijskih djela

a. Biblija i dijelovi Biblije. Kao usvojeni oblik naslova Biblije i njezinih kanonskih i apokrifnih dijelova odabire se naslov koji je uobičajeno poznat u suvremenim izdanjima i drugim izvorima na jeziku opisa (vidi Dodatak ...).

Naslov dijela Biblije bilježi se kao slijed zajedničkog nadređenog stvarnog naslova i jednog ili više podređenih naslova na jeziku opisa.

Za oblike naslova koji se bilježe kao varijantni oblici naslova dijelova Biblije vidi 2.16.2 Odabir varijantnog oblika naslova religijskih djela.

Primjeri

Biblija

Biblija. Stari zavjet

Biblija. Stari zavjet. Pjesma nad pjesmama

Biblija. Novi zavjet. Djela apostolska. Prva poslanica sv. Pavla apostola Korinćanima

b. Svete knjige i dijelovi svetih knjiga judaizma, islama i zaratustrijanizma. Kao usvojeni oblik naslova svetih knjiga judaizma, islama i zaratustrijanizma odabire se naslov koji je uobičajeno poznat u suvremenim izdanjima i drugim izvorima na jeziku opisa (vidi Dodatak ...).

Kad se uobičajeni naslov na jeziku opisa ne može utvrditi, usvojenim oblikom naslova smatra se uobičajeni naslov na izvornom jeziku.

Naslov na izvornom jeziku koji se razlikuje od usvojenog oblika naslova djela bilježi se kao

varijantni naslov djela (vidi 2.16.2.1 Odabir varijantnog oblika naslova religijskih djela).

Primjeri

Kuran

Talmud

Tanah

Avesta

Naslov dijela svete knjige bilježi se kao slijed zajedničkog nadređenog stvarnog naslova i jednog ili više podređenih naslova.

Kao usvojeni oblik naslova dijela svete knjige odabire se naslov dijela koji je uobičajeno poznat u suvremenim izdanjima i drugim izvorima na jeziku opisa (vidi Dodatak ...). Kad se uobičajeni naslov na jeziku opisa ne može utvrditi, usvojenim oblikom naslova smatra se uobičajeni naslov dijela na izvornom jeziku.

Primjeri

Talmud. Mišna

Avesta. Visperâd

c. Komentari religijskih djela. Kad se komentari objavljeni uz religijsko djelo po opsegu i/ili značaju smatraju samostalnim djelom, opisuju se samostalno s vlastitim usvojenim oblikom naslova.

Primjeri

primjer

d. Liturgijska djela. Kao usvojeni oblik naslova liturgijskih djela odabire se naslov koji je uobičajeno poznat u suvremenim izdanjima i drugim izvorima na jeziku opisa.

Kad se uobičajeni naslov djela na jeziku opisa ne može utvrditi, usvojenim oblikom naslova smatra se uobičajeni naslov na jeziku liturgije.

Primjeri

primjer

e. Službeni dokumenti vjerskih autoriteta. Kao usvojeni oblik naslova službenog dokumenta koji vjerski autoritet upućuje zajednici vjernika (npr. papinske poslanice, pastirskog pisma, homilije itd.) odabire se naslov izvornog izdanja.

Primjeri

Hodimo u novosti života

Laudato si'

Kirche und Jugend Heute

f. Crkveni zakoni. Za crkvene zakone vidi 2.12.2.4 Odabir usvojenog oblika naslova pravnih djela.

2.12.2.4 Odabir usvojenog oblika naslova pravnih djela

a. Pravna djela nastala u novom vijeku. Usvojeni oblik naslova novovjekih pravnih djela (zakona, statuta, uredbi, međunarodnih ugovora itd.) odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- službeni naslov, odnosno naslov pod kojim je djelo izvorno objavljeno u službenom glasilu;
- naslov na izvornom jeziku pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi;
- naslov na korisnicima najpoznatijem jeziku pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi.

Kad djelo ima više službenih naslova na različitim jezicima, kao usvojeni oblik naslova odabire se službeni naslov na jeziku opisa.

Kad se taj kriterij ne može primijeniti, usvojenim oblikom naslova smatra se službeni naslov na jeziku koji je najpoznatiji korisnicima.

Primjeri

Ustav Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca

Act of settlement

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o gradnji

Naredba o održavanju čistoće i sprečavanju prenosa zaraznih i parasitskih bolesti u brijacnicama i češljaonicama na području grada Zagreba

Die allgemeine Strafprozess-Ordnung

Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

b. Pravna djela nastala u starom i srednjem vijeku. Usvojeni oblik naslova pravnih djela iz staroga i srednjega vijeka odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- naslov na izvornom jeziku pod kojim je djelo uobičajeno poznato u suvremenim referentnim izvorima (vidi Dodatak...);
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u suvremenim izdanjima;
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u starijim izdanjima;
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u rukopisima.

Primjeri

Povaljska listina

Černjejski rukopis

Liber statutorum civitatis Ragusii

Magna carta

Iznimka: Usvojeni oblik naslova djela koja pripadaju pravima i pravnim kulturama staroga i srednjega vijeka izvan zapadnog kulturnog kruga (npr. islamsko pravo, orijentalna prava itd.) odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u suvremenim izdanjima i drugim izvorima na jeziku opisa;
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato na izvornom jeziku.

Primjeri

Hamurabijev zakonik

Kad usvojeni oblik naslova djela sadržava ime agenta koji je proglasio službeni akt ili po kojemu je takav akt uobičajeno poznat (npr. ime vladara), odnos između djela i agenta uvijek se bilježi. Za pojedinosti vidi Odnos djelo – agent.

c. Crkveni zakoni. Usvojeni oblik naslova crkvenih zakona odabire se redom prema sljedećim kriterijima:

- naslov na izvornom jeziku pod kojim je djelo uobičajeno poznato u suvremenim referentnim izvorima (vidi ...);
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u suvremenim izdanjima;
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u starijim izdanjima;
- naslov na izvornom jeziku koji se najčešće javlja u rukopisima.

Za službene dokumente koje vjerski autoriteti upućuju zajednici vjernika (npr. papinske poslanice, pastirska pisma, homilije itd.) vidi 2.12.2.3 Odabir usvojenog oblika naslova religijskih djela.

Primjeri

primjer

d. Agregacije pravnih djela. Kad je agregacija u izdanjima i drugim izvorima poznata pod zajedničkim nadređenim stvarnim naslovom, taj naslov na izvornom jeziku smatra se usvojenim oblikom naslova.

Zajednički nadređeni stvarni naslov agregacije **ne smatra se** usvojenim oblikom naslova niti dijelom usvojenog oblika naslova pojedinih djela u agregaciji.

Primjeri

Hrvatski kazneni zakoni

Treaties establishing the European Communities

Landes-Gesetze und Statthaltereiverordnungen zum Gebrauche der k. k. Gendarmerie in Dalmatien

Raccolta di leggi provinciali dalmate

Kad se zajednički nadređeni stvarni naslov agregacije sastoji samo od generičkog izraza (npr. *Uredbe, Zakoni* itd.), dodaje mu se usvojeni oblik imena stvaratelja čija su djela sabrana u agregaciji. Usvojeni oblik imena stvaratelja slijedi iza naslova u okrugloj zagradi u prirodnom redoslijedu.

Primjeri

primjer

Kad agregacija nema zajednički nadređeni stvarni naslov, može joj se dodijeliti nadomjesni naslov. Nadomjesni naslov dodjeljuje se prema odredbama navedenima u ...

Primjeri

primjer

Svako djelo u agregaciji može se samostalno opisati s vlastitim usvojenim oblikom naslova kad se to smatra značajnim za korisnike.

Primjeri

Zakon o općem upravnom postupku

Zakon o upravnim sporovima

Objašnjenje: Djela su objavljena zajedno u izdanju pod glavnim stvarnim naslovom *Zakon o općem upravnom postupku ; Zakon o upravnim sporovima*.

e. Komentari zakona i/ili sudska praksa. Kad izdanje komentara zakona i/ili opisa sudske prakse sadržava i cjeloviti tekst zakona, svako se djelo samostalno opisuje s vlastitim usvojenim oblikom naslova.

Primjeri

Komentar zakona o kaznenom postupku

Zakon o kaznenom postupku

Objašnjenje: Djela su objavljena zajedno u izdanju pod stvarnim naslovom *Zakon o kaznenom postupku : s komentarom, literaturom i sudskom praksom*.

f. Zakoni koji sadrže međunarodne ugovore. Kad izdanje zakona sadržava i cjeloviti tekst međunarodnog ugovora na kojemu se zakon temelji, zakon i ugovor opisuju se samostalno s vlastitim usvojenim oblikom naslova.

Primjeri

primjer

2.12.2.5 Odabir usvojenog oblika naslova likovnih djela

Usvojenim oblikom naslova djela smatra se glavni stvarni naslov.

Primjeri

primjer

a. Glavni stvarni naslov neprikladan za identifikaciju. Kad je glavni stvarni naslov na jeziku i/ili pismu drugačijem od jezika opisa, a djelo nije pod tim naslovom uobičajeno poznato, usvojenim oblikom naslova djela smatra se, kad je dostupan, usporedni stvarni naslov na jeziku opisa.

Kad se ovaj kriterij ne može primijeniti, kao usvojeni oblik naslova djela odabire se:

- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku opisa;
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku najpoznatijem korisnicima;
- nadomjesni naslov.

Primjeri

Poklonstvo hrvatskih velikaša kralju Kolomanu

Objašnjenje: Odnosi se na sliku koja sadrži signaturu na njemačkom jeziku, *Die grossen der Croatischen Nation huldigen den König Coloman 1103*. Signatura se u opisu navodi kao glavni stvarni naslov. Kao usvojeni oblik naslova odabire se naslov pod kojim je djelo poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku opisa.

Kad se glavni stvarni naslov iz drugih razloga smatra neprikladnim za identifikaciju (npr. nepotpun je ili preopširan, nejasno i/ili pogrešno prikazuje narav i sadržaj jedinice građe, pisan je starijim pravopisom itd.), kao usvojeni oblik naslova djela odabire se:

- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku opisa;
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku najpoznatijem korisnicima;
- nadomjesni naslov.

Primjeri

Grad Zvečaj

Objašnjenje: Odnosi se na fotografiju na kojoj se javlja grafički istaknut glavni stvarni naslov *Schloss Svečaj* uz usporedne stvarne naslove *Svečaji vár* i *Grad Zvečaj*. Budući da je glavni stvarni naslov na njemačkom jeziku, a usporedni stvarni naslov na hrvatskom jeziku pisan je starijim pravopisom, nijedan se ne smatra prikladnim za identifikaciju djela. Kao usvojeni naslov djela odabire se nadomjesni naslov koji se sastoji od suvremene transkripcije glavnog stvarnog naslova na hrvatskom jeziku.

b. Jedinica građe bez podatka o stvarnom naslovu. Kad jedinica građe nema podatak o stvarnom naslovu, usvojeni oblik naslova djela određuje se sljedećim redoslijedom:

- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku opisa;
- naslov pod kojim je djelo uobičajeno poznato u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku najpoznatijem većini korisnika;
- nadomjesni naslov.

Primjeri

primjer

Kad jedinica građe nema podatak o stvarnom naslovu, a u izvorima izvan jedinice građe javlja se više različitih naslova pod kojima je djelo sadržano u jedinici građe uobičajeno poznato, usvojeni oblik naslova djela određuje se sljedećim redoslijedom:

- naslov pod kojim je djelo najpoznatije većini korisnika;
- naslov koji je dodijelio stvaratelj ili bivši imatelj ili vlasnik.

Naslovi koji nisu odabrani kao usvojeni oblici naslova djela mogu se navesti kao varijantni naslov djela.

Primjeri

Rimljanka s lutnjom

Objašnjenje: Odnosi se na sliku. Kao usvojeni oblik naslova odabran je naslov pod kojim je slika uobičajeno poznata u referentnim izvorima i znanstvenoj i stručnoj literaturi na jeziku opisa. U izvorima se može naći i manje poznati naslov *Djevojka s lutnjom*, koji se može navesti kao varijantni naslov djela.

2.12.3 Način navođenja usvojenog oblika naslova djela

Usvojeni oblik naslova djela navodi se onako kako se javlja u izvorima podataka, uključujući:

- članove na početku naslova;
- interpunkcijske znakove;
- dijakritičke znakove;
- brojke;
- kratice, inicijale i akronime.

Primjeri

La divina commedia

Snømannen

Črna mati zemla

4 luni, 3 saptamâni si 2 zile

Usvojeni oblik naslova djela navodi se u skladu sa standardnim pravopisom jezika naslova.

Oblik koji odstupa od standardnog pravopisa (npr. malo početno slovo, veliko slovo u sredini riječi, nedostatak razmaka itd.) navodi se kad se djelo u izdanjima i drugim izvorima uobičajeno identificira takvim oblikom naslova i kad takav oblik utječe na razumijevanje i tumačenje značenja naslova.

Primjeri

primjer

Kad se usvojeni oblik naslova djela temelji na glavnom stvarnom naslovu koji sadržava pravopisnu pogrešku, pogreška se u usvojenom obliku naslova ispravlja.

Primjeri

Pamćenje i povijesna istina o žrtvama

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov je *Pamćenje i povijesna istina o žrtvama*.

Oblik koji se u propisanim izvorima podataka javlja na pismu drugačijem od latinice transliterira se na latinicu prema standardnim pravilima.

Primjeri

primjer

Alternativni stvarni naslov koji čini dio glavnoga stvarnog naslova ne navodi se u usvojenom obliku naslova djela.

Primjeri

Vocabularium

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov izvornog izdanja glasi *Vocabularium iliti Rechnik najpotrebneshe rechi vu chetiri jeziki zaderšavajuchi*.

Dr Strangelove

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov izvornog izdanja glasi *Dr Strangelove or: How I learned to stop worrying and love the bomb*.

2.13 Razlikovno obilježje naslova djela

Razlikovno obilježje naslova djela je riječ, izreka ili skup znakova koji razlikuje djelo od drugih djela s istim usvojenim ili varijantnim oblikom naslova.

Opseg

Razlikovno obilježje naslova djela obuhvaća:

- oznaku oblika ili žanra djela;
- oznaku vremenskog raspona povezanog s djelom (npr. godinu prvog objavljivanja djela, godinu potpisivanja ugovora itd.);
- ime mjesta povezanog s djelom (npr. mjesta nastanka);
- broj opusa i druge brojčane oznake glazbenog djela;
- razlikovna obilježja naslova izraza, kad se smatraju značajnima za identifikaciju djela (vidi Razlikovno obilježje naslova izraza);
- druge podatke o djelu koji su dostupni u propisanim izvorima podataka i smatraju se značajnima za identifikaciju djela.

Cilj

- identificirati djelo sadržano u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju djela s istim oblikom naslova;
- omogućiti korisnicima da odaberu djelo u skladu sa svojim informacijskim potrebama.

2.13.1 Izvor podataka o razlikovnom obilježju naslova djela

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.13.2 Uvjeti navođenja razlikovnog obilježja naslova djela

Razlikovno obilježje naslova djela navodi se kad je potrebno razlikovati različita djela s istim usvojenim ili varijantnim oblikom naslova.

2.13.3 Odabir razlikovnog obilježja naslova djela

Kao razlikovno obilježje naslova djela odabire se podatak koji se smatra najznačajnijim za identifikaciju djela, a dostupan je u propisanim izvorima podataka.

Usvojeni ili varijantni naslov djela mogu sadržavati više razlikovnih obilježja kad se to smatra potrebnim za identifikaciju.

Podatak koji je naveden kao razlikovno obilježje naslova djela može se ponoviti i u drugim elementima podataka u opisu.

2.13.4 Način navođenja razlikovnog obilježja naslova djela

Razlikovno obilježje naslova djela navodi se iza usvojenog oblika naslova djela u okrugloj zagradi na jeziku opisa. Kad se navodi više razlikovnih obilježja, svaki se podatak zatvara u okruglu zagradu. Zagrade su odijeljene razmakom.

Preporučuje se, gdje je moguće, uporaba nadziranog rječnika.

Imena agenata i mjesta i oznake vremenskih raspona navode se u usvojenom obliku. Za pojedinosti vidi:

- Način navođenja imena osobe;
- Način navođenja imena korporativnog tijela;
- Način navođenja imena obitelji;
- Način navođenja imena mjesta;
- Način navođenja oznake vremenskog raspona.

Riječi i izrazi, osim imena, navode se malim početnim slovom.

Iza kratice slijedi točka.

Brojka koje označava godinu navodi se bez točke.

Primjeri

(1998)

Objašnjenje: Godina nastanka djela služi za razlikovanje novina koje izlaze od 1998. od novina istog naslova čije je izlaženje počelo 1912.

(crtani film)

Objašnjenje: Oblik ili žanr djela služi za razlikovanje crtanog filma od istoimenog romana.

(glazba)

Objašnjenje: Oblik sadržaja služi za razlikovanje filma i istoimenog glazbenog albuma s glazbom iz filma.

(film) (2002)

Objašnjenje: Oblik ili žanr djela služe za razlikovanje filma od istoimenog romana, a godina nastanka djela za razlikovanje od ranije ekranizacije istog romana.

(Op. 27, Nr. 2)

Objašnjenje: Brojčane oznake iz muzikološkog kataloga služe za razlikovanje dviju skladbi istoga skladatelja kojima je izvorno dodijeljen isti naslov i redni broj.

2.14 Ključni naslov

Ključni naslov je usvojeni naslov djela koji je neomeđenoj jedinici građe dodijelio nadležni nacionalni ured za ISSN.

Cilj

- identificirati djelo sadržano u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da istraže i pronađu različita izdanja jedinice građe.

2.14.1 Izvor podataka o ključnom naslovu

Izvor podataka određuje se sljedećim redoslijedom:

- Upisnik ISSN-a;
- svi sveščići ili dijelovi jedinice građe;
- nacionalne bibliografije i katalozi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- katalozi pojedinih ustanova, skupni katalozi i međunarodne baze podataka.

2.14.2 Način navođenja ključnog naslova

Ključni naslov navodi se onako kako se javlja u izvoru podataka.

2.15 Napomena o usvojenom naslovu djela

Napomena o usvojenom naslovu djela je tekst koji označava pojedinosti o usvojenom naslovu djela sadržanog u jedinici građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o usvojenom naslovu djela.

Napomena

Vidi i 2.11 Usvojeni naslov djela.

2.15.1 Izvor podataka za napomenu o usvojenom naslovu djela

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.15.2 Način navođenja napomene o usvojenom naslovu djela

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o usvojenom naslovu djela.

2.16 Varijantni naslov djela

Varijantni naslov djela je riječ, izreka ili skup znakova koji unutar određenog sustava identificira djelo sadržano u jedinici građe, a nije odabran za usvojeni naslov djela.

Opseg

Varijantni naslov djela obuhvaća pod-elemente:

- 2.16 Varijantni oblik naslova djela;
- 2.13 Razlikovno obilježje naslova djela.

Cilj

- identificirati djelo sadržano u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da pronađu djelo koje je poznato pod različitim naslovima.

2.16.1 Izvor podataka o varijantnom naslovu djela

Izvor podataka je bilo koji pouzdan izvor.

2.16.2 Način navođenja varijantnog naslova djela

Varijantni naslov djela može se sastojati od:

- varijantnog oblika naslova djela;

Primjeri

Dubrovački statut

Istanbulska konvencija

Nessun dorma

Biblia. Novum testamentum

Novum testamentum

- varijantnog oblika naslova djela i jednog ili više razlikovnog obilježja naslova djela.

Primjeri

primjer

Za pojedinosti vidi:

- 2.16.2 Način navođenja varijantnog oblika naslova djela;
- 2.13.4 Način navođenja razlikovnog obilježja naslova djela.

2.17 Varijantni oblik naslova djela

Varijantni oblik naslova djela je riječ, izreka ili skup znakova koji unutar određenog sustava imenuje djelo sadržano u jedinici građe, a nije odabran za usvojeni oblik naslova djela.

Cilj

- identificirati djelo sadržano u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da pronađu djelo koje je poznato pod različitim naslovima.

2.17.1 Izvor podataka o varijantnom obliku naslova djela

Izvor podataka je bilo koji pouzdan izvor.

2.17.2 Odabir varijantnog oblika naslova djela

Kao varijantni oblik naslova djela bilježi se:

- izvorni naslov ili uobičajeni naslov na izvornom jeziku, kad je kao usvojeni oblik naslova djela odabran uobičajeni naslov na jeziku opisa (vidi i 2.17.2.1 Odabir varijantnog oblika naslova religijskih djela);

Primjeri

Kitāb alf laylah wa-laylah

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova je *Tisuću i jedna noć*.

- uobičajeni naslov, kad je kao usvojeni oblik naslova djela odabran izvorni i/ili službeni naslov;

Primjeri

Ježeva kućica

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova djela je izvorni naslov *Ježeva kuća*.

Istanbulska konvencija

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova djela je službeni naslov *Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji*.

Dubrovački statut

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova je izvorni naslov *Liber statutorum civitatis Ragusii*.

Mjesečeva sonata

Mondscheinsonate

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova je izvorni naslov *Klaviersonate Nr. 14*.

- naslov dijela djela koji je dovoljan za identifikaciju, ali se u usvojenom obliku naslova djela bilježi kao podređeni naslov (vidi i 2.12.2.2 Odabir usvojenog oblika naslova glazbenih djela i 2.12.2.3 Odabir usvojenog oblika naslova religijskih djela; za dodatne pojedinosti vidi i 2.17.2.1 Odabir varijantnog oblika naslova religijskih djela);

Primjeri

Nessun dorma

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova djela je *Turandot. Nessun dorma*.

- drugi oblici naslova koji nisu odabrani kao usvojeni oblik naslova djela, a smatraju se značajnima za identifikaciju djela.

Primjeri

Codex Vindobonensis 324

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova je *Tabula Peutingeriana*.

2.17.2.1 Odabir varijantnog oblika naslova religijskih djela

a. Dijelovi Biblije. Kao varijantni oblik naslova dijela Biblije bilježi se:

- slijed zajedničkog nadređenog naslova i jednog ili više podređenog naslova na latinskom jeziku;
- naslov ili naslovi dijela na jeziku opisa koji su sami po sebi dovoljni za identifikaciju;
- naslov ili naslovi dijela na latinskom jeziku koji su sami po sebi dovoljni za identifikaciju.

Primjeri

Biblia. Vetus testamentum. Canticum canticorum

Pjesma nad pjesmama

Canticum canticorum

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova djela je *Biblija. Stari zavjet. Pjesma nad pjesmama*.

Biblia. Novum testamentum. Actus apostolorum. Epistula prima ad Corinthios

Prva poslanica Korinćanima

Prva poslanica sv. Pavla Apostola Korinćanima

Epistula prima ad Corinthios

Epistula I ad Corinthios

Beati Pauli apostoli epistula prima ad Corinthios

Objašnjenje: Usvojeni oblik naslova djela je *Biblija. Novi zavjet. Djela apostolska. Prva poslanica Korinćanima*.

b. Dijelovi svetih knjiga judaizma, islama i zaratustrijanizma. Kao varijantni oblik naslova dijela svetih knjiga judaizma, islama i zaratustrijanizma bilježi se:

- slijed zajedničkog nadređenog naslova i jednog ili više podređenog naslova na izvornom jeziku, kad je drugačiji od usvojenog oblika naslova;
- naslov ili naslovi dijela na jeziku opisa koji su sami po sebi dovoljni za identifikaciju;
- naslov ili naslovi dijela na izvornom jeziku koji su sami po sebi dovoljni za identifikaciju, kad su drugačiji od usvojenog oblika naslova.

Primjeri

primjer

2.17.3 Način navođenja varijantnog oblika naslova djela

Varijantni oblik naslova djela navodi se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući:

- članove na početku naslova;
- interpunkcijske znakove;
- dijakritičke znakove;
- brojke;
- kratice, inicijale i akronime.

Primjeri

primjer

Varijantni oblik naslova djela navodi se u skladu sa standardnim pravopisom jezika naslova.

Oblik koji odstupa od standardnog pravopisa (npr. malo početno slovo, veliko slovo u sredini riječi, nedostatak razmaka itd.) navodi se kad se djelo u izvorima podataka uobičajeno identificira takvim oblikom naslova i kad takav oblik utječe na razumijevanje i tumačenje značenja naslova.

Oblik koji se u propisanim izvorima podataka javlja na pismu drugačijem od latinice transliterira se na latinicu prema standardnim pravilima.

Primjeri

primjer

2.18 Skraćeni naslov

Skraćeni naslov je varijantni naslov djela koji je jedinici građe dodijelio nadležni nacionalni ured za ISSN, služba za indeksiranje ili neka druga agencija, a sastoji se od skraćenog oblika usvojenog naslova djela.

Cilj

- identificirati djelo sadržano u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da pronađu djelo koje je poznato pod različitim naslovima.

2.18.1 Izvor podataka o skraćenom naslovu

Izvor podataka određuje se sljedećim redoslijedom:

- baza podataka, upisnik, katalog itd. agencije koja dodjeljuje skraćeni naslov;
- jedinica građe;
- nacionalne bibliografije i katalogi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- katalogi pojedinih ustanova, skupni katalogi i međunarodne baze podataka.

2.18.1.1 Izvor podataka o skraćenom naslovu neomeđene građe

Izvor podataka određuje se sljedećim redoslijedom:

- Upisnik ISSN-a;
- svi sveščići ili dijelovi jedinice građe;
- nacionalne bibliografije i katalogi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- katalogi pojedinih ustanova, skupni katalogi i međunarodne baze podataka.

2.18.2 Način navođenja skraćenog naslova

Skraćeni naslov navodi se onako kako se javlja u izvoru podataka.

2.19 Identifikator izraza

Identifikator izraza je brojčana ili slovno-brojčana oznaka koja unutar određenog sustava jednoznačno identificira izraz djela sadržanog u jedinici građe.

Cilj

- identificirati izraz djela sadržanog u jedinici građe.

Napomena

Vidi i 2.18 Napomena o identifikatoru izraza.

2.19.1 Izvor podataka o identifikatoru izraza

Izvor podataka je bilo koji pouzdan izvor.

2.19.2 Način navođenja identifikatora izraza

Identifikator izraza navodi se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Identifikatoru prethodi ime, kratica itd. koja označava vrstu identifikatora.

Identifikatori registrirani pri međunarodnim agencijama navode se u standardnom obliku, uključujući crtice, točke i druge znakove.

Primjeri

ISRC FR-Z03-91-01232

Objašnjenje: Međunarodni standardni kôd snimke (*International Standard Recording Number*, ISO 3901)

ISSN-L 1331-534X

2.20 Napomena o identifikatoru izraza

Napomena o identifikatoru izraza je tekst koji označava pojedinosti o identifikatoru izraza djela sadržanog u jedinici građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o identifikatoru izraza djela sadržanog u jedinici građe.

Napomena

Vidi i 2.19 Identifikator izraza.

2.20.1 Izvor podataka za napomenu o identifikatoru izraza

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.20.2 Način navođenja napomene o identifikatoru izraza

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o identifikatoru izraza.

2.21 Usvojeni naslov izraza

Usvojeni naslov izraza je riječ, izreka ili skup znakova koji unutar određenog sustava jednoznačno i dosljedno identificira izraz djela sadržanog u jedinici građe.

Opseg

Usvojeni naslov djela obuhvaća pod-elemente:

- 2.11 Usvojeni naslov djela;
- 2.22 Razlikovno obilježje naslova izraza.

Cilj

- identificirati izraz djela sadržanog u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da istraže i pronađu različita izdanja istog izraza.

2.21.1 Izvor podataka o usvojenom naslovu izraza

Izvor podataka određuje se sljedećim redoslijedom:

- izvorno ili najranije dostupno izdanje djela;
- nacionalne bibliografije i katalozi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- katalozi pojedinih ustanova, skupni katalozi i međunarodne baze podataka;
- referentni izvori i znanstvena i stručna literatura.

2.21.2 Uvjeti navođenja usvojenog naslova izraza

Usvojeni naslov izraza bilježi se za izraze djela koji se razlikuju od izvornog izraza, uključujući:

- skraćenu verziju, ulomak ili izbor iz djela;

Primjeri

Kinder- und Hausmärchen (izbor)

- prijevod izvornog teksta djela;

Primjeri

Polutoraglasyj strelec (srpski)

Biblija. Stari zavjet. Pjesma nad pjesmama (talijanski)

Kinder- und Hausmärchen (izbor) (hrvatski)

- transkripciju i/ili transliteraciju izvornog teksta djela;

Primjeri

Mutter Courage und ihre Kinder (brajica)

- pokretne slike koje su montirane drugačije u odnosu na izvorni izraz djela;

Primjeri

Blade runner (redateljska verzija)

- pokretne i nepokretne slike kojima je promijenjena izvorna boja;

Primjeri

primjer

- snimku ili notni zapis u kojemu je promijenjen tonalitet ili medij izvorne izvedbe glazbenog djela;

Primjeri

primjer

- preradbu izvornog izraza djela za određenu vrstu publike (npr. djecu, osobe s početnim znanjem jezika, osobe s poteškoćama u čitanju itd.);

Primjeri

primjer

- promjenu oblika sadržaja izvornog izraza djela, kad se takva promjena ne smatra novim djelom.

Primjeri

Čudnovate zgode šegrta Hlapića (roman) (izgovorena riječ)

- druge promjene u izrazu djela koje se smatraju se značajnima za korisnike.

Primjeri

Obiteljski zakon (nacrt)

2.21.2.1 Uvjeti navođenja usvojenog naslova izraza u skupnim jedinicama građe

Usvojeni naslov izraza skupnih jedinica građe bilježi se u sljedećim slučajevima:

- kad je skupna jedinica građe identificirana kao djelo (vidi 2.11.2.1 Uvjeti navođenja usvojenog naslova djela u skupnim jedinicama građe);
- kad je potrebno razlikovati različite izraze tog djela.

2.21.3 Način navođenja usvojenog naslova izraza

Usvojeni naslov izraza sastoji se od slijeda usvojenog naslova djela i jednog ili više razlikovnih obilježja naslova izraza.

Za pojedinosti vidi:

- 2.12.3 Način navođenja usvojenog oblika naslova djela;
- 2.22.3 Način navođenja razlikovnog obilježja naslova izraza.

Primjeri

Biblija. Novi zavjet. Evanđelje po Marku (njemački)

Mutter Courage und ihre Kinder (brajica)

Blade runner (redateljska verzija)

Čudnovate zgode šegrta Hlapića (roman) (izgovorena riječ)

2.22 Razlikovno obilježje naslova izraza

Razlikovno obilježje naslova izraza je riječ, izreka ili skup znakova koji razlikuje izraz od drugih izraza istoga djela.

Opseg

Razlikovno obilježje naslova izraza obuhvaća:

- oznaku jezika;
- oznaku tonaliteta;
- oznaku medija izvedbe;
- oznaku mjerila;
- oznaku boje;
- druge podatke o izrazu koji su dostupni u propisanim izvorima podataka i smatraju se značajnima za identifikaciju izraza.

Cilj

- identificirati izraz sadržan u jedinici građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju različite izraze istog djela;
- omogućiti korisnicima da odaberu izraz u skladu sa svojim informacijskim potrebama.

2.22.1 Izvor podataka o razlikovnom obilježju naslova izraza

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.22.2 Odabir razlikovnog obilježja naslova izraza

Kao razlikovno obilježje naslova izraza odabire se podatak koji se smatra najznačajnijim za identifikaciju izraza, a dostupan je u propisanim izvorima podataka.

Usvojeni naslov izraza može imati više razlikovnih obilježja kad se to smatra značajnim za identifikaciju.

Podatak koji je naveden kao razlikovno obilježje naslova izraza može se ponoviti i u drugim elementima podataka u opisu.

2.22.3 Način navođenja razlikovnog obilježja naslova izraza

Razlikovno obilježje naslova izraza navodi se iza usvojenog naslova djela u okrugloj zagradi na jeziku opisa. Kad se navodi više razlikovnih obilježja, svaki se podatak zatvara u okruglu zagradu. Zgrade su odijeljene razmakom.

Preporučuje se, gdje je moguće, uporaba nadziranog rječnika.

Riječi i izrazi, osim imena, navode se malim početnim slovom.

Iza kratice slijedi točka.

Primjeri

(izgovorena riječ)

(češki)

(skica)

(redateljska verzija)

(za djecu)

2.23 Identifikator pojavnog oblika

Identifikator pojavnog oblika je brojčana ili slovno-brojčana oznaka koja unutar određenog sustava jednoznačno identificira pojavni oblik jedinice građe.

Opseg

Identifikator pojavnog oblika obuhvaća:

- identifikatore registrirane pri međunarodnim agencijama (npr. ISBN, DOI itd.);
- identifikacijske oznake koje dodjeljuju nakladnici, proizvođači i raspačavatelji (npr.

nakladnički broj ili broj raspačavatelja za izdanja snimljene ili notirane glazbe);

- identifikator jedinstvenosti za staru knjigu;
- inventarne i druge oznake koje identificiraju jedinicu građe unutar ustanove ili zbirke.

Cilj

- identificirati pojavni oblik jedinice građe.

Napomena

Vidi i 2.24 Napomena o identifikatoru pojavnog oblika.

Za identifikator u obliku jedinstvene oznake smještaja (*Uniform Resource Locator*, URL) vidi Online pristup.

2.23.1 Izvor podataka o identifikatoru pojavnog oblika

Izvor podataka određuje se sljedećim redoslijedom:

- jedinica građe;
- nacionalne bibliografije i katalozi nacionalnih knjižnica ili drugih nacionalnih bibliografskih središta;
- katalozi pojedinih ustanova, skupni katalozi i međunarodne baze podataka.

2.23.2 Odabir identifikatora pojavnog oblika

Kad se identifikator pojavnog oblika preuzima s jedinice građe, a na jedinici se javlja više istovrsnih identifikatora koje je dodijelio nakladnik, proizvođač ili raspačavatelj, navodi se identifikator koji odgovara opsegu, mediju i drugim značajkama opisivane jedinice građe.

Primjeri

DOI 10.2867/013963

Objašnjenje: Podatak se odnosi na tiskanu inačicu teksta. U tiskanoj inačici javlja se i DOI (*Digital Object Identifier*) koji se odnosi na isti tekst na elektroničkom mediju. Taj se podatak može navesti u opisu elektroničke verzije ili u odgovarajućoj napomeni.

ISBN 978-953-500-077-8

Objašnjenje: Podatak se odnosi na jedan od tri sveska višedijelne knjige. Na svesku se javlja se i ISBN (*International Standard Book Number*) za cjelinu. Taj se podatak može navesti u opisu cjeline ili u odgovarajućoj napomeni.

ISMN 979-0-3217-6544-3

Objašnjenje: Podatak se odnosi na vokalnu partituru notnog zapisa koji sadržava i druge partiture. Na jedinici građe javlja se i ISMN (*International Standard Music Number*) cjeline i drugih partitura. Ti se podaci mogu navesti u samostalnim opisima partitura ili u odgovarajućoj napomeni.

Kad se više istovrsnih identifikatora koje je dodijelio nakladnik, proizvođač ili raspačavatelj odnosi na isti pojavni oblik jedinice građe, navode se svi identifikatori. Kratko objašnjenje bilježi se iza identifikatora u okrugloj zagradi. Identifikator može imati više objašnjenja.

Primjeri

ISBN (tvrdi uvez)

ISBN (meki uvez)

Objašnjenje: Oba međunarodna standardna knjižna broja (*International Standard Book Number*) odnose se na isto izdanje.

Kad se više istovrsnih identifikatora koje je dodijelila ustanova ili zbirka odnosi na isti javni oblik jedinice građe, navode se oni koji se smatraju najznačajnijima za identifikaciju. Ostali identifikatori mogu se navesti. Kratko objašnjenje može se dodati iza identifikatora u okrugloj zagradi.

Primjeri

600:ZAG

7669:BOB

Objašnjenje:

2.23.3 Način navođenja identifikatora pojavnog oblika

Identifikator pojavnog oblika navodi se onako kako se javlja u izvoru podataka.

Identifikatoru prethodi ime, kratica itd. koja označava vrstu identifikatora.

Identifikatori registrirani pri međunarodnim agencijama navode se u standardnom obliku, uključujući crtice, točke i druge znakove.

Primjeri

ISBN 978-000-719-669-2

DOI 10.11613/issn.1846-7482

LSEMIA 73184 Jugoton

161716 - b1 A2 ctu, : b2 M5 r\$us

Inventarne i druge identifikacijske oznake koje jedinici građe dodjeljuje ustanova ili zbirka navode se prema pravilima ustanove ili zbirke. Preporučuje se da svaka ustanova ili zbirka standardizira elemente i sintaksu inventarnih i drugih identifikacijskih oznaka koje dodjeljuje građi.

Primjeri

HR-DABJ-6

PMR-06176

6551/1-2

2.23.4 Pogrešno otisnut identifikator pojavnog oblika

Kad je identifikator pojavnog oblika koji je dodijelila međunarodna agencija pogrešno otisnut na jedinici građe, a ispravni identifikator može se utvrditi, navode se oba identifikatora.

Pogrešan identifikator preuzima se onako kako se javlja na jedinici građe, uz objašnjenje *pogrešno* u okrugloj zagradi.

2.24 Napomena o identifikatoru pojavnog oblika

Napomena o identifikatoru pojavnog oblika je tekst koji označava pojedinosti o identifikatoru pojavnog oblika jedinice građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o identifikatoru pojavnog oblika jedinice građe.

Napomena

Vidi i 2.23 Identifikator pojavnog oblika.

2.24.1 Izvor podataka za napomenu o identifikatoru pojavnog oblika

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.24.2 Način navođenja napomene o identifikatoru pojavnog oblika

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o identifikatoru pojavnog oblika.

2.25 Nadomjesni naslov

Nadomjesni naslov je riječ, izraz ili skup znakova koji unutar određene ustanove ili zbirke imenuje jedinicu građe koja nema podatak o stvarnom naslovu i ne sadržava tekst koji se

može preuzeti kao podatak o stvarnom naslovu ili ima stvarni naslov koji se smatra neprikladnim za identifikaciju.

Cilj

- identificirati jedinicu građe.

Napomena

Vidi i 2.26 Napomena o nadomjesnom naslovu.

2.25.1 Izvor podataka za nadomjesni naslov

Izvori podataka za nadomjesni naslov su:

- jedinica građe;
- službena dokumentacija (npr. dokumenti nabave, evidencija o preuzimanju jedinice građe, dosjei fondova i zbirki, dosjei imatelja i stvaratelja arhivskog gradiva itd.);
- referentni izvori i znanstvena i stručna literatura na jeziku opisa;
- referentni izvori i znanstvena i stručna literatura na jeziku koji je najpoznatiji većini korisnika.

Prednost se daje podacima koji najpreciznije identificiraju jedinicu građe i koji su najpoznatiji većini korisnika ili se smatraju najznačajnijima za korisnike.

2.25.2 Uvjeti navođenja nadomjesnog naslova

Nadomjesni naslov bilježi se:

- kad jedinica građe nema podatak o stvarnom naslovu i po svojoj naravi ne sadržava tekst koji se u potpunosti ili djelomično može preuzeti kao podatak o stvarnom naslovu;

Primjeri

Zaključci Sabora Kraljevina Dalmacije, Hrvatske i Slavonije

Korespondencija Iva Vojnovića

Tanjur s vedutom Zagreba

Lepeza Sofije Jelačić

- kad je glavni stvarni naslov nepotpun ili preopširan i stoga se ne smatra prikladnim za identifikaciju;

Primjeri

Spomen list na ime Bai Dragutin

Objašnjenje: Glavni stvarni naslov sastoji se od teksta spomenice (*Ovaj spomenlist neka primi Bai Dragutin za svoj prinos, darovan u svrhu liječenja i naobrazbe hrvatsko-slavonskih ratnih invalida...*) i smatra se preopširnim za identifikaciju.

- kad je glavni stvarni naslov pisan starijim pravopisom koji otežava identifikaciju;

Primjeri

primjer

- kad glavni stvarni naslov nejasno i/ili pogrešno prikazuje narav i sadržaj jedinice građe.

2.25.3 Način navođenja nadomjesnog naslova

Nadomjesni naslov mora biti, koliko je moguće, sažet, jasan i lako razumljiv.

Nadomjesni naslov mora sadržavati podatke koji se smatraju značajnima za identifikaciju jedinice građe. Preporučuje se u nadomjesni naslov uvrstiti sljedeće podatke, kad su poznati:

- naziv jedinice građe;
- ime ili imena agenata povezanih s jedinicom građe (npr. proizvođača, vlasnika itd.);
- imena mjesta povezanih s jedinicom građe (npr. mjesto nastanka, mjesto nalaza itd.);
- nazive razdoblja, događaja, predmeta i drugih pojmova povezanih s jedinicom građe (npr. tema, namjena, stil, materijal itd.);
- brojčane i druge oznake koje se smatraju značajnima za identifikaciju (npr. oznake modela industrijskih proizvoda, signature rukopisa itd.).

Podaci uvršteni u nadomjesni naslov ponavljaju se i u drugim elementima podataka koji su Pravilnikom utvrđeni kao obvezni, uključujući elemente podataka koji su obvezni kad su primjenjivi i obvezni kad su dostupni.

Kad pojedinačno navođenje većeg broja agenata, mjesta, događaja itd. utječe na duljinu i jasnoću naslova, u naslovu se navode samo oni podaci koji se smatraju najznačajnijima. Na nepotpunost se može ukazati odgovarajućim izrazom (*i dr.*, *itd.* ili slično). Izostavljeni podaci navode se u opisu u odgovarajućim elementima podataka.

Preporučuje se dosljednost u uporabi nazivlja. Izbjegavaju se izrazi lokalnog govora, akronimi i drugi izrazi koji mogu biti nerazumljivi korisnicima.

Imena i nazivi navode se u oblicima koji su uobičajeno poznati. Za agente, mjesta itd. koji su mijenjali imena navodi se posljednje ime, osim ako to ime nije ono koje je uobičajeno poznato.

Ime korporativnog tijela u hijerarhijskom obliku navodi se redoslijedom prirodnog jezika.

Kad je potrebno, u nadomjesnom naslovu može se izraziti nesigurnost oko atribucije, teme, mjesta i vremena nastanka itd.

Primjeri

Obiteljski fond Arneri

Sabor Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije

Zbirka hrvatskih kratkometražnih filmova

Izbori u Kraljevini Jugoslaviji

Razglednice hrvatskih gradova i otoka

Osmrtnica Andreasa Mernyka

Obavijest Ravnateljstva ugarskih željeznica o imenovanju novog ravnatelja

Karta ratnih operacija u vrijeme bitke za Staljingrad

Zvonoliki krater u crveno-figuralnom stilu

Tanjur s vedutom Zagreba

Kabinetski ormarić iz posjeda velikaške obitelji Frankopan u Bosiljevu

Sablja časnika austrijske konjice

Elektroničko računalo Commodore 64

2.26 Napomena o nadomjesnom naslovu

Napomena o nadomjesnom naslovu je tekst koji označava pojedinosti o odabiru, obliku i drugim značajkama nadomjesnog naslova jedinice građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o nadomjesnom naslovu jedinice građe.

Napomena

Vidi i 2.25 Nadomjesni naslov.

2.26.1 Izvor podataka za napomenu o nadomjesnom naslovu

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.26.2 Način navođenja napomene o nadomjesnom naslovu

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o nadomjesnom naslovu.

2.27 Identifikator primjerka

Identifikator primjerka je brojčana ili slovno-brojčana oznaka koja unutar određenog sustava jednoznačno identificira primjerak jedinice građe.

Opseg

Identifikator primjerka obuhvaća:

- kontrolne brojeve;
- crtične kodove (GS1);
- mjesne signature.

Cilj

- identificirati primjerak jedinice građe.

Napomena

Vidi i 2.29 Napomena o identifikaciji primjerka.

2.27.1 Izvor podataka o identifikatoru primjerka

Izvor podataka je bilo koji pouzdan izvor.

2.27.2 Odabir identifikatora primjerka

Kad se više istovrsnih identifikatora odnosi na isti primjerak, navode se oni koji se smatraju najznačajnijima za identifikaciju.

Ostali identifikatori mogu se navesti. Kratko objašnjenje može se dodati iza identifikatora u okrugloj zagradi.

2.27.3 Način navođenja identifikatora primjerka

Identifikator primjerka navodi se onako kako se javlja u izvoru podataka, uključujući razmake, interpunkcijske znakove itd.

Primjeri

II-102.587

CD 785.16P UTW j

2.28 Napomena o identifikatoru primjerka

Napomena o identifikatoru primjerka je tekst koji označava pojedinosti o identifikatoru primjerka jedinice građe.

Cilj

- pružiti dodatne informacije o identifikatoru primjerka jedinice građe.

Napomena

Vidi i 2.28 Identifikator primjerka.

2.28.1 Izvor podataka za napomenu o identifikatoru primjerka

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

2.28.2 Način navođenja napomene o identifikatoru primjerka

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o identifikatoru primjerka.

3.1 Organizacija i plan sređivanja

Organizacija i plan sređivanja je izraz ili tekst koji označava sadašnji i/ili planirani sustav organizacije zbirne jedinice građe.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju odnos zbirne jedinice građe i njezinih dijelova;
- omogućiti korisnicima da istraže sadržaj zbirne jedinice građe.

3.1.1 Izvor podataka o organizaciji i planu sređivanja

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

3.1.2 Način navođenja organizacije i plana sređivanja

Navodi se tekst koji označava pojedinosti plana sređivanja.

Za opća načela oblikovanja teksta u kataložnom opisu vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#)

Primjeri

Zbirka je sređena redom inventarnih brojeva dodijeljenih jedinicama gradiva u Arhivu Instituta za historiju radničkog pokreta (IHRPH).

Zbirka je podijeljena u dvije skupine, određene kronološki: starija pripada periodu do 1881., nazvana kao serija Pukovnijski ili Granični građevni uredi, i mlađa skupina ili serija od 1881. do 1944. nazvana kao serija Građevni kotari. Unutar ove podjele nacrti su raščlanjeni po vrstama objekata i zatim po općinama koje pripadaju imenovanom građevnom kotaru. Opis svake inventarne jedinice sadrži naslov i broj nacrti, ime sastavljača, mjerilo, mjesto nastanka, godinu, vrstu materijala i napomenu.

3.4 Jezik

Jezik je izraz koji označava jezik ili jezike kojima je iskazan sadržaj ili dio sadržaja jedinice građe.

Opseg

Obuhvaća jezik natpisa i titlova.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju kulturni i povijesni kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe identičnog sadržaja na različitim jezicima;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na jezik.

Napomena

Vidi i [3.5 Napomena o jeziku](#).

3.4.1 Izvor podataka o jeziku

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuću jedinicu građe izvor podataka su sve iteracije.

3.4.2 Uvjeti navođenja jezika

Podatak o jeziku navodi se u kataložnom opisu kad se ne može odrediti iz ostalih elemenata opisa, a smatra se značajnim za korisnike kataloga.

3.4.3 Način navođenja jezika

Navodi se izraz koji označava jezik sadržaja ili dijela sadržaja jedinice građe. Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

Njemački

Latinski

Češki

3.5 Napomena o jeziku

Napomena o jeziku je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o jeziku ili jezicima kojima je izražen sadržaj ili dio sadržaja jedinice građe.

Opseg

Obuhvaća podatke o promjeni jezika sadržaja neomeđene ili višedijelne omeđene jedinice građe.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o jeziku jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

3.5.1 Izvor podataka za napomenu o jeziku

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuću jedinicu građe izvor podataka su sve iteracije.

3.5.2 Način navođenja napomene o jeziku

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o jeziku ili jezicima kojima je iskazan sadržaj ili dio sadržaja jedinice građe.

Za opća načela oblikovanja teksta u kataložnom opisu vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Pojedinosti o načinu na koji su dijelovi teksta na različitim jezicima raspoređeni u tiskanom ili rukopisnom svesku ili na listovima (npr. usporedo, uvezani u međusobno obrnutom smjeru itd.) može se navesti u elementu [5.13 Izgled stranice](#).

Primjeri

Sažeci na engleskom jeziku

Objašnjenje: Odnosi se na tekst na hrvatskom jeziku.

Komentari na hrvatskom jeziku

Objašnjenje: Odnosi se na tekst na latinskom jeziku.

Sv. 2 na talijanskom i njemačkom

3.6 Pismo

Pismo je izraz koji označava sustav grafičkih znakova kojim je zabilježen sadržaj ili dio

sadržaja jedinice građe.

Opseg

Obuhvaća glazbenu i plesnu notaciju i sustave grafičkih znakova za slijepe i slabovidne osobe.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju kulturni i povijesni kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe identičnog sadržaja na različitim pismima;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na pismo.

Napomena

Vidi i [3.8 Napomena o pismu](#).

3.6.1 Izvor podataka o pismu

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuću jedinicu građe izvor podataka su sve iteracije.

3.6.2 Uvjeti navođenja pisma

Pismo se navodi kad je sadržaj ili dio sadržaja jedinice građe iskazan na nelatiničkom pismu koje je u kataložnom opisu transliterirano na latinicu.

Pismo se **ne navodi**:

- kad je sadržaj jedinice građe u cjelini na jeziku koji se redovito služi nelatiničkim pismom;
- u opisu dvojezičnog ili višejezičnog rječnika kad se jedan od jezika redovito služi nelatiničkim pismom, a drugi redovito latinicom.

3.6.3 Način navođenja pisma

Navodi se odgovarajući izraz koji označava pismo ili pisma jedinice građe ili njezinog dijela. Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

Latinica

Ćirilica

Objašnjenje: Sadržaj jedinice građe je zabilježen na dva pisma (latinici i ćirilici).

Kurzivna gotica

3.7 Napomena o pismu

Napomena o pismu je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o pismu kojim je izražen sadržaj ili dio sadržaja jedinice građe.

Opseg

Obuhvaća podatke o promjeni pisma sadržaja neomeđene ili višedijelne omeđene jedinice građe.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o pismu jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

3.7.1 Izvor podataka za napomenu o pismu

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuću jedinicu građe izvor podataka su sve iteracije.

3.7.2 Način navođenja napomene o pismu

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o pismu ili pismima kojima je zabilježen sadržaj ili dio sadržaja jedinice građe.

Za opća načela oblikovanja teksta u kataložnom opisu vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Pojedinosti o načinu na koji su dijelovi teksta na različitim jezicima raspoređeni u tiskanom ili rukopisnom svesku ili na listovima (npr. usporedo, uvezani u međusobno obrnutom smjeru itd.) može se navesti u elementu [5.13 Izgled stranice](#).

Primjeri

Stvarni naslov na latinici

Objašnjenje: Odnosi se na tekst pisan brajicom.

Hrvatski tekst pisan glagoljicom i bosančicom, njemački goticom

Do br. 12(1987) tekst na latinici i ćirilici.

3.8 Ilustracije

Ilustracije su izraz koji označava sadrži li jedinica građe slikovne, dijagramske ili druge grafičke prikaze (crteže, fotografije, grafikone itd.) vezane uz tekst te identificira broj i/ili

vrstu takvih prikaza.

Opseg

Ilustracije **ne obuhvaćaju**:

- knjižne ilustracije izvan knjižnog bloka (npr. na omotu, ovitku ili spojnim listovima);
- knjižne ilustracije na stranicama ili listovima s tablama, zemljopisnim kartama itd.;
- tablice koje sadrže samo riječi ili brožčane podatke;
- manje ilustracije i ukrasi koji nemaju sadržajne veze s tekстом jedinice građe (npr. vinjete, ukrašeni inicijali itd.).

Cilj

- omogućiti korisnicima da razlikuju ilustrirane jedinice građe od jedinica koje ne sadrže ilustracije;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jedinicu građe koju smatraju najprikladnijom s obzirom na prisutnost i/ili vrstu ilustracija.

Napomena

Za bilježenje odnosa između ilustrirane jedinice građe i ilustratora vidi ...

Za bilježenje odnosa između ilustracije kao zasebne jedinice katalognog opisa i teksta na koji se ilustracija odnosi vidi ...

Vidi i [3.9 Napomena o ilustracijama](#).

3.8.1 Izvor podataka o ilustracijama

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuću jedinicu građe izvor podataka su sve iteracije.

3.8.2 Uvjeti navođenja ilustracija

Podatak o ilustracijama **ne navodi se** za jedinice građe čiji se sadržaj sastoji samo ili pretežno od slika, npr. slikovnice, stripove, zemljopisne atlase itd.

Za vrste građe koje se smatraju slikom vidi Dodatak

3.8.3 Način navođenja ilustracija

Kad jedinica građe sadrži ilustracije, navodi se izraz *ilustracije*.

Podatak o vrsti ilustracija (npr. zemljopisne karte, faksimili, tablice itd.) može se također navesti kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

Kad navedena vrsta ili vrste predstavljaju jedine ilustracije koje jedinica građe sadrži, izraz *ilustracije* se izostavlja. Navodi se samo vrsta ili vrste ilustracija.

Primjeri

ilustracije

faksimili

Objašnjenje: Jedinica građe sadrži raznovrsne ilustracije, među kojima i faksimile.

genealoške tablice

Objašnjenje: Jedinica građe sadrži jednu vrstu ilustracija (genealoške tablice).

faksimili

fotografije

Objašnjenje: Jedinica građe sadrži dvije vrste ilustracija (faksimile i fotografije).

3.8.4 Broj ilustracija

Broj ilustracija i/ili pojedinih vrsta ilustracija može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

Primjeri

23 ilustracije

Objašnjenje: Jedinica građe sadrži 23 raznovrsne ilustracije.

ilustracije

20 faksimila

Objašnjenje: Jedinica građe sadrži raznovrsne ilustracije, među kojima i 20 faksimila.

fotografije

2 zemljopisne karte

Objašnjenje: Jedinica građe sadrži niz fotografija i 2 zemljopisne karte. Ne sadrži druge vrste ilustracija.

10 fotografija

2 zemljopisne karte

Objašnjenje: Jedinica građe sadrži 10 fotografija i 2 zemljopisne karte. Ne sadrži druge ilustracije.

3.8.5 Ilustracije na slobodno priloženim listovima

Kad se ilustracije unutar sveska nalaze naslobodno priloženim ili uloženim listovima, prisutnost ilustracija se navodi ako su ti listovi uračunati u ukupnu paginaciju.

3.9 Napomena o ilustracijama

Napomena o ilustracijama je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o prisutnosti, vrsti i/ili broju ilustracija u jedinici građe.

Opseg

Obuhvaća podatke o promjeni ilustrativnog sadržaja neomeđene ili višedijelne omeđene jedinice građe.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o ilustracijama jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

3.9.1 Izvor podataka za napomenu o ilustracijama

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.9.2 Način navođenja napomene o ilustracijama

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o prisutnosti, vrsti i/ili broju ilustracija u jedinici građe.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Primjeri

Ručno obojene ilustracije

3.10 Boja

Boja je izraz koji označava prisutnost boje u jedinici građe i identificira vrstu boje.

Opseg

Ne obuhvaća boju sporednih dijelova jedinice građe poput omota, ovitka, okvira itd.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na prisutnost i/ili vrstu boje.

Napomena

Vidi i [3.11 Napomena o boji](#).

3.10.1 Izvor podataka o boji

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.10.2 Način navođenja boje

Za jedinice građe koje ne sadrže boju, uključujući jedinice građe u tonovima sive, navodi se izraz *crno-bijelo*.

Za jedinice građe koje sadrže boju navodi se izraz *u bojama* i/ili nazivi najviše triju boja. Kod navođenja boja preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Za jedinice građe koje su naizmjenice u bojama i crno-bijele navode se oba izraza. Redoslijed navođenja ovisi o procjeni katalogizatora. Pojednosti se mogu navesti u napomeni (vidi [3.11 Napomena o boji](#)).

Primjeri

crno-bijelo

Objašnjenje: Odnosi se na crno-bijeli film.

crno-bijelo

u bojama

Objašnjenje: Odnosi se na tekst koji pretežno sadrži crno-bijele ilustracije, ali i ilustracije u bojama. Prisutnost ilustracija zabilježena je u elementu *Ilustracije*.

crveno

crno

Objašnjenje: Odnosi se na crveno-crni plakat.

3.10.3 Naknadno obojene jedinice građe

Za crno-bijele slike (grafike, fotografije, filmove, dijapozitive itd.) koje su naknadno obojene navodi se izraz *u bojama* i/ili nazivi najviše triju boja.

Za artefakte kod kojih je bojenjem izmijenjen izvorni izgled materijala navodi se izraz *obojeno*. Mogu se dodati nazivi najviše triju boja.

Pojednosti se mogu navesti u napomeni (vidi [3.10 Napomena o boji](#)).

Primjeri

u bojama

Objašnjenje: Odnosi se na obojeni crno-bijeli film.

sepija

Objašnjenje: Odnosi se na obojenu crno-bijelu fotografiju.

obojeno

tamnocrveno

Objašnjenje: Odnosi se na stolić od obojenog furnira.

3.11 Napomena o boji

Napomena o boji je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o prisutnosti i/ili vrsti boje u jedinici građe.

Opseg

Obuhvaća podatke o promjeni prisutnosti i/ili vrste boje u sadržaju neomeđene ili višedijelne omeđene jedinice građe.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o boji jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

3.11.1 Izvor podataka za napomenu o boji

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.11.2 Način navođenja napomene o boji

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o boji jedinice građe.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Primjeri

Sv. 3 sadrži ilustracije u boji.

Crteži u bojama, fotografije crno-bijele

Inicijali tiskani u crvenoj boji

Crni tekst na žutoj pozadini

Smeđe-žuti tonovi na crnoj podlozi

Prevladavajuća crna ploha, bijele plohe bočno

Žučkasta *guipure* čipka s podloženim svijetloplavim svilenim atlasom

Objašnjenje: Može se navesti i kao *Napomena o materijalu*.

Bojom postignuta imitacija mahagonija

Objašnjenje: U elementu *Materijal* zabilježeno je *furnir*. U elementu *Boja* zabilježeno je *obojeno*.

Uvodna špica crno-bijela

Objašnjenje: Odnosi se na film u boji.

Naknadno obojeno

Objašnjenje: Odnosi se na izvorno crno-bijelu fotografiju. U elementu *Boja* zabilježeno je *sepija*.

Tonirano

Objašnjenje: Odnosi se na izvorno crno-bijeli film. U elementu *Boja* zabilježeno je *zelena*.

3.12 Format prikaza slike

Format prikaza slike je izraz koji označava brojčani omjer širine i visine slike u elektroničkom, projiciranom ili video mediju.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jednice građe;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na format prikaza.

Napomena

Format prikaza slike odnosi se na format u kojemu je slika izvorno zamišljena i proizvedena (snimljena, digitalizirana itd.).

3.12.1 Izvor podataka za format prikaza slike

Izvor podataka je jedinica građe.

3.12.2 Način navođenja formata prikaza slike

Navodi se brojčani omjer širine i visine u obliku x:1.

Formati prikaza koji se na jedinici građe javljaju u drugačijem obliku (npr. 16:9, *widescreen*)

itd.) prevode se u oblik x:1. Za pojedinosti vidi Dodatak ...

Primjeri

1.5:1

2.76:1

1.33:1

1.85:1

Objašnjenje: Odnosi se na film u kojemu je kombinirano više formata prikaza.

3.13 Zvuk

Zvuk je izraz koji označava prisutnost zvuka u jedinici građe.

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na prisutnost zvuka.

3.13.1 Izvor podataka o zvuku

Izvor podataka je jedinica građe.

3.13.2 Uvjeti navođenja zvuka

Podatak o zvuku **ne navodi se** za jedinice građe čiji se sadržaj sastoji samo ili pretežno od glazbe, zvuka ili izgovorene riječi (npr. glazbeni albumi, zvučne knjige, podcasti itd.).

Za vrste građe koje se smatraju glazbom, izgovorenom riječju ili zvukom vidi Dodatak ...

3.13.3 Način navođenja zvuka

Navode se izrazi *sa zvukom* ili *bez zvuka*.

3.14 Trajanje

Trajanje je izraz koji označava vrijeme potrebno za izvedbu ili reprodukciju sadržaja jedinice građe.

Opseg

Obuhvaća i predviđeno trajanje (npr. stolne društvene igre).

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju opseg sadržaja jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na trajanje.

Napomena

Vidi i [3.15 Napomena o trajanju](#).

3.14.1 Izvor podataka o trajanju

Izvor podataka je jedinica građe.

3.14.2 Način navođenja trajanja

Kad je podatak o trajanju zabilježen na jedinici građe (npr. na spremnici optičkog diska), preuzima se u kataložni opis onako kako se javlja na jedinici građe. Vidi i [3.14.3 Jedinica građe s nepotpunim ili netočnim podatkom o trajanju](#).

Kad podatak o trajanju nije zabilježen na jedinici građe, može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike kataloga. Vidi i [3.14.4 Jedinica građe bez podatka o trajanju](#).

Vrijeme trajanja iskazuje se uobičajenim oznakama za mjerne jedinice vremena.

Iza oznake za mjernu jedinicu ne navodi se točka.

Podaci izraženi u različitim mjernim jedinicama odvajaju se zarezom.

Primjeri

192 min

4 min, 20 s

3.14.2.1 Trajanje skupnih jedinica građe

Kad se skupna jedinica građe sastoji od više istovrsnih fizičkih ili logičkih jedinica, a na jedinici građe se javlja **podatak o ukupnom trajanju**, taj se podatak navodi u kataložnom opisu. Podaci o trajanju pojedinačnih jedinica mogu se navesti u zasebnom kataložnom opisu ili u napomeni (vidi [3.15.Napomena o trajanju](#)).

Primjeri

57 min

Objašnjenje: Odnosi se na trajanje glazbenog albuma koji sadržava 14 skladbi. Na omotu albuma naveden je podatak o ukupnom trajanju i podaci o trajanju pojedinačnih skladbi.

Kad se skupna jedinica građe sastoji od više istovrsnih logičkih ili fizičkih jedinica, a svaka ima **svoj podatak o trajanju**, podatak o ukupnom trajanju se izostavlja, a podaci o trajanju pojedinačnih jedinica navode se u zasebnom kataložnom opisu.

Kad se za pojedinačne jedinice građe ne izrađuje zaseban kataložni opis, postupa se na jedan od sljedećih načina:

- zbroji se trajanje pojedinačnih jedinica i podatak o ukupnom trajanju navede u uglatoj zagradi;
- kad je na jedinici građe zabilježen podatak o trajanju pojedinačnih **logičkih jedinica** (npr. skladbi na glazbenom albumu), podatak o ukupnom trajanju se izostavlja, a trajanje pojedinačnih jedinica navodi se u napomeni (vidi [3.15 Napomena o trajanju](#));
- kad je na jedinici građe zabilježen podatak o trajanju pojedinačnih **fizičkih jedinica** (npr. gramofonskih ploča u kompletu), podaci o trajanju pojedinačnih jedinica navode se odvojeni zarezom.

Primjeri

[43] min

Objašnjenje: Odnosi se na trajanje glazbenog albuma koji sadržava 12 skladbi. Na albumu su navedeni podaci o trajanju pojedinačnih skladbi.

25, 30, 27 min

Objašnjenje: Odnosi se na trajanje magnetofonske vrpce koja se sastoji od 3 koluta.

3.14.3 Jedinica građe s nepotpunim ili netočnim podatkom o trajanju

Kad stvarno vrijeme trajanja ne odgovara podatku navedenom na jedinici građe, u kataložnom se opisu navodi podatak o stvarnom trajanju. Na netočnost podatka koji se javlja na jedinici građe može se upozoriti u napomeni (vidi [3.15 Napomena o trajanju](#)).

3.14.4 Jedinica građe bez podatka o trajanju

Kad se podatak o trajanju ne javlja na jedinici građe, može se utvrditi kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

Kad se vrijeme trajanja može utvrditi samo približno, ispred podatka o trajanju navodi se kratica *ca* (bez točke).

Primjeri

ca 45 min

Kad nije moguće utvrditi ni točno ni približno trajanje, podatak o trajanju se izostavlja.

3.15 Napomena o trajanju

Napomena o trajanju je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o trajanju sadržaja jedinice građe.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o trajanju jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

3.15.1 Izvor podataka za napomenu o trajanju

Izvor podataka je jedinica građe.

3.15.2 Način navođenja napomene o trajanju

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o trajanju sadržaja jedinice građe.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Primjeri

Na spremnici navedeno trajanje od 142 min.

Objašnjenje: Stvarno trajanje je 124 min.

Strana A 35 min, strana B 28 min

3.16 Glazbeni format

Glazbeni format je izraz koji označava oblik notnog zapisa glazbe.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razlikuju oblike notnog zapisa iste skladbe;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju

najprikladnijima s obzirom na glazbeni format.

Napomena

Vidi i [3.17 Napomena o glazbenom formatu](#).

3.16.1 Izvor podataka o glazbenom formatu

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.16.2 Uvjeti navođenja glazbenog formata

Glazbeni format se **ne navodi**:

- za skladbe pisane za solo instrument ili instrumente na kojima se svira u nizu;
- za skladbe za jedan glas;
- za skladbe za jedan glas i jedan prateći instrument.

3.16.3 Način navođenja glazbenog formata

Navodi se izraz koji označava glazbeni format jedinice građe. Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

Partitura

Vokalna dionica

Tabulatura

Dionica za harfu

3.17 Napomena o glazbenom formatu

Napomena o glazbenom formatu je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o glazbenom formatu jedinice građe.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o glazbenom formatu jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

3.17.1 Izvor podataka za napomenu o glazbenom formatu

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.17.2 Način navođenja napomene o glazbenom formatu

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o glazbenom formatu jedinice građe.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Pojedinosti o načinu na koji su dijelovi notnog zapisa u različitim formatima raspoređeni u tiskanom ili rukopisnom svesku ili na listovima (npr. uvezani u međusobno obrnutom smjeru, na suprotnim stranicama itd.) može se navesti i u elementu [5.13 Izgled stranice](#).

Primjeri

Sadrži i 11 dionica.

Objašnjenje: U elementu *Glazbeni format* zabilježeno je *partitura*.

3.18 Način izvedbe

Način izvedbe je izraz koji označava glazbeni instrument ili glas koji izvodi skladbu.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe istog glazbenog sadržaja u različitim aranžmanima i/ili izvedbama;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na način izvedbe.

3.18.1 Izvor podataka o načinu izvedbe

Izvor podataka je jedinica građe.

3.18.2 Uvjeti navođenja načina izvedbe

Način izvedbe se navodi kad se razlikuje od načina koji je zabilježen u jedinstvenom stvarnom naslovu glazbenog djela.

Način izvedbe **ne navodi se** za jedinice građe čiji glazbeni sadržaj izvodi orkestar, glazbeni

sastav itd.

3.18.3 Način navođenja načina izvedbe

Navodi se izraz koji označava jedan ili više glazbenih instrumenata ili glasova koji izvode glazbeni sadržaj jedinice građe.

Primjeri

Transkripcija za obou.

Aranžman za flautu i gudački kvartet.

Izvodi dječji zbor.

Samo za klavir.

Izvedeno na električnoj gitari.

Izvedba a cappella.

3.19 Mjerilo

Mjerilo je izraz koji označava odnos dimenzija jedinice građe ili udaljenosti prikazanih na jedinici građe i stvarnih dimenzija ili udaljenosti.

Opseg

Obuhvaća linearno (horizontalno i vertikalno) i nelinearno kartografsko mjerilo.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju veličinu jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje prikazuju isti sadržaj u različitim mjerilima;
- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na mjerilo.

3.19.1 Izvor podataka o mjerilu

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.19.2 Uvjeti navođenja mjerila

Podatak u mjerilu navodi se uvijek kad se javlja na jedinici građe ili kad se može utvrditi

(vidi [3.18.7 Jedinica građe bez podatka o mjerilu](#)), pa i kad je već naveden u nekom drugom elementu kataložnog opisa, npr. glavnom stvarnom naslovu ili dodatku glavnom stvarnom naslovu.

Primjeri

1:300 000

Objašnjenje: Odnosi se na jedinicu građe čiji je naslov *Auto atlas Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Slovenije : 1:300 000*.

3.19.3 Način navođenja mjerila

Mjerilo se izražava u brojčanom obliku kao 1:faktor umanjenosti (kod prikaza manjih od prirodne veličine) ili faktor uvećanja:1 (kod prikaza većih od prirodne veličine).

Primjeri

1:75 000

1:100

5:1

Kad je mjerilo na jedinici građe izraženo riječima, preuzima se s jedinice građe. Mjerilo u brojčanom obliku navodi se u uglatoj zagradi.

Primjeri

1 inch to 1 mile

[1:63 360]

Podatak o mjerilu koji nije preuzet s jedinice građe navodi se u uglatoj zagradi uz kraticu *ca* (bez točke). Vidi i [3.18.7 Jedinica građe bez podatka o mjerilu](#).

Primjeri

[ca 1:1 600 000]

Podatak o vertikalnom mjerilu (npr. reljefnog modela) pobliže se označava izrazom *Vertikalno mjerilo*.

Primjeri

1:1 744 080

Vertikalno mjerilo [ca 1:96 000]

Objašnjenje: Navedeni su podaci o horizontalnom i vertikalnom mjerilu. Podatak o vertikalnom mjerilu posebno je označen.

Mjerilo karte neba izražava se u radijanima u milimetrima po stupnju.

3.19.4 Jedinica građe u različitim mjerilima

Kad se jedinica građe javlja u više različitih mjerila (npr. kod skupnih jedinica građe ili digitalnih karata čiji se prikaz može smanjivati i uvećavati), a najmanja i najveća vrijednost su dostupne, navode se obje vrijednosti odvojene crticom.

Kad se jedinica građe javlja u više različitih mjerila, a vrijednosti mjerila nisu dostupne, navodi se izraz *Različita mjerila*.

Pojedina mjerila se mogu navesti kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

Primjeri

1:15 000 - 1:25 000

1:561 000

1:281 000

Objašnjenje: Odnosi se na zemljopisnu kartu koja sadrži prikaze hrvatske obale i obalnih gradova u različitim mjerilima.

Kad se mjerilo koje je navedeno na jedinici građe odnosi samo na pojedine dijelove jedinice građe, označava se dio na koji se podatak odnosi.

Primjeri

1:59 304 960 duž meridijana

3.19.5 Jedinica građe u prirodnoj veličini

Kad su dimenzije na jedinici građe prikazane u prirodnoj veličini, navodi se mjerilo u brojčanom obliku 1:1 ili izraz *U prirodnoj veličini*.

3.19.6 Jedinica građe koja nije izrađena u mjerilu

Kad jedinica građe nije izrađena u mjerilu, navodi se izraz *Nije u mjerilu*.

3.19.7 Jedinica građe bez podatka o mjerilu

Kad podatak o mjerilu izražen brojkama ili riječima nije naveden na jedinici građe, izvodi se:

- iz grafičkog mjerila;
- iz geografske mreže (za karte);
- usporedbom s prikazom poznatog, standardnog ili uobičajenog mjerila (npr. izvedbeni projekt u arhitektonsko-građevinskoj projektnoj dokumentaciji izrađuje se u mjerilu 1:50).

Kad se mjerilo ne javlja na jedinici građe i kad se ne može utvrditi, navodi se izraz *Mjerilo nije određeno*.

3.20 Kartografska projekcija

Kartografska projekcija je izraz koji označava matematički sustav pomoću kojega je na karti prikazana Zemlja ili koje drugo nebesko tijelo, dio Zemlje ili kojeg drugog nebeskog tijela ili položaj nebeskih tijela.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje prikazuju isti sadržaj pomoću različitih kartografskih projekcija.

3.20.1 Izvor podataka o kartografskoj projekciji

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.20.2 Način navođenja kartografske projekcije

Izraz koji označava vrstu kartografske projekcije navodi se na hrvatskom jeziku.

Popratne izreke koje se odnose na karakteristike projekcije (npr. meridijane i paralele) mogu se dodati.

Primjeri

Albersova ekvidistantna projekcija

Stožasta projekcija

Lambertova konformna konusna projekcija

Gauss-Krügerova projekcija

Zakrivljena Mercatorova projekcija

3.21 Koordinate

Koordinate su izraz koji označava položaj mjesta prikazanog na karti pomoću određenog matematičkog sustava.

Opseg

Obuhvaća pod-elemente:

- [3.22 Geografska dužina i geografska širina](#);
- [3.25 Rektanscenzija i deklinacija](#).

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje kartografski prikazuju određeno mjesto na Zemlji ili kojem drugom nebeskom tijelu ili određeno područje neba.

3.21.1 Izvor podataka o koordinatama

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.21.2 Način navođenja koordinata

Za geografske karte ili karte kojeg drugog nebeskog tijela navode se geografska dužina i geografska širina. Za pojedinosti vidi [3.21.2 Način navođenja geografske dužine i geografske širine](#).

Za karte neba navode se rektanscenzija i deklinacija. Za pojedinosti vidi [3.24.2 Način navođenja rektanscenzije i deklinacije](#).

3.22 Geografska dužina i geografska širina

Geografska dužina i geografska širina je izraz koji označava položaj mjesta prikazanog na geografskoj karti ili karti kojeg drugog nebeskog tijela mjereno od početnog meridijana u pravcu istoka ili zapada te od ekvatora u pravcu sjevera ili juga.

Opseg

Obuhvaća pod-elemente:

- [3.23 Geografska dužina](#);
- [3.24 Geografska širina](#).

Obuhvaća veličine iskazane u koordinatnim sustavima drugih nebeskih tijela.

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje kartografski prikazuju određeno mjesto na Zemlji ili kojem drugom nebeskom tijelu.

3.22.1 Izvor podataka o geografskoj dužini i geografskoj širini

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.22.2 Način navođenja geografske dužine i geografske širine

Geografska dužina i geografska širina navode se sljedećim redoslijedom:

- najzapadnije područje (geografska dužina);
- najistočnije područje (geografska dužina);
- najsjevernije područje (geografska širina);
- najjužnije područje (geografska širina).

Za pojedinosti o načinu navođenja geografske dužine vidi [3.22.2 Način navođenja geografske dužine](#).

Za pojedinosti o načinu navođenja geografske širine vidi [3.23.2 Način navođenja geografske širine](#).

Podaci o geografskoj dužini odjeljuju se od podataka o geografskoj širini kosom crtom kojoj ne prethodi i iza koje ne slijedi razmak.

Primjeri

W 95.15°-W 74.35°/N 56.85°-N 41.73'

3.23 Geografska dužina

Geografska dužina je izraz koji označava udaljenost mjesta prikazanog na geografskoj karti ili karti kojeg drugog nebeskog tijela od početnog meridijana u pravcu istoka ili zapada.

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje kartografski prikazuju određeno mjesto na Zemlji ili kojem drugom nebeskom tijelu.

3.23.1 Izvor podataka o geografskoj dužini

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.23.2 Način navođenja geografske dužine

Geografska dužina računa se prema griničkom početnom meridijanu i izražava se u stupnjevima ($^{\circ}$), minutama ($'$) i sekundama ($''$) seksagezimalnog sustava (kruga od 360°).

Geografska dužina može biti navedena u decimalnim stupnjevima.

Stupnjevima, minutama i sekundama geografskih dužina prethodi odgovarajuća oznaka za zapad (W) i istok (E).

Podaci o geografskoj dužini odjeljuju se crticom kojoj ne prethodi i iza koje ne slijedi razmak.

Dužina koja određuje položaj mjesta na nekom drugom nebeskom tijelu (npr. Mjesecu) može biti izražena u koordinatnom sustavu odgovarajućeg nebeskog tijela.

Primjeri

E 79°-E 86°

W 0°2'37''-E 0°0'35''

E 2°10'26.5"

3.24 Geografska širina

Geografska širina je izraz koji označava udaljenost mjesta prikazanog na geografskoj karti ili karti kojeg drugog nebeskog tijela od ekvatora u pravcu sjevera ili juga.

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje kartografski prikazuju određeno mjesto na Zemlji ili kojem drugom nebeskom tijelu.

3.24.1 Izvor podataka o geografskoj širini

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.24.2 Način navođenja geografske širine

Geografska širina izražava se u stupnjevima ($^{\circ}$), minutama ($'$) i sekundama ($''$) seksagezimalnog sustava (kruga od 360°).

Geografska širina može biti navedena u decimalnim stupnjevima.

Stupnjevima, minutama i sekundama geografskih širina prethodi odgovarajuća oznaka za sjever (N) i jug (S).

Podaci o geografskoj širini odjeljuju se crticom kojoj ne prethodi i iza koje ne slijedi razmak.

Širina koja određuje položaj mjesta na nekom drugom nebeskom tijelu (npr. Mjesecu) može biti izražena u koordinatnom sustavu odgovarajućeg nebeskog tijela.

Primjeri

N 25°-N 12°

N 1°30'12''-S 2°30'35''

N 41°24'12.2''

3.25 Rektascenzija i deklinacija

Rektascenzija i deklinacija je izraz koji označava položaj područja prikazanog na karti neba.

Opseg

Obuhvaća pod-elemente:

- [3.26 Rektascenzija](#);
- [3.27 Deklinacija](#).

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje kartografski prikazuju određeno područje neba.

3.25.1 Izvor podataka o rektascenziji i deklinaciji

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.25.2 Način navođenja rektascenzije i deklinacije

Navodi se rektascenzija od središta karte ili rektascenzije od zapadnih i istočnih granica područja obuhvaćenog kartom i deklinacija od središta karte ili deklinacija od sjevernih i južnih granica područja obuhvaćenog kartom.

Za pojedinosti o načinu navođenja rektascenzije vidi [3.25.2 Način navođenja rektascenzije](#).

Za pojedinosti o načinu navođenja deklinacije vidi [3.26.2 Način navođenja deklinacije](#).

Podaci o rektascenziji odjeljuju se od podataka o deklinaciji kosom crtom kojoj ne prethodi i iza koje ne slijedi razmak.

Primjeri

RA 2 h/Decl. +30°

RA 16 h 30 min do 19 h 30 min/Decl. -16°do -49°

3.26 Rektascenzija

Rektascenzija je izraz koji označava kutnu udaljenost mjerenu prema istoku na ekvatoru od proljetne ravnodnevice do satnog kruga nebeskog tijela, od 0 do 24 sata.

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje kartografski prikazuju određeno područje neba.

3.26.1 Izvor podataka o rektascenziji

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.26.2 Način navođenja rektascenzije

Navodi se rektascenzija od središta karte ili rektascenzije od zapadnih i istočnih granica područja obuhvaćenog kartom.

Rektascenzija se označuje s *RA* iza čega slijede sati *i*, kad je potrebno, minute i sekunde u obliku sata 0-24.

Kad se navode dvije rektascenzije, povezuju se riječju *do*.

Primjeri

RA 16h

RA 2 h 00 min do 2 h 30 min

3.27 Deklinacija

Deklinacija je izraz koji označava kutnu udaljenost do tijela na nebeskoj sferi, mjerenu sjeverno ili južno pomoću 90° od nebeskog ekvatora uzduž kruga tijela u satu.

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje kartografski prikazuju određeno područje neba.

3.27.1 Izvor podataka o deklinaciji

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.27.2 Način navođenja deklinacije

Navodi se deklinacija od središta karte ili deklinacija od sjevernih i južnih granica područja obuhvaćenog kartom.

Deklinacija se označuje sa *Decl.* iza čega slijede stupnjevi ($^\circ$) *i*, kad je potrebno, minute ($'$) i sekunde ($''$) seksagezimalnog sustava (kruga od 360°), sa znakom plus (+) za sjevernu nebesku hemisferu i znakom minus (-) za južnu nebesku hemisferu.

Kad se navode dvije deklinacije, povezuju se riječju *do*.

Primjeri

Decl. +30°

Decl. -16° do -49°

Za karte centrirane na polu navodi se granica deklinacije.

3.28 Ravnodnevica

Ravnodnevica je izraz koji označava jednu ili dvije točke sjecišta ekliptičnog i nebeskog ekvatora, zauzetog Suncem kad je njegova deklinacija 0°.

Cilj

- omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jednu ili više jedinica građe koje kartografski prikazuje određeno područje neba;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje prikazuju isto područje neba s obzirom na vrijeme određivanja položaja nebeskih tijela.

3.28.1 Izvor podataka o ravnodnevici

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

3.28.2 Uvjeti navođenja ravnodnevice

Podatak o ravnodnevici navodi se kad se navode koordinate karte neba (rektascenzija i deklinacija).

3.28.3 Način navođenja ravnodnevice

Ravnodnevica se izražava godinom.

Epoha se dodaje kad je poznato da se razlikuje od ravnodnevice. Podatak o epohi označuje se izrazom *epoha*.

Primjeri

1950

1950, epoha 1948

3.29 Napomena o sadržaju karte

Napomena o sadržaju karte je je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o načinu kartografskog prikaza koje nisu navedene u drugim elementima podataka.

Opseg: Uključuje opis ilustracija i dijelova karte, pojedinosti o kartografskoj projekciji i koordinatnom sustavu, geoprostorne referencijalne podatke, magnitude za karte neba itd.

Cilj: Pružiti dodatne informacije o načinu kartografskog prikaza koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

3.29.1 Izvor podataka za napomenu o sadržaju karte

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

3.29.2 Način navođenja napomene o sadržaju karte

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o kartografskom prikazu.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Primjeri

Mjerilo originala 1:1 300

Reljefi i dubine prikazani izohipsama i izobatama

Opširna legenda s oznakama granica župa i vojnih regimenta

4.1 Sažetak ili opis sadržaja

Sažetak ili opis sadržaja je kratki tekstualni prikaz teme jedinice građe i/ili njezinih dijelova.

Opseg

Obuhvaća podatke načinu prikazivanja ili izlaganja teme (npr. o metodologiji, ikonografiji itd).

Cilj

Pružiti dodatne informacije o sadržaju jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike

kataloga.

4.1.1 Izvor podataka za sažetak ili opis sadržaja

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

4.1.2 Uvjeti navođenja sažetka ili opisa sadržaja

Sažetak ili opis se navodi kad sadrži informacije koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga, a ne mogu se odrediti iz ostalih elemenata kataložnog opisa.

4.1.3 Način navođenja sažetka ili opisa sadržaja

Navodi se kratak sažetak ili opis sadržaja jedinice građe, bez vrednovanja sadržaja.

Tekst sažetka može se, gdje je moguće, preuzeti s jedinice građe u obliku citata.

Za opća načela oblikovanja teksta u kataložnom opisu vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#). Za odredbe o citiranju vidi [A 9.4 Citiranje](#).

Primjeri

Žena kleči uz tračnice koje su oblikovane kao žice i pragovi na vratu gitare.

Objašnjenje: Opis sadržaja plakata.

Ženska osoba srednjih godina u narodnoj nošnji snimljena u studiju.

Objašnjenje: Opis sadržaja fotografije.

Web stranice o izviđačima i izviđačkom pokretu u Hrvatskoj.

Objašnjenje: Opis sadržaja web stranica.

"U ovom radu je prikazano optimalno rješenje solarnog sustava za zagrijavanje potrošne tople vode kroz rezultate satne simulacije za motel smještajnog kapaciteta 35 osoba smještenog u klimatskom području Splita i Zagreba. Simulirani sustav se sastoji od dva spremnika volumena 1600 litara i odgovarajuće površine solarnih kolektora (30,4 m² za Split i 43,7 m² za Zagreb). Kriterij optimizacije sustava je bio što kraći period povrata investicije uz osnovni zahtjev da sustav pokrije energetske potrebe objekta za PTV-om u ljetnim mjesecima. Dani su mjesečni i ukupni godišnji rezultati simulacije za oba klimatska područja, kao i opis proračuna Sunčevog zračenja i prikupljene energije." → str. 49.

Objašnjenje: Sažetak članka preuzet s jedinice građe.

Osim što daje podatke o profesionalnoj aktivnosti Ive Maroevića, gradivo fonda oslikava društvenu klimu u vremenu u kojem je živio i djelovao kao znanstvenik i sveučilišni profesor. Fond ilustrira razvoj muzeologije kao znanstvene discipline u Hrvatskoj, razvoj zakonodavstva o zaštiti kulturne baštine i spomenika kulture, te može doprinijeti i istraživanju arhitekture i urbanističkog razvoja grada Zagreba krajem 20. i početkom 21. stoljeća.

Objašnjenje: Opis sadržaja arhivskog fonda.

5.2 Opseg

Opseg je izraz koji označava broj i vrstu samostalnih i/ili nesamostalnih fizičkih dijelova koji

tvore jedinicu građe.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju odnos jedinice građe i njezinih dijelova;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na opseg.

Napomena

Vidi i [1.1 Razina kataložnog opisa](#), [5.3 Napomena o opsegu](#).

5.2.1 Izvor podataka o opsegu

Izvor podataka je jedinica građe.

5.2.2 Način navođenja opsega

Broj dijelova koji tvore jedinicu građe navodi se arapskim brojkama ispred njihova naziva.

U **arhivističkom opisu** dijelovi se navode kao nazivi spremnica (kutije, fascikli, mape itd.) i/ili jedinica građe koje su pohranjene u spremnicama. Za druge pojedinosti vidi [5.2.2.1 Opseg zbirnih jedinica građe](#).

U **bibliografskom opisu** dijelovi se navode kao nazivi materijalnih nositelja (svesci, listovi, dijapozitivi, optički diskovi itd.). Podatak o sastavnicama (stranicama, sličicama, datotekama itd.) može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

Kad se kataložni opis odnosi na pojedinačnu jedinicu građe, odnosno broj fizičkih dijelova iznosi 1, taj se podatak bilježi kao opseg, uz iznimku tiskane ili rukopisne građe u jednom dijelu (vidi [5.2.3 Opseg tiskanih i rukopisnih svezaka](#)).

U **muzejskom opisu** dijelovi se navode kao nazivi jedinica građe koje čine skupnu jedinicu građe. Podatak o sastavnicama može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike kataloga. Kad se kataložni opis odnosi na pojedinačnu jedinicu građe, odnosno broj dijelova iznosi 1, taj se podatak izostavlja.

Nazivi dijelova koji tvore jedinicu građe mogu se kratiti (vidi ...).

Kad je broj dijelova jedinice građe **numeriran** (npr. listovi u grafičkoj mapi, stranice u knjizi itd.), kao opseg se preuzima broj posljednjeg numeriranog dijela.

Kad broj dijelova jedinice građe **nije numeriran**, kao opseg se navodi ukupan zbroj dijelova. Kad se ukupan zbroj ne može točno utvrditi, navodi se riječ *ca* (bez točke) ispred približnog ukupnog zbroja.

Primjeri

223 kutije

ca 600 razglednica

2 koluta magnetofonske vrpce

1 gramofonska ploča

1 zvučna kaset

2 CD-a

12 prozirnica

24 dijapozitiva

1 kolut mikrofilma

3 sv.

5.2.3 Opseg zbirnih jedinica građe

Opseg zbirne jedinice građe može se navesti na sljedeće načine:

- kao broj i vrsta spremnica (npr. kutija, albuma, fascikala itd.) u kojima su pohranjene skupne i/ili pojedinačne jedinice građe;
- kao broj i vrsta skupnih i/ili pojedinačnih jedinica građe koji čine zbirnu jedinicu građe;
- kao duljina u dužnim metrima ili volumen u kubičnim metrima.

Broj i vrsta skupnih i/ili pojedinačnih jedinica građe mogu se navesti u okrugloj zagradi iza broja i vrste spremnica.

Kad se opseg iskazuje kao broj i vrsta skupnih i/ili pojedinačnih jedinica građe, svaka skupna jedinica građe (komplet, par itd.) smatra se jednom jedinicom. Dijelovi od kojih se takva jedinica građe sastoji mogu se opisati u zasebnom kataložnom opisu.

Primjeri

223 kutije

128 fotografija

ca 600 razglednica

47.40 d/m

5.2.4 Opseg skupnih jedinica građe

Za skupnu jedinicu građe koja se sastoji od više **istovrsnih jedinica**, navode se broj i naziv jedinica.

Primjeri

3 sv.

24 dijapozitiva

2 CD-a

Za skupnu jedinicu građe koja se sastoji od više **raznovrsnih jedinica** postupa se na jedan od sljedećih načina:

- broj i nazivi jedinica navode se u slijedu;
- navodi se izraz *1 multimedijaska jedinica građe*, a broj i naziv jedinica mogu slijediti u okrugloj zagradi kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

Primjeri

1 čajnik, 1 posuda za šećer, 6 šalica, 6 tanjurića

Objašnjenje: Kao naziv jedinice građe zabilježen je servis za čaj.

2 kredenca, 1 sofa, 1 stol, 4 stolca, 3 postamenta

Objašnjenje: Kao naziv jedinice građe zabilježena je sobna garnitura.

1 multimedijaska jedinica građe

Objašnjenje: Odnosi se na stolnu društvenu igru koja se sastoji od karata, figurica, žetona, kocke i knjižice s pravilima.

1 multimedijaska jedinica građe (1 sv., 1 DVD, 1 list)

Objašnjenje: Odnosi se na komplet koji sadrži slikovnicu, DVD optički disk s animiranim filmom i plakat.

Za **integrirajuću mrežnu građu** kao opseg navodi se izraz *1 online jedinica građe*. Broj i vrsta datoteka mogu se zabilježiti u okrugloj zagradi kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga. Vidi i [5.2.5 Opseg elektroničkih materijalnih nositelja](#).

Primjeri

1 online jedinica građe (14 video datoteka)

Kad **neomeđena** ili **višedijelna omeđena građa** još uvijek izlazi ili sve jedinice nisu dostupne, navodi se naziv jedinica, ali se broj izostavlja.

5.2.5 Broj i naziv sastavnica

Broj i naziv sastavnica koje čine jedinicu građe, uključujući jedinicu građe koja je i sama dio veće cjeline, mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

Broj i naziv sastavnica navode se arapskim brojkama u okrugloj zagradi iza broja i naziva jedinica na koje se odnose.

Kad se sastavnice ne mogu točno imenovati, iza broja sastavnica navodi se izraz *dijela* ili

dijelova.

Kad se jedinica građe sastoji od ulomaka, navodi se samo broj sastavnica iza kojega slijedi izraz *dijela* ili *dijelova*, bez okrugle zagrade.

Primjeri

1 dijafilm (44 sličice)

1 list (6 dijelova)

Objašnjenje: Odnosi se na plakat tiskan u odvojenim dijelovima koji se prilikom izlaganja spajaju u cjelinu.

1 multimedijaska jedinica građe (43 dijela)

Objašnjenje: Odnosi se na konstrukcijsku igračku koja sadrži različite elemente za slaganje tornjeva.

4 dijela

Objašnjenje: Odnosi se na fragmente keramičke posude.

Za skupnu jedinicu građe koja se sastoji od više istovrsnih jedinica, a **svaka sadržava jednak broj sastavnica**, navodi se broj sastavnica svake jedinice kojemu prethodi riječ *svaki* ili *svaka*.

Za skupnu jedinicu građe koja se sastoji od više istovrsnih jedinica, a **svaka sadržava različit broj sastavnica**, navodi se ukupan zbroj sastavnica.

Kad se ukupan zbroj sastavnica ne može točno utvrditi, navodi se riječ *ca* (bez točke) ispred približnog ukupnog zbroja.

Primjeri

3 mikrofiša (svaki 120 sličica)

4 dijafilma (220 sličica)

Objašnjenje: Dijafilmovi se sastoje od ... sličica.

2 sv. (328 str.)

Objašnjenje: Svesci se sastoje od 153 i 175 stranica.

5.2.6 Opseg tiskanih i rukopisnih svezaka

Za tiskanu i rukopisnu građu u svescima opseg se iskazuje brojem svezaka. Sastavnice se iskazuju brojem stranica (kad su listovi numerirani s obje strane), listova (kad su listovi numerirani samo na jednoj strani), stupaca, araka itd.

Svesci se označavaju kraticom *sv.* Stranice se označavaju kraticom *str.* (vidi Dodatak ...).

Za tiskanu i rukopisnu građu u jednom dijelu broj svezaka se izostavlja. Kao opseg navodi se broj stranica (listova, stupaca itd.). Za pojedinosti vidi [5.2.3.1 Paginacija jedinice građe u jednom dijelu](#).

5.2.6.1 Paginacija jedinice građe u jednom dijelu

Za jedinicu građe u jednom dijelu izostavlja se podatak o broju svezaka. Navodi se broj stranica, listova, stupaca itd. bez okrugle zagrada. Iznimka je jedinica građe koja sadržava više od tri istovrsno numerirana niza stranica (vidi dolje).

Kad je broj stranica ili listova **numeriran**, preuzima se broj posljednje numerirane stranice ili lista. Vidi i [5.2.3.4 Nepotpuna ili netočna paginacija](#).

Kad su stranice ili listovi umjesto brojkama označeni slovima, preuzima se prvo i posljednje slovo, a prethodi im riječ ili kratica koja označuje stranice ili listove.

Kad su stranice ili listovi umjesto brojkama označeni posebnim znakovima, riječima itd., navodi se ukupan zbroj stranica ili listova u uglatoj zagradi, a prethodi im riječ ili kratica koja označuje stranice ili listove.

Za pojedinosti o načinu navođenja numeriranih stupaca vidi [5.2.3.1.1 Paginacija stare knjige u jednom dijelu](#).

Primjeri

69 str.

Str. a-g

Kad jedinica građe sadržava **više istovrsno numeriranih nizova** stranica, listova, stupaca itd., postupa se na jedan od sljedećih načina:

- kad jedinica građe sadržava tri ili manje od tri istovrsno numerirana niza (koji mogu biti i u kombinaciji s jednim ili više većih nenumeriranih nizova), nizovi se zbroje i njihov se zbroj navede uz izraz *s različitom paginacijom*;
- kad jedinica građe sadržava više od tri istovrsno numerirana niza (koji mogu biti i u kombinaciji s jednim ili više većih nenumeriranih nizova), opseg se navodi kao *1 sv.* iza kojega slijedi izraz *različita paginacija* u okrugloj zagradi.

Primjeri

472 str. s različitom paginacijom

Objašnjenje: Odnosi se na svezak s 2 numerirana niza od 360 i 112 stranica.

1 sv. (različita paginacija)

Objašnjenje: Odnosi se na svezak sa 7 numeriranih nizova od 148, 153, 99, 200, 210, 90 i 150 stranica.

Kad jedinica građe sadržava **više raznovrsno numeriranih nizova** (npr. stranica i listova, stranica označenih brojkama i slovima, stranica označenih arapskim i rimskim brojkama itd.), nizovi se preuzimaju u obliku i redosljed u kojemu se javljaju na jedinici građe. Potrebno je označiti na koju se vrstu sastavnice niz odnosi (list, stranica, stupac itd.).

Primjeri

XX, 676 str.

VII, 130, XL str.

96 str., 29 listova

XII listova, 302 str., III lista

25 str., 152 stupca

Str. a-g, 215 str.

Kad se sljedeći niz nastavlja na brojčane ili slovne oznake prethodnog niza, navode se prva i posljednja brojka ili slovo sljedećeg niza.

Iznimka: Kad se numeracija arapskim brojkama nastavlja na numeraciju rimskim brojkama, numeracija cijelog niza navodi se arapskim brojkama.

Za pojedinosti o navođenju arapske i rimske numeracije u kataložnom opisu stare knjige vidi [5.2.3.1.1 Paginacija stare knjige u jednom dijelu](#).

Primjeri

320 stupaca, str. 321-400

Objašnjenje: Niz stranica numeriranih arapskim brojkama nastavlja se na niz stupaca numeriranih arapskim brojkama.

278 str.

Objašnjenje: Prvi niz stranica numeriran je rimskim brojkama I-X, a na njega se nastavlja niz stranica numeriranih arapskim brojkama 11-278.

Kad su stranice, listovi, stupci itd. numerirani kao **dio većeg niza** (npr. u posebnim otiscima), navodi se broj prve i zadnje stranice, lista, stupca itd.

Primjeri

Str. 713-797

Listovi 51-63

Kad su stranice, listovi, stupci itd. numerirani i **posebno i kao dio većeg niza**, navodi se posebna numeracija. Numeracija većeg niza navodi se u napomeni (vidi 5.3 Napomena o opsegu).

Primjeri

16 str.

Objašnjenje: Stranice su numerirane 1-16 i 522-537.

Kad jedinica građe sadržava **umetke** (npr. stranice ili listove s tablama, zemljopisnim kartama itd.) koji nisu uključeni u numeraciju glavnog niza, njihov se broj navodi iza numeriranog niza ili nizova, bez obzira nalaze li se umeci zajedno ili su raspoređeni unutar jedinice građe.

Kad umeci nisu numerirani, njihov se broj navodi u uglatoj zagradi.

Primjeri

287 str., 11 listova s planovima i zemljopisnim kartama

294 str., XX str. s tablama

172 str., [14] listova sa statističkim tablicama

XLII, 420 str., [10] listova s tablama, [4] str. s tablama

Nenumerirani niz stranica, listova, stupaca itd. navodi se u sljedećim slučajevima:

- kad tvori čitavu jedinicu građe ili njezin znatan dio;
- kad se odnosi na umetke koji se smatraju značajnima za korisnike kataloga (vidi dolje);
- kad sadrži predgovor, bibliografiju, kazalo ili drugi sadržaj koji se navodi u kataložnom opisu (vidi ...);
- u kataložnom opisu stare knjige (vidi [5.2.3.1.1 Paginacija stare knjige u jednom dijelu](#)).

Ukupan zbroj nenumeriranih stranica, listova, stupaca itd. navodi se arapskim brojkama u uglatoj zagradi.

Kad se ukupan zbroj stranica, listova, stupaca itd. ne može točno utvrditi, navodi se riječ *ca* (bez točke) ispred približnog ukupnog zbroja.

Primjeri

[17] str.

[8], 319 str.

Objašnjenje: Na nenumeriranim stranicama nalazi se bibliografija na koju se upućuje u Napomeni o...

ca 90 listova

5.2.6.1.1 Paginacija stare knjige u jednom dijelu

Kad jedinica građe sadržava numerirane **stupce** umjesto stranica, postupa se na jedan od sljedećih načina:

- ukupan broj stranica ili listova navodi se u uglatoj zagradi iza broja stupaca;
- ukupan broj stranica ili listova navodi se u napomeni (vidi [5.3 Napomena o opsegu](#)).

Kad se u kataložnom opisu navodi broj stupaca, a na stranici se nalaze više od dva stupca, ta se činjenica bilježi u napomeni (vidi [5.3 Napomena o opsegu](#)).

Primjeri

840 stupaca na [420] str.

Kad jedinica građe sadržava **nizove numerirane rimskim i arapskim brojkama**, a numeracija arapskim brojkama nastavlja se na numeraciju rimskim brojkama, postupa se na jedan od sljedećih načina:

- numeracija cijelog niza navodi se arapskim brojkama (vidi [5.2.3.1 Paginacija jedinice građe u jednom dijelu](#));
- navodi se i arapska i rimska numeracija nizova.

Kad je jedan niz značajno veći od drugoga, može se navesti opseg većeg niza iza kojeg slijedi izraz *i različite druge paginacije*.

Primjeri

328 str.

XVI str., str. 17-328

Kad jedinica građe sadržava **umetke** (npr. stranice ili listove s tablama, zemljopisnim kartama itd.) koji su uključeni u numeraciju stranica ili listova, to se može navesti u napomeni (vidi 5.3 Napomena o opsegu).

Nenumerirane stranice, listovi, stupci itd. koji čine dio jedinice građe kako je objavljena, a ne računaju se kao dio niza paginacije, uključujući i prazne stranice ili listove, navode se u kataložnom opisu. Njihov se broj navodi arapskim brojkama u uglatoj zagradi redoslijedom kojim se javljaju na jedinici građe.

Kad se bilo koja nenumerirana stranica, list, stupac itd. nalazi unutar numeriranog niza, navode se prve i posljednje stranice, listovi, stupci itd. numeriranih nizova.

Nenumerirane stranice na početku niza prešutno se uračunavaju.

Podatak o praznim listovima navodi se u okrugloj zagradi iza podataka o opsegu kada takvi listovi čine dio svežnjica jedinice građe. Samo prazni listovi koji su opaženi u postojećim primjercima uključuju se u kataložni opis.

Primjeri

[2], 147 listova

Objašnjenje: Nizu listova numeriranih 1-147 prethode dva nenumerirana lista.

[8], 228, [4] str.

Objašnjenje: Nizu stranica numeriranih 1-228 prethodi osam nenumeriranih stranica, a na kraju niza nalaze se još četiri nenumerirane stranice.

1-200, [8], 201-232 str.

Objašnjenje: Unutar niza stranica numeriranih 1-232 nalazi se osam numeriranih stranica.

328 str.

Objašnjenje: Svezak se sastoji od osam numeriranih stranica i 320 stranica numeriranih 9-328.

IV, [100] str. (str. 99-100 prazne)

Objašnjenje: Svezak se sastoji od stranica numeriranih I-IV, 100 numeriranih stranica i zadnjeg praznog lista.

Kad se potpuni broj stranica (listova, stupaca itd.) jedinice građe ne može utvrditi, navodi se **paginacija nepotpunih primjeraka**. Ispred ili iza utvrđenog broja stranica (listova, stupaca itd.) navodi se odgovarajući naziv sastavnice (*str.*, *listova* itd.) i simbol plus. Objasnjeno, uključujući procjenu opsega potpunog primjerka, može se navesti u napomeni (vidi 5.3 Napomena o opsegu).

Primjeri

200 + str.

Objašnjenje: Nedostaju stranice iza str. 200.

Str. + 41-152

Objašnjenje: Nedostaju stranice ispred str. 41.

Kad cijela jedinica građe nije numerirana, može se navesti napomena o tipografskim signaturama kad se smatra značajnom za korisnike kataloga (vidi 5.3 Napomena o opsegu).

5.2.6.2 Paginacija višedijelne jedinice građe

Broj stranica, listova, stupaca itd. višedijelne jedinice građe može se navesti kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

Kad se jedinica građe sastoji od svezaka s **neprekinutom numeracijom** stranica, listova, stupaca itd. njihov se broj navodi u okrugloj zagradi iza broja svezaka.

Kad samo prvi svezak ima odvojeno numerirani niz preliminarnih stranica koji prethodi neprekinutoj numeraciji glavnog niza, navodi se numeracija preliminarnog i glavnog niza.

Primjeri

3 sv. (XX, 804 str.)

Kad svaki svezak ima odvojeno numerirani niz preliminarnih stranica koji prethodi neprekinutoj numeraciji glavnog niza, zbroj tih nizova navodi se u uglatoj zagradi.

Primjeri

4 sv. ([35], 483 str.)

Kad se jedinica građe sastoji od svezaka s **pojedinačnom numeracijom**, ukupan zbroj stranica, listova, stupaca itd. navodi se u okrugloj zagradi uz broj svezaka. Opseg pojedinačnih svezaka može se navesti i u zasebnom kataložnom opisu.

Primjeri

primjer

Kad se numeracija stranica, listova, stupaca itd. ne navodi u kataložnom opisu, ali jedinica građe sadržava **umetke** (stranice ili listove s tablama, zemljopisnim kartama itd.) koji se smatraju značajnima za korisnike kataloga, njihov se broj i naziv mogu navesti u okrugloj zagradi iza broja svezaka.

Primjeri

4 sv. (18 listova s tablama)

5.2.6.2.1 Paginacija višedijelne stare knjige

Kad se jedinica građe sastoji od više svezaka, a svaki svezak ima odvojeno numerirani niz preliminarnih stranica, listova, stupaca itd. koji prethode neprekinutoj numeraciji glavnog niza, cijeli se niz može navesti u napomeni (vidi [5.3 Napomena o opsegu](#)).

5.2.6.3 Paginacija jedinice građe u snopićima ili uvezu sa slobodnim listovima

Kad je jedinica građe objavljena u snopićima s namjerom da bude uvezana u jedan ili više svezaka, navodi se broj svezaka i/ili stranica, listova itd. koji odgovara njezinu konačnom obliku. Podatak da je jedinica građe izdavana u snopićima navodi se u napomeni (vidi [5.3 Napomena o opsegu](#)).

Kad jedinica građe ima uvez sa slobodnim listovima, podatku o opsegu dodaje se izraz *sa slobodnim listovima* u okrugloj zagradi.

Primjeri

3 sv. (sa slobodnim listovima)

5.2.6.4 Nepotpuna ili netočna paginacija

Kad je broj zadnje numerirane stranice, lista, stupca itd. u nizu pogrešan, preuzima se onako kako se javlja na jedinici građe. Ispravan broj navodi se u uglatoj zagradi, a prethodi mu kratica *i. e.*

Objašnjenje ispravka može se navesti u napomeni (vidi 5.3 Napomena o opsegu) kad se smatra značajnim za korisnike kataloga.

Primjeri

390 [i. e. 386] listova

XX, 689 [i. e. 986] str.

5.2.7 Opseg materijalnih nositelja pokretnih i nepokretnih slika

Opseg pokretnih i nepokretnih slika za čiju je uporabu potreban uređaj (projektor, stereograf, mikroskop itd.) iskazuje se brojem filmskih kolutova, dijafilmova, prozirnica, dijapozitiva, videokaseta i drugih odgovarajućih materijalnih nositelja. Sastavnice se iskazuju brojem sličica.

Kad je broj sličica **numeriran**, preuzima se broj posljednje numerirane sličice. Kad jedinica građe sadržava više numeriranih nizova, navodi se broj posljednje sličice svakog numeriranog niza, bez obzira obuhvaća li zbroj i neki nenumerirani niz (npr. naslovne, završne i umetnute sličice bez sadržaja).

Kad broj sličica **nije numeriran**, navodi se ukupan zbroj sličica bez uglate zagrade.

Primjeri

24 dijapozitiva

4 dijafilma (220 sličica)

2 filmska koluta

1 kolut videovrpce

Za sličice u parovima navodi se broj parova iza kojega slijedi izraz *x 2 sličice*.

Primjeri

1 kolut stereografa (7 x 2 sličice)

1 dijafilm (6 x 2 sličice)

Obilježja sličica dijafilma bilježe se i kad se u kataložnom opisu ne navodi podatak o njihovom broju. Iza broja dijafilmova navodi se izraz

Primjeri

3 dijafilma (...)

Kod skupova višeslojnih prozirnica u okrugloj se zagradi bilježi postojanje slojeva, ali se njihov broj može izostaviti.

Primjeri

12 prozirnica (sa slojevima)

5.2.8 Opseg elektroničkih materijalnih nositelja

Za elektroničke nositelje opseg se iskazuje brojem računalnih vrpca, diskova, memorijskih štapića i drugih odgovarajućih nositelja, uključujući nositelje kojima se pristupa daljinski pomoću poslužitelja. Broj i vrsta datoteka mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

Za tekst u elektroničkom obliku koji ima numerirane stranice vidi [5.2.3 Opseg tiskanih i rukopisnih svezaka](#).

Za integrirajuću mrežnu građu kao opseg navodi se izraz *1 online jedinica građe*. Broj i vrsta datoteka mogu se zabilježiti u okrugloj zagradi kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

Primjeri

3 diskete

2 CD-a (15 datoteka)

1 online jedinica građe (74 str.)

1 online jedinica građe (3 zvučne datoteke, 1 video datoteka)

5.3 Napomena o opsegu

Napomena o opsegu je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o opsegu jedinice građe.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o opsegu jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

5.3.1 Izvor podataka za napomenu o opsegu

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

5.3.2 Način navođenja napomene o opsegu

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o opsegu jedinice građe.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Primjeri

Plakat tiskan u 6 dijelova koji se spajaju u cjelinu.

Nedovršeno

Izlazilo u snopićima.

Svesci numerirani 1, 2A, 2B, 2C, 3

Objašnjenje: Kao opseg navedeno je 5 sv., što ne odgovara numeraciji posljednjeg sveska.

Sadrži 8 bibliografskih svezaka.

Objašnjenje: Osam bibliografskih svezaka sadržano je u pet fizičkih svezaka. Kao opseg navedeno je 5 sv.

Listovi tiskani s obje strane

Objašnjenje: Samo jedna strana lista je numerirana.

Poedine listova prazne

Objašnjenje: Listovi su obostrano numerirani.

Stranice također numerirane 522-537.

Objašnjenje: Stranice su numerirane zasebno i kao dio većeg niza.

12 listova s tablama uključenih u paginaciju

Objašnjenje: Odnosi se na staru knjigu.

Broj 211 je izostavljen iz paginacije.

3 stupca po stranici

5.4 Dimenzije

Dimenzije su izraz koji označava veličinu jedinice građe ili dijela jedinice građe.

Opseg

Obuhvaća visinu, širinu, dubinu, promjer, volumen i druge veličine svojstvene jedinici građe koja se opisuje.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe i njezinih dijelova;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na dimenzije.

Napomena

Vidi i:

[5.5 Napomena o dimenzijama](#)

[5.12 Bibliografski format.](#)

5.4.1 Izvor podataka o dimenzijama

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

5.4.2 Način navođenja dimenzija

U kataložnom opisu navodi se vrsta dimenzija jedinice građe ili dijela jedinice građe koja se smatra značajnom za korisnike kataloga (npr. visina, širina, promjer itd.).

Podatak o dimenzijama sastoji se od brojčanog podatka i odgovarajuće standardne mjerne jedinice. Iza brojčanog podatka i mjerne jedinice bilježi se u okrugloj zagradi izraz koji označava vrstu dimenzije. Kad takav podatak nije zabilježen, smatra se da su dimenzije navedene redoslijedom visina x širina x dubina, ako Pravilnikom nije drugačije utvrđeno.

Dimenzije se mogu zaokružiti do iduće pune mjerne jedinice.

Primjeri

18 cm

11.6 cm (promjer)

23.5 x 16 cm

40.5 x 20.5 x 8 cm

Ako nije drugačije naznačeno, podatak o dimenzijama odnosi se na jedinicu građe bez

popratnih dijelova poput okvira, spremnice, postolja itd. Za jedinicu građe koja se opisuje u spremnici (npr. stolna društvena igra čije se sastavnice nalaze u kutiji, preparat koji se nalazi u posudi, diorama itd.) vidi [5.4.3 Dimenzije jedinice građe u spremnici](#).

Kad se u kataložnom opisu navode dimenzije različitih dijelova jedinice građe, uključujući popratne dijelove (npr. dimenzije slike s okvirom i bez okvira), iza svakog se podatka o dimenzijama u okrugloj zagradi navodi dio ili dijelovi na koje se podatak odnosi. Vidi i [5.4.2.1 Dimenzije skupne jedinice građe](#) i [5.4.2.2 Dimenzije sastavnica](#).

Primjeri

14.2 x 18.6 cm (paspartu)

10.1 x 13.6 cm (fotografija)

14 cm (promjer dna)

32 cm (promjer otvora)

5.4.3 Dimenzije skupnih jedinica građe

Kad se jedinica građe sastoji od **više jedinica jednakih dimenzija**, navode se dimenzije pojedinačne jedinice.

Primjeri

0.2 mm (promjer)

Objašnjenje: Jedinica građe sastoji se od 25 perli jednakog promjera koje predstavljaju fragmente ogrlice.

5 x 1.5 cm

Objašnjenje: Odnosi se na par jednakih naušnica.

Kad se jedinica građe sastoji od **više jedinica različitih dimenzija**, postupa se na jedan od sljedećih načina:

- kad se za pojedinačne jedinice izrađuje zaseban kataložni opis, njihove se dimenzije navode u zasebnom opisu, dok se u opisu cjeline izostavljaju;
- kad se za pojedinačne jedinice ne izrađuje zaseban kataložni opis, navode se dimenzije najveće jedinice iza čega slijedi izraz *ili manje*, a dimenzije svih jedinica mogu se navesti u napomeni (vidi [5.5 Napomena o dimenzijama](#)) kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

Primjeri

50 x 90 cm ili manje

Objašnjenje: Odnosi se na zemljopisnu kartu objavljenu na više listova različitih dimenzija.

Kad se promijene dimenzije jedinica **neomeđene građe ili višedijelne omeđene građe**, a sve su jedinice dostupne, mogu se navesti manja ili najmanja i veća ili najveća dimenzija, odvojene crticom.

Primjeri

20-27 cm

5.4.4 Dimenzije sastavnica

Dimenzije sastavnica navode se u kataložnom opisu kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga. Iza podatka o dimenzijama u okrugloj se zagradi navodi vrsta dimenzije i/ili dio ili dijelovi na koje se podatak odnosi.

Kad se sastavnice **ne mogu točno imenovati** navode se opisno ili pod odgovarajućim rednim brojem.

Primjeri

53 cm (dužina cijevi)

22 cm (dužina četke u okviru)

7 cm (promjer četke)

14 cm (dužina bakelitne sapnice)

27 cm (dužina metalne sapnice)

Objašnjenje: Odnosi se na dijelove usisivača.

17 x 14 cm (ulomak 1)

23 x 17.5 cm (ulomak 2)

Objašnjenje: Odnosi se na ulomke keramičke posude.

5.4.5 Dimenzije jedinice građe u spremnici

Za jedinicu građe koja se opisuje u spremnici (npr. stolna društvena igra čije se sastavnice

nalaze u kutiji, preparat koji se nalazi u posudi, diorama itd.) navode se dimenzije spremnice iza kojih u okrugloj zagradi slijedi izraz *u spremnici*.

Dimenzije same jedinice građe i/ili njezinih dijelova mogu se navesti kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

Primjeri

12 x 30 cm (u spremnici)

5.4.6 Dimenzije tiskanih i rukopisnih svezaka

Za tiskane ili rukopisne sveske navodi se visina sveska u centimetrima mjerena uz hrbat.

Visina se zaokružuje na idući puni centimetar.

Primjeri

20 cm

18 cm

Kad je oblik sveska ili svezaka **neuobičajen** (npr. širina je veća od visine, knjižni blok je obrezan u posebnom obliku itd.), visina se mjeri na mjestu gdje je omot najviši. Druge dimenzije (npr. širina) mogu se navesti iza podatka o visini.

Oblik sveska može se opisati u napomeni (vidi [5.5 Napomena o dimenzijama](#)).

Primjeri

21 x 30 cm

5.4.6.1 Dimenzije stare knjige

Kad je kod stare knjige moguće utvrditi da je primjerak koji se opisuje u standardnom nakladničkom uvezu ili nakladničkom zaštitnom ovitku, uz visinu omota mjerenu uz hrbat ili visinu neuvezane jedinice građe može se, odvojena zarezom, navesti riječ *nakladnički uvez* ili *nakladnički zaštitni ovitak*.

U ostalim se slučajevima dimenzije smatraju posebnim podatkom o primjerku (vidi ...).

Primjeri

14 cm, nakladnički uvez

5.4.7 Dimenzije materijalnih nositelja nepokretnih slika

Dimenzije nepokretnih slika (crteža, plakata, razglednica, fotografija itd.) na slobodnim listovima i drugim materijalnim nositeljima (platno, staklo, drvena ploča, dijapozitivi, prozirnice itd.) navode se u centimetrima redosljedom visina x širina.

Iznimka: Dimenzije grafičkih listova, uključujući plakate, navode se u milimetrima.

Primjeri

48 x 30 cm

23.5 x 16 cm

Za materijalne nositelje **kružnog oblika** navodi se promjer u centimetrima iza kojega slijedi riječ *promjer* u okrugloj zagradi.

Za materijalne nositelje **ovalnog oblika** navodi se duljina vertikalne osi u centimetrima iza koje slijedi riječ *ovalno* u okrugloj zagradi.

Za jedinice građe **nepravilnog oblika** navode se najveće vrijednosti dimenzija. Oblik se može opisati u napomeni (vidi [5.5 Napomena o dimenzijama](#)).

Primjeri

primjeri

Dodatne dimenzije, kao što su dimenzije presavijenog lista ili dimenzije pojedinačnih listova koji se opisuju kao cjelina ili dimenzije pojedinačnih listova objedinjenih na istoj podlozi, mogu se navesti. Potrebno je jasno naznačiti na koji se dio ili oblik odnosi navedeni podatak.

Primjeri

102 x 65 cm

15 x 25 cm (presavijeno)

Kad postoji značajna razlika između dimenzija materijalnog nositelja i dimenzija površine pokrivene tiskom, crtežom itd., dimenzije površine mogu se navesti u napomeni (vidi [5.5 Napomena o dimenzijama](#)).

5.4.7.1 Dimenzije geografskih karata na slobodnim listovima

Za geografske karte na slobodnim listovima navode se dimenzije unutarnjeg okvira karte, ako nije drugačije naznačeno. Kad unutarnjih okvira karte nema, navode se dimenzije onog

dijela jedinice građe koji sadrži geografske pojedinosti.

5.4.8 Dimenzije audio, video i elektroničkih materijalnih nositelja

Za jedinice građe koje zahtijevaju uporabu uređaja navode se dimenzije same jedinice građe, neovisno o dimenzijama spremnice (npr. omota gramofonske ploče ili kutije optičkog diska).

Za materijalne nositelje **kružnog ili valjkastog oblika** (optički diskovi, filmske role, kolotovi s magnetskom vrpcom itd.) navodi se promjer u centimetrima.

Za gramofonske ploče i optičke diskove standardnih dimenzija (vidi Dodatak ...) podatak o dimenzijama se izostavlja.

Za gramofonske ploče i optičke diskove koji nemaju kružni oblik navodi se promjer svirajuće površine. Oblik jedinice građe i podatak koji se odnosi na vanjske dimenzije mogu se objasniti u napomeni (vidi [5.5 Napomena o dimenzijama](#)).

Primjeri

primjer

Za jedinice građe čiji je sadržaj pohranjen na **filmskoj ili magnetnoj vrpci** širina vrpce u milimetrima navodi se, odvojena zarezom, iza podatka o dimenzijama koluta, role, kartridža itd. Podatku o širini vrpce prethodi riječ *vrpca*.

Primjeri

12,7 cm, vrpca 6 mm

Objašnjenje: Odnosi se na kolut magnetofonske vrpce.

Za **kartridže i kasete** navode se dimenzije u centimetrima redosljedom širina x visina x dubina.

Za kartridže i kasete standardnih dimenzija (vidi Dodatak ...) podatak o dimenzijama se izostavlja.

Primjeri

primjer

Za računalne kartice i diskete navode se dimenzije u centimetrima redosljedom širina x visina.

Za čipove se navodi visina prednje strane kućišta.

5.4.9 Dimenzije mikrofilmova i mikrofiševa

Za mikrofilm se navodi širina vrpce u milimetrima.

Primjeri

35 mm

Za mikrofiš se navode dimenzije u centimetrima redosljedom visina x širina.

5.4.10 Dimenzije trodimenzionalnih objekata

Za trodimenzionalni objekt navode se dimenzije koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga. Iza podatka o dimenzijama bilježi se u okrugloj zagradi izraz koji označava vrstu dimenzije i/ili dio ili dijelove na koje se podatak o dimenzijama odnosi. Kad takav izraz nije zabilježen, smatra se da su dimenzije navedene redosljedom visina x širina x dubina.

Za jedinicu građe nepravilnog oblika navode se najveće dimenzije.

Za jedinicu građe koja se opisuje u spremnici (kutiji, vitrini itd.) navode se dimenzije spremnice. Za pojedinosti vidi [5.4.3 Dimenzije jedinice građe u spremnici](#).

Primjeri

12.5 cm (visina)

23 cm (promjer otvora)

0.6 cm (debljina stijenke)

Objašnjenje: Odnosi se na keramičku posudu.

3.4 cm (visina)

Objašnjenje: Odnosi se na naušnice.

5 x 1.5 cm

Objašnjenje: Odnosi se na naušnice.

105 x 52 x 46 cm

Objašnjenje: Odnosi se na stolac.

5.4.11 Izostavljanje dimenzija

U bibliografskom opisu podatak o dimenzijama može se izostaviti:

- za građu standardnih dimenzija (vidi Dodatak ...);

- za građu vrlo složenih dimenzija.

Složene dimenzije mogu se objasniti u napomeni (vidi [5.5 Napomena o dimenzijama](#)) kad se to smatra značajnim za korisnike kataloga.

5.5 Napomena o dimenzijama

Napomena o dimenzijama je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o veličini jedinice građe.

Opseg

Obuhvaća pojedinosti o obliku jedinice građe koje objašnjavaju ili dopunjuju podatak o dimenzijama.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o veličini jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

5.5.1 Izvor podataka za napomenu o dimenzijama

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

5.5.2 Način navođenja napomene o dimenzijama

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o veličini jedinice građe i/ili pojedinosti o obliku jedinice građe koje dopunjuju ili objašnjavaju podatak o veličini.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Primjeri

Format plakata nije pravilan, odsječeni su gornji lijevi i donji desni ugao.

Površina pokrivena tiskom 30 × 46 cm

Ploča otisnuta u obliku božićnog drvca.

Objašnjenje: Odnosi se na gramofonsku ploču.

Knjižni blok obrezan u obliku rukavice.

Mjere listova: 50 x 90 cm, 24 x 46 cm, 16 x 28 cm

Objašnjenje: Odnosi se na zemljopisnu kartu objavljenu na više listova različitih dimenzija. U elementu *Dimenzije* navedeno je 50 x 90 cm ili manje.

Veličina 38

Objašnjenje: Odnosi se na cipele veličine 38 prema standardnim mjerama ženske obuće u Europi.

5.6 Masa

Masa je izraz koji označava mjeru tromosti jedinice građe ili njezinog dijela.

5.6.1 Izvor podataka o težini

Izvor podataka je jedinica građe.

5.6.2 Način navođenja težine

Navodi se brojučani podatak i odgovarajuća standardna mjerna jedinica.

Težina se može zaokružiti do iduće pune mjerne jedinice.

Kad se u kataložnom opisu navodi težina pojedinog dijela jedinice građe, dio ili dijelovi na koje se podatak odnosi navode se u okrugloj zagradi iza podatka o težini.

Primjeri

97 g

1.3 kg (postolje)

5.7 Materijal

Materijal je izraz koji označava fizikalnu ili kemijsku tvar od koje se sastoji jedinica građe ili njezin dio.

Opseg

Obuhvaća podvrste:

- [5.8 Materijal podloge;](#)
- [5.9 Materijal nanosa.](#)

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni, kulturni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- osigurati prikladne uvjete za zaštitu, pohranu, dostupnost i izlaganje jedinice građe.

5.7.1 Izvor podataka o materijalu

Izvor podataka je jedinica građe.

5.7.2 Način navođenja materijala

Navodi se riječ ili izraz koji označava naziv materijala od kojega se sastoji jedinica građe ili dio jedinice građe, uključujući komercijalne nazive i robne marke materijala.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

drvo

mahagonijev furnir

jelenja koža

keramika

posrebrana mjed

guma

vinil

Agfacolor

5.8 Materijal podloge

Materijal podloge je izraz koji označava fizikalnu ili kemijsku tvar od koje se sastoji fizička podloga jedinice građe.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni, kulturni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- osigurati prikladne uvjete za zaštitu, pohranu, dostupnost i izlaganje jedinice građe.

5.8.1 Izvor podataka o materijalu podloge

Izvor podataka je jedinica građe.

5.8.2 Način navođenja materijala podloge

Navodi se riječ ili izraz koji označava naziv materijala od kojega se sastoji temeljna fizička podloga jedinice građe, uključujući komercijalne nazive i robne marke materijala.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

papir

paus papir

papir 300 g Fedrigoni Acquerello bianco

karton

til

lan

drvo

triacetat

5.9 Materijal nanosa

Materijal nanosa je izraz koji označava fizikalnu ili kemijsku tvar koja je nanosena na podlogu jedinice građe.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni, kulturni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- osigurati prikladne uvjete za zaštitu, pohranu, dostupnost i izlaganje jedinice građe.

5.9.1 Izvor podataka o materijalu nanosa

Izvor podataka je jedinica građe.

5.9.2 Način navođenja materijala nanosa

Navodi se riječ ili izraz koji označava naziv materijala nanosenog na temeljnu fizičku podlogu jedinice građe, uključujući komercijalne nazive i robne marke materijala.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

tinta

akril

čipka

svileni konac

Agfacolor

5.10 Tehnika

Tehnika je izraz koji označava postupak ili postupke primijenjene u oblikovanju, izradi i/ili proizvodnji jedinice građe ili njezinog dijela.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni, kulturni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- osigurati prikladne uvjete za zaštitu, pohranu, dostupnost i izlaganje jedinice građe.

5.10.1 Izvor podataka o tehnici

Izvor podataka je jedinica građe.

5.10.2 Način navođenja tehnike

Navodi se riječ ili izraz koji označava tehniku oblikovanja, izrade i/ili proizvodnje jedinice građe ili njezinog dijela.

Preporučuje se uporaba nadziranog rječnika.

Primjeri

galvanizacija

lijevanje

svjetlotisak

platinotipija

drvorez

5.11 Napomena o materijalu i tehnici

Napomena o materijalu i tehnici je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o materijalu od kojega se sastoji jedinica građe ili njezin dio te pojedinosti o tehnici oblikovanja, izrade i/ili proizvodnje jedinice građe ili njezinog dijela.

Opseg

Obuhvaća pojedinosti o materijalu podloge i materijalu nanosa.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o materijalu i tehnici oblikovanja, izrade i/ili proizvodnje jedinice građe koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

5.11.1 Izvor podataka za napomenu o materijalu i tehnici

Izvor podataka je jedinica građe.

5.11.2 Način navođenja napomene o materijalu i tehnici

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o materijalu i/ili tehnici jedinice građe ili njezinog dijela.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Primjeri

Crtež perom na paus papiru, kaširan na pak-papiru

Objašnjenje: U elementu *Materijal nanosa* navedeno je tinta. U elementu *Materijal podloge* navedeno je papir.

Žućkasta *guipure* čipka s podloženim svijetloplavim svilenim atlasom

Objašnjenje: Može se navesti i kao *Napomena o boji*.

Polikromirano i pozlačeno drvo

Objašnjenje: Može se navesti i kao *Napomena o boji*.

5.12 Bibliografski format

Bibliografski format je brojčana oznaka tiskarskih slogova u svakoj tiskarskoj formi.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni, kulturni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe.

5.12.1 Izvor podataka o bibliografskom formatu

Izvor podataka je jedinica građe.

5.12.2 Način navođenja bibliografskog formata

Bibliografski format jedinice opisa navodi se standardnom oznakom, npr. 1°, 2° (folio), 4° (quarto), 8° (octavo) itd.

Kad je svežnjić napravljen od polovice arka ili nekih drugih dijelova arka, ili kad je svežnjić sastavljen od više od jednog arka, to se može zabilježiti u okrugloj zagradi iza bibliografskog formata ili podatka o kolaciji.

Kad su tiskani reci paralelni s dužom stranom papira, u okrugloj se zagradi iza bibliografskog formata može navesti riječ *poprečno*.

Kad bibliografski format nije moguće utvrditi, navodi se procijenjeni format iza kojega se bilježi upitnik u okrugloj zagradi.

5.12.2.1 Bibliografski format višedijelnih omeđenih jedinica građe

Kad pojedini dijelovi višedijelne omeđene jedinice građe imaju različit format, svi se formati navode kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

5.13 Izgled stranice

Izgled stranice je izraz ili tekst koji označava raspored teksta, slika i drugih oblika sadržaja na stranici ili listu sveska, slobodnom listu, računalnom zaslonu itd.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni, kulturni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe.

5.13.1 Izvor podataka o izgledu stranice

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijsku jedinicu građe izvor podataka su svi svešćići ili dijelovi.

5.13.2 Način navođenja izgleda stranice

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o izgledu stranice.

Primjeri

Tiskano dvostupačno

Tiskano obostrano

Na naslovnici crni i crveni tisak

Tekstovi pisani u stupcima, na marginama bilješke

Redoslijed teksta na hrvatskom i talijanskom jeziku u stupcima naizmjeničan

Tekst s interlinearnim glosama, uokviren komentarima

Oba su teksta tiskana u međusobno obrnutim smjerovima

Na recto strani tekst otisnut latinicom, a na verso strani ćirilicom

Na suprotnim stranicama tabulatura za lutnju i notno crtovlje.

5.14 Generacija

Generacija je izraz koji označava koliko je puta sadržaj jedinice građe prenijet s audio, video, mikro ili elektroničkog materijalnog nositelja na drugi, istovrsni nositelj u svrhu umnožavanja.

Cilj

Omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje su nastale reprodukcijom izvornog zapisa sadržaja.

5.14.1 Izvor podataka o generaciji

Izvor podataka je jedinica građe.

5.14.2 Način navođenja generacije

Navodi se riječ ili izraz koja označava generaciju kojoj pripada jedinica građe.

Primjeri

arhivska matrica

korisnička kopija

zaštitna kopija

5.15 Polaritet slike

Polaritet slike je izraz koji označava odnos boja i tonova slike i predmeta prikazanog na slici.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na izgled.

5.15.1 Izvor podataka o polaritetu

Izvor podataka je jedinica građe.

5.15.2 Način navođenja polariteta

Navode se izrazi *pozitiv*, *negativ* ili *miješani polaritet*.

5.16 Položaj sličica

Položaj sličica je izraz koji označava horizontalni ili vertikalni položaj sličica na dijafilmu ili mikrofilmu.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na položaj sličica.

5.16.1 Izvor podataka o položaju sličica

Izvor podataka je jedinica građe.

5.16.2 Način navođenja položaja sličica

Navode se izrazi *horizontalni položaj* ili *vertikalni položaj*.

5.17 Omjer smanjenja

Omjer smanjenja je izraz koji označava stupanj smanjenja sadržaja jedinice građe tijekom prijenosa u mikrooblik.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje prikazuju isti sadržaj u različitim omjerima i dimenzijama;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na izgled.

5.17.1 Izvor podataka o omjeru smanjenja

Izvor podataka je jedinica građe.

5.17.2 Način navođenja omjera smanjenja

Omjer smanjenja izražava se odgovarajućom brojkom iza koje slijedi znak x.

Primjeri

14x

150x

Kad se omjer smanjenja ne može točno odrediti, koriste se izrazi:

- *malo smanjenje* (do 15x)
- *normalno smanjenje* (od 16x do 30x)
- *veliko smanjenje* (od 31x do 60x)
- *vrlo veliko smanjenje* (od 61x do 90x)
- *krajnje veliko smanjenje* (više od 91x).

5.18 Video format

Video format je izraz koji označava standardni format za proizvodnju, pohranu, prijenos i prikaz analognog video sadržaja.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.18.1 Izvor podataka o video formatu

Izvor podataka je jedinica građe.

5.18.2 Način navođenja video formata

Navodi se naziv ili standardna oznaka video formata.

Primjeri

Betacam

Quadraplex

U-matic

VHS

5.19 Standard emitiranja

Standard emitiranja je izraz koji označava standard za prijenos analognog televizijskog signala prilikom emitiranja sadržaja jedinice građe.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.19.1 Izvor podataka o standardu emitiranja

Izvor podataka je jedinica građe.

5.19.2 Način navođenja standarda emitiranja

Navodi se naziv ili standardna oznaka standarda emitiranja.

Primjeri

PAL

NTSC

5.20 Standard projekcije

Standard projekcije je izraz koji označava standard ili format proizvodnje i prikaza slika namijenjenih projiciranju.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.20.1 Izvor podataka o standardu projekcije

Izvor podataka je jedinica građe.

5.20.2 Način navođenja standarda projekcije

Navodi se naziv ili standardna oznaka standarda projekcije.

Primjeri

Cinemascope

Panavision

IMAX 3D

5.21 Format datoteke

Format datoteke je izraz koji označava standard za kodiranje, prijenos i pohranu digitalnih podataka.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.21.1 Izvor podataka o formatu datoteke

Izvor podataka je jedinica građe.

5.21.2 Način navođenja formata datoteke

Navodi se naziv ili standardna oznaka formata datoteke.

Primjeri

JPEG

QuickTime

MP4

PDF

EPUB

5.22 Veličina datoteke

Veličina datoteke je izraz koji označava broj bajta digitalne jedinice građe.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju opseg jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na opseg

5.22.1 Izvor podataka o veličini datoteke

Izvor podataka je jedinica građe.

5.22.2 Način navođenja veličine datoteke

Navodi se broj odgovarajućih mjernih jedinica (kilobajta, megabajta, gigabajta itd.).

Primjeri

391 KB

7.18 GB

5.23 Razlučivost slike

Razlučivost slike je izraz koji označava stupanj oštine digitalne slike izražen brojem piksela.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju izgled jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na izgled.

5.23.1 Izvor podataka o razlučivosti

Izvor podataka je jedinica građe.

5.23.2 Način navođenja razlučivosti

Navodi se broj odgovarajućih jedinica (piksela, megapiksela itd.) redoslijedom širina x visina.

5.24 Vrsta kartografskih podataka

Vrsta kartografskih podataka je izraz koji označava metodu referenciranja i način digitalnog grafičkog prikaza geoprostornih obilježja nekog mjesta.

5.24.1 Izvor podataka o vrsti kartografskih podataka

Izvor podataka je jedinica građe.

5.24.2 Način navođenja vrste kartografskih podataka

Navodi se naziv odgovarajuće metode.

Primjeri

raster

vektor

točka

5.25 Vrsta objekta

Vrsta objekta je izraz koji označava vrstu točke, rastera i/ili vektora pomoću kojih je predstavljen prostor na digitalnom grafičkom prikazu geoprostornih obilježja nekog mjesta.

5.25.1 Izvor podataka o vrsti objekta

Izvor podataka je jedinica građe.

5.25.2 Način navođenja vrste objekta

Navodi se izraz koji označava vrstu objekta.

Primjeri

točka

crta

poligon

Objašnjenje: Vrste objekata za vektorske kartografske podatke.

piksel

Objašnjenje: Vrsta objekta za rasterske kartografske podatke.

5.26 Zbir objekata

Zbir objekata je izraz koji označava broj objekata korištenih za predstavljanje prostora na digitalnom grafičkom prikazu geoprostornih obilježja nekog mjesta.

5.26.1 Izvor podataka o zbiru objekata

Izvor podataka je jedinica građe.

5.26.2 Način navođenja zbira objekata

Navodi se:

- zbir točaka ili vektora pomoću kojih je predstavljen prostor na grafičkom prikazu;
- broj redaka x broj stupaca x broj vokseli (okomitih) u jednom rasteru grafičkog prikaza (redci i stupci koriste se za pravokutne rasterske prikaze, a vokseli za pravokutne zapreminske rasterske prikaze).

Primjeri

primjeri

5.27 Način snimanja

Način snimanja je izraz koji označava postupak bilježenja i reproduciranja pokretnih slika, zvuka, glazbe i izgovorene riječi na materijalnom nositelju.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

Napomena

Vidi i [5.28 Napomena o načinu snimanja](#).

5.27.1 Izvor podataka o načinu snimanja

Izvor podataka je jedinica građe.

5.27.2 Način navođenja načina snimanja

Navodi se izraz *analogno* ili *digitalno*.

5.28 Napomena o načinu snimanja

Napomena o načinu snimanja je izraz ili tekst koji označava pojedinosti o načinu bilježenja i reproduciranja zvuka, glazbe i izgovorene riječi na materijalnom nositelju.

Cilj

Pružiti dodatne informacije o načinu snimanja koje se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

5.28.1 Izvor podataka za napomenu o načinu snimanja

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

5.28.2 Način navođenja napomene o načinu snimanja

Navodi se izraz ili tekst koji označava pojedinosti o načinu snimanja.

Za opća načela oblikovanja teksta napomene vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#)

Primjeri

Nastalo digitalizacijom analognog izvornika

Objašnjenje: U elementu *Način snimanja* navedeno je *digitalno*.

5.29 Smjer brazde

Smjer brazde je izraz koji označava smjer urezanih spiralnih brazdi na gramofonskoj ploči.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.29.1 Izvor podataka o smjeru brazde

Izvor podataka je jedinica građe.

5.29.2 Uvjeti navođenja smjera brazde

Podatak o smjeru brazde navodi se kad se razlikuje od industrijske norme (vidi Dodatak ...).

5.29.3 Način navođenja smjera brazde

Navodi se izraz koji označava smjer brazde.

5.30 Veličina brazde

Veličina brazde je izraz koji označava veličinu urezanih spiralnih brazdi na gramofonskoj ploči.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.30.1 Izvor podataka o veličini brazde

Izvor podataka je jedinica građe.

5.30.2 Uvjeti navođenja veličine brazde

Podatak o veličini brazde navodi se kad se razlikuje od industrijske norme (vidi Dodatak ...).

5.30.3 Način navođenja veličine brazde

Navodi se izraz koji označava veličinu brazde.

5.31 Broj tragova vrpce

Broj tragova vrpce je izraz koji označava broj zvučnih tragova na magnetnoj vrpci.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.31.1 Izvor podataka o broju tragova vrpce

Izvor podataka je jedinica građe.

5.31.2 Način navođenja broja tragova vrpce

Navodi se izraz koji označava broj tragova.

5.32 Konfiguracija traga vrpce

Konfiguracija traga vrpce je izraz koji označava konfiguraciju zvučnih tragova na magnetnoj vrpci.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.32.1 Izvor podataka o konfiguraciji traga vrpce

Izvor podataka je jedinica građe.

5.32.2 Uvjeti navođenja konfiguracije traga vrpce

Konfiguracija traga se navodi za kolute magnetofonske vrpce snimljene na četiri ili više tragova.

5.32.3 Način navođenja konfiguracije traga vrpce

Navodi se izraz koji označava konfiguraciju traga.

5.33 Broj zvučnih kanala

Broj zvučnih kanala je izraz koji označava je li zvuk na materijalnom nositelju sniman jednokanalno ili višekanalno.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.33.1 Izvor podataka o broju zvučnih kanala

Izvor podataka je jedinica građe.

5.33.2 Način navođenja broja zvučnih kanala

Navodi se izraz koji označava broj zvučnih kanala.

Primjeri

mono

stereo

surround

5.34 Sustav korekcije zvuka

Sustav korekcije zvuka je izraz koji označava sustav korišten za ujednačavanje boje zvuka u završnoj obradi snimke.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata.

5.34.1 Izvor podataka o sustavu korekcije

Izvor podataka je jedinica građe.

5.34.2 Način navođenja sustava korekcije

Navodi se naziv ili standardna oznaka sustava.

Primjeri

NAB

5.35 Sustav smanjenja šuma

Sustav smanjenja šuma je izraz koji označava sustav korišten za uklanjanje šuma iz zvučne snimke.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata.

5.35.1 Izvor podataka o sustavu smanjenja šuma

Izvor podataka je jedinica građe.

5.35.2 Način navođenja sustava smanjenja šuma

Navodi se naziv ili standardna oznaka sustava.

Primjeri

Dolby A

5.36 Brzina reprodukcije zvuka

Brzina reprodukcije zvuka je izraz koji označava brzinu kojom se materijalni nositelj mora pokretati kako bi reproducirao zvuk.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i tehnološki kontekst nastanka jedinice građe;
- omogućiti korisnicima da razlikuju jedinice građe koje ostvaruju isti sadržaj uz pomoć različitih tehnologija, standarda i formata;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

5.36.1 Izvor podataka o brzini reprodukcije zvuka

Izvor podataka je jedinica građe.

5.36.2 Način navođenja brzine reprodukcije zvuka

Navodi se brojčani podatak koji označava brzinu reprodukcije zvuka i odgovarajuća standardna mjerna jedinica.

Brzina reprodukcije gramofonske ploče izražava se brojem okretaja u minuti (o/min).

Brzina reprodukcije magnetne vrpce izražava se duljinom pomaka vrpce u sekundi, mjerenom u centimetrima (cm/s).

Primjeri

33 1/3 o/min

19 cm/s

6.1 Ciljani korisnici

Ciljani korisnici je izraz koji označava vrstu korisnika kojima je jedinica građe primarno namijenjena ili za koje se smatra prikladnom.

Opseg

Obuhvaća podatke o ograničenju uporabe jedinice građe s obzirom na vrstu korisnika (npr. prema dobi).

Cilj

Omogućiti korisnicima da pronađu i odaberu jedinicu građe koja je namijenjena ili prikladna njihovoj dobi, stupnju obrazovanja, profesionalnom statusu, posebnim senzornim, intelektualnim ili društvenim potrebama i drugim zahtjevima.

6.1.1 Izvor podataka o ciljanim korisnicima

Izvor podataka je jedinica građe.

Za serijske jedinice građe izvor podataka su svi sveščići ili dijelovi.

Za integrirajuće jedinice građe izvor podataka su sve iteracije.

6.1.2 Način navođenja ciljanih korisnika

Navodi se odgovarajući izraz ili tekst koji označava vrstu ciljanih korisnika.

Primjeri

za uzrast od 3 godine

za 2-4 igrača od 4-99 godina

PEGI 7

Objašnjenje: Odnosi se na videoigru koja prema europskom sustavu ocjenjivanja prikladnosti sadržaja videoigara PEGI (Pan European Game Information) nije prikladna za mlade od 7 godina.

NC-17

Objašnjenje: Odnosi se na film koji prema američkom sustavu ocjenjivanja prikladnosti filmskog sadržaja CARA (Motion Picture Association of America's Classification and Rating Administration) nije prikladan za mlade od 17 godina.

Namijenjeno studentima Fakulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu

Za učenike trećih razreda upravnih i birotehničkih škola

6.2 Uvjeti nabave

Uvjeti nabave su izraz koji označava uvjete pod kojima nakladnik, proizvođač i/ili raspačavatelj omogućuje nabavu objavljene jedinice građe ili pristup njezinu sadržaju.

Cilj

Omogućiti korisnicima da razumiju povijesni i kulturni kontekst nastanka jedinice građe.

6.2.1 Izvor podataka o uvjetima nabave

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

6.2.2 Način navođenja uvjeta nabave

Navodi se izraz koji označava pojedinosti vezane uz nabavu jedinice građe, uključujući cijenu koju je odredio nakladnik, proizvođač i/ili raspačavatelj.

Preporučuje se navođenje cijene u skladu s međunarodnim kodovima za prikaz valuta prema normi ISO 4217:2005. Dodatno objašnjenje može se navesti u okrugloj zagradi iza podatka o cijeni.

Primjeri

89,00 HRK

11,95 EUR

59,00 HRK

29,00 HRK (za članove)

4,50 EUR (po sveščiću)

20,00 EUR (godišnje)

Besplatan primjerak - nije za prodaju

Publikacija je dana na korištenje pod licencom Creative Commons Imenovanje - Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna.

Dostupno uz pretplatu

Dijelovi dostupni samo registriranim korisnicima

Dostupno na zahtjev

6.3 Dostupnost

Dostupnost je izraz koji označava uvjete pod kojima ustanova ili zbirka omogućuje korisnicima pristup jedinici građe ili njezinu sadržaju.

Cilj

Omogućiti korisnicima da dobiju jedinicu građe na uvid ili posudbu.

6.3.1 Izvor podataka o dostupnosti

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

6.3.2 Način navođenja dostupnosti

Navodi se odgovarajući izraz ili tekst koji označava pojedinosti vezane uz dostupnost jedinice građe.

Za opća načela oblikovanja teksta u kataložnom opisu vidi [A 9.3 Slobodno oblikovani tekst](#).

Primjeri

Za rad u knjižnici

Gradivo fonda je dostupno sukladno Zakonu o zaštiti arhivskog gradiva i arhivima (NN 105/1997), Pravilniku o korištenju arhivskoga gradiva (NN 67/1999), te Pravilniku o radu čitaonice Hrvatskoga državnog arhiva.

Pristup gradivu djelomično ograničen do 2020.

Dostupnost ograničena sukladno uvjetima darovnog ugovora.

6.4 Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja

Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja su izraz koji označava pravna i druga ograničenja vezana uz objavljivanje i/ili umnožavanje jedinice građe ili njezina sadržaja.

Opseg

Obuhvaća javno izlaganje jedinice građe i javno prikazivanje njezina sadržaja.

Cilj

Omogućiti korisnicima da razumiju uvjete pod kojima se jedinica građe smije koristiti.

6.4.1 Izvor podataka o uvjetima objavljivanja ili umnožavanja

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

6.4.2 Način navođenja uvjeta objavljivanja ili umnožavanja

Navodi se odgovarajući izraz ili tekst koji objašnjava mogućnosti i ograničenja objavljivanja, javnog izlaganja ili prikazivanja i/ili umnožavanja jedinice građe.

Primjeri

Umnožavanje dozvoljeno sukladno Pravilniku o korištenju arhivskoga gradiva i Pravilnika o radu čitaonice Hrvatskoga državnog arhiva.

Reproduciranje zabranjeno; izrada digitalnih i tiskanih reprodukcija na zahtjev.

Samo za osobnu uporabu i istraživački rad; reproduciranje zabranjeno.

6.5 Tehnički uvjeti pristupa

Tehnički uvjeti pristupa su izraz koji označava opremu, uređaj i/ili sustav potreban za pristup sadržaju jedinice građe.

Opseg

Obuhvaća tehničke pojedinosti poput zahtjeva sustava (npr. veličina memorije, naziv operativnog sustava, softverski zahtjevi, sheme kodiranih znakova), naziva, modela i/ili broja uređaja itd.

Cilj

- omogućiti korisnicima da razumiju uvjete pod kojima se jedinica građe može koristiti;
- omogućiti korisnicima da odaberu jednu ili više jedinica građe koje smatraju najprikladnijima s obzirom na tehnologiju, opremu, sustav itd. koji su potrebni za pristup sadržaju.

6.5.1 Izvor podataka o tehničkim uvjetima pristupa

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

6.5.2 Način navođenja tehničkih uvjeta pristupa

Navodi se izraz ili tekst koji označava tehničke uvjete potrebne za pristup sadržaju jedinice građe.

Primjeri

projektor

mikroskop

dvije baterije AA 1.5V

Android 2.1 i novije verzije

Adobe Acrobat Reader

Kad su tehnički uvjeti (npr. zahtjevi sustava) zabilježeni na jedinici građe, navode se redosljedom kojim se javljaju.

Primjeri

PC, 1.7 GHz; 512 MB RAM, 2.1 GB diskovnog prostora; Windows XP, Vista; DirectX 9.0c; čitač DVD-ROM-a 4x, tipkovnica, miš; 128 MB grafička kartica, zvučna kartica DirectX 9.0c kompatibilna.

Kad se na jedinici građe javljaju minimalni i preporučeni zahtjevi sustava, navode se minimalni uvjeti. Preporučeni uvjeti navode se kad se smatraju značajnima za korisnike kataloga.

6.5.3 Tehnički uvjeti pristupa skupnim jedinicama građe na viševrskom mediju

Kad se jedinica građe sastoji od dvaju ili više raznovrsnih fizičkih dijelova, a dijelovi nisu opisani u zasebnom kataložnom opisu, može se navesti jedinstveni podatak o tehničkim uvjetima pristupa za sve dijelove.

6.6 Online pristup

Online pristup je jedinstvena oznaka smještaja (*Uniform Resource Locator*, URL) putem koje se pristupa daljinski dostupnoj digitalnoj jedinici građe.

Cilj

Omogućiti korisnicima pristup jedinici građe ili njezinu sadržaju.

6.6.1 Izvor podataka o online pristupu

Izvor podataka je bilo koji pouzdani izvor.

6.6.2 Način navođenja online pristupa

Navodi se URL jedinice građe.

Primjeri

<http://www.europeansurgeon.com>

<http://data.gov.hr>

<http://elektronickeknjige.com/biblioteke/online/nasmijati-psa/>

hrcak.srce.hr/file/183839

Kad se jedinici građe može pristupiti putem više URL-a, navode se svi.

Primjeri

<http://www.osijeknews.hr/>

<http://haw.nsk.hr/publikacija/5189/osijekonline-hr>

Objašnjenje: Pristup portalu putem servera portala i putem Hrvatskog arhiva weba.

6.6.3 Promjena URL-a

Kad se jedinici građe više ne može pristupiti putem navedenog URL-a, iza oznake URL-a navodi se izraz *neispravno* u okrugloj zagradi.

Novi URL navodi se kad je poznat.

Primjeri

<http://www.sih.hr> (neispravno)

<http://www.scouts.hr/>

<http://haw.nsk.hr/publikacija/1878/savez-izvidaca-hrvatske>

Objašnjenje: Zastarjeli URL jedinice građe i pristup jedinici građe putem novog URL-a te preko URL-a u Hrvatskom arhivu weba.

7.1 Povod nastanka

7.2 Način nabave

7.3 Odabir, izlučivanje i rokovi čuvanja

7.4 Promjene vlasništva

7.5 Konzervatorski i restauratorski zahvati

7.6 Izložbe

7.7 Nagrade

7.8 Napomena o povijesti jedinice građe

Pojmovnik

arak	komad papira ili drugog materijala izrađen u veličini koja prekriva tiskarsku formu tiskarskog stroja
audio	medij za pohranu snimljenog zvuka, koji zahtijeva uporabu uređaja za reprodukciju zvuka. Obuhvaća gramofonske ploče, kolute s magnetofonskom vrpcom, zvučne kasete, zvučne optičke diskove i zvučne digitalne datoteke (MP3, AAC, FLAC itd).
bibliografski format	brojčana oznaka tiskarskih slogova u svakoj tiskarskoj formi
glazba	sadržaj jedinice građe iskazan uređenim tonovima ili zvukovima u slijedu, kombinaciji i vremenskim odnosima tako da proizvode skladbu. Obuhvaća izvedenu glazbu (studijske glazbene snimke, snimke koncertnih izvedbi, računalno proizvedenu glazbu itd.) i notiranu glazbu (notne zapise).
grafoskop	uređaj koji služi za projiciranje sadržaja s prozirne folije
idealni primjerak	vidi potpuni primjerak
izdanje	uključuje i verziju
izgovorena riječ	sadržaj jedinice građe iskazan ljudskim govorom. Obuhvaća zvučne knjige, radijske emisije, podcaste, snimke govora, kazivanja, intervjua, dramskih izvedbi itd.
izvorno izdanje	
pokretne slike	snimljene ili registrirane sekvencije vizualnih slika koje prilikom prikazivanja uz pomoć odgovarajućeg uređaja stvaraju iluziju pokreta (igrani, animirani i dokumentarni filmovi, videosnimke, televizijske emisije, reklamni i glazbeni spotovi, snimke nadzornih kamera itd.). Slike mogu i ne moraju biti praćene zvukom. Slike mogu biti interaktivne (npr. računalne igre).
potpuni primjerak	
tiskarska forma	kombinacija tiskarskih slogova , složenih i zatvorenih u okvir, koji se koriste za tisak na jednoj strani arka
tiskarski slog	razmještaj pokretnih slova i znakova u oblik koji se koristi za tisak jedne stranice na arku